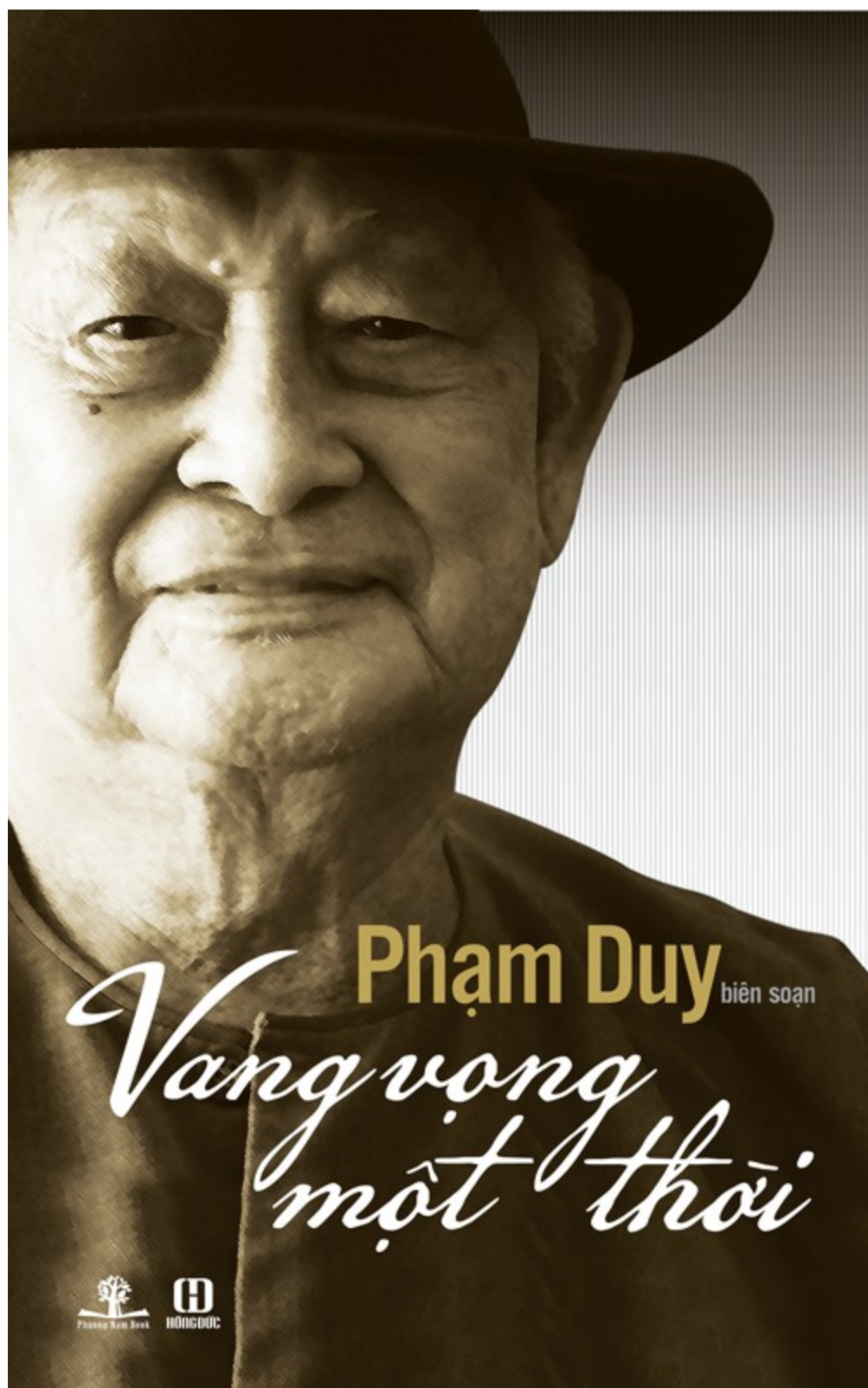


Phạm Duy biên soạn

*Vang vọng
một thời*





Phạm Duy biên soạn

*Vang vọng
một thời*

VANG VỌNG MỘT THỜI

Phạm Duy



Mấy Lời Nói Đầu

Vang Vọng Một Thời là một cuốn nhạc tập gồm những bài ca quen thuộc đã từng là kỷ niệm riêng của từng người, có thể gợi lại những nỗi buồn ít hơn niềm vui, rất là đáng nhớ của thời dĩ vãng.

Nhưng vì còn có những người yêu nhạc muốn biết thêm chi tiết của từng bài như: soạn ra với cảm tưởng nào, đã soạn ở đâu, vào năm nào, tự xuất bản hay ai phát hành, đã có những bài viết phê bình của những ai? vân vân và vân vân...

Với cuốn nhạc tập này, người yêu nhạc còn có thể theo chân tác giả để hành hương về những nơi, vừa là chốn đã khai sinh ra bài hát, vừa là nơi được coi như những thắng cảnh của đất nước. Ví dụ cùng tác giả đi tìm cô gái mơ năm xưa và đi chơi chùa Hương luôn thể (*nhà ta ở dưới gốc cây dương, cách Động Hương Sơn nửa dặm đường*) ... hay đi lên tận Lao Kai (*để tìm lại chiếc cầu biên giới*).

Có kèm theo một audio-CD gồm 12 bài hát do các ca sĩ thượng thặng hát.

PHẠM DUY

Mùa hè 2012

1. Áo Anh Sứt Chỉ Đường Tà

... **Cuối năm 1947.** Tôi từ Việt Bắc (Cao-Bắc-Lạng) xuống Khu Ba (Chợ Đại, Cống Thần) rồi có ý định đi theo Trần Văn Giàu vào Nam chiến đấu... nhưng khi vào tới Thanh Hóa (Khu Tư - Làng Quần Tín) thì tôi gặp tướng Nguyễn Sơn và ở lại đó, gia nhập ban Văn Nghệ của Trung Đoàn 304. Tại đây tôi gặp Hữu Loan...



Hữu Loan lúc còn trẻ... & về già

Đầu húi cua, tiếng nói lớn, và khi ngủ thì ngáy như sấm, vậy mà khi làm thơ thì toàn là thơ buồn. Anh vừa góa vợ và có một bài thơ rất buồn thương là bài Mầu Tím Hoa Sim mà nhiều người đã phổ nhạc, trong đó có tôi. (Có hai người khác phổ nhạc nữa là: Dzũng Chinh với tên Những Đồi Hoa Sim và Anh Bằng thì lấy tên là Chuyện Hoa Sim). Nhưng đến khi tôi phổ nhạc xong bài thơ thì chính quyền hồi đó (1948) cho rằng bài thơ tiêu cực quá, cho nên tôi không muốn phổ biến bài hát đó. Sau này, khi tôi vào Sài Gòn sinh sống, tới năm 1971 tôi mới chính thức tung ra bài hát. Khi đó, tôi đặt tên cho bài hát là Áo Anh Sứt Chỉ Đường Tà (một ca khúc trong selection THƯƠNG CA CHIẾN TRƯỜNG).

Theo tôi, bài Áo Anh Sút Chỉ Đường Tà tuy có vẻ buồn thương, nhưng không bi lụy mà bi hùng! Tôi nghĩ, bốn phận của người nghệ sĩ trong thời chiến phải biến cái bi thành cái hùng. Bài thơ của anh Hữu Loan có cả hai yếu tố đó và trong bản nhạc người nghe cũng nghe được cả hai tiếng: tiếng hùng và tiếng bi. Tôi soạn thành một “ca khúc” dài tới 7 đoạn gồm khoảng 80 khuông, thành một bài “ái quốc ca” dài (long patriotic chant) hơn là một “văn ca” (complainte).

Vì là một *truyện ca* dài, bài hát được chia ra 6 đoạn, nói tới chuyện một anh chiến binh từ mặt trận trở về, cưới xong người con gái anh yêu, rồi lại phải trở về quân ngũ. Ở chiến trường, nhiều khi nhớ vợ, lo lắng cho vợ. Ở quê nhà, bỗng không may người vợ trẻ bị chết đuối, anh không được gặp mặt vợ. Lòng anh rất buồn nhưng vẫn hăng hái theo đoàn chiến sĩ ra đi. Trên đường hành quân, qua những đồi sim, anh nghe thấy có tiếng vắng vắng ru: *À ơi, áo anh sút chỉ đường tà, vợ anh chết sớm, mẹ già chưa khâu...*

Đây là những đoạn nhạc với tình cảm khác nhau trong bài hát: Mở Đầu (Giọng Kể) - Khúc Vui (Đám cưới) - Khúc Lo Lắng - Khúc Buồn - Khúc Rất Buồn - Khúc Kể Lẽ - Đoạn Cuối (Hành Khúc Bi Hùng).

Thế rồi tôi và Hữu Loan xa nhau... Khi bài hát được phổ biến tại miền Nam, ở một miền Bắc còn cách rời và xa thăm thẳm, anh Hữu Loan được báo chí phỏng vấn về bài hát này (1995), đã trả lời:

HỮU LOAN

Cái bản nhạc suốt ngày rên rỉ “Nàng có ba người anh đi quân đội” là của ai?

Phạm Duy. Lúc ấy Thanh Hóa là “thủ đô văn nghệ” kháng chiến. Các nhà thơ Xuân Diệu, Huy Cận, Vũ Ngọc Phan, Hăng Phượng, Lưu Trọng Lư... và cả các trí thức Đặng Thai Mai, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Mạnh

Tường, Trương Tửu đều về quê ta cả. Nguyễn Tiến Lãng, Phạm Duy và bọn tôi là lính của tướng Nguyễn Sơn. Mình cưới vợ vào thời ấy và làm Màu Tím Hoa Sim cũng vào thời ấy. Phạm Duy phổ nhạc nhưng lúc vào thành mới đem ra hát. Chuyện trong bài thơ là chuyện thật của đời mình!

Cả cái câu:

“Ngày hợp hôn nàng không đòi may áo cưới

Tôi bận đồ quân nhân

Đôi giày dính bột bùn đất hành quân

Nàng cười xinh xinh bên anh chồng độc đáo”

Cả, y nguyên như chuyện ngoài đời, chỉ dùng lời để đưa vào thơ nên có thể làm một mạch. Cuộc sống độc, nhà thơ ghi lại.

Hà Nội, 4/1995

Rồi một nửa thế kỷ trôi đi... Vào năm 2005, tôi từ Hoa Kỳ trở về quê hương. Một ngày nào đó trong năm 2006, bỗng tôi có cơ hội đi thăm Hữu Loan.

Trong một cuộc du lịch trên đường cái quan, tôi phải đi ngang qua tỉnh Thanh Hóa. Biết anh Hữu Loan còn sống trong một làng nhỏ (làng Vân Hoàn, xã Nga Lĩnh, huyện Nga Sơn), thế là tôi đi xe ôm vào thăm. Anh em gặp nhau trong hoàn cảnh cả hai đã già cả rồi. Chúng tôi ôn lại dăm ba câu chuyện rồi chia tay nhau. Lúc đó tôi thấy anh Hữu Loan đã hơn 90 tuổi mà hầy còn khỏe mạnh thì mừng lắm.

Một bài phân tích

Kewin Hiệp (Học Trò)

Áo Anh Sứt Chỉ Đường Tà trung thành với nguyên bản *Màu Tím Hoa Sim* , tức là theo lối kể chuyện. Bản nhạc có rất nhiều ý nhạc khác nhau, cũng như chuyển *time signature* nhiều lần, và dùng phương pháp chuyển hệ

(metabole) rất tài tình từ thứ sang trường rồi lại trở về thứ, rồi từ *key signature* này sang *key signature* khác rất nhanh lẹ mà ta nghe vẫn không thấy ngỡ ngàng chi hết. Sở dĩ phải có các kỹ thuật trên, theo tôi cũng chính vì nhạc theo lối kể chuyện, và tình tiết thì éo le lắm, và tả cảnh, tả người, v.v... nữa, nên nhạc thuật phải rất phong phú. Hơn nữa, sau viên ngọc toàn bích Tình Ca thực cô đọng, và hai trường ca phong phú Con Đường Cái Quan và Mẹ Việt Nam, nhạc sĩ Phạm Duy hẳn đã tiếp tục chinh phục giới thưởng ngoạn miền Nam qua tình khúc không dài mà cũng chẳng ngắn này, vì nó không những mang âm hưởng Việt Nam sâu đậm mà cũng chứa đựng nhiều kỹ thuật viết nhạc tinh xảo - nhưng khi nghe lại thấy rất dễ nghe cũng như dễ dàng ăn sâu vào lòng người.

Trước tiên xin bạn đọc thưởng thức lời và nhạc. Phần [A], [B], v.v... là do tôi đặt thêm để tiện so sánh.

[A]

Nàng có ba người anh đi bộ đội lâu rồi!

Nàng có đôi người em có em chưa biết nói

Tóc nàng hãy còn xanh, tóc nàng hãy còn xanh...

Tôi là người chiến binh xa gia đình đi kháng chiến

Tôi yêu nàng như yêu người em gái tôi yêu

Người em gái tôi yêu, người em gái tôi yêu.

[B]

Ngày hợp hôn tôi mặc đồ hành quân

Bùn đồng quê bết đôi giày chiến sĩ

Tôi mới từ xa nơi đơn vị về

Tôi mới từ xa nơi đơn vị về

Nàng cười vui bên anh chồng “kỳ khôi”

Thời loạn ly có ai cần áo cưới?

Cưới vừa xong là tôi đi.

Cưới vừa xong là tôi đi...

[C]

Từ chốn xa xôi nhớ về ái ngại

Lấy chồng chiến binh mấy người trở lại?

Mà nhớ khi mình không về

Thì thương người vợ, bé bỏng chiều quê.

[D]

Nhưng không chết người trai chiến sĩ

Mà chết người gái nhỏ miền xuôi

Nhưng không chết người trai chiến sĩ

Mà chết người gái nhỏ miền xuôi

Nhưng không chết người trai chiến sĩ

Mà chết người gái nhỏ miền xuôi

Hỡi ôi! Hỡi ôi!

[E]

Tôi về không gặp nàng
Má ngời bên mộ vàng
Chiếc bình hoa ngày cưới
Đã thành chiếc bình hương
Nhớ xưa em hiền hòa
Áo anh em viền tà
Nhớ người yêu màu tím
Nhớ người yêu màu sim!

[F]

Giờ phút là đời
Chẳng được nói một lời
Chẳng được ngó mặt người!

[A']

Nàng có ba người anh đi bộ đội lâu rồi!
Nàng có đôi người em, những em thơ sẽ lớn
Tóc nàng hãy còn xanh, tóc nàng hãy còn xanh
Ôi một chiều mưa rừng nơi chiến trường Đông Bắc
Ba người anh được tin người em gái thương đau
Và tin dữ đi mau, rồi tin cưới đi sau.

[G]

Chiều hành quân qua những đôi sim
Những đôi sim, những đôi sim, đôi tím hoa sim
Tím cả chiều hoang biên biệt...
Rồi mùa Thu trên những dòng sông
Những dòng sông, những dòng sông làn gió Thu sang
Gió rờn rợn trên mộ vàng
Chiều hành quân qua những đôi sim
Những đoàn quân, những đoàn quân và tiếng quân ca
Có lời nào ru ời ợi!

[H]

À ơi! À ơi! Áo anh sút chỉ đường tà
Vợ anh chết sớm, mẹ già chưa khâu!
Những đôi sim, những đôi sim, đôi tím hoa sim
Đôi tím hoa sim, đôi tím hoa sim
Đôi tím hoa sim, đôi tím hoa sim
Đôi tím hoa sim...

Đọc qua hết lời nhạc và nguyên bản bài thơ, ta thấy nhạc sĩ Phạm Duy đã rất trung thành với bản gốc, không thêm thắt những chi tiết mới, chỉ sắp xếp lại cho gọn ghẽ và phù hợp với nhạc. Trong đoạn [A] chẳng hạn, những thêm thắt cần thiết đã được đưa vào để điền đầy câu nhạc, đồng thời nhấn mạnh bằng cách lặp lại 2-3 lần những ý quan trọng: “Tóc nàng hãy còn

xanh”, hay “tôi yêu nàng như yêu người em gái”. Riêng “tóc nàng hãy còn xanh”, khi lặp lại như vậy đã phảng được tiếng kêu than, oán trách trời xanh về sự từ trần đột ngột của người vợ trẻ. Ta sẽ thấy tiếng kêu than này được lặp lại lần nữa trong đoạn [A']. Đây chỉ là một thí dụ, để tránh nhàm chán tôi để bạn đọc so sánh và tìm ra những chi tiết tương tự trong các đoạn còn lại.

Trong đoạn [B], nhạc từ chậm buồn đã chuyển sang thể hành khúc 2/4, mạnh, tươi vui và sáng sủa. Mọi chi tiết được mô tả dồn dập, một phần cũng là vì nhạc sĩ Phạm Duy đã khéo chọn những danh từ, động từ “gọn” rồi cho chúng rơi vào nhịp mạnh của trường canh: hành quân, xa, về, cười vui, xong, đi. Bạn thấy đó: xa, về, xong, đi, nhanh như một giấc mơ. Cấu trúc các câu nhạc cũng ngắn, chỉ có 3 4 chữ: tôi mới từ xa, nơi đơn vị về, cười vừa xong, là tôi đi, v.v... tạo nên một trạng thái dồn dập, khẩn trương, đúng hệt như tác phong quân ngũ.

Đoạn [C][F] cần một nghiên cứu kỹ lưỡng hơn để cho thấy cách nhạc sĩ đã chuyển đổi trạng thái tâm lý từ vui [B] sang buồn, oán thán, lắng đọng bằng cách dùng tiết tấu và chuyển hệ ra sao. Ngoài ra, tôi cũng để ý là khi nói về “nàng” thì nhạc sĩ dùng âm giai thứ (mảnh mai) để diễn tả, trong khi nói về “cái tôi” hoặc về các chiến sĩ thì phần lớn ông dùng âm giai trưởng (khỏe mạnh, dứt khoát).

Tôi đặc biệt thích đoạn [E], tiết tấu valse, dịu dàng và buồn: “áo anh em viền tà, nhớ người yêu màu tím, nhớ người yêu màu sim”. Rất cảm động!

Trong đoạn [F], chỉ với hai nốt nhạc (Do và Mi giáng) cùng với một tiến trình hòa âm đi xuống (CmAbmaj7Cm), nhạc sĩ đã tạo nên một bầu không khí thê lương ảm đạm. Sự chuyển hệ từ C sang Cm cũng rất đột ngột, nhưng đã tạo nên sự ngưng đọng, cũng như làm cầu nối trở về đoạn [A'] (Nàng có ba người anh...)

Trong nhạc Phạm Duy, cái mà tôi hay để ý là tìm hiểu xem người nghệ sĩ đã sử dụng cung nhạc ra sao để làm lời nhạc phù hợp với nhạc và ý tưởng của đoạn nhạc. Ở đoạn [G], nhạc sĩ đã vẽ cho ta một dãy núi đồi trùng trùng điệp điệp, san sát nhau, với những đoàn quân nối bước nhau, có leo, có thả dốc, rồi lại leo nữa, v.v...



Chiều hành quân qua những đồi sim,

Những đồi sim, những đồi sim, đồi tím hoa sim

Tím cả chiều hoang biên biệt

Rồi mùa Thu trên những dòng sông,

Những dòng sông, những dòng sông làn gió Thu sang

Gió rờn rợn trên mộ vàng

Chiều hành quân qua những đồi sim,

Những đoàn quân, những đoàn quân và tiếng quân ca

Có lời nào ru ời ời

Cảnh tượng thật là “hoàn cảnh”, hùng vĩ, và oai hùng phải không bạn?

Trong những bước quân hành, giữa những khúc quân ca, lạ thay vẫn có những lời ru nhẹ nhàng, vương vấn, đầy tiếc nuối:

À ơi! À ơi! Áo anh sút chỉ đường tà

Vợ anh chết sớm, mẹ già chưa khâu

Chính giai điệu mượt mà tình cảm này đã làm nổi bật lên sự tương phản tột cùng đến phi lý của nét nhạc khái hoàn ca cuối bài. Trong khi giai điệu và hòa âm là nhạc chiến thắng, đầy hạnh phúc, mạnh mẽ, toàn vẹn, thì lời nhạc lại diễn tả một tâm trạng u hoài về “những đôi sim - những đôi tím hoa sim”. Ta thấy rõ cái giá chua chát phải trả của bất kỳ một cuộc chiến tranh nào, cho dù chiến tranh ấy có chính nghĩa hay không. Sau này, nhạc sĩ Phạm Duy đã lại đưa triết lý “nhất tướng công thành vạn cốt khô” này vào Minh Họa Kiều với phiên khúc Hán Sở Tranh Hùng, phổ từ thơ của văn hào Nguyễn Du, như ông đã giới thiệu trong buổi ra mắt CD tại Little Saigon năm 2001:

“Trải qua một cuộc binh đao

Đống xương vô định đã cao bằng trời...”

2. Bà Mẹ Gio Linh

1948. Từ Quảng Bình, tôi tới làng Gio Linh ở Quảng Trị. Gặp một bà mẹ có người con đi dân quân bị giặc bắt và bị giặc chặt đầu treo giữa chợ. Không ai dám lấy cái đầu anh dân quân xuống để đem đi chôn. Bà mẹ lẳng lặng đi lấy đầu con, bỏ vào khăn gói mang về. Tôi kể câu chuyện đó qua một bài dân ca với kết luận là sau khi hi sinh người con độc nhất cho kháng chiến, bà sẽ có hàng trăm con nuôi là những người đi bộ đội. Bài này nói tới bi hùng chứ không phải nói tới bi lụy.

Bà Mẹ Gio Linh

(Huyện Gio Linh - 1948)

Mẹ già cuốc đất trồng khoai - Nuôi con đánh giặc đêm ngày

Cho dù áo rách sồn vai - Cơm ăn bát vơi bát đầy

Hò ơi ơi ới hò! Hò ơi ơi ới hò!

Nhà thì nó đốt còn đây - Khuyên nhau báo thù phen này

Mẹ mừng con giết nhiều Tây - Ra công sỏi vun cây cấy

Hò ơi ơi ới hò! Hò ơi ơi ới hò!

Con vui ra đi, sớm tối vác súng về

Mẹ già một con yêu nước có kém chi

Đêm nghe xa xa có tiếng súng lắng về

Mẹ nguyện cầu cho con sống rất say mê.

Mẹ già tưới nước trồng rau - Nghe tin xóm làng kêu gào

Quân thù đã bắt được con - Đem ra giữa chợ cắt đầu

Hò ơi ơi ới hò! Hò ơi ơi ới hò!

Nghẹn ngào không nói một câu - Mang khăn gói đi lấy đầu

Đường về thôn xóm buồn teo - Xa xa tiếng chuông chùa gieo

Hò ơi ơi ới hò! Hò ơi ơi ới hò!

Tay nâng nâng lên, rưng rức nước mắt đầy

Mẹ nhìn đầu con, tóc trắng phất phơ bay

Ta yêu con ta, môi thắm vết máu cờ

Nụ cười hồn nhiên, đôi mắt ngó trông ta.

Mẹ già nấu nước chờ ai - Đêm đêm súng nổ vang trời

Giật mình em bé mồ côi - Khăn tang cũng hoen tiếng cười

Hò ơi ơi ới hò! Hò ơi ơi ới hò!

Bộ đội đã ghé về chơi - Khơi vui bếp lửa tươi cười

Mẹ già đi lấy nồi khoai - Bưng lên khói hương mờ bay

Hò ơi ơi ới hò! Hò ơi ơi ới hò!

Khi trông con nuôi xúm xít dưới túp nhà

Mẹ nhìn đàn con thương nhớ đứa con xưa

Con, con con ơi! Uống hết bát nước đây

Ngày một ngày hai, con nhớ ghé chơi đây.

Một bài viết về Bà Mẹ Gio Linh

Hoàng Phủ Ngọc Tường

Đối với tôi, cái tin Phạm Duy trở về nước sống là một tin đầy xúc động. Hồi gặp anh vội vã ở Paris (Pháp), tôi đã được nghe anh tiết lộ về cái khả năng hứng bất tử này, và không quan tâm mấy vì nó hoàn toàn viễn vông. Nhưng bây giờ, anh đã lặn lội làm việc với các “cửa ải thủ tục” để được phép trở về nước.

Trở về làng Phượng Dục để xây lại cổng làng và hoàn chỉnh gia phả sau thế hệ nhà văn Phạm Duy Tốn. Ấy mới biết, dù lạc loài đến mấy thì điều làm cho người ta suy nghĩ đến đầu tiên, chính là hai chữ “nguồn cội”. Hồi ấy, nghe tin tôi làm việc ở Quảng Trị, anh có hẹn sẽ đi với tôi về Gio Linh. Tôi đã nhất trí như vậy, nhưng hoàn cảnh nay đã khác. Tôi báo anh, qua máy: “Anh cứ tìm đến tòa soạn Tạp chí Cửa Việt ở thị xã Đông Hà, rồi nhờ một phóng viên đưa anh về Gio Linh. Anh cứ yên tâm, bà con trong làng sẽ rất vui mừng được đón tiếp tác giả Bà Mẹ Gio Linh”.

Thật bất ngờ, vào một buổi sáng đẹp trời, một người đàn ông dáng cao to, tóc trắng như cước xuất hiện trước cửa phòng tôi và đó chính là nhạc sĩ Phạm Duy. Tôi nhìn lướt qua anh, thấy anh chẳng thay đổi gì so với mấy chục năm trước sau cuộc đảo chính Ngô Đình Diệm, thuở anh về hát Tình Ca cùng với một người đàn bà Mỹ nói tiếng Việt khá sành sỏi và dĩ nhiên là khá đẹp. Và giữa hai chúng tôi đã có một cuộc chiến làm rung chuyển thế giới. Tôi không nhắc chân đi được, chỉ biết ngồi trên xe lăn nhìn anh. Tôi rất yên tâm khi nhờ người phóng viên đã rành rẽ mọi nơi, mọi chuyện khắp địa bàn tỉnh Quảng Trị đưa anh đi. Người phóng viên lên xe dẫn đường cho anh Phạm Duy về làng Mai Xá. Giữa đường, anh Phạm Duy giải thích về huyền thoại Bà Mẹ Gio Linh cho người dẫn đường nghe. Hồi ấy, nhân một chuyến đi thực tế nông thôn ở Quảng Trị, anh có về công tác ở làng Mai Xá

và sáng tác bài hát Bà Mẹ Gio Linh trong một đêm, lúc nằm trên giường tre ở chiến khu.

“Tôi làm xong tôi khóc. Tôi nhớ hoài, tôi khóc như một đứa con nít”. Tiếng khóc ấy như một tiếng nấc uất nghẹn quanh quẩn trong lòng Phạm Duy trong những năm anh sống ở hải ngoại. Dù ăn món gì, dù đang uống ly rượu gì, chợt nghĩ đến Bà Mẹ Gio Linh là anh thấy mất vui. “Người ta hay nói đến chữ ăn năn. Riêng mình, tôi thấy ái ngại sao ấy. Bởi vì nó dễ quá. Chỉ mong sao được về đến tận nơi các anh đã hy sinh, được đốt ba nén nhang và nghiêng mình trước mộ hai anh. Đó là việc mình phải làm sau cùng trong lần hồi hương này, để cuộc trở về này có ý nghĩa”.

Xe vẫn chạy bon bon trên đường ra Mai Xá. Người bạn vẫn ngồi yên bên cạnh Phạm Duy, lần lượt kể cho anh nghe về ngôi làng huyền thoại.

Ai cũng biết Cửa Tùng là địa điểm của vua Duy Tân ra bàn với ông khóa Bảo về việc dấy nghĩa Cần Vương; vì thế địa bàn Gio Linh đây, có thể xem như cái nôi của Cần Vương. Sau chiếu Cần Vương của vua Hàm Nghi, tiến sĩ Nguyễn Tự Đồng (dân hay gọi là ông Đốc Đồng) đánh trống tụ nghĩa tại làng Hà Thượng. Tục truyền rằng khoảng năm 1925, Quảng Trị nổi danh với những vườn đào tụ nghĩa. Đó là vườn đào của ông Nguyễn Khoa Bảo ở Cam Lộ, vườn đào Linh Yên, Triệu Phong của cụ đề đốc Nguyễn Thành Đốc, về sau bị giặc Pháp xử trảm ở bãi bồi làng Nhan Biều; vườn đào Bồ Bản của cụ Ấm Muộn, vườn đào Bích Khê của cụ hoàng giáp Hoàng Hữu Bính và vườn đào Mai Xá, Gio Linh của tú tài Trương Quang Cung. Những vườn đào rậm rạp, lá cây che mắt giặc Pháp nên được các môn đệ phong trào Cần Vương lấy làm chỗ họp mặt bàn việc khởi nghĩa. Thuở ấy ở các vườn làng Mai Xá, có hàng loạt cây mai mùa xuân nở hoa vàng rực rỡ, từ đó có phong trào “mai vàng tụ nghĩa”. Ấy là không khí náo nức chung của huyện Gio Linh trước ngày khởi nghĩa Cách mạng Tháng Tám, đến nỗi

Tỉnh ủy Quảng Trị năm 1949 có quyết định phong tặng Gio Linh danh hiệu “Huyện kháng chiến kiểu mẫu”.

“Đây là bối cảnh lịch sử để bài hát Bà Mẹ Gio Linh ra đời. Bây giờ nói cụ thể về các liệt sĩ của bài hát, bác có muốn nghe không?” - người phóng viên hỏi. Dĩ nhiên là anh Phạm Duy rất muốn biết, không phải như đầu đuôi một câu chuyện đã trở thành huyền thoại, mà như một mảnh đất nước ở “phía bên kia”, mà từ lâu đã mờ khuất trước mắt anh, giống như một hình bóng của làng quê chìm đắm dưới làn khói mù của lửa đạn. “Nhờ chú cho tôi nghe kỹ đầu đuôi câu chuyện Bà mẹ Gio Linh” - nhạc sĩ Phạm Duy nói với người dẫn đường. Nguyên khu vực này có hai làng cùng một gốc, là làng Mai Xá Chánh và Mai Xá Thị. Anh Nguyễn Đức Kỳ (xã đội trưởng) quê ở Mai Xá Thị; còn anh Nguyễn Phi (cán bộ bình dân học vụ xã) ở làng Mai Xá Chánh. Lính Pháp ở đồn Nhĩ Hạ bắt được hai anh ở ngoài đồng, đem hành quyết rồi cắt đầu găm vào đòn xóc, đem bêu ở bên đường, lấy dầu bi-dăng-tin bôi cho óng mượt, giả dạng đi phố. Trong khi đó, từ phía đình làng Mai Xá, tập nập những bóng dáng của các bà Mẹ Gio Linh cắp thúng mủng giả vờ đi chợ, nhưng thực ra là đi lấy đầu liệt sĩ làng Mai Xá. Ngày giặc Pháp chặt đầu hai liệt sĩ là 16.8.1948. Hồi ấy ở Quảng Trị, giặc Pháp có tục giết người rồi đem đi bêu đầu ở giữa chợ. Có một cậu phóng viên nhân một chuyến đi thực tế ở đồng bằng Triệu Phong muốn điều tra thực hư bài hát Bà Mẹ Gio Linh. Kết quả thật bất ngờ, có đến hơn một trăm bà mẹ quê đều tự nhận mình là bản gốc của Bà Mẹ Gio Linh. Hồi đó, chị tôi đi buôn ở chợ Chùa, có bữa chị như lạc giọng, đốt mấy nén nhang và một nải chuối, lâm râm cúng lạy ở ngoài hiên. Chị bảo tôi rằng làm thế để cúng vong hồn những người chết oan và bị Tây chặt đầu cắm ở bên đường. Đó là dấu vết của bài hát Bà Mẹ Gio Linh theo như tôi được biết, bài hát quả nhiên đầy sức sống: Cái chết đau thương của hai liệt sĩ không làm cho làng Mai Xá ngã quỵ mà nhân thành hàng trăm con người tự nguyện đứng lên

bảo vệ làng quê dù phải phơi thây ở bên đường. Các nhà thơ dân gian mọc lên như hoa, ca ngợi cái hùng khí của “mai vàng tự nghĩa”: “Con mang theo dòng máu anh hùng - Sống chiến đấu, chết toàn danh tiết - Con ra đi hình hài tuấn kiệt - Con trở về có chiếc đầu thôi”. Các bà mẹ mang thúng đi lấy đầu con, đó là mẹ Lê Thị Cháu (còn gọi là Diêu Cháu) và bà Khương Thị Mến, thím của liệt sĩ Nguyễn Đức Kỳ; mẹ Hoàng Thị Sáng và bà Bùi Thị Con, thím của liệt sĩ Nguyễn Phi. Lấy được đầu về, các mẹ đã giấu ở trên tra, gần nóc nhà để tránh Tây lùng sục. Sau đó, đem chôn vào hai cái hộp vuông phù hợp với chiếc đầu. Lần đầu tiên người Việt Nam đem chôn người thân bằng một chiếc hộp vuông. Đầu anh Kỳ được chôn tại vùng Động, Mai Xá Thị, đầu anh Phi được chôn tại nghĩa địa Cồn Dài.

Nhạc sĩ Phạm Duy lùi ngòi nghe lại đoạn băng ghi âm của gia đình ghi lại cuộc phỏng vấn anh và ca sĩ Thái Thanh của đài Pháp RFI thực hiện năm 2001. Thống thiết nhất là giọng của Thái Thanh:

“Một bà mẹ bình thường, con cái đã là một gánh nặng lớn của mẹ rồi, huống chi lại phải mất con trong thời chiến tranh nữa. Cái bi kịch này nó ghê gớm quá. Lần nào hát Bà Mẹ Gio Linh, tôi cũng khóc”.

Riêng với Phạm Duy, bi kịch Bà Mẹ Gio Linh ngay từ đầu đã trở thành một ám ảnh nghệ thuật đeo bám lấy tâm hồn anh, nhất định “không buông tha” để tâm hồn anh đỡ bị giày vò. Chợt nhớ lại một đêm năm 1951, lúc bước chân qua Phát Diệm, Phạm Duy thấy mình mãi khóc bằng một giọt nước mắt lạ lùng, có khi giọt nước mắt ấy rơm rớm trong khóe mắt; hoặc tuôn dào dạt như muốn lấp đầy khoảng trống trong lồng ngực, không phải là người ngoài cuộc mà chỉ người trong cuộc mới biết. Đó là một khoảnh khắc vàng của một đời nghệ sĩ trong cuộc sống phong trần của anh.

Sự quay trở về lần này của Phạm Duy chính là hành động để anh tạ tội với Mẹ Việt Nam, để xin người cho “đi lại từ đầu”. Ôi, Mẹ Việt Nam luôn bao dung và nghiêm nghị sẽ nhìn xuống mỉm cười trên mái tóc bạc trắng

như cước của đưa con tài hoa, phung phá và nay biết hối lỗi, Mẹ Việt Nam sẽ chứng giám cho thành tâm của anh. Sách Yếu Lược Đông Pháp ngày xưa có nói đến một kẻ lãng du mãi đi tới trước mặt mình, tự nhiên đứng chân, đi ra khỏi cổng làng, băng qua những núi non, những đại dương, băng qua những quốc gia, những nền văn hóa, vẫn tiếp tục bước tới, tới nữa, tới mãi... Đến một lúc gần như “hết đất” để đi tới, người lữ khách dừng chân, nhìn lại, và ô kìa...! Chỗ đứng chân đầu tiên lại xuất hiện trước mắt anh. Người lữ hành là người luôn luôn quay lại trên vết chân của mình. Với Phạm Duy, vết chân đầu tiên để anh bước vào lịch sử chính là ngôi làng Mai Xá huyền thoại này và như vậy, anh là một Người Trở Về, vâng Come back Sorriento, “và sẽ thấy kiếp xưa bước nhẹ về”... “đi lại từ đầu”. Như lời anh đã viết trong ca khúc Kỷ niệm mới đây.

Nãy giờ ham nói chuyện, người phóng viên mới để ý rằng mình đang đưa anh Phạm Duy đi băng qua ngõ làng Mai Xá, hướng đến một nền nhà cũ. Đó là nền nhà thời thơ ấu của anh Nguyễn Đức Kỳ, căn nhà đã biến mất từ lâu, nền nhà đã bị cày vỡ dùng để trồng trọt, con đường rộng lên ngã tư Sông cũng băng qua đó. Nhạc sĩ Phạm Duy đứng yên, đốt mấy cây hương cắm lên nền nhà lẩm bẩm: “Đến rồi!” và lấy giọng hát bài Bà Mẹ Gio Linh. Anh hát nghẹn ngào, giọng vang như mọi lần nhưng trầm hơn. Bà mẹ đứng cạnh anh úp nón trước ngực, cất tiếng thở dài. Đó là mẹ Diêu Cháu của anh Kỳ. Bài hát này in ở Huế, lời của nó được tác giả sửa lại nhưng thanh niên trong làng vẫn thuộc y nguyên lời đầu tiên:

... Nghẹn ngào không nói một câu

Mang khăn gói đi lấy đầu

Đường về thôn xóm buồn teo

Xa xa tiếng chuông chùa gieo...

Bà mẹ Gio Linh tức mẹ Diêu Cháu, đứng bên cạnh Phạm Duy, nét mặt xúc động tràn trề, Phạm Duy ngoảnh mặt lại, cúi xuống nhìn mẹ, rồi bỗng

nhiên buột miệng:

- Mẹ đẹp như một vị thánh.

Mẹ Diêu Châu mắt hấp háy, da mặt hồng hào như thời con gái, dáng hơi bồng bồng. Nhạc sĩ Phạm Duy hát xong bài Bà Mẹ Gio Linh, đứng nghiêm thẳng người, cây đàn guitar cũ chống ở trước bụng, trong tư thế của người chiến sĩ đứng chống gươm, mặc niệm trước đồng đội đã khuất.

3. Bà Mẹ Quê

Những bài hát tình ca quê hương rất dễ dàng dẫn tới những bài hát tình tự dân tộc. Lúc đó là 1963, trong lòng tôi còn mang nhiều hình ảnh khó quên của thời kháng chiến cho nên tôi dùng bài Bà Mẹ Chiến Sĩ đã soạn tại Vinh năm 1949 để làm thành bài Bà Mẹ Quê, một bài trong bộ ba - trilogie về con người Việt Nam, tôi gọi là những bài hát quê hương - dân tộc.

Trong ấn phẩm do nhà xuất bản Tinh Hoa phát hành vào năm 1954, tôi có đề tựa như sau:

1.- Bà Mẹ Quê tượng trưng cho lòng hi sinh, chí kiên nhẫn, tình thương yêu và biểu tượng cho dĩ vãng;

2.- Vợ Chồng Quê tượng trưng cho tình yêu trong sạch, sức làm việc, niềm hạnh phúc chỉ dành cho những kiếp người lành mạnh, biểu tượng hiện tại;

3.- Em Bé Quê là mầm non lớn mạnh, kiến thiết xã hội, biểu tượng tương lai.

Bà Mẹ Quê

(Bà Mẹ Chiến Sĩ)

1

Vườn rau, vườn rau xanh ngắt một màu

Có đàn, có đàn gà con nường nấu

Mẹ quê, mẹ quê vất vả trăm chiều

Nuôi đàn, nuôi một đàn con chắt chiu.

Bà bà mẹ quê!

Gà gáy trên đầu ngọn tre

Bà bà mẹ quê!

Chợ sớm đi chưa thấy về

Chờ nụ cười son, và đồng quà ngon.

2

Trời mưa, trời mưa ướt áo mẹ già
Mưa nhiều, mưa nhiều càng tươi bông lúa
Trời soi, trời soi bốc khói sân nhà
Nắng nhiều thì phơi lúa ra
Bà bà mẹ quê! Đêm sớm không nề hà chi
Bà bà mẹ quê! Ngày tháng không ao ước gì
Nhỏ giọt mồ hôi, vì đời trẻ vui.

3

Miệng khô, miệng khô nhớ bát nước đầy
Nhớ bà, nhớ bà mẹ quê xưa ấy
Mùa đông, mùa đông manh chiếu thân gầy
Cháu bà, cháu bà ngủ thiêu giấc say.
Bà bà mẹ quê!
Chân bước ra đời rồi xa
Bà bà mẹ quê!
Từ lúc quê hương xóa nhòa
Nhìn về miền quê, mà giọt lệ sa...

Về bài hát Bà Mẹ Quê

Đặng Tiến

Tả cảnh chiều quê Việt Nam, trong tất cả sắc độ và tâm tình, Phạm Duy có một lời hát thần sầu:

“Chiều rơi thoi thóp trên vài luống khoai - Hiu hắt tiếng bà mẹ cười...”

Vài luống khoai, hình ảnh quê nghèo. Hai chữ thoi thóp và hiu hắt gợi hình và gợi tình. Thoi thóp so sánh ánh nắng chiều với hơi thở hay nhịp đập trái tim, nhẹ dần, yếu dần, hoang mang, thấp thỏm. Đồng thời chữ hiu hắt chập chờn ngọn lửa tàn hơi, ánh đèn cạn sức, hao mòn trước gió. Ánh nắng

nhòa trong tiếng cười, buổi chiều lồng vào tuổi già. Buổi chiều già, bà mẹ quê. Chiều quê và mẹ già. Ánh sáng vừa chắt chiu, vừa phơi pha tình cảm mong manh mà vĩnh cửu trong lòng người...

Phạm Duy đã vẽ ra được một hoạt cảnh thanh bình, tươi sáng trong bài Bà Mẹ Quê (1949):

Vườn rau, vườn rau xanh ngắt một màu - Có đàn, có đàn gà con nường nấu

Mẹ quê, mẹ quê vất vả trăm chiều - Nuôi đàn, nuôi một đàn con chắt chiu

(...)

Trời mưa, trời mưa ướt áo mẹ già - Mưa nhiều, mưa nhiều càng tươi bông lúa

Lời nhạc Phạm Duy đậm đà tình tự dân tộc vì bản thân anh thấm nhuần ca dao, tục ngữ và những làn điệu dân ca “từ khi mới ra đời, mẹ hiền ru những câu xa vời”. Lời ca Phạm Duy có khi cũng xa vời, nhưng vì nghe quen, chúng ta không còn để ý và lười tìm hiểu. Ví dụ mưa nhiều càng tươi bông lúa nói lên niềm tin lạc quan của người nông dân, qua tục ngữ trời nắng tốt dưa, trời mưa tốt lúa. Nhưng câu trên “ướt áo mẹ già” với ta chỉ là một hình ảnh cần lao vất vả, cảm động, ta quên rằng Phạm Duy đã rung cảm từ những câu hát đối đáp nam nữ:

Trời mưa ướt bụi ướt bờ - Ướt cây ướt lá, ai ngờ ướt em

Trời mưa ướt lá trâu vàng - Ướt em, em chịu, ướt chàng, em thương

Niềm lưu tâm, lo lắng cho nhau biểu hiện tình yêu. Tình yêu trai gái sôi nổi, tha thiết đã được Phạm Duy chuyển sang lòng yêu bà mẹ quê “chỉ biết cần lao” và đã đạt tới những lời hát thật tình nghĩa, sắc sảo.

Miệng khô, miệng khô nhớ bát nước đầy - Nhớ bà, nhớ bà mẹ quê xưa ấy

Ít ai mê gái như Kim Trọng, đến máu theo nước mắt hồn lìa chiêm bao.
Khi chàng nhớ nàng Kiều:

Hương gây mùi nhớ, trà khan giọng tình

Nghĩa là chàng Kim vẫn uống trà, không có cái khao khát khô đặng rất cụ thể của Phạm Duy khi nhớ bà mẹ quê miệng khô nhớ bát nước đầy...
Thật ra trong thơ dân tộc đã có những tình cảm ngọt ngào dịu mát ấy...

4. Bên Cầu Biên Giới

Vào năm 1947, trên đường kháng chiến, từ miền xuôi tôi theo đoàn Văn Nghệ Giải Phóng đi qua Phú Thọ, yên ái tới Lào Cai... Lúc tôi tới đó, thị xã vẫn còn nguyên vẹn dù cả nước đang thực thi chính sách vườn không nhà trống. Nhà cửa xây theo kiểu Tàu trên những con phố nhỏ, đường sá là những con dốc khúc khuỷu đắm chìm trong sương sớm.

Tôi đang là nhân viên của đoàn Văn Nghệ Giải Phóng. Bất ngờ tôi gặp Văn Cao và vài bạn khác là Ty Rõ, Hoàn, Đạt v.v... cũng có mặt tại thành phố biên giới này. Các bạn của tôi vừa mở ra ở Lào Cai một phòng trà với cái tên là Quán Biên Thùy do Văn Cao làm chủ. Quán này bề ngoài là phòng trà và khiêu vũ trường, bên trong là một cơ sở tình báo để theo dõi và ngăn bắt những Đảng viên của Việt Nam Quốc Dân Đảng có ý định vượt biên giới qua Trung Hoa.

Tôi và Ngọc Bích bỏ ngay đoàn Văn Nghệ Giải Phóng để thành nhạc sĩ và ca sĩ của phòng trà Biên Thùy này. Đêm đêm cùng hai ba nhạc công đánh đàn và ca hát cho một nhóm người nghe và nhảy đầm. Ban ngày - hay đúng hơn là ban trưa - tôi kéo một cô vũ nữ vào sòng bạc hay đi chơi trong vùng lân cận với Văn Cao. Vì nghề nghiệp tình báo, Văn Cao đang là bạn thân của một lãnh chúa người Nùng tên là Hoàng A Tường. Tới dinh của lãnh chúa là được hưởng những thú vui như gái đẹp, rượu nồng, nghe nhạc khèn và hút á phiện. Với tuổi 25, chúng tôi nhào vào những thú ăn chơi như đom đóm vờn lửa.

Sau khi đã soạn một số bản nhạc gọi là nhạc hùng cho cuộc kháng chiến (Về Đồng Quê, Khởi Hành, Nhớ Người Thương Binh...), bây giờ tôi muốn viết một bản nhạc tình, bởi vì tôi muốn xả hơi sau một thời gian căng thẳng.

Vả lại, từ khi đi theo cuộc chiến, tới nay tôi mới gặp đàn bà là cô vũ nữ phòng trà đã hoàn lương (quên tên mất rồi) xui tôi có cảm hứng để soạn ngay một tình khúc.

Tôi soạn ra bài Bên Cầu Biên Giới khi cùng người đẹp đứng cạnh chiếc cầu phân chia biên giới giữa hai nước Việt Nam và Trung Hoa. Mới đầu, tôi chỉ nghĩ đó là một tình khúc có anh, có em, có dòng nước lũ, có nắng ngừng trên chiếc cầu biên giới... nhưng mãi về sau tôi mới chợt thấy đó là bài hát nói về biên giới trong lòng người, giữa hòa bình và chiến tranh, giữa cái tốt cái xấu... mà anh nghệ sĩ trẻ tuổi ngây thơ là tôi lúc bấy giờ muốn phá vỡ nó đi.

Bên Cầu Biên Giới cũng còn là bài hát mong ước phiêu du trên thế giới, được sống trong lòng người đẹp Tô Châu, được chết bên dòng sông Danube - lay Trời - tôi cũng đã có may mắn được thấy cái đẹp và sống trong không khí lãng mạn của hai nơi đó. Rồi tới bây giờ, tôi vẫn còn sống để tới nơi mà cách đây trên dưới 60 năm, bài hát được ra đời và còn sinh tồn cho tới ngày nay. Quang cảnh nơi biên giới không còn hoang dại như xưa. Cạnh chiếc cầu bắc qua sông Nạm Thi (Sông Hồng), bây giờ có xây một trụ sở của lính biên phòng với bóng cây râm mát ở bên phía Việt Nam. Bên kia cầu là Cốc Lếu, một thành phố nhỏ của Trung Hoa mà tôi đã có lần qua đó để ăn điểm tâm. Bây giờ Cốc Lếu được mở mang và có rất nhiều cao ốc. Thế là tôi mãn nguyện. Sau 60 năm, được trở về nơi mình đã ngồi ước mơ, tóc xưa xanh biếc nay đã bạc trắng nhưng con tim thì hình như vẫn còn mơ mộng như xưa. Khiến cho tôi phải ngẫm nghĩ về cụm chữ “nước chảy qua cầu”, câu này thường ngụ ý: thời gian trôi nhanh, cái gì cũng có thể bị thay đổi... Thế mà đứng bên chiếc cầu biên giới này, ước mơ của tôi vẫn còn y nguyên, nhưng chưa xót hay, vẫn còn đâu đó sự cần cá phân cách như một giai điệu buồn... Vẫn còn người bên ni, bên nớ...

5. Bên Ni Bên Nớ

Từ bài thơ Tương Phản của Cung Trầm Tưởng , bài thơ rất buồn của thời đại, nói lên nỗi sợ, buồn chán, lạc lõng trong xã hội, phi lý, tự do, cam kết hư vô và là nền tảng của sự hiện sinh con người... tôi soạn thành bài Bên Ni Bên Nớ:

Bên Ni Bên Nớ

Đêm chớm ngày tàn, theo tiếng xe về, lăn về viễn phố
Em hơi sương rơi, ngoài song đêm hạ, ôi buồn phố xá
Hoang liêu về chết tha ma, tiếng chân gõ guốc xa xa
Người xa vắng người, người xa vắng người...

Em có nghe rồn rã bước ai vất vả bóng ai chậm chờn?
Hồn ai cô đơn tìm về ấm cúng
Em có nghe bi ai tình ai ấp úng
Thương ai lạc loài, ăn mày xán lạn ngày mai
Đêm ni ai say đất lở, em ơi có nghe rạn vỡ
Vạn mảnh ly tan theo chuỗi cười.
Bên tê thành phố trắng lệ
Giai nhân nằm khoe lỏa thể
Bên ni phố vắng ôi lòng ngoại ô.

Em có nghe hồ như bước ai gõ nhịp bước ai giang hồ?
Hẹn ai bên ni dài in ngõ cũ
Em có nghe bên ni lạnh như bên nớ?
Phút giây chia lìa, trong lòng vẫn phải đèo mong

Hai tâm linh giam kín lại
Bấm đốt ngón tay chờ đợi
Chờ ngày con thơ, thơ cũng ra đời

CODA

Em ơi ngoài kia liếp ngỏ
Sương rơi ngoài song khép hờ
Bên trong kín gió ấm ời là tình.

Nguyên văn bài thơ Tương Phán

Đêm chớp ngày tàn - Theo tiếng xe lăn về viễn phố
Em ơi! Sương rơi - Ngoài song đêm hạ - Ôi buồn phố xá...
Hoang liêu về chết tha ma - Tiếng chân gõ guốc: người xa vắng người.

Em có nghe đồn già - Bước ai vất vả - Bóng ai chập chờn
Hồn ai cô đơn - Say sưa tìm về ấm cúng - Em có nghe bi ai
Tình ai ấp úng - Thương ai lạc loài - Ăn mày xán lạn một ngày mai
Đêm nay say đất lở - Em có nghe rạn vỡ - Ra muôn mảnh ly rơi
Pha lê vạn chuỗi cười
Bên nớ dạ thành khoe tráng lệ - Trơ trên giai nhân phô lửa thề
Bên ni phố vắng lòng ngoại ô
Em có nghe mơ hồ - Bước ai thao thức
Gõ nhịp hẹn hò - in dài ngõ cụt
Bóng ai giang hồ - Bên nớ bên ni đêm lạnh cả
Lạnh đêm mà chẳng lạnh vương phòng
Em ơi bên trong - Dù chia ly đôi phút
Đồng mang nhớ đeo mong - Hai tâm hồn giam kín
Bốn mắt xanh bịn rịn - Anh ngồi làm thơ - Anh ngồi bấm đốt con thơ ra
đời
Bên ngoài liếp ngỏ sương rơi - Bên trong kín gió ấm ời là tình!...

Viết về bài Bên Ni Bên Nớ

Thụy Khuê

Giọng buồn Cung Trầm Tưởng, thời 1955 - 1960, đã khác hẳn giọng sầu Huy Cận trong thời Thơ mới. Phạm Duy đã phổ nhạc bài thơ Tương Phản thành ca khúc Bên Ni Bên Nớ trong đó Cung Trầm Tưởng đem lại một cô đơn mới: Cô đơn của thời hiện sinh. Cô đơn của con người trong sự nhận thức lại chính mình.

Ca khúc với tiết điệu như nhịp xe lửa trên đường ray, với lời ca buồn xa xôi, xa vắng: *Hoang liêu về chết tha ma . Tiếng chân gõ guốc người xa vắng người ...* Đó là nỗi sợ, sự buồn chán, sự lạc lõng trong xã hội, sự phi lý, tự do, cam kết và hư vô như là nền tảng của sự hiện sinh con người. Con người luôn phải đối diện với cái chết, cũng như con người từ hư vô trở về hư vô nên cuộc đời con người như một đường hầm không lối thoát.

Vì ý thức được điều đó cũng như nhận ra con người là hữu thể cô đơn nên “Lo âu là sự nắm bắt phản tính tự do bởi chính nó”. Con người lo âu vì phải mang trách nhiệm với bản thân. Cuộc tồn sinh là quá trình làm nên mình nên lo âu là bạn đồng hành của con người. Và, khi lo âu kéo dài không có đường giải thoát thì con người rơi vào tuyệt vọng vì con đường trước mắt là hư vô.

Tuy nhiên tuyệt vọng không phải là buông xuôi, khuất phục mà con người bắt buộc phải nhập cuộc. Hành trình làm người là một quá trình mâu thuẫn, đau khổ vì không có một thước đo, chuẩn mực để hướng tới. Chính vì con người bị (được) sinh ra để đi đến cỗi chết và trong cuộc hành trình về với hư vô lại quá trĩu nặng trách nhiệm cũng như sợ hãi nên *cuộc đời thật phi lý biết bao*.

Song, trong cái vòng bắt buộc của phận người ta có quyền lựa chọn để làm nên ta. Vậy, cuộc đời không phải là phận số mà là những lựa chọn,

những lựa chọn giúp ta trở thành con người. Vì chỉ khi hiện sinh, đối mặt với mọi tình huống ta mới biết bản chất của mình.

6. Chiều Về Trên Sông

Saigon 1956 . Lúc này tôi có thì giờ để sống với thiên nhiên hay đọc sách về tạo vật, thấy thiên nhiên thật là quyến rũ, tạo vật thật là thiêng liêng nhưng không hiểu vì sao tôi thấy tôi buồn mênh mang trong lòng!

Tôi cũng giống như trong bài thơ Chiều của Xuân Diệu: “Tôi buồn không hiểu vì sao tôi buồn”... và khi đọc tập Lửa Thiêng của Huy Cận thì thấy lòng mình bao trùm một nỗi sầu da diết. Thiên nhiên trong tập thơ thường bao la, hiu quạnh, đẹp và buồn. Nỗi buồn đó dường như là vô cớ hay siêu hình, nhưng hình như là buồn thương về cuộc đời, kiếp người. Hồn thơ ảo não, bơ vơ đó vẫn cố đi tìm được sự hài hòa và mạch sống trong tạo vật và cuộc đời.

Tôi soạn nhiều bài ca xưng tụng thiên nhiên và tạo vật, không buồn lắm, có thể nói rằng vui là khác nữa như: Hoa Xuân, Xuân Thì... gọi là Xuân ca. Rồi tới Hạ Hồng, Ngày Tháng Hạ cho những Hạ ca. Thu ca thì có Nước Mắt Mùa Thu, Mùa Thu Chết. Đông ca là Chiều Đông, Mùa Đông Paris, gọi chung là BỐN MÙA CA HÁT. Bài hát có nhiều tình cảm thiên nhiên nhất là bài:

Chiều Về Trên Sông

(Saigon-1956)

Chiều buông trên dòng sông Cửu Long
Như một cơn ước mong ơ chiều
Về đâu, ơ hàng cây gổ rong
Nghiêng mình trên sóng sông yêu kiều
Buồn tôi không vì sao bỗng dưng
Theo dòng ngang quá giang, thương chiều

Bởi vì thương nhiều, nên nhớ Tình yêu.
Bởi vì đời còn nhiều khi là mơ
Bởi vì đời còn nhiều khi thành thơ
Có khi vui lửng lơ, có khi tuôn sầu u
Bởi vì chiều buồn, chiều về dòng sông
Bởi vì tình đời nào chỉ thù oán
Hãy cất tiếng ca cho đời thêm buồn
Hãy cất tiếng ca cho lòng thôi khô héo.
Chiều buông trên dòng sông cuốn mau
Thương đời thương lẫn nhau trong chiều.
Về đây bọt bèo muôn khắp nơi
Vui buồn cho có đôi, không nhiều
Ngày mai sông về quê mến yêu
Cho trùng dương cũng theo hương chiều
Bể sâu không nhiều, nhưng cũng đủ yêu.

Nỗi Buồn Sông Nước

Nhà báo Lê Hữu

.....

Chiều buông trên dòng sông Cửu Long

Không phải “chiều xuống” hay “chiều rơi” hay “chiều trôi” mà là “chiều buông”, nghe như màn sương chiều lướt thướt, như vạt áo choàng mềm mại của chiều tà phủ trùm lên một vùng sông nước mênh mông...

... trên dòng sông Cửu Long

Như một cơn ước mong, ời chiều!...

“Cơn ước mong” ấy đọc được nói ra rành rọt trong những dòng hồi ký phơi trải nỗi niềm của người nhạc sĩ:

... Tôi nhớ đồng quê, tôi nhớ thiên nhiên vô cùng. Tôi tìm mọi cách để ra đi. Rồi tôi có những buổi chiều ngồi bên dòng sông Cửu Long... để mong được như hàng cây gỗ rong, nghiêng mình (trôi) trên sóng sông yêu kiều. Tôi còn muốn theo dòng ngang quá giang, thương chiều...

*Bèo dạt về đâu, hàng nối hàng
Mênh mông không một chuyến đò ngang...*

Cảm khái bài thơ tả tình tả cảnh sông nước của Huy Cận, nhạc sĩ Phạm Duy soạn ra Chiều Về Trên Sông. Ông viết:

...Chuyến đi về miền Cửu Long Giang này không kích thích sự tò mò của tôi vì ở trong Nam không có nhiều danh lam thắng cảnh như ở các miền ngoài. Nhưng tôi cũng được sống với cảnh vật của quê hương tôi, sống với những nhánh sông của chín con rồng để chiều chiều, giống như thi sĩ Huy Cận, nhìn ra mình là “củi một cành khô lạc mấy dòng” trôi trên sông mênh mông không một chuyến đò ngang..., để mấy chục năm sau, có bài hát nhan đề Chiều Về Trên Sông... Bài thơ Tràng giang đã từng ám ảnh tôi từ lâu. Nhưng ngồi bên bờ một con sông quê hương, nếu Huy Cận không có một chuyến đò thì tôi lại muốn có một chuyến đò ngang, có lẽ bởi tôi là người luôn luôn sợ ngăn cách.

*Buồn tôi không vì sao bỗng dưng
Theo dòng ngang quá giang thương chiều*

Câu hát này, theo tôi, là câu hát hay nhất trong bài. Nỗi buồn sông nước những muốn “quá giang” theo dòng ngang trôi đi trong chiều. Hình ảnh con đò lênh đênh trên sóng nước là hình ảnh rất quê hương Việt Nam. Bài thơ Tràng giang gửi gắm nỗi niềm của Huy Cận: “Thuyền về nước lại, sầu trăm ngả”... Ca khúc Chiều Về Trên Sông ký thác tâm sự của Phạm Duy: Bể sâu không nhiều nhưng cũng đủ yêu...

Cũng là nỗi buồn sông nước, nhưng hai người hai nỗi niềm tâm sự.

Bởi vì chiều buồn chiều về dòng sông

Bởi vì người buồn người ra ngắm dòng sông. Người thả trôi theo dòng nước những phiền muộn âu lo, những hệ lụy của đời sống.

Bởi vì đời còn nhiều khi là mơ

Mơ gì đây? Biết có phải là mơ...

Ngày mai sông về quê mến yêu

Cho trùng dương cũng theo hương chiều...

Nỗi niềm hoài hương cũng theo sông theo biển chảy “xuôi về miền quê lai láng”, như trăm tuổi ngàn sông đều đổ ra biển cả, như mạch nước xuôi về nguồn, như dòng máu chảy về tim, như chiếc lá rụng về cội.

Nốt nhạc cuối rướn lên, như lời giải bày thiết tha.

Bởi vì tình đời nào chỉ thù oán...

Hãy cất tiếng ca cho đời thêm (ý) buồn!

Hãy cất tiếng ca cho lòng thôi khô héo!...

Nốt nhạc cuối lại rướn lên, đọng lại, nghe ray rứt, náo nức.

Có khi vui lững lờ - Có khi buồn sâu u

Vui thì lững lờ như nước trôi, mây trôi. Buồn thì dào dạt như mạch suối tuôn tràn.

“Sóng gợn tràng giang buồn điệp điệp”, dòng sông thì mênh mông bát ngát, lòng người thì mênh mang vời vợi như câu thơ Huy Cận. “Sóng gợn”, buồn cũng gợn. Chiều trôi, mây trôi, nước trôi... Bóng chiều quạnh quẽ phủ trùm lên một vùng sông nước lặng lẽ.

Cảnh “chiều buông trên dòng sông Cửu Long” có thể gặp ở bất kỳ cảnh trời rộng sông dài nào chứ chẳng phải riêng gì sông Cửu Long. Cảm giác vui lững lờ, buồn dào dạt ấy có thể gặp ở bất kỳ cảnh chiều nào trên bến sông. Nghe những bài hát như thế cần chút tĩnh lặng, cần nhắm mắt lại, để nghe chiều đi lặng lẽ, nghe nỗi buồn trôi đi chậm chậm và nghe...

Chiều buông trên dòng sông cuốn mau

Thương đời thương lẫn nhau ời chiều...

Một sinh viên đi học ở Nga

Nguyễn Ngọc Sơn

Tại Moscow nơi tôi đang là một nghiên cứu sinh về luật học, tôi được may mắn quen và chơi thân với Stive Nopve, một sinh viên gốc Ukraina, con trai một giáo sư âm nhạc tại nhạc viện danh tiếng Tchaikovsky. Trong nhiều lần đến chơi và sống với gia đình của cậu bạn, tôi cũng được nói chuyện nhiều với giáo sư. Vì hợp nhau và vì muốn giới thiệu những giá trị văn hóa của người Việt qua nhiều giai đoạn, tôi giới thiệu với ông nhiều CD nhạc giá trị mà tôi có của nhạc sĩ thiên tài Phạm Duy. Có lẽ bài hòa tấu đầu tiên mà ông nghe của nhạc Phạm Duy là bài Chiều Về Trên Sông do nhạc sĩ Duy Cường hòa âm. Ông chăm chú và đòi nghe lại nhiều lần... Ông ngạc nhiên lắm, ngạc nhiên và thích thú như đang ngồi nghe gió trên sông Vonga, trầm ngâm như đang lặng lẽ đứng ngắm những con sóng trên dòng sông trong một mùa thu lãng mạn...

Ông nói với tôi: “Lạ quá, trong dòng nhạc này có âm hưởng của nhạc cổ điển châu Âu, nhưng lại mang phong cách phương Đông rõ nét. Từng giai điệu và những điểm nhấn trong âm vực, âm hưởng đầy hoành tráng của nhạc cổ điển, vững chắc như những rừng cây nhưng thiết tha như những cơn gió, điều này chỉ có trong nhạc cổ điển châu Âu. Bên cạnh đó, cách luyện âm, chuyển đoạn lại rõ nét âm nhạc của phương Đông...”

Ông nghe ở đó có hơi thở của người Á Đông với những điệu cười và những cơn bão nhiệt đới...

Thật thú vị, tôi vui lắm vì lúc này tôi mới hiểu rằng trong âm nhạc không hề có sự cách biệt về ngôn ngữ và dân tộc, một nhạc sĩ người Việt đã rong ca hơn nửa thế kỷ trước, một ông giáo già người Nga Xô Viết chính hiệu, thế mà chỉ với một nhạc phẩm, họ dường như đã nghe được tiếng nói của nhau, hiểu được những cảm nhận của nhau. Ông giáo già đánh giá rất cao sự sáng tạo của nhạc sĩ Phạm Duy. Sự kết hợp Đông và Tây trong giai điệu và trong nhạc lý đã tạo cho nhạc phẩm một sức sống vượt không gian, tạo nên sự sáng tạo trong phong cách của nhạc Phạm Duy. Ông giáo già vui lắm, vì ông tìm được sự đồng điệu của người phương Tây và người phương Đông trong Chiều Về Trên Sông.

Ông nói: *“Con sông dù ở đâu cũng là dòng nước... cũng cuốn trôi những gì ngăn cản nó, cũng réo rắt tiếng gió và cũng tạo nên những khoảng trống trong không gian. Nhạc Phạm Duy đã vẽ lên được điều đó, đã làm cho người hưởng thụ dù ở phương Đông hay phương Tây đều cảm nhận được cái cảm giác đó của chính Phạm Duy bằng giai điệu trong lòng mình”*.

Tôi chợt bừng tỉnh, bài hát này được sáng tác mấy chục năm về trước mà bây giờ tôi nghe vẫn hay. Có một buổi chiều đứng bên Cừ Long Giang, tôi cũng nghe trong gió tiếng nhạc hoành tráng của thiên nhiên, trong tiếng của dòng chảy có âm vang vài trăm năm của cha ông mà nhạc phẩm đã truyền tải... Không nói đến ca từ, chỉ nói đến cảm giác mà Chiều Về Trên Sông đem lại cho người nghe cũng đã thấy được giá trị hiện đại của nó.

Người bố giáo sư của bạn tôi đã dạy cho tôi biết rằng: một nhạc phẩm mà không mang hơi thở của hiện đại thì không thể dùng dàn nhạc Tây phương để hòa nhạc được. Ông cho rằng Chiều Về Trên Sông sẽ là một nhạc phẩm tiêu biểu qua mọi thời đại của Nhạc Việt Nam. Và để hòa âm nó, người ta phải kết hợp cả nhạc khí phương Tây và phương Đông mới nói hết được ý nghĩa và nội dung của nó. Sự cao vút trong âm hưởng và sự réo rắt trong giai điệu đòi hỏi điều đó. Nó xuất phát từ tự nhiên và tính nhân bản của con người nên nó luôn hiện đại cho dù thời gian nó ra đời đã qua.

(Saigon 2003)

Bài phân tích

của Kewin Hiệp (Học Trò)

Trong chiều hướng tiếp tục tìm tòi cách sáng tác nhạc qua việc phân tích một tác phẩm, lần này tôi chọn bản Chiều Về Trên Sông của nhạc sĩ Phạm Duy, viết năm 1956. Tôi cũng đặc biệt thích bài nhạc với phần hòa tấu của nhạc sĩ Duy Cường trong đĩa Nhạc Tình Phạm Duy, trong đó những nét sang cả của giai điệu và hòa âm đều được thể hiện rõ nét, với nhạc đề được nhắc đi nhắc lại với những biến đổi chord progression lạ tai gần cuối bài như những phản chiếu (reflections) của ráng chiều trên sông nước, tạo cho người nghe có thật nhiều cảm hứng với nhịp suy nghĩ riêng của họ.

Trước hết, tôi sẽ thử trình bày nhạc thuật của Chiều Về Trên Sông. Bản nhạc này dùng ba nốt giáng, do đó lấy Do thứ làm thang âm chính, theo định nghĩa nhạc Tây phương. Tuy nhiên, theo nhạc sĩ Phạm Duy và Phạm Quang Tuấn, thì bài này dùng thang âm Cm6 - tức cung “oán” làm thang âm chính, do đó có cảm giác luyến tiếc [1]. Thang âm này dùng các nốt Do Mib Fa Sol và La thường, chứ không có nốt La giáng như trong thang âm Do thứ. Như bạn sẽ thấy, bài này dùng nhiều La thường cũng như La giáng,

nhưng trộn lẫn nhau rất hài hòa, do đó bạn sẽ thấy bản nhạc vừa mang âm điệu Tây phương lẫn Đông phương.

Sau đây là lần lượt các phân tích về nhạc thuật của phiên khúc rồi điệp khúc.

Phiên khúc

Ngay từ câu đầu của phiên khúc, ta đã thấy nó mang dáng dấp trầm hùng, nghiêm trang. Đó là vì hai nốt chính là Do và Sol được dùng làm nhạc đề, rồi làm trụ của từng phân đoạn nhỏ trong câu nhạc.

Chiều (Do) buồn (Sol)

Trên dòng sông Cửu Long (Sol)

Như một cơn ước mong (Fa)

Ơi chiều (Do)



Ta thấy cấu trúc của câu đối xứng, vì dùng phân đoạn 2/5/5/2 chữ. Cung nhạc khởi đầu từ Do, vươn lên Sol, rồi xuống Fa và sau cùng trở về Do. Đây là loại kết từ iV sang i (plagal cadence) do đó không có nhiều kịch tính vì không dùng đến bậc V áp âm. Toàn bộ câu nhạc do đó hoàn chỉnh, không có những đẩy đưa lên đến cao trào qua nhiều câu nhạc, như trong một số các nhạc phẩm khác của nhạc sĩ.

Cách dùng hợp âm F7 cho thấy một sự sáng tạo trong chord progression, vì trong C thứ không có hợp âm F7 mà chỉ có Fm. Nhưng chord này nghe không quá lạ tai, vì có hết 4 nốt nằm trong ngũ âm oán, đó là Fa La Do và Mib.

Về cách phát triển giai điệu, ta thấy câu này hoàn toàn sử dụng lẽ lối phát triển của luật viết nhạc ngũ cung, tức là chỉ viết trong những nốt ở một thể của ngũ cung mà thôi. Đoạn này, thể được dùng là thể chính Do Mib Fa Sol La. Bạn hãy nhìn lại đoạn nhạc để thấy câu nhạc chỉ sử dụng một trong năm nốt trên mà thôi. Tôi có nói rõ hơn về cách viết nhạc này ở một số bài trước đây, bạn chỉ cần Google hai chữ *phamduy* và *hoctro* là thấy ngay.

Sang câu nhạc thứ hai, nhạc sĩ dùng cấu trúc của câu nhạc trước, nhưng lần này chuyển lên một thể cao hơn. Điểm đặc biệt là câu nhạc lại quay về sử dụng âm giai Do thứ. Các nốt nhạc, thay vì dùng theo ngũ cung phải là Mib Fa Sol La Do, thì lại sử dụng các nốt Sol Lab Sib Do Re, tức là chỉ quanh quẩn trong năm nốt liên nhau đó của thang âm Do thứ mà thôi. Phần hòa âm, do vậy sử dụng các hợp âm trưởng Ab, Bb và Eb. Trong bài nhạc, nhạc sĩ dùng hợp âm G7 ở cuối câu, nghe có vẻ kịch tính, nhưng trong bản hòa tấu, hợp âm được sử dụng lại là Eb, do đó nghe sáng sủa và trang trọng hơn.

Về (Do) Đâu (Do)

Oi hàng cây gỗ rong (Do)

Nghiêng mình trên sóng sông (Si) Yêu kiều (Sol)



Các nốt nhạc ở cuối mỗi câu cũng theo đúng cách đã làm ở câu trước, là chỉ trụ ở hai nốt chính là Do và Sol, chỉ trừ có nốt Si gần cuối. Nét nhạc vút lên một bát độ ở đầu câu, luyến láy rồi từ từ chuyển về nốt Sol, bậc 5. Tuy nốt này là một trong những nốt ổn định (Do Sol và Mib), nhưng do ít ổn định hơn Do, đã tạo đà để nhạc phẩm có thể trở về lại nốt Do ở đầu câu ba.

Câu nhạc thứ ba không gì khác hơn là một sự lặp lại của câu một, làm câu nhạc ấy được nghe nhiều lần hơn, tạo một vết ấn của câu nhạc trong người nghe. Tới hết cuối câu này, bài nhạc đã có một cấu trúc rất cân đối.

Buồn tôi

Không vì sao bỗng dừng

Theo đà ngang quá giang

Thương chiều.

Sau khi để thính giả nghe một loạt các cân đối như ở trên, nhạc sĩ đã tạo một sự biến đổi về âm thanh lẫn tiết tấu bằng một câu ngắn ở cuối đoạn. Câu này là một câu tán thán gồm có hai đoạn nhỏ, mỗi đoạn 4 chữ:

Bởi vì thương nhiều

Nên nhớ (ơ) Tình Yêu

Câu này mang tính đặc thù của lối hò Nam bộ. Tuy chưa có dịp tìm hiểu thật sâu các loại hò ba miền, nhưng do sinh trưởng trong Nam, tôi nghe rất quen thuộc nên có thể khẳng định điều này. Chính cái chữ (ơ) trong ngoặc cũng là để ca sĩ có thể hát và *ngẫu hứng* theo lối Nam bộ này thôi, vì thường thường tới chỗ gần cuối là người Nam họ thường hò ngân nga như vậy.



Về âm thanh, thay vì dùng các nốt gần nhau trong ba câu trước, câu này dùng kỹ thuật Tây phương rải các nốt của Cm là Mib Sol Do đi lên, rồi dùng đúng hợp âm đã dùng trước đây là F7, rải các nốt ấy lên cao hơn Fa Do Mib, rồi luyến láy xuống nốt Do (5).

Nếu xem hết toàn bộ phiên khúc, ta thấy nhạc phẩm có dáng nhạc đi lên rõ rệt, trong đó câu một và câu ba chỉ quanh quẩn từ nốt Do (4) và Sol, nhưng khi đến câu cuối đã tiến lên nốt Do (5), tức là một trường canh cao

hơn. Nhạc phẩm do đó tạo nên dáng vẻ hoành tráng, và cũng rất phù hợp với ý chính của bài nhạc, khi tạo một dòng nhạc chảy thuận chiều từ sông ra biển.

Về cách phối hợp Đông Tây, ta thấy ba phần tư của phiên khúc dùng thang âm ngũ cung, chỉ có câu thứ hai là không. Các luật phát triển giai điệu cũng theo sát. Tuy nhiên khi cần phải thay đổi thì tác giả cũng không ngần ngại, như ở câu thứ tư dùng một câu rải với các hợp âm Cm và F7 rất rõ nét Tây phương, mà vẫn là Đông phương vì các nốt của hai hợp âm Cm và F7 đều nằm trong ngũ cung Do Mib Fa Sol La. Chả trách một nhạc sĩ người Nga đã tán thán là nghe được trong bài có “*âm hưởng của nhạc cổ điển châu Âu*”, nhưng “*cách luyện âm, chuyển đoạn lại rõ nét âm nhạc của phương Đông*”.[2]

Điệp Khúc

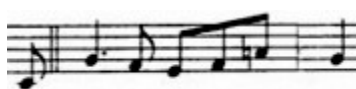
Trong phần điệp khúc, cả giai điệu, cung nhạc, cách phát triển câu và đoạn, lẫn tiết tấu đều hoàn toàn khác phiên khúc. Trong khi phiên khúc gồm những nốt luyện láy trong phạm vi hẹp như giữa Do (4) - Sol và Sol - Do (5), thì ở đầu câu 2, nhạc sĩ dùng nhiều nốt Do liên tục trước khi nhảy lên một quãng 4 là Fa, cùng lặp lại câu nhạc đó hai lần. Sự khác biệt này làm cho đoạn hai có tác dụng làm bài vươn dài ra, là sự tiếp nối của câu thứ tư phiên khúc. Hãy xem câu thứ nhất, gồm hai câu nhỏ như sau:

Bởi vì đời còn nhiều khi là mơ

Bởi vì đời còn nhiều khi thành thơ



Cung nhạc cũng không vươn ra rồi kéo về trong một câu hoàn chỉnh, như các câu một và hai của phiên khúc, mà là cao vút lên từ Do tới Fa, và được lặp đi lặp lại hai lần, như khẳng định cái sự lan tỏa ấy. Tiết tấu cũng thay đổi, từ nốt có độ dài 1 ½ nhịp, rồi nửa nhịp và liên ba:



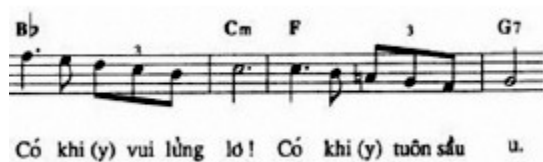
trở thành 7 nốt móc đơn liên tiếp:



Sau khi đã đạt đến cao trào ngay chỉ trong hai câu nhỏ tán thán đầu tiên, ở câu thứ hai nhạc sĩ cho ta tiếp hai câu nhỏ tiếp, uyển chuyển với những nốt liền nhau đi gần hết một bát độ từ Fa trở về Sol. Tôi thấy đây là một cách hóa giải những giằng co (tension) của câu trước rất lô-gíc nhưng cũng không kém phần nghệ thuật, như hai nét vẽ liền nhau vòng xuống.

Có khi (y) vui lừng lơ!

Có khi (y) tuôn sầu u.



Hai câu nhạc sau cũng có một lối kiến trúc tương tự, khi câu thứ ba gồm hai câu nhỏ tán thán, còn câu bốn là hai câu nhỏ hóa giải cùng với cách uyển chuyển đi xuống Do (4) và đi ngược lên Do (5) cũng rất điêu luyện.

Ở câu thứ ba, nhạc sĩ sử dụng luật tịnh tiến để đưa câu nhạc xuống thấp hơn, thay vì từ Do đến Fa như câu 1, thì là từ Sol đến Do. Nhưng ở câu trước, nhạc sĩ dùng nốt La giáng ở chữ về, còn câu sau thì dùng nốt La thường ở chữ chỉ. Cách dùng hai nốt tự do qua lại rất đặc biệt này không

phải dễ làm, nhưng do đã giới thiệu thính giả một số những thay đổi tương tự trong các câu trước, và vì sự biến đổi này ở nhịp thứ tư là nhịp yếu, nên nghe rất dễ dàng chấp nhận.

Bởi vì chiều buồn, chiều về dòng sông!

Bởi vì tình đời nào chỉ thù oán?



Sự biến đổi nhỏ này tất nhiên phải có chủ đích, vì nó có tác dụng hóa giải bớt một dấu giáng (La) của thang âm Do thứ, để hai câu nhỏ tiếp theo cởi trói bớt thêm một nốt giáng nữa là Mi thứ để trở thành Mi thường, để câu nhạc có thể sử dụng hợp âm Do trưởng.

Hãy cất tiếng ca cho đời thêm (ý) buồn

Hãy cất tiếng ca cho lòng thôi khô héo



Tôi thấy sự chuyển hợp âm từ Do trưởng sang Do thứ những hai lần mà vẫn mạch lạc như trên quả thật là tuyệt diệu, vì ít thấy ai có thể chuyển được dễ dàng như vậy. Thường thì ở cuối phiên khúc người ta hay đổi thành linh từ thứ qua trưởng (Cm qua C), hay trưởng qua thứ (C qua Cm), nhằm tạo một hiệu ứng thay đổi trong lời nhạc và ý nhạc. Còn thay đổi như trên thì tôi chưa thấy có trường hợp nào khác. Theo thiển ý, vì đã chuẩn bị quá kỹ càng cho người nghe sự chuyển tiếp mạch lạc giữa hai thang âm Đông

Tây xuyên suốt bài hát, nên sự bỏ hai dấu giáng này tuy lạ nhưng không còn lạ nữa ở cuối bài.

Khi để ý kỹ hơn về phần lời của nhạc phẩm, ta thấy sự kết hợp Đông Tây hài hòa này rất phù hợp với tinh thần của bài, mà theo tôi đó là tính nhị nguyên mà vẫn đồng nhất. Ta sẽ thấy ca từ có những câu dễ và khó hiểu như:

Có khi (y) vui lừng lơ!

Có khi (y) tuôn sầu u.

rồi đến:

Bởi vì chiều buồn, chiều về dòng sông!

Bởi vì tình đời nào chỉ thù oán?

và:

Hãy cất tiếng ca cho đời thêm (ý) buồn

Hãy cất tiếng ca cho lòng thôi khô héo

Khi cái vui và cái buồn chợt đến chợt đi, thể hiện bằng các nốt La giáng và La xen lẫn nhau, thì ta cũng như một buổi chiều buồn, có dòng sông Cửu Long để phản chiếu lại lòng ta, để vui buồn cho có đôi, cùng ta chiêm nghiệm, và để...

Thương đời thương lẫn nhau... trong chiều.

Trong cuốn Ngàn Lời Ca, nhạc sĩ có phân loại bài này thuộc về tình cảm thiên nhiên, nhưng theo tôi nghĩ bài này hướng nội rất nhiều, vì nó có chung một mạch suy nghĩ như bài Đường Chiều Lá Rụng, hay là những bài sau này trong Rong Ca (như Nắng Chiều Rực Rỡ hay Bài Hát Nghìn Thu),

nghĩa là như nhạc sĩ có nói đâu đó là soạn nhạc cho cá nhân, cho riêng mình.

Khi nghe đi nghe lại bài này trong đĩa Nhạc Tình Phạm Duy [3], tôi rất thích cách sử dụng nhạc cụ cũng như cách phát triển bài nhạc, những chỗ nghỉ lặng cũng như dồn dập, các câu nhạc đối (counter melodies), và nhất là các hợp âm lạ trên nền câu 1 phiên khúc mà nhạc sĩ Duy Cường thêm vào để làm thành một bản hòa tấu gần tám phút mà người nghe vẫn chưa thấy chán. Vì dùng đa số là giàn dây cũng như các loại sáo cho giai điệu chính, người nghe không bị cách chia nhạc *equal temperament* làm hư đi cái lơ lơ của dân ca miền Nam khi nghe đến các nốt La thường.

Tôi hy vọng một ngày gần đây, công ty Phương Nam và các nhạc sĩ Phạm Duy - Duy Cường sẽ cho tái bản lại CD quý giá này để người nghe trong nước có dịp thưởng thức mười nhạc phẩm tiêu biểu của nhạc sĩ Phạm Duy, và một nghệ thuật hòa tấu vững vàng điêu luyện, đầy sáng tạo đã làm nên tên tuổi nhạc sĩ Duy Cường. Trên 20 năm đã trôi qua kể từ khi CD được ra mắt lần đầu tới thính giả Việt Nam hải ngoại, nhưng khi nghe lại lúc này, tôi thấy chúng không hề có tuổi. Những cố gắng sáng tạo trong CD vẫn còn tinh khôi và mới mẻ mỗi khi nghe lại, hết như những CD hòa tấu bất tử khác của Paul Mariat, Raymond Lefèvre mà tôi vẫn thường nghe mỗi khi cần một chút tĩnh tâm để chiêm nghiệm về những nỗi buồn vui trong đời sống.

Xin thân ái chào bạn và hẹn gặp lại bạn trong một lần tìm hiểu về nhạc Phạm Duy khác.

Tài liệu tham khảo:

1. Bàn về kỹ thuật viết nhạc trong vài ca khúc Phạm Duy (nhạc sĩ Phạm Quang Tuấn).
2. Viết về “Chiều Về Trên Sông” của Nguyễn Ngọc Sơn.
3. CD hòa tấu Nhạc Tình Phạm Duy gồm 10 nhạc phẩm: Chiều Về Trên Sông, Trả Lại Em yêu, Tình Khúc Chiến Trường, Đừng Xa Nhau, Tiễn Em, Thương Tình Ca, Con Đường Tình Ta Đi, Đường Em Đi, Hai Năm Tình Lận Đận, và Mộ Khúc.

Tiểu Sài Gòn, tháng 1/2010

Chiều Về Trên Sông - Vài nhận xét

Phạm Quang Tuấn

Chiều Về Trên Sông cho người nghe cảm giác đứng trước dòng sông lớn, cảnh thiên nhiên bao la hùng vĩ tương phản với hình ảnh và tâm tư của con người nhỏ bé. Những điều này ai cũng cảm thấy được, xin miễn bàn thêm. Tôi chỉ xin có vài nhận xét nhỏ về nhạc điệu.

Điểm thứ nhất: Sự giản dị và tiết kiệm trong giai điệu

Giai điệu Chiều Về Trên Sông chỉ có vài ý chính nhắc đi nhắc lại (repetition) hay chuyển lên hay xuống (transposition). Giai điệu câu 3 và câu 1 đoạn A hoàn toàn giống nhau.

*Chiều buông trên dòng sông Cửu Long
Như một cơn ước mong ời chiều.
Buồn tôi không vì sao bỗng dưng
Theo dòng ngang quá giang thương chiều.*

Giai điệu câu 1 và câu 2 đoạn B cũng vậy:

Bởi vì đời còn nhiều khi là mơ

Bởi vì đời còn nhiều khi thành thơ...

Giai điệu câu 5 và câu 6 đoạn B giống nhau, trừ nốt La: La giảm lần đầu, La đúng lần sau. Sự thay đổi này rất quan trọng, vừa là để giai điệu biến chuyển nhẹ nhàng chậm rãi, vừa để diễn tả một tình cảm từ từ biến chuyển trong lòng người.

Bởi vì chiều buồn chiều về (La giảm) dòng sông

Bởi vì tình đời nào chỉ (La) thù oán

Giai điệu câu 7 và 8 đoạn B hoàn toàn giống nhau, trừ nốt Do cuối chuyển từ thấp lên cao:

Hãy cất tiếng ca cho đời thêm (ý) buồn

Hãy cất tiếng ca cho lòng thôi khô héo.

Nếu không nhắc lại như trên thì cũng là những transposition (chuyển cả câu nhạc lên hay xuống) rất sát. Câu 2 đoạn A chính là giai điệu câu 1 chuyển lên một quãng 4, ngoại trừ nốt đầu và quan trọng hơn, nốt cuối:

Chiều buông trên dòng sông Cửu Long

Như một cơn ước mong ơ chiều

Về đâu ơ hàng cây gõ rong

Nghiêng mình trên sóng sông yêu kiều.

Và ở đoạn B là một transposition khác, lần này thì xuống đúng một quãng 4:

Có khi vui lửng lơ

Có khi tuôn sầu u.

Hoặc từ câu 1 sang câu 5 đoạn B lại là một transposition xuống một quãng 4, nhưng có chút biến đổi:

(B1) Bởi vì đời còn nhiều khi là mơ...

(B5) Bởi vì chiều buồn chiều về giòng sông...

Nếu transpose chính xác, thì “về” phải là nốt Sib. Thay vì vậy, nhạc sĩ dùng nốt La b cho cảm giác chùng hẫng xuống.

Xét kỹ cấu trúc của câu đầu:

Chiều buông... trên dòng sông Cửu Long... như một cơn ước mong... ời chiều.

Ý nhạc dài, thông thả, hùng vĩ, thích hợp với chủ đề. Giai điệu hợp thành từ bốn thành tố. “Chiều buông” là một quãng năm (Do- Sol) đơn giản, rất căn bản trong âm nhạc. “Trên dòng sông Cửu Long” chỉ là một sự nhắc lại của nốt Sol (“buông”), dệt thêm vài nét hoa mỹ (ornamentation) như những đợt sóng bông bênh. “Như một cơn ước mong” nhắc lại lần nữa, nhưng hai chữ cuối xuống một bậc. “Ơi chiều” về chủ âm để kết thúc.

Phải chăng những sự nhắc đi nhắc lại như những làn sóng theo nhau, những tiếng vang vọng trên sông cũng là một yếu tố gợi cảm giác một phong cảnh rất “tĩnh”, một dòng nước menh mông chậm rãi, một bầu trời chiều bao la?

Điểm thứ hai: những biến đổi trong điệu thức

Điệu thức là chuỗi cung bậc mà nhạc sĩ dựa vào để tạo ra giai điệu. Bài Chiều Về Trên Sông cơ bản là viết trên một điệu thức ngũ cung Việt Nam (Do Mib Fa Sol La), phảng phất màu sắc điệu thức Dorian (Do Re Mib Fa Sol La Si) của Âu châu. Có vài nốt Re “ghé” vào như:

Có khi-i (Re) vui lừng lờ

nhưng Re đó là do điệu thức được nâng lên một quãng 4 (thành Fa Lab Sib Do Re), Re phải hiểu là tương đương của La (và La giảm là tương đương của Mi giảm). Nhìn kỹ một chút, tôi nghĩ rằng chữ “khi” được kéo

dài thành nhịp chỏi (syncope - bắt đầu chữ “khi” ở nhịp nhẹ và nối sang chữ “i” ở nhịp mạnh) và hát bằng hai nốt Mi giảm-Re, rồi Si giảm-La trong hai câu:

Có khi-i (Mib-Re) vui lửng lơ

Có khi-i (Sib-La) tuôn sầu u

là để tạo cảm tưởng những nốt lửng lơ trong âm nhạc dân tộc Việt Nam. Nhịp lửng lơ, điệu cũng lơ lửng, và lời thì... không hiểu nhạc sĩ có cố ý đặt hai chữ “lửng lơ” vào lời cuối câu trên không! Nếu có thì “đáng nề”, nếu không thì tiếng Anh có chữ “serendipity” rất thích hợp.

Có hai biến cung (accidental) đáng để ý. Một là nốt La đổi thành La giảm trong câu:

Bởi vì chiều buồn chiều về (La giảm) dòng sông

Điểm này đã bàn ở trên. Nhưng đặc sắc nhất là nốt Mi giảm đổi thành Mi ở hai câu cuối đoạn B:

Hãy cất tiếng ca cho đời (Mi) thêm (ý) buồn

Hãy cất tiếng ca cho lòng (Mi) thôi khô héo.

Điệu thức biến thành Do Mi Fa Sol La Do. Đây là một điệu thức rất đặc sắc, gây ra một âm điệu lạ tai, nhẹ nhàng êm ái, đầy bản sắc Việt Nam mà vẫn có gì mới mẻ. Vì dùng điệu thức ngũ cung, Chiều Về Trên Sông kết thúc bằng một plagal cadence mà các nhạc sĩ thường dùng để tạo một cảm giác trang trọng, uy nghi, kính cẩn, như khi đối diện với Thượng Đế.

Úc châu, tháng 2/2010

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a22">
    <div class="container" id="a21">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                7. Chiêu Đông
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <br class="calibre4"/>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Bài thơ Khoác Kín
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
              cũng là một trong những giá trị độc đáo của thi ca Cung
              Trầm Tửu. Tôi đã phổ nhạc và đổi tên thành Chiêu Đông:
            </span>
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Chiều Đông

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều đông tuyết lũng âm u

</p>
<p class="msonormal37">

 Bâng khuâng chiều tới tiếp thu trời buồn

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngày đi tàu cũng đi luôn,

</p>
<p class="msonormal37">

 Gà thôn trơ nôi, băng nguồn héo hon.

</p>
<p class="msonormal37">

 Phường xa nhịp sắt bon bon,

</p>
<p class="msonormal37">

 Tàu như dưới tỉnh, núi non vọng âm.

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhà ga giọt máu lâm râm

</p>
<p class="msonormal37">

 Máu đi có nhớ hồi tâm chiêu nào?

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Một mình tôi với tuyết non cao

</p>
<p class="msonormal37">

 Với cơn phở' tính buốt vào thịt da;

</p>
<p class="msonormal37">

 Với mây trên nhợt ánh tà

</p>
<p class="msonormal37">

 Với đèn xóm hạ cũng là tịch liêu.

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiêu đông tuyết lũng âm u

</p>
<p class="msonormal37">

 Bâng khuâng chiêu tới tiếp thu trời buồn

</p>
<p class="msonormal37">

 Mình tôi nhịp bước đầm đầm,

</p>
<p class="msonormal37">

 Tâm tư khoác kín chiều cảm lạnh thêm.

</p>

<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>

<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Thụy Khuê viết

 </i>
</p>

<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal31">

 Phạm Duy có tài lựa những tuyệt tác của mỗi tác giả để
 đưa vào cùng bậc âm thanh. Khoác Kín cũng là một bài thơ ngắn,
 nhưng mỗi câu, mỗi chữ đều là những giọt huyết lệ của thời
 gian, nhỏ trong không gian tàn tạ. Về phương diện nhạc thuật,
 nhịp điệu trong bài Chiều Đông là nhịp xe lửa lăn trong một
 chiều buồn:

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Ngày đi tàu cũng đi luôn,

Ga thôn trơ nổi, bằng nguôn héo hon.

Phường xa nhịp sắt bon bon,

Tàu như dưới tỉnh, núi non vọng âm.

Nhà ga giọt mái lâm râm

Máu đi có nhớ hồi tâm chiêu nào?

Cũng là những sân ga đèn vàng với tiếng vọng của chuyên
tàu âm âm rồi mất hút. Cũng là cảnh vài ba người tiễn đưa nhau
trong khi tuyết phủ đầy nhà ga trong những tháng mùa đông. Cung

Trần Tường đứng nghe chuyên tàu chạy ở một nơi cao vào lúc sẩm
tối, nhà cửa dưới thung lũng ẩn hiện những ánh đèn điện nhạt
nhòa trong gió bay...

```
    </span>
  </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a21" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a22" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a24">
    <div class="container" id="a23">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre23">
                8. Cỏ Hồng
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal39">
            <span class="calibre24">
              </span>
            </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre24">
                Vào năm 1970,
              </span>
            </b>
            <span class="calibre24">
              sau khi tôi đã soạn xong những bài như Trả Lại Em yêu,
              Con Đường Tình Ta Đi... vốn là những
              <i class="calibre12">
                bài ca tình cảm,
              </i>
              mô tả cuộc tình của những lứa đôi đang sống một cuộc đời
              bấp bênh vì không tránh khỏi cảnh xa nhau bởi thời thế. Một
              nhạc sĩ khác, Lê Uyên Phương, tung ra một loạt ca khúc mang
              <i class="calibre12">
                chất nhục tính
              </i>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```

*</i>
, ví dụ những bài như Vũng Lầy Chúng Ta. Tôi bắt chước anh, soạn một bài có tính chất xưng tụng nhục thể?*

**

</p>

<p class="msonormal40">

<b class="calibre6">

**

**

**

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

**

Cỏ Hồng

**

**

</p>

<p class="msonormal5">

<i class="calibre12">

**

(Dalat-1970)

**

</i>

</p>

<p class="msonormal39">

**

**

</p>

<p class="msonormal9">

**

Rước em lên đồi, cỏ hoang ngập lối

**

</p>

<p class="msonormal9">

**

Rước em lên đồi, hẹn với bình minh

**

</p>

<p class="msonormal9">

**

Đôi chân xinh xinh như tình thôi khép nép

**

</p>

<p class="msonormal9">

>
Hỡi vút chiếc dép, bước đi ôm cở mềm
<

>
>
Đôi êm êm, cở im im, ngủ yên yên, mộng rất hiền
<

>
>
Giọt sương đêm còn trinh nguyên
<

>
>
Nằm mê man chờ nắng sớm lên, rước em lên đôi tiên
<

>
>
Đôi nghiêng nghiêng, cở lóng lánh,
<

>
>
Rồi rung rinh, bưng thoát giấc lành
<

>
>
Trời mộng mệnh, đôi thênh thênh
<

>
>
Cỏ chênh vênh chờ đôi nhân tình
<

>
>
Rước em lên đôi xanh! Rước em lên đôi trinh.
<

>

</p>
<p class="msonormal9">

Mời em lên núi cao thanh bình

</p>
<p class="msonormal9">

- Cỏ non phơn phớt ôm chân mình Mời em rũ áo nơi đô
thành

</p>
<p class="msonormal9">

- Cùng ta lên núi cao thanh thanh

</p>
<p class="msonormal9">

Em ơi! Đây con đôi dài, như bao nhiêu mộng đời

</p>
<p class="msonormal9">

Nghiêng nghiêng nghe mặt trời yêu đương.

</p>
<p class="msonormal9">

</p>
<p class="msonormal9">

Núi em trên đồi, cỏ thơm mùi sữa

</p>
<p class="msonormal9">

Núi em yêu ngồi trên bãi cỏ non

</p>
<p class="msonormal9">

Giương đôi tay ôm thân tròn ơn mưa móc

</p>
<p class="msonormal9">

Hãy xoa mái tóc, rũ trên vai anh mòn

</p>
<p class="msonormal9">

Đôi quen quen, cỏ ngoan ngoan, tưởng mơn man làn tóc rồi
mềm

</p>
<p class="msonormal9">

Rồi nghe thêm lời van xin

</p>
<p class="msonormal9">

Từ trong tim hoặc dưới suối tiên, ngã êm trên cỏ hoang

</p>
<p class="msonormal9">

Trời trong em, đôi choáng váng, rồi run lên cùng gió bốn
miền.

</p>
<p class="msonormal9">

Cỏ không tên nằm thênh thang, rồi vươn lên vì ta yêu
nàng

</p>
<p class="msonormal9">

Hỡi ôi con đôi ngoan! Hỡi ôi cỏ hồng hoang!

</p>
<p class="msonormal9">

Cỏ xanh đôi sắc theo nhân tình

</p>
<p class="msonormal9">

 - Mặt trời cũng đang soi tia lành

</p>
<p class="msonormal9">

 Cỏ hoang xao xuyến trên ngọn ngành

</p>
<p class="msonormal9">

 - Đỏ như trong giấc mơ lung linh

</p>
<p class="msonormal9">

 Em ngoan như tình nồng, em bao la mịt mùng

</p>
<p class="msonormal9">

 Em thơm như cỏ hồng em ơi!

</p>
<p class="msonormal41">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 Về` bài Cỏ Hồng

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Thụy Khuê

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>
</p>
<p class="msonormal">

Bài Cỏ Hồng (Đà Lạt, 1970) rục lên những choáng váng thể
xác “đôi nghiêng nghiêng, cỏ lóng lánh, rồi rung rinh, bồng
thoát giấc lành... trời trong em, đôi choáng váng, rồi run lên
cùng gió bốn miền”. Phạm Duy đã nắm bắt được toàn năng âm nhạc
và thi ca để tạo nên Cỏ Hồng, một nhạc phẩm tác hợp nhục tính,
thiên nhiên, thi ca và âm nhạc ở cung bậc thượng thừa, khiến
người nghe lạc mình vào những rung cảm thể xác của Cỏ Hồng, mất
mình, tưởng mình là đối tượng của Cỏ Hồng. Khả năng mê hoặc ở
đây đã đạt đến dút điểm.

</p>
<p class="msonormal4">

</p>
<p class="msonormal9">
<b class="calibre6">

Tìm hiểu cách phát triển giai điệu trong nhạc Phạm Duy

</p>
<p class="msonormal5">

<i class="calibre41">

Kewin Hiệp (Học Trò)

</i>

</p>
<p class="msonormal39">

Trong Cỏ Hồng, Phạm Duy viết bốn đoạn nhạc với các nhạc
đề khác nhau, với nhạc đề thứ tư tương phản rõ rệt so với ba
nhạc đề trước. Khúc điệu này có một hệ thống nhạc rất ly kỳ, mô

tả bốn sắc thái khác nhau của một lần hẹn hò tình tự, gồm:

</p>
<p class="msonormal4">

 - Giai đoạn khởi động, vút dế rồi chạy rong chơi trên
đôi;

</p>
<p class="msonormal39">

 - Rồi đến giai đoạn nằm mê man chờ nắng sớm lên, giai
đoạn đôi cỏ bưng thức giấc đê' rước em lên đôi trình;

</p>
<p class="msonormal39">

 - Tới giai đoạn lên đến tột đỉnh đôi;

</p>
<p class="msonormal39">

 - Rồi sẽ lâng lâng, thơ mộng, tung cánh bay và cùng em
ngiêng nghiêng nghe mặt trời yêu đương.

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 Trong nhạc Việt Nam, tôi chưa thấy một bài nào tả một
cảnh yêu đương với ca từ bóng bẩy đến như vậy, ai muốn hiểu
theo nghĩa bóng hay nghĩa đen thì nhạc phẩm vẫn hay như thường.

</p>
<p class="msonormal4">

Tôi xin nói thêm một chút về`nhạc thuật của Cổ Hồng.
Nhạc mở đầu với một dấu thăng (G trưởng) ở dưới trền, khi tiên
đến đoạn 3 đã trở thành 4 dấu thăng (E trưởng) trên tiên cảnh.

</p>
<p class="msonormal4">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal5">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal4">

</p>
<p class="msonormal42">

Sau đó trong đoạn 4, một lần nữa nhạc sĩ lại tạo nên một chuyển cung để thoát xác từ tiên cảnh và tiến lên một không gian mới còn bao la hơn nữa:

</p>
<p class="msonormal42">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal42">

 Đây là lúc đang ở trên tiên cảnh với 4 dấu thăng:

</p>
<p class="msonormal43">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal5">

</p>
<p class="msonormal4">
 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal44">

 Sau đó xuất thân chuyển dịch câu nhạc trước, từ
 <i class="calibre12">
 mời em lên núi cao thanh bình
 </i>
 đến
 <i class="calibre12">
 mời em rũ áo nơi đô thành
 </i>
 , là một chuyển cung từ E trưởng sang A trưởng, rồi cung
nhạc bay chát ngất lên đến nốt Mí.

</p>

<p class="msonormal4">

</p>

<p class="msonormal45">

 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal45">
 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal4">

 Sau cùng, từ trên không trung bao la, đôi tình nhân rủ
nhau nhìn ngắm đôi núi, rồi vì ở quá cao nên cũng có thể'
ngiêng tai

<i class="calibre12">
 nghe
 </i>
 được
 <i class="calibre12">
 mặt trời yêu đương. Nghe
 </i>
 chứ cũng không cần thấy nữa vì đôi tình nhân đã ở sát
bên rồi. Ca từ tuyệt đẹp của khúc điệu này, với những mặt trời
 <i class="calibre12">
 nghe
 </i>
 , rồi
 <i class="calibre12">
 em ngoan như tình nồng

</i>
, soạn vào năm 1960, hẳn đã là nguồn cảm hứng cho những nhạc sĩ thế hệ đàn em nối tiếp với những ảnh dụ, ví von không kém? Rồi cả cung nhạc, quá sức prosody với ca từ, là một chuỗi những nốt nhạc lâng lâng đi xuống, ngọt ngào như mía lùi, làm sao

<i class="calibre12">
em
</i>
nào

mà không muốn

<i class="calibre46">
rũ áo nơi đô thành
</i>

đề'

<i class="calibre46">
cùng anh lên núi cao thanh thanh
</i>

cho được?

</p>
<p class="msonormal5">

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal39">

</p>
<p class="msonormal39">

</p>
<p class="msonormal23">

Phân tích vừa rồi đã chấm dứt phần tìm hiểu phương pháp phát triển một khúc điệu của nhạc sĩ Phạm Duy. Hy vọng sau khi đọc xong phần này, bạn có thể định danh được những yếu tố chính làm nên

<i class="calibre12">
style
</i>

nhạc Phạm Duy (mà chính ông tạm gọi là

<i class="calibre12">
gamme phamduyrienne
</i>

). Những ý tưởng và nhạc đề đơn giản ban đầu, qua khối óc tưởng tượng phi thường của Phạm Duy đã tạo nên những âm thanh, khúc điệu câu kỳ bóng bẩy, phân vì tài năng tự tại của một người nghệ sĩ viết nhạc, (và một chút bí hiểm - với biệt danh là

<i class="calibre12">
nhà phù thủy âm thanh
</i>

trong đó nữa), cộng với một lòng say mê sáng tạo và nghiên cứu kỹ lưỡng về nhạc thuật Việt Nam và thế giới, cũng như một lòng ham muốn chinh phục những thử thách trong âm nhạc trong suốt sự nghiệp âm nhạc. Viết một ca khúc chưa đủ, ông phải liên kết chúng thành những chương khúc mười bài, rồi những nhạc cảnh, trường ca, tập khúc dài hơi, đề cuối cùng là bốn bức tranh Minh Họa Truyện Kiều, với khoảng trên dưới năm mươi khúc điệu. Đôi khi tôi tự hỏi,

<i class="calibre12">
what's next?
</i>

Còn điều gì nữa mà ông không làm được không?

</p>

<p class="msonormal39">

</p>

</div>

</div>

</div>

<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display: block !important; page-break-before: always !important; break-before: always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a23" style="min-width: 10px !important; min-height: 10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;

```
text-decoration: none !important"> </a> <a  
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px  
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px  
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">  
</a> </div></body>  
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a26">
    <div class="container" id="a25">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                9.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Còn Chút Gì Để Nhớ
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal36">
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal47">
            <span class="calibre25">
              <b class="calibre6">
                Saigon 1972.
              </b>
              Tôi đi Pleiku về nguyên cứu nhạc Tây Nguyên. Trong một
              tuần lễ ở đó, tôi được gặp vài nhà thơ trẻ bị động viên đang
```


đóng quân tại miền biên giới này. Lúc đó tỉnh lỵ Pleiku còn nhỏ hẹp lắm. Một nhà thơ trẻ, Vũ Hữu Định, đã mô tả cái thành phố

*<i class="calibre12">
đi dầm phứt đã về chôn cũ
</i>*

... trong một bài thơ rất dễ thương. Tôi phổ nhạc ngay lập tức, không thêm thắt hay sửa đổi một chữ nào trong bài thơ. Cũng vì tôi đang nghiên cứu nhạc Thượng nên tôi dùng ngay ngũ cung có bán - cung (do mi fa sol si do) trong phần giai điệu.

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

Còn Chút Gì Để Nhớ

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

(Theo thơ Vũ Hữu Định - Phạm Duy phổ nhạc)

</i>

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal9">

Phố núi cao, phố núi đầy sương

</p>

<p class="msonormal9">

Phố núi cây xanh trời thắp thật buồn

</p>

<p class="msonormal9">

Anh khách lạ đi lê đi xuống

</p>
<p class="msonormal9">

 May mà có em đời còn dẽ~thương.

</p>
<p class="msonormal9">

 Em Pleiku má đỏ môi hồng

</p>
<p class="msonormal9">

 Ở đây buổi chiều quanh năm mùa Đông

</p>
<p class="msonormal9">

 Nên tóc em ướt và mắt em ướt

</p>
<p class="msonormal9">

 Nên em mềm như mây chiều buông.

</p>
<p class="msonormal9">

 Phô'núi cao phô'núi trời gân

</p>
<p class="msonormal9">

 Phô'xá không xa nên phô'tình thân

</p>
<p class="msonormal9">

 Đi dăm phút đã về`chôn cũ

</p>
<p class="msonormal9">

 Một buổi chiều nao lòng bổng băng khuâng

</p>
<p class="msonormal9">

 Xin cảm ơn thành phố có em

</p>
<p class="msonormal9">

 Xin cảm ơn một mái tóc mềm

</p>
<p class="msonormal9">

 Mai xa lăc trên đôn biên giới

</p>
<p class="msonormal9">

 Còn một chút gì để nhớ để quên...

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal48">
</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 Nhớ mãi Còn Chút Gì Để Nhớ

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Vĩnh Quyên

 </i>
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal12">
 <i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>
</p>
<p class="msonormal12">
<i class="calibre12">

"... Em Pleiku má đỏ môi hồng/ở đây buổi chiều quanh
năm mùa đông nên mắt em ướt và tóc em ướt/da em mềm như mây
chiều trong...".

</i>

Mình nghe ca khúc này lần đầu tiên cách đây hơn

30 năm khi ấy mình nhớ là mới học lớp 11. Lúc ấy chú
Bình vừa xuất ngũ sau 11 năm lăn lộn ở chiến trường. Về chưa
xin được việc ngay, suốt ngày ông chú nghề ngao hát văng nhà
với cây đàn ghi ta gỗ. Mình và thằng em trai suốt ngày bám ông
chú để học lỏm các bài hát. Hồi đó đâu đã có băng, đĩa, sách
nhạc như bây giờ.

</p>
<p class="msonormal12">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal12">

Không hiểu sao chú Bình thuộc nhiều bài hát thế. Toàn là
những bài "đỉnh" mà một hai năm sau trở thành "hot" ở Hà Nội
như: Trị An Âm Vang Mùa Xuân, Tạm Biệt Chim Én, Mặt Trời Bé
Con, Em Ở Nông Trường Em Ra Biên Giới... Những bài hát của chú
Bình đã đi suốt với mấy chị em mình cả một thời thơ bé. Chú
Bình người thấp, nhỏ nhưng giọng hát lại rất khỏe. Nhà mình hồi
đấy còn ở Cầu Gô~ một cái nhà cô dãi dằng dặc. Sự xuất hiện
của ông chú sau rất nhiều năm trận mạc trở về có cái gì đó hơi
khập khiễng so với khung cảnh. Nhưng bây giờ mình mới nghĩ thế
chứ hồi đó suốt ngày chỉ nhìn ông chú hát. Nhất là những buổi
tối mất

điện mây chú cháu rải chiếu ra vỉa hè trước cửa ngôi đàn hát. Bọn choai choai hàng xóm cũng kéo nhau ngồi nghe. Chú Bình hát rất máu, có những đoạn lên cao vút mà chú vẫn lên được. Chú vừa hát vừa đánh ghi ta. Chú bảo hồi ở đơn vị lúc hòa bình rồi, những lúc rảnh bọn tao toàn đàn hát, rồi hội diễn các kiêu đây. oách ra phết. Xong chú lại hát. Bọn choai lác cả mắt. Mà ông chú thuộc nhiều bài thật. Đặc biệt là nhiều bài của Phạm Duy lúc đây còn khá xa lạ với “gu” âm nhạc của người miền Bắc... Nhờ chú Bình mà thời ấy chị em mình đã được nghe “Em tan trường về, đường mưa nho nhỏ” (Ngày Xưa Hoàng Thị)... rồi “Ông giảng xuống chơi cây cau thì cây cau sẽ cho mo, ông giảng xuống chơi học trò thì học trò cho bút” (Ông Giăng) và cả “Nàng có ba người anh đi bộ đội, những em nàng còn em chưa biết nói, tóc nàng hãy còn xanh. Tôi người về quốc quân yêu nàng như tình yêu em gái...” (Màu Tím Hoa Sim) Mấy đứa cứ nghe rồi chép ra giấy học nhẩm theo. Nhà mình cũng lạ, tất cả đàn ông trong nhà, các ông bác, ông chú, bố mình đều biết chơi ghi ta và hát khá hay. Thằng em mình hồi đây cũng tập tọe ghi ta và hát những bài học được của chú Bình. Còn mình, mình mang những bài ấy đến lớp dạy lại cho mấy đứa bạn. Đứa nào cũng sướng mê tơi.

</p>

<p class="msonormal12">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal12">

Mình còn nhớ lúc chú Bình hát “phô’núi cao phô’núi đây sương/phô’núi cây xanh trời thấp thật buồn/anh khách lạ đi lên đi xuống/may mà có em đời còn dẽ~thương” mình đang giặt quần áo ở dưới nhà, tự dưng thấy bài hát ngộ ngộ, mình leo lên gác bảo chú hát lại bài này đi, nghe lạ quá. Thế’là chú Bình dạo ghi ta tưng tưng tưng tưng và hát: “em Pleiku má đỏ môi hồng/ở đây buổi chiều quanh năm mùa đông/nên mắt em ướt và tóc em ướt/da em mềm như mây chiều trong”. Hồi đó đâu có biết chính xác tên bài này, mà cũng không biết là của Phạm Duy phổ’thơ Vũ Hữu Định. Chú Bình bảo tao không nhớ chính xác là bài gì, một lần ngồi nhậu trước khi tao xuất ngũ ra Bắc, có một thằng là bạn của một thằng trong đám nhậu, nghe nói thằng này hồi trước là ngụỵ, thằng cha nó hát bài này. Tao thấy hay quá nên nhờ nó chép lại cho. Sau có internet mình mới biết đây là bản nhạc Phạm Duy phổ’bài thơ Còn Một Chút Gì Đẽ’Nhớ của nhà thơ Vũ Hữu Định viết năm 1970 khi anh về’đây thăm một người bạn gái. Cũng

nhờ bác “Google” mà mình mới biết anh Vũ Hữu Định đã mất năm 1981. Mặc dù không quen anh Định nhưng lúc đọc bài viết về anh ấy mình cũng buồn xịu đi.

</p>

<p class="msonormal49">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal12">

Lại nói về chuyện đàn hát của chú Bình, bọn mình thì thích mê nhưng người lớn thì hình như không nghĩ thế. Bố mẹ và bác Cả cần nhàn chú Bình, cái thằng này suốt ngày hát hò chẳng chịu đi mà kiếm việc làm.

</p>

<p class="msonormal12">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal12">

Khoảng nửa năm sau chú Bình xin được việc ở công ty thủy sản. 11 năm trăn mạc, chẳng kịp học hành nên chỉ được xếp làm chân vớ vẩn. Công việc lam lũ, chú bớt hát đi, mà có hát thì cũng không hát to như lúc chú mới về nhà nữa. Năm sau chú lấy vợ, rồi vợ chú đẻ hai thằng con.

</p>

<p class="msonormal12">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal12">

Chú già đi rất nhanh, còn bọn mình cũng lớn lên, lúc ấy bắt đầu có các bản nhạc in xuất bản khá nhiều cùng với cả băng catset nên hai chị em cũng không còn hăm hở nghe chú Bình hát nữa. Sau đó nhà mình chuyển nhà, lâu lâu gặp bác Cả hỏi chú Bình còn hay hát nữa không bác bảo độ này tiến bộ rồi, không thấy hát hò gì cả. Thịnh thoảng bây giờ giỗ Tết, mấy chú cháu

gặp nhau vẫn nhắc lại chuyện ngày xưa. Cả nhà cười rũ. Nghĩ cũng lạ, hồi đây cái gì chui vào đầu là nó nằm lì trong đây không chịu chui ra nữa. Chẳng bù cho bây giờ cô'nhồi nhét mà nhiều cái cứ đọc qua môm là nó lại chạy ra ngoài mất tiêu. Đang ngồi gõ những dòng này mà mình vẫn nhớ như in cảnh mình và thằng em ngồi hóng chú Bình hát đề' học ké.

</p>

<p class="msonormal12">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal50">

Sáng nay, xuống sân bay Pleiku, ngồi xe về' khách sạn, trời mát dịu mặc dù đang là mùa khô, những con đường uốn lượn của phố'núi khiến ký ức đã ngủ quên vụt sống lại. Mình khe khẽ hát "phố'núi cao phố'núi đây sương/phố'núi cây xanh trời thấp thật buồn/ anh khách lạ đi lên đi xuống/may mà có em đời còn đề' thương" Chú lái xe ngạc nhiên: Ủa chị dân Bắc mà cũng biết bài này? Mình chỉ cười không nói gì. Về' khách sạn, việc đầu tiên là vào internet tải bài này xuống, mở cửa sổ' phòng, đứng ở bao lơn nhìn ra con

phố'dài trước mặt. Những ca từ đầu tiên vừa vang lên chợt thấy lòng rưng rưng như vừa gặp người quen cũ.

</p>

<p class="msonormal50">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal50">

Gọi điện cho thằng em bảo mày còn nhớ "em Pleiku má đỏ môi hồng" không? Nó bảo ngay, nhớ chứ sao không, bài này ngày xưa chị em mình hay nghe chú Bình hát mà. Thằng khỉ, hóa ra nó cũng giống mình, cái gì ngày xưa đã chui vào đầu rồi thì cứ ở lì trong đó! Nhưng mà cũng may, nhờ thê'mà hôm nay đến Pleiku mình mới còn một chút gì đề' nhớ chứ!

</p>

```
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal51">
  <span class="calibre11">
    Pleiku - Mùa khô 2011
  </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a25" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a26" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a28">
    <div class="container" id="a27">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="tuanew">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                10.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Cô Hái Mơ
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal52">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal31">
            <span class="calibre11">
              ... Tôi bắt đầu đi vào âm nhạc vào năm 1942
            </span>
            <span class="calibre24">
              với bài thơ Cô Hái Mơ của Nguyễn Bính do tôi phổ thành
              ca khúc. Cũng cần kê thêm một số bài thơ khác của Huy Cận, Xuân
              Diệu... mà tôi phổ nhạc dở dang và bài Con Đường Vui mà tôi
              cùng Lê Vy, một thanh niên rất giỏi nhạc ở Hưng Yên, soạn ra
```

vào trước và sau đó...

</p>

<p class="msonormal31">

Bài Cô Hái Mơ là một trong những bài ca cải cách sơ khởi của nền Tân Nhạc Việt Nam. Trong những năm 1943-1945, tôi có may mắn là người ca sĩ đầu tiên đi khắp mọi nơi ở trong nước để biểu dương một loại nhạc mới mẻ và rất hấp dẫn so với những loại nhạc cô đang đi vào quên lãng. Cô Hái Mơ được phổ biến trong dịp này...

</p>

<p class="msonormal53">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal1">

<b class="calibre6">

Cô Hái Mơ

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

(theo thơ Nguyễn Bính)

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

Thơ thân đường chiêu, một khách thơ

</p>

<p class="msonormal1">

Say nhìn xa rộng núi xanh mờ

</p>

<p class="msonormal1">

<
Khí trời trong sáng và êm ái
>

<
<
Thấp thoáng rừng mơ cô hái mơ.
>

<
<
Hỡi cô con gái hái mơ già!
>

<
<
Cô chưa về ư? Đường còn xa
>

<
<
Mà ánh chiều hôm dần sắp tắt
>

<

<
<
Hay cô ở lại về cùng ta. Nhà ta ở dưới gốc cây dương
>

<
<
Cách Động Hương Sơn nửa dặm đường
>

<
<
Có suối nước trong tuôn róc rách
>

<
<
Có hoa bên suối ngát đưa hương.
>

</p>
<p class="msonormal1">

 Cô hái mơ ơi!

</p>
<p class="msonormal1">

 Không trả lời tôi lấy một lời.

</p>
<p class="msonormal1">

 Cứ lặng mà đi, rồi khuất bóng

</p>
<p class="msonormal1">

 Rừng mơ hiu hắt lá mơ rơi.

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Tôi đi tìm Cô Hái Mơ ở chùa Hương

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Phạm Duy, năm 2005

 </i>

</p>

<p class="msonormal31">

Ảnh trên đây là ảnh cô sơn nữ có lẽ thi sĩ Nguyễn Bính đã gặp trong rừng mơ rồi cho chúng ta một bài thơ rất ngây thơ, trong sáng. Lúc thi sĩ viết ra bài thơ Cô Hái Mơ, có thể là trong một ngày Xuân của những năm 1930... nhưng cô gái là người Mường nên không hiểu thi sĩ nói gì? Cô không trả lời là đúng quá! Năm 2003, tôi phải mò lên Động Hương Sơn để tìm nàng...

</p>

<p class="msonormal31">

Xe hơi đưa chúng tôi đi Bến Đục để từ đó xuống thuyền chèo vào Chùa Hương, thuyền trôi trên một dòng nước rất trong gọi là Suối yên.

</p>

<p class="msonormal31">

Bến Đục bây giờ rất rộng lớn, khang trang, với hàng trăm con đò nằm đợi khách... Vào ngày hội, dân chúng chen nhau xuống thuyền, nhưng vào mùa Hạ 2003 này, chỉ có hai nhóm khách du lịch, một là gia đình chúng tôi, hai là một nhóm Tây Ba Lô. Tôi vui sướng lắm, vì xưa rày tôi rất tránh đi du lịch tại những nơi đông người, hồi đi thăm Trung Cộng năm trước, tôi không thấy đèn đài miếu tượng gì cả, chỉ thấy đám đông và đám đông, ồn ào và ồn ào.

</p>

<p class="msonormal31">

Cảm giác đầu tiên khi tôi xuống thuyền, lúc thuyền rời bến, đưa mắt nhìn ra chung quanh, tôi tưởng như mình đang lạc vào một cõi tiên.

</p>

<p class="msonormal">

Giống như khi xưa, Cao Bá Quát nói:

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Giữa dòng đáy nước lòng gương

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Mượn chèo ngư phủ đưa đường Đào Nguyên...

 </i>
</p>
<p class="msonormal31">

 Đào Nguyên là đây! Nhưng ngày xưa, người Việt rất thực
tê; đặt tên cho những ngọn núi ở khu Đào Nguyên này là núi “mâm
sôi”, là núi “voi phục”...

</p>
<p class="msonormal31">

 Trời mùa Hạ, dưới nắng trưa hừng hực, may mà tôi mặc
quần áo bà ba, lại cởi áo cho mát... tôi tận hưởng cái thú lướt
trên sông (gọi Suối yên) nhúng khăn vào nước, rửa ngực rửa mặt,
chao ôi là mát mẻ...

</p>
<p class="msonormal31">

 Thuyền trôi tới nửa đường thì phải chui qua một chiếc
cầu gọi là cầu Hội. Ai cũng nghĩ rằng chiếc cầu có tên như vậy
là vì ở nơi đây người ta đón khách đi trẩy hội, nhưng thực ra,
chiếc cầu này dẫn tới một làng lân cận có cái tên là làng Hội
Xá.

</p>
<p class="msonormal">

 Vào ngày hội mùa Xuân, khi thuyền gặp nhau ở đây là
khách trẩy hội làm thơ đề tặng nhau...

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre47">

 Mây luôn đáy nước qua cầu

Thuyền đi tưởng núi quay đầu trông theo...

Rồi sau 2 giờ đồng hồ trôi trên Suối Yên, chúng tôi tới bên, leo lên chùa ngoài gọi là chùa Thiên Trù... Nhưng chúng tôi không có ý định đi lên chùa, chuyên đi này là để đi tìm một rừng mơ mà thi sĩ đã nói trong bài thơ.

Gặp ai cũng nghe nói mùa này không phải là mùa mơ, tôi ngồi nghỉ chân tại cổng chùa ngoài (Thiên Trù), sau khi cô leo một quãng dốc...

... Trong khi Duy Cường vào thăm gác chuông, thăm tô đường của chùa Tiên Sơn, rồi nhân hôm nay là ngày giỗ mẹ, thả nén hương khấn mẹ.

Chùa ngoài có những khoảng rộng râm mát, sân lát gạch rộng rãi, cây cô thụ ngã nghiêng, giúp đỡ cho thân già được tỉnh táo sau những cuộc leo trèo rất mệt nhọc...

...phải nằm bệt xuống phản gỗ nơi quán lộ thiên bên đường như người chết rồi...

<p class="msonormal54">

 Nằm nghỉ ở quán bên đường, hỏi về rừng mơ thì được nghe
bà chủ quán nói:

</p>
<p class="msonormal31">

 "... Thừa ông, làm gì có rừng mơ rừng mận nào ở chung
quanh đây! Chả là khi xưa những người đi thăm chùa Hương phải
leo nhiều dốc thì ai cũng mệt mỏi và khát nước, người ở đây bảo
họ cố gắng trèo nữa đi, sắp sửa tới rừng mơ rồi... tha hồ mà ăn
mơ để giải khát!"

</p>
<p class="msonormal31">

 Tôi thất vọng và thở dài: "Thế là mục đích của chuyến đi
này của tôi không thành, tôi không gặp được cô hái mơ!"

</p>
<p class="msonormal31">

 Bà chủ quán hỏi: "Thế ông có muốn có tấm ảnh một cô hái
mơ ngày xưa ngày xưa không?"

</p>
<p class="msonormal">

 Tôi giật mình: "Muốn, muốn lắm chứ!"

</p>
<p class="msonormal31">

 Bà chủ quán, tuổi trạc sáu mươi, tìm tôi khá lâu trong
các ngăn kéo, lôi ra một bức ảnh nhỏ, rồi nói:

</p>
<p class="msonormal31">

 "Đây là ảnh tôi, do ông Võ An Ninh chụp cách đây hơn 40
năm... Tặng ông đó!"

</p>
<p class="msonormal55">

>
Đằng sau tấm ảnh có ghi tên người mẫu là cô Huệ, ảnh do nhiếp ảnh gia nổi tiếng Võ An Ninh chụp ngày 22 tháng 11 năm 1964

</p>

<p class="msonormal55">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal31">

Trong ảnh, cô Huệ này đang đứng trước vài cành hoa mơ...
Biết đâu cô Huệ này chẳng là cô hái mơ “bằng xương bằng thịt” trong bài thơ của Nguyễn Bính? Và tôi là người được thừa hưởng cái gia tài quý báu này. Ha ha!

</p>

<p class="msonormal31">

Thế là tôi miễn nguyện, xuống thuyền giã từ chùa Hương...
Phải chờ hai tiếng mới tới bến Đức để lên xe hơi về Hà Nội.

</p>

<p class="msonormal31">

Chuyến đi chùa Hương để tìm cô hái mơ này rất thú vị.
Tôi thì được bức ảnh tuyệt vời, Duy Cường thì được biết thêm một thắng cảnh đẹp nhất của Việt Nam. Nếu có một chút buồn trong lòng cha con nhà này, thì đó là vì thấy cô lái thuyền chở chúng tôi đi chơi suốt một ngày trời, cuối cùng chỉ lĩnh được có một sô-tiên tương đương với một đô la mà thôi! Hình như con trai tôi tặng cô lái thuyền thêm chút tiền tip.

</p>

<p class="msonormal">

</p>

</div>

</div>

</div>

```
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">
```

```
<a href="#a28" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
```

```
<a href="#a27" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
```

```
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
```

```
</a> </div></body>
```

```
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>
```

```
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
```

```
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a30">
```

```
    <div class="container" id="a29">
```

```
      <div class="container">
```

```
        <div class="section">
```

```
          <h1 class="msonormal56">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre40">
```

```
                11.
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre40">
```

```
                Dạ Lai Hương
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          </h1>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            </p>
```

```
          <p class="msonormal31">
```

```
            <span class="calibre11">
```

```
              <br class="calibre4"/>
```

```
            </span>
```

```
          </p>
```

```
          <p class="msonormal31">
```

```
            <span class="calibre11">
```

```
              1953.
```

```
            </span>
```

```
            <span class="calibre11">
```

Loại ca trữ tình và rất lãng mạn vì có sự tiếp xúc với thiên nhiên như thế đó cũng được viết ra luôn trong thời gian này. Từ bài Dạ Lai Hương cho tới bài Chiều Về Trên Sông, cảnh sắc của đêm thom xứ Huế hay của sông nước miền Nam đều cho tôi

những cảm xúc sâu đậm khiến tôi yêu cuộc đời này quá, khiến tôi yêu loài người hơn lên. Cả hai bài đều có tính cách mộ khúc hay dạ khúc (serenade) cho nên cũng không còn bị tôi trối vào hình thức dân ca Việt Nam nữa. Nó giống như loại nhạc không lời của Âu châu vậy...

</p>

<p class="msonormal36">

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

Dạ Lai Hương

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

(tặng Thu Vân, Dạ Thảo) (Huê-1953)

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

Đêm thơm như một dòng sữa

</p>

<p class="msonormal37">

Lũ chúng em êm đêm rủ nhau ra trước nhà

.

</p>
<p class="msonormal37">

Hiu hiu hương tự ngàn xa, bỗng quay về`

</p>
<p class="msonormal37">

Đạt dào trên hè, ngoài trời khuya

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

Đường đêm sao yên vui, người đi quên lối

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

Tình trai nở bốn phương trời.

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

Đàn em trong cơ ngơi

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

Nhờ đêm đưa tới những ai làm ngát hoa đời

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

Nhẹ bàn chân, hương đêm ơi!

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhẹ bàn chân, hương yêu ơi!

</p>
<p class="msonormal37">

 Lung linh trăng lại về`nữa

</p>
<p class="msonormal37">

 Cánh gió đưa hương ngả đầu mây phất phơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Đêm thơm không phải từ hoa

</p>
<p class="msonormal37">

 Mà bởi vì ta thiết tha tình yêu

</p>
<p class="msonormal37">

 Thái Hòa Đời ngon như men say tình lên phơi phơi

</p>
<p class="msonormal37">

 Đẹp duyên người sống cho người.

</p>
<p class="msonormal37">

 Đời vui như ong bay, ngọt lên cây trái

</p>
<p class="msonormal37">

 Góp chung mật sống lâu dài

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhịp bàn tay nhân gian ơi!

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhịp bàn tay nhân gian ơi!

</p>
<p class="msonormal37">

 Đêm đêm trước khi ngủ kỹ

</p>
<p class="msonormal37">

 Lũ chúng em ân cần cầu hương lúc tân kỳ

</p>
<p class="msonormal37">

 Đêm thơm thêm một lần nữa

</p>
<p class="msonormal37">

 Rồi hẹn nhau thương nhớ...

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Dạ Lai Hương và Huê'

</p>

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Quỳnh Giao

 </i>
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

 Hình như là cơ thể chúng ta thích ứng với ngoại cảnh
 nhanh hơn tâm tư, vì tâm tư con người thường hay động vào quá
 khứ. Người viết ngẫm thấy vậy khi con gái qua miền Đông mấy
 ngày dự đám cưới của em họ, một cô bé họ Dương.

</p>
<p class="msonormal">

 Lớn lên tại vùng Virginia từ bé, vào đại học tại
 Maryland và lấy chồng xong mới qua sống bên California, cháu
 giật mình vì bốn lần bị muỗi đốt ngoài vườn dưới khí trời hâm
 hấp! Đất cũ không khoảng khoát như tại California dù Cali chỉ
 có hai mùa, miền Đông mới có bốn mùa rõ rệt.

</p>
<p class="msonormal">

 Cơ thể chúng ta không quen với mùa hè nóng bức và ẩm ướt
 bên Virginia. Nhưng khí hậu đó lại làm mình nhớ đến không gian
 của miền nhiệt đới.

</p>
<p class="msonormal">

 Những người đi du lịch nhiều thường nghiệm thấy một điều
 là khi đặt chân vào vùng đất lạ, nếu bước ra khỏi phi trường có
 điều hòa không khí, cảm giác đầu tiên của du khách là về khí
 hậu. Ngay sau đó, có người để ý đến tiếng động, người khác thì
 lại cảm nhận bằng khứu giác, để ý đến cái mùi. Sống đã lâu
 trong một xứ tân tiến, khi trở về một vùng nhiệt đới, chúng ta
 cảm thấy ngay mùi thơm của hoa cỏ, hoặc cả mùi công rãnh trong

các nước nghèo.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Nếu cứ ở trong khách sạn có máy lạnh vù vù thì ai ai cũng chỉ thấy một không gian tân tiến mà đồng dạng, nơi nào cũng giống nơi nào. Đi chơi là phải đi ra ngoài, có khi bị muỗi đốt và đôi khi lại nhớ nhà nếu bắt gặp hương thơm của hoa đồng cỏ nội thời xưa.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Lúc ấy lòng người viết lại... nhớ Huế' và một ca khúc diễm ảo xa xưa.

</p>

<p class="msonormal">

Chẳng là khí hậu mùa hè miền Đông gần với mùa hè bên nhà hơn là mùa ở Cali, tỏa hương cùng với màn đêm. Từ đó lại nhớ đến "Dạ Lai Hương".

</p>

<p class="msonormal">

Mỗi khi nghe hay hát ca khúc này của Phạm Duy, Quỳnh Giao lại nhớ thuở nhỏ ở Huế'.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Huế' không đủ bốn mùa, dường như chỉ mùa hè nóng bức oi ả và mùa đông ẩm ướt thôi. Mà gọi là đông cho oai, chứ chỉ là cái lạnh se se của hơi Thu. Chẳng thế mà các nhạc sĩ đất Huế' đều có tác phẩm cho cả hai mùa. Như Nguyễn Văn Thương với "Đêm Đông", Ưng Lang với "Mưa Rơi", Minh Kỳ lúc ở Huế' soạn bài "Hè Xưa Tưởng Nhớ", Lê Hữu Mục với "Hẹn Một Ngày Về", và nhất là Văn Phụng cũng viết "Sương Thu" ở đất Thần Kinh...

</p>

<p class="msonormal">

 Người viết riêng thích Dạ Lai Hương của Phạm Duy vì ông
 tả một đêm hè thơm tho ở Huế, và gợi lên cảnh huyền ảo tuyệt
 vời nhất. Ông viết ca khúc này vào năm 1953 khi ở Huế và đề
 tặng hai người đẹp nổi tiếng thời đó là hai chị em Thu Vân và
 Dạ Thảo.

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal15">

 Ca khúc viết theo nhịp Boston trên âm giai La thứ. Đây
 là bài hát mà các đồng nghiệp khó tính của ông như Vũ Thành,
 Hoàng Trọng đều ngợi ca và trân trọng viết hòa âm thật đẹp.
 Trong ca khúc, người nghệ sĩ chuyên cung rất nhiều. Và tài tình
 là chuyên từng câu chữ không từng đoạn, nếu chúng ta hát thì sẽ
 thấy.

</p>
<p class="msonormal15">

 Mở đầu ông kể chuyện như sau:

 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đêm thơm như một dòng sữa

 </i>
 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Lũ chúng em êm đêm rủ nhau ra trước nhà

 </i>
</p>

<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Hiu hiu hương tự ngàn xa, bỗng quay về

</i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Dạt dào trên hè, ngoài trời khuya

 </i>
</p>

<p class="msonormal12">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal12">

 Cái gì “bông quay về” thì chúng ta sẽ biết sau. Chứ nghe lại, Quỳnh Giao đặc biệt thích cách ông dùng dòng sữa để tả đêm hè. Vì màn đêm trắng đục nhẹ tan trong không gian, hay vì hương thơm như vị ngọt của sữa mẹ? Người lớn chúng ta chắc không ai quên cảm giác êm ấm hạnh phúc khi “hít” mùi sữa thơm từ miệng đứa bé nằm nôi. Không có thứ nước hoa nào trên đời này sánh được!

</p>
<p class="msonormal12">

Đoạn tiếp theo, Phạm Duy chuyển từng câu một. Mỗi câu lại lên cao như tình cảm dâng tràn và làm rõ dần cái hương thơm lâng lâng, bông quay về như người bạn cũ của lũ con gái xứ Huế. Hương thơm khiến tuổi dậy thì chợt nghĩ đến tình yêu. Đây là thủ phạm, nhưng là một thủ phạm đáng yêu vô cùng! Hãy nghe lại mà xem:

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đường đêm sao yên vui, người đi quên lối

 </i>
</p>

Tình trai nở bốn phương trời

Đàn em trong cơ ngơi nhờ đêm đưa tới

Những ai làm ngát hoa đời...

Nhẹ bàn chân hương đêm ơ

Và ở câu này, ông xuống một octave:

Nhẹ bàn tay hương yêu ơ...

</i>
</p>
<p class="msonormal57">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Qua điệp khúc, Phạm Duy hư ảo chuyển hẳn câu nhạc khiến
 hương thơm lan tỏa như sương đêm và thành một làn mây thái hòa:

</p>
<p class="msonormal12">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Lung linh trắng lại về`nữa

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Cánh gió đưa hương ngả đầu mây phát phơ

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 (câu nhạc lại từ từ hạ xuống)

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

*<i class="calibre12">

Đêm thơm không phải từ hoa

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Mà bởi vì ta thiết tha tình yêu Thái Hòa.

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<p class="msonormal">

(lặp lại ý nhạc của đoạn chuyển đầu)

</p>
<p class="msonormal">
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Đời ngon như men say tình lên phơi phơi

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Đẹp duyên người sống cho người

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<p class="msonormal">

(lên cao hơn)

</p>
<p class="msonormal">
*

```
<br class="calibre4"/>
</span>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Đồi vui như ong bay, ngọt lên cây trái
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Góp chung một sông lâu dài
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Nhịp bàn chân nhân gian ơi...
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre34">
    Tác giả nhắc lại câu này, nhưng xuống một bát cung:
  </span>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      <br class="calibre4"/>
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Nhịp bàn tay nhân gian ơi
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
```

<p class="msonormal">

Nghe kỹ, chúng ta cảm thấy hương thơm như làn khói nhẹ
màu trắng, la đà bay trên cây lá rồi sà xuống mặt đất. Nhưng
lời ca mới diễn tả sự hòa nhập của tâm hồn giữa cảnh và ý.

</p>
<p class="msonormal">

Đêm thơm chẳng phải vì mùi hoa mà vì tình yêu. Mà tình
yêu cũng ra khỏi tâm cảnh của đôi lứa để vươn thành tình yêu
nhân loại trong cõi thái hòa. Hương thơm của hoa gọi lên niềm
vui của cuộc đời, nhưng nửa đêm nào có ong bay đâu? Niềm vui đó
chính là mật ngọt cho đời sống. Ca khúc không là bản tình ca
bình thường, nó dẫn đến sự giác ngộ mà ta bắt gặp trong câu

<i class="calibre49">
“cười tuôn nước mắt cho Xuân tình dấy men”

</i>

ở bài “Xuân Thì” được sáng tác trong cùng giai đoạn.

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal57">
</p>

<p class="msonormal">

“Xuân Thì” được viết khi hy vọng thanh bình vừa chớm nở
trên núi rừng Việt Bắc, “Dạ Lai Hương” xuất hiện sau đó trong
cảnh thanh bình của đất Huế. Trong tâm cảm của người nghệ sĩ,
tình yêu thường khởi đi từ cái rất riêng rồi hòa vào cái rất
chung của nhân thế. Sau này, Phạm Duy có viết đạo ca, chúng ta
không nên ngạc nhiên.

</p>
<p class="msonormal">

Câu kết của ông trong ca khúc tràn đầy chất Huế, vì kết
hợp cả hương đêm và con người.

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

Huê' là đất có nhiều chùa chiền và đa số người dân theo đạo Phật. Chẳng vậy mà hương thơm của đàn dạ lý lại dẫn ta vào giấc ngủ êm ả. Nhưng trước khi lui gót vào cõi êm đềm, lũ con gái lại có khúc nguyện cầu...

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre50">

Đêm đêm trước khi ngủ kỹ

</i>

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Lũ chúng em ân cần cầu hương lúc tân kỳ

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Đêm thơm thêm một lần nữa

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Rồi hẹn nhau thương nhớ...

</i>

</p>

<p class="msonormal38">

Rất đa tình mà mà cũng rất thánh thiện! Không phải là Huê' hay sao?

</p>

<p class="msonormal">

</p>

</div>

</div>

```
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a30" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a29" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a32">
    <div class="container" id="a31">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                12. Đà Lạt Trắng Mờ
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Chúng ta có nhiều bài hát xung tụng miền thông rẻo,
              </span>
            </b>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


suối reo ở Đà Lạt. Nhưng chỉ với bài thơ phổ nhạc Đà Lạt Trăng Mờ ta mới thấy được sự thiêng liêng của đất trời cao nguyên trong một đêm trăng giá lạnh. Phần nhạc dạo tạo ngay cảm tưởng về một sự thiêng liêng huyền nhiệm của không gian qua cảm nhận của nhà thơ. Nhạc đề của phần khúc là nổi đắm say trong tiếng gọi ảo huyền của cái Đẹp mà nhà thơ đã cảm thán rằng phút thiêng liêng đã khởi đầu. Tiếng hát Tuấn Ngọc có tính cách say đắm mê hoặc cũng hòa theo nhạc réo rắt mà không kém phần huyền hoặc.

<i class="calibre12">

Xin hãy nín thính chẳng nói nhiều - Để nghe đáy nước hồ reo nước hồ reo - Để nghe tơ liễu run trong gió - Và để nghe trời giải nghĩa chữ YÊU

</i>

... Kỹ thuật thể hiện hòa âm gợi tả rất khéo cảm giác băng khuâng của Hàn Mặc Tử. Đã thoáng hiện những bản khoả, khắc khoải khi tiếng nhạc vút lên niềm u uẩn vang ngân rồi hiện rõ giọng rên như tiếng chuông gọi hồn vừa u uất rên rỉ như nỗi đơn côi của người nghệ sĩ...

</p>

<p class="msonormal50">

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

Đà Lạt Trăng Mờ

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Đây phút thiêng liêng đã khởi đầu (3 lần)

</p>
<p class="msonormal9">

 Trời mơ trong cảnh huyền mơ thực huyền mơ

</p>
<p class="msonormal9">

 Trời sao đắm đuối trong sương nhạt

</p>
<p class="msonormal9">

 Như đón từ xa một giắc mơ

</p>
<p class="msonormal9">

 Xin hãy nín thinh chớ nói nhiều

</p>
<p class="msonormal9">

 Xin hãy nín thinh chẳng nói nhiều

</p>
<p class="msonormal9">

 Ô'nghe đáy nước hô'reo nước hô'reo

</p>
<p class="msonormal9">

 Ô'nghe tơ liễu run trong gió

</p>
<p class="msonormal9">

 Và ô'nghe trời giải nghĩa chữ yêu

</p>
<p class="msonormal9">

 Đây phút thiêng liêng đã khởi ý đầu

</p>
<p class="msonormal9">

 Hàng thông lập loáng đứng trong im lìm

</p>
<p class="msonormal9">

 Cành lá in như đã lặng chìm

</p>
<p class="msonormal9">

 Hư thực làm sao phân biệt được

</p>
<p class="msonormal9">

 Sông Ngân Hà nổi giữa màn đêm

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Đây phút thiêng liêng đã khởi đầu (2 lần)

</p>
<p class="msonormal9">

 Trời mờ trong cảnh huyền mơ thực huyền mơ

</p>
<p class="msonormal9">

 Trời sao đắm đuối trong sương nhạt

</p>
<p class="msonormal9">

 Như đón từ xa một giấc mơ

</p>
<p class="msonormal9">

 Xin hãy nín thính chớ nói nhiều

</p>
<p class="msonormal9">

 Xin hãy nín thính chẳng nói nhiều

</p>
<p class="msonormal9">

 Đề'nghe đáy nước hô'reo nước hô'reo

</p>
<p class="msonormal9">

 Đề'nghe tơ liễu run trong gió

</p>
<p class="msonormal9">

 Và đề'nghe trời giải nghĩa chữ yêu.

</p>
<p class="msonormal9">

 Đây phút thiêng liêng đã khởi đầu

</p>
<p class="msonormal9">

 Cả trời say nhuộm một màu trắng

</p>
<p class="msonormal9">

 Cả lòng tôi chẳng nói rằng

</p>
<p class="msonormal9">

 Không một tiếng gì nghe đùng chạm

</p>
<p class="msonormal9">

 Dẫu rằng tiếng nô'vỡ sao băng

</p>
<p class="msonormal9">

 Đây phút thiêng liêng đã khởi đầu...

</p>
<p class="msonormal9">
</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 Đà Lạt Trăng Mờ, hư - thực

</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal58">
 <i class="calibre12">

Thái Nam Trân

</i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal59">

Bài thơ thứ ba của Hàn Mặc Tử được Phạm Duy phổ nhạc trong Trường Ca Hàn Mặc Tử là bài Đà Lạt Trăng Mờ trong tập thơ Đau Thương, đoạn một Hương Thơm đề tặng Quách Tấn, một bạn thân của Hàn Mặc Tử. Đà Lạt là thành phố nghỉ mát đẹp nhất của Việt Nam với cao độ 1500 mét trên mặt biển, khí hậu mát mẻ, phong cảnh hữu tình là nơi được Hàn Mặc Tử hết lòng yêu thích. Bài thơ có tựa đề Đà Lạt Trăng Mờ nhưng ta chỉ thấy trăng sao mà không thấy những nét đặc thù của Đà Lạt cho nên những ai đã từng qua Đà Lạt, đã từng mê hay nhớ nhưng Đà Lạt có lẽ sẽ không tìm thấy những gì mình mong muốn kiếm tìm, cũng có lẽ vì vậy mà bài thơ do ca sĩ Tuấn Ngọc trình bày đã không mấy lôi cuốn người nghe. Hình ảnh dễ nhận ra nhất trong bài Đà Lạt Trăng Mờ là hàng thông:

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Hàng thông lập loáng đứng trong im lìm

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Cành lá in như đã lặng chìm

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Hư thực làm sao phân biệt được

</i>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Sông Ngân Hà nổi giữa màn đêm

 </i>
</p>

<p class="msonormal59">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal59">

Ngay cả hình ảnh của hàng thông cũng chỉ là lập loáng và đứng trong im lìm chớ không là cây thông đứng giữa trời mà reo của Nguyễn Công Trứ, ngay cành lá cũng như đã lặng chìm và tắt cả hàng thông, cành lá hay những gì gọi là cảnh vật của Đà Lạt Trăng Mờ đều không phân biệt được là hư hay thực. Cũng chỉ vì làm sao phân biệt được hư thực cho nên tả cảnh Đà Lạt mà không có Thác Cam Ly, không có Hồ`Than Thở mà chỉ có sông Ngân Hà nổi giữa màn đêm. Hình ảnh của Đà Lạt ảo mờ hư thực, lặng im, còn âm thanh có lẽ chỉ mỗi Hàn Mặc Tử`mới tả âm thanh không tiếng động:

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Ai hãy làm thinh chớ nói nhiều

 </i>
</p>

<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đề`nghe đáy nước, nước hồ`reo

 </i>
</p>

<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

*
Đề'nghe tơ liễu run trong gió

</i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Và đề'nghe trời giải nghĩa YÊU...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal59">

 Trời đất đã lặng im mà Hàn Mặc Tử' còn đòi ta cũng hãy
lặng im nghe tiếng reo của nước đáy hồ; tiếng run của tơ liễu
và tiếng trời giải nghĩa "yêu". Trời đất, thiên nhiên muôn năm
đã được con người chiêm ngưỡng, ca tụng, đã được bao nhiêu thi
sĩ, văn nhân mô tả nhưng có lẽ chỉ có Hàn Mặc Tử' đã say sưa hòa
nhập tâm hồn mình vào vạn vật, thiên nhiên và đặc biệt là với
trăng sao:

</p>
<p class="msonormal59">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Cả trời say nhuộm một màu trắng

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">
 *

Và cả lòng tôi chẳng nói rằng

Không một tiếng gì nghe đặng chạm

Dẫu là tiếng vỗ của sao băng.

Mô tả tiếng động thì rất dễ, mô tả cái lặng thình mới khó, nghe được âm thanh thì dễ, nghe được cái im lìm không tiếng động của đất trời đòi hỏi một tâm hồn nghệ sĩ, thi nhân. Xưa Hàn Mặc Tử đã nghe được tiếng im lìm của trời đất, trăng sao và nay Phạm Duy nghe được tiếng lòng của nhà thơ Hàn Mặc Tử, đã phôi tiếng lòng của nhà thơ, tiếng thình lặng của đất trời Đà Lạt Trăng Mờ... thành âm nhạc, thành tiếng đáy nước hồ reo, tiếng tơ liễu run trong gió, tiếng trời giải nghĩa "yêu", tiếng vỗ của sao băng. Dĩ nhiên là có người nghe được tiếng lặng im của đất trời, tiếng lòng Hàn Mặc Tử, tiếng nhạc của Phạm Duy, nhưng không nghe được hay không muốn nghe:

Đang khi màu nhiệm phủ ban đêm

```

    </i>
  </p>
  <p class="msonormal60">
    <i class="calibre51">
      <span class="calibre11">
        Có thứ gì rơi giữa khoảng êm
      </span>
    </i>
  </p>
  <p class="msonormal60">
    <i class="calibre12">
      <span class="calibre11">
        Rơi tự thượng tầng không khí xuống
      </span>
    </i>
  </p>
  <p class="msonormal60">
    <i class="calibre12">
      <span class="calibre11">
        Tiếng vang nhẹ nhẹ dội vào tim.
      </span>
    </i>
  </p>
  <p class="msonormal61">
  </p>
  <p class="msonormal">
  </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a32" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a31" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>

```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a34">
    <div class="container" id="a33">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                13. Đây Thôn Vĩ Dạ
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Phân Khúc 2 là nhạc phổ' toàn bài thơ Đây Thôn Vĩ Dạ.
              </span>
            </b>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


Nhạc gợi tả một không gian u tịch, vắng lặng như những
buổi hoàng hôn nơi đồng quê những thuở thanh bình: tiếng côn
trùng vắng vắng, hoàng hôn uồn lượn xa vắng như tiếng phi lao
rì rào trong gió, như tiếng gió thì thầm lúc chiều tà. Không
gian âm nhạc thật không còn gì trữ tình hơn.

</p>
<p class="msonormal">

Tiếng hát Thái Hiền duyên dáng một vẻ đẹp mộc mạc, chất
phác như hình tượng cô gái quê dịu dàng trong thơ Hàn Mặc Tử?
Nhạc và hòa âm trong phân khúc đã chuyển sang nét u uẩn, gợi tả
những cảm giác băng khuâng man mác mà ta vẫn gặp trong những
ngâm khúc của văn học cổ điển. Không gian nghệ thuật trong phân
khúc này gợi tả những ấn tượng về Tỳ Bà Hành hay những bài thơ
Đường của trường phái biên tái, hoặc giả những phân cảnh người
tình nhân tha thân đi tìm hương cũ nơi vườn xưa quạnh vắng
trong Kiều.

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">
<b class="calibre6">

Đây Thôn Vĩ Dạ

</p>
<p class="msonormal">
<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

Sao anh không về chơi thôn

Vĩ

</p>
<p class="msonormal1">

Nhìn nắng hàng cau nắng mới lên

</p>
<p class="msonormal1">

Vườn ai mướt quá xanh như ngọc

</p>
<p class="msonormal1">

Lá trúc che ngang mặt chữ điền...

</p>
<p class="msonormal1">

Gió theo lối gió, mây đường mây

</p>
<p class="msonormal1">

Dòng nước buồn thiu, hoa bắp lay

</p>
<p class="msonormal1">

Thuyền ai neo bên trên sông vắng

</p>
<p class="msonormal1">

Có chử trăng về`kịp tôi nay

</p>
<p class="msonormal1">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal1">

 Sao anh không về`chơi thôn

 Vĩ

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhìn nắng hàng cau nắng mới lên

</p>
<p class="msonormal1">

 Vườn ai mướt quá xanh như ngọc

</p>
<p class="msonormal1">

 Lá trúc che ngang mặt chữ điền...

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Mơ khách đường xa, khách đường xa

</p>
<p class="msonormal1">

 Áo em trắng quá nhìn không ra

</p>
<p class="msonormal1">

 Ở đây sương khói mờ nhân ảnh

</p>
<p class="msonormal1">

Ai biết tình ta có đậm đà

Về` bài Đây Thôn Vĩ Dạ

Thái Nam Trân

Trước sân anh thơ thân, đắm đắm trông nhận về,

Phạm Duy bất chợt ngẩn ngơ khi nghe câu hỏi:

Sao anh không về`chơi Thôn Vĩ

của bài thơ Đây Thôn Vĩ Dạ:

Sao anh không về`chơi thôn Vĩ

Nhìn nắng hàng cau nắng mới lên

Vườn ai mướt quá xanh như ngọc

Lá trúc che ngang mặt chữ điền...

.

Sao anh không về? Làm sao trả lời? Trả lời làm sao? Nhà văn nữ Lệ Hằng ở Úc bảo sẽ về. Nhất định về, bây giờ chỉ là chưa về là vì nhiều nguyên cớ, vì lòng người còn những cách ngăn và nhiều phức tạp.

Phạm Duy đã có công phá vỡ những cách ngăn và những phức tạp đó bằng cách phổ nhạc bài thơ Đây Thôn Vĩ Dạ với dàn hòa âm đại hợp tấu với phối khí của Duy Cường, với tiếng hát lên đênh cao vút mà ngọt ngào chắt chắt của Thái Hiền, Phạm Duy đã mang thôn Vĩ Dạ xa xôi muôn trùng đến khắp mọi nơi, mọi miền, mọi

chôn, mọi lòng.

```
</span>
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a34" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a33" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a36">
    <div class="container" id="a35">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                14.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal63">
          </p>
          <p class="msonormal63">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  Sau vụ Tết Mậu Thân,
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```

<
tức là khoảng 1969 - 1970, giới văn nghệ sĩ ở Sài Gòn bị dao động trước những biến cố của đất nước, có chủ trương trở về nguồn. Cơ sở văn nghệ hoặc tập san đều chọn những tên thâm nhuần tinh thần về nguồn: AN TIÊM, CA DAO, GIỮ THƠM QUÊ MẸ... Trong văn có Lý Chánh Trung với cuốn Tìm Về Dân Tộc, có Người Việt Đáng yêu của Đoàn Quôc Sĩ... Trong nhạc có nhóm TIÊN RỒNG, nhóm NGUỒN SÔNG và có tôi với nhạc tập DÂN CA và cuốn BIÊN KHẢO VỀ DÂN NHẠC.

</p>

<p class="msonormal">

Về nguồn, nghĩa là về với mình - về với loại

<i class="calibre12">

nhạc của cõi tâm

</i>

- thì tôi muốn thăng hoa mọi thứ lên. Lúc đó cũng có nhiều người muốn làm như tôi, ví dụ như Phạm Thiên Thư. Anh là một nhà sư trẻ (đạo danh Tuệ Không), có một đàn trường - kiểu đàn trường Viên Kiến của Nguyễn Đức Quỳnh - đề' bạn bè tới nói chuyện văn nghệ. Tất cả đều rất trẻ nhưng cung cách của họ giống như các ông cụ non. Tuy nhiên khi đàm luận với nhau, họ không có gì là lúng túng hết. Họ rất ung dung và họ cũng rất già dặn trong tâm hồn, bởi vì họ già trước tuổi. Khi phải sống dưới biết bao nhiêu đe dọa (đi lính chẳng hạn), cũng như trong hoàn cảnh kinh tế sa sút, họ chỉ còn có cách trốn vào một đàn trường, vào một cái vỏ trong đó họ có thể ung dung ngồi nói chuyện thi phú, nói chuyện tư tưởng, những chuyện nhẹ nhàng bên trong với nhau, không lý gì đến chuyện bên ngoài và không cần phải ai biết đến họ.

</p>

<p class="msonormal">

Sự gặp gỡ của tôi với Phạm Thiên Thư - mà thi sĩ gọi là của một ngọn núi và một đám mây - là nhờ ông Nguyễn Đức Quỳnh. Vào năm 1971, ông Quỳnh bị ung thư dạ dày và vào nằm trong bệnh viện cho hai bác sĩ Phạm Biểu Tâm và Trần Ngọc Ninh cứu chữa. Ngày tôi tới thăm ông tại bệnh viện thì gặp Phạm Thiên Thư ở đó. Và chúng tôi yêu mến nhau ngay.

</p>

<p class="msonormal">

Sau đó chúng tôi gặp nhau gần như hằng ngày. Lúc bấy giờ tôi đang soạn những bài ca cay đắng trong một selection nhan đề 'Thương Ca Chiến Trường... Gặp tu sĩ Tuệ Không kiêm thi sĩ Phạm Thiên Thư là tôi như thoát xác, vượt ra khỏi những đắng cay, chán chường và bế tắc của tâm ca, tâm phẫn ca, vĩa hè ca. Phạm Thiên Thư đưa cho tôi tập thơ Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng hay bài thơ Gọi Em Là Đóa Hoa Sầu... để tôi phổ thành những bài hát thanh cao nhất của thời đại. Đối với tôi lúc đó, hình ảnh Thiên, chùa, động hoa vàng thật là mát mẻ và rất cần thiết. Bài Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng được rút ra từ mấy trăm câu thơ của thi sĩ, và ta chỉ cần có ba đoạn ca là nói lên hết được cái cảnh ngày xưa,

<i class="calibre12">

có kẻ từ quan, lên non tìm động hoa vàng

</i>

... Để làm gì? Không phải chỉ để nhớ nhau mà chính ra là để ảm náu vậy. Lúc đó tôi tự coi mình cũng là một

<i class="calibre12">

kẻ từ quan

</i>

tìm được một nơi ảm náu là cõi thơ Phạm Thiên Thư.

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

(Thơ Phạm Thiên Thư - Phạm Duy phổ nhạc) (Saigon 1970)

</i>

</p>

<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Răng xưa có gã từ quan

</p>
<p class="msonormal1">

 Lên non tìm động hoa vàng nhớ nhau

</p>
<p class="msonormal1">

 Thôi thì thôi đừng ngại mưa mau

</p>
<p class="msonormal1">

 Đưa nhau ra tới bên cầu nước xuôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Sông này đây chảy một dòng trôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Mây đầu sông thăm tóc người cuối sông

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhớ xưa em chửa theo chồng

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Xuân may áo áo hồng đào rơi

</p>

<p class="msonormal1">

 Mùa Thu em mặc áo da trời

</p>
<p class="msonormal1">

 Sang Đông lại khoác lên người áo hoa.

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Rằng xưa có gã từ quan

</p>
<p class="msonormal1">

 Lên non tìm động hoa vàng nhớ nhau

</p>
<p class="msonormal1">

 Thôi thì em chẳng còn yêu tôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Leo lên cành bưởi khóc người rưng rưng

</p>
<p class="msonormal1">

 Thôi thì thôi, mộ người tà dương

</p>
<p class="msonormal1">

 Thôi thì thôi nhé, đoạn trường thê'thôi

</p>

<p class="msonormal1">

 Nhớ xưa em rủ tóc thê`

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhìn trăng sao nữ đề`lời thê`bay

</p>
<p class="msonormal1">

 Đợi nhau tàn cuộc hoa này

</p>
<p class="msonormal1">

 Đành như cánh bướm đôi Tây lững lờ.

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Rằng xưa có gã từ quan

</p>
<p class="msonormal1">

 Lên non tìm động hoa vàng ngủ say

</p>
<p class="msonormal1">

 Thôi thì thôi đề`mặc mây trôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Ôm trăng đánh giắc bên đôi dạ lan

</p>

<p class="msonormal1">

 Thôi thì thôi, chỉ là phù vân

</p>
<p class="msonormal1">

 Thôi thì thôi nhé, có ngân áy thôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Chim ơi chết dưới cội hoa

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiếng kêu rơi rụng giữa giang hà

</p>
<p class="msonormal1">

 Mai ta chết dưới cội đà

</p>
<p class="msonormal1">

 Khóc ta xin nhỏ lệ vào thiên thu.

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Về` bài Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

Đặng Tiên

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Muốn làm mới nghệ thuật, một tác giả cần tìm nguồn cảm hứng mới, làm mới rung cảm. Trong tinh thần này Phạm Duy đã tìm đến tác phẩm Phạm Thiên Thư, thời đó là nhà sư dưới pháp danh Tuệ Không (1964 - 1973). Động Hoa Vàng, 1971, là một tập thơ xuất sắc, vần điệu lục bát theo truyền thống, nhưng lời thơ mới lạ, thoát tục, tài hoa:

<i class="calibre12">

Rằng xưa có gã từ quan/Lên non tìm động hoa vàng ngủ say...

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Động từ ngủ say thanh thoát, cao siêu. Phạm Duy kèm thêm ý “nhớ nhau”, đơn giản hơn và hợp với lối kể chuyện của một ca khúc. Vì đã ngủ say rồi thì không thể... hát.

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

Cối lạ Phạm Thiên Thư

Hoàng Nguyên Vũ

Nhà thơ Phạm Thiên Thư sinh trong một gia đình bố mẹ làm nghề bốc thuốc nhưng thích thơ văn. Tuổi thơ của

ông khá êm đềm. Những điều đó chỉ cho ông được những tiên đề thuận lợi, nhưng để một tài thơ bật hẳn lên thì phải

là từ năm 1958, sau một biến động của cuộc đời... Chuyện là ông có nhóm bạn thơ họa Hồ Quý Ly, tụ tập đàn đúm thơ phú đêm ngày. Thấy đám văn nghệ sĩ này cứ “ương ương dở dở”, cảnh sát đã giải tán. Ông phải ẩn tu vào một ngôi chùa. Đi tu, thực ra với ông không hẳn là tìm một chốn nương náu, mà ông ngộ ra một điều, ông đã tự tìm cho mình một cõi riêng, một kiêu tu hành riêng...

Ông viết Động Hoa Vàng những ngày đầu ngâm giáo lý nhà Phật, như đánh dấu mình vào một cõi của chính mình trong thi đàn. Dĩ nhiên, Động Hoa Vàng chưa hẳn là tác phẩm xuất sắc nhất trong đời viết của Phạm Thiên Thư, nhưng nó đã làm nên một “thương hiệu” của Phạm Thiên Thư. Những câu thơ đầy cái đạo đời bình bông trên cõi Phật, làm hiện hữu cái cuộc đời đáng sống trên cái mệnh mang bao la của phù vân hư ảo:

*<p class="msonormal64">
<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>
</p>
<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Đội nhau tàn cuộc hoa này

</i>
</p>
<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Đàn như cánh bướm đôi tây hững hờ

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Tìm trang lệ ô' hàng thơ

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Chữ xưa quên giục bây giờ chim đi...

</i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal65">
*

Nhiều người đã cho rằng Phạm Thiên Thư đi tu mà lòng vẫn hướng về cõi tục. Ông chỉ cười: "Tôi tu theo cách của mình, tu để sống cuộc đời của mình, nuôi dưỡng lối tư duy và trí tuệ của mình". Quả thực là từ cõi Phật, ông đã làm được những điều đáng nể: thi hóa kinh Phật, sáng tác những thi phẩm hay và đẹp thuộc diện hiếm hoi trong Văn học Việt Nam... Thơ của ông được nhiều

người có tên tuổi trong giới và rất nhiều bạn đọc mến mộ...

</p>

<p class="msonormal">

Hải Phạm Thiên Thư không phải là nhà sư đầu tiên làm thơ tình. Nhưng ông là nhà sư làm thơ tình nổi tiếng đầu tiên. Tiếng nổi đáng lắm, vì thơ vừa hay vừa lạ. Thơ tình Phạm Thiên Thư có gì lạ? - Nó nhẹ như khói, lắng đọng như sương, tuy nó chứa những cảm xúc yêu đương thiết tha không kém lòng yêu của bất cứ ai.

</p>

<p class="msonormal">

Lời tình tự của tu sĩ nó “khói sương” đến nỗi tưởng ta có thể nói nó đã thêm được một “kích thước” cho thơ tình. Chẳng phải khi lần đầu lời ấy khe khẽ cất lên, ta biết ngay mình đang nghe cái gì đó chưa nghe? Và chẳng phải sau đó ta dễ dàng tưởng tượng nếu lời ấy bỗng dừng biến mất, ta sẽ ngẩn ngơ, thấy như cả không gian thơ lắng đọng bỗng hẹp mất đi một chiều?

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

Bài thơ Động Hoa Vàng của Phạm Thiên Thư nhìn từ văn hóa Thiên

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Hồ`Tân Nguyên Minh

</i>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

Trong nền văn học Việt Nam, văn học Phật giáo chiếm một vị trí khá lớn. Những thi nhân như Vạn Hạnh, Viên Chiếu, Khuông Việt, Mãn Giác, Huyền Quang... đã tạo nên dòng thơ Thiền linh diệu suốt hai triều Lý - Trần. Một dòng thơ mà cho đến bây giờ và chắc chắn mãi về sau chúng ta không khỏi ngỡ ngàng trước vẻ đẹp minh triết và tinh thần nhân văn của nó. Đến thế kỷ XX, một thế kỷ nhiều vinh quang nhưng cũng quá nhiều cay đắng của người Việt, văn học lại chứng kiến sự xuất hiện của một nhà thơ Phật giáo: Phạm Thiên Thư - “người hiền sĩ ngồi bên lề cuộc sống ta bà, lặng yên thi hóa kinh Phật”[1]. Đọc thơ ông, ta tìm thấy những điều phong phú và mới lạ về tôn giáo, tình yêu và thiên nhiên. Giữa một thời đạn lửa, ông bình thản lập cho mình một cõi thi ca riêng: trong trẻo, trữ tình và đậm chất Thiền...

</p>
<p class="msonormal">

Bài thơ Động Hoa Vàng là một trong những thi phẩm nổi tiếng nhất trong cõi thơ Phạm Thiên Thư. Xuất hiện khoảng đầu thập niên 70 ở miền Nam, bài lục bát 400 câu này là một câu chuyện tình yêu trong sáng, cao khiết không nhuộm màu tục lụy. Tựa một viên ngọc lung linh huyền ảo, nó dẫn người đọc tìm về một thế giới tịch lặng, đơn sơ đậm hương Thiền. Nơi ấy con người có thể tìm được con đường nuôi dưỡng chân tâm hầu mong một cuộc sống bình an, thanh thản. Hẳn không mấy khó khăn để nhận ra rằng văn hóa Thiền thấm đậm trong từng câu, từng chữ và làm nên nét đẹp thâm trầm, ý nhị cho bài thơ.

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal66">

<b class="calibre6">

1. “Động hoa vàng” - Cõi thiên hay không gian thoát tục

</p>

<p class="msonormal67">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Hương Thiên tỏa trong bài thơ Động Hoa Vàng của Phạm Thiên Thư trước hết ở không gian nghệ thuật. Từ câu chuyện “gã từ quan” coi thường danh lợi, chán ghét những thị phi, giành giật trong cõi đời mà tìm về nơi thông xanh suối biếc, nương náu chốn núi rừng, nhà thơ đưa ta đến không gian bát ngát của động hoa vàng. Động hoa vàng là đâu? Là một động Hoàng Hoa heo hút giữa biên thù trong thơ Chinh Phụ Ngâm:

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Xót người lân lửa ải xa

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Xót người nương chốn hoàng hoa dậm dài

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Hay là một thung lũng hoa vàng nào đó trong thực tại. Chỉ biết đó là không gian mơ ước của những người quá mệt mỏi trước thời cuộc, muốn tìm về thiên nhiên để thanh lọc tâm hồn mình. Từ động hoa vàng, nhà thơ nói đến rất nhiều những hình ảnh thuộc về không gian. Đó là: miền tuyết thơm, suối tơ huyền, suối hoa rừng, cội thu xanh, đôi dạ lan, miền cỏ hoa, bến hoa tươi, đường lặng im, non xanh, thềm trắng, lưng núi phượng... Tất cả những hình ảnh sang trọng, thanh thoát mà đơn sơ ấy thuộc về một không gian thoát tục. Không ồn ào náo động, không phù phiếm lòe loẹt, tất cả ở trong một trạng thái vắng lặng, thanh bình, nhẹ nhàng, trong sáng, trầm mặc. Đó là không gian của văn hóa Thiền - không gian tịch lặng, phẳng phất nét sabb trong thơ Hai Ku Nhật Bản:

Mái lầu im

Một con chim gỗ kiến

Gỗ ngoài trụ hiên

(Basô - Nhật Chiêu dịch)

Đặc biệt, không gian thoát tục ấy là một không gian được phủ đầy hoa, đầy trăng và tiếng chim. Có đến 38 lần Phạm Thiên

Thư nhắc đến động hoa, thảm hoa, giàn hoa... 15 lần nhắc đến
trắng và

thơ Động

32 lần sử dụng hình ảnh cánh chim, tiếng chim trong bài

Hoa Vàng. Đó là một đôi dạ lan trong miền u tĩnh:

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Ta về`rũ áo mây trôi

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Gôi trắng đánh giắc bên đôi dạ lan

</i>

</p>

<p class="msonormal">

là hương hoa trong ẩm trà mùa đông:

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Đất nam có lão trờng hoa

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Mùa hoàng cúc nở ướp trà uống đông

</i>

hay cánh hoa dại ven đường:

Bông hoa trắng rụng bên đường

Cánh thơm thông điệp vô thường tuyết băng

Đó là ánh trăng in dấu giày:

Người về sao nở trên tay

Với hài đầm nguyệt thêm dài gót hoa

hay bóng trăng thanh bình nơi thôn dã:

Bóng trắng tịch mặc hiên nhà

Thành đàn nảy hạt tỳ bà quện hương

Cùng với trắng, hoa là tiếng chim, người đọc có cảm giác tiếng chim như ngập tràn không gian:

Tiếng chim trong cõi vô cùng

Nở ra bát ngát trên rừng quê hương

Đó là tiếng chim linh thiêng theo văn hóa Thiên và đời sống tâm linh người Việt, là bầu nhận trắng mùa xuân:

Mười con nhạn trắng về`tha

Như lai thượng trụ trên tà áo xuân

là con hạc nhuộm màu huyền thoại:

Hạc xưa về`khép cánh tà

Tiếng rơi thành hạt mưa sa tận ngàn

Trăng, hoa và tiếng chim, hương hoa thoang thoảng, ánh trắng nhẹ nhàng, tiếng chim trong vắt làm cho không gian trở nên tịch lặng, linh thiêng, thấm đẫm thiên vị. Đó là nơi con người có thể lắng lòng lại, thả hồn vào cõi thình không để`tìm sự bình an, thanh thản. Không gian Động hoa vàng trong thơ Phạm Thiên Thư có nét gì đó tựa cõi Bồng Lai nơi chàng Từ Thức gặp tiên, tựa suối hoa đào trong “Đào hoa nguyên ký”, tựa không gian trong thơ Hai Ku:

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Quán bên đường

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Các du nữ ngủ

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Trắng và đỉnh hương

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal69">

 (Basô - Nhật Chiêu dịch)

</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 2. “Mùa xuân” - Thời gian vĩnh cửu

</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal15">

 Nếu không gian của bài thơ Động Hoa Vàng là một không
 gian vắng lặng, huyền diệu với ánh trăng, hương hoa và tiếng
 chim thì thời gian trong bài thơ là thời gian mùa xuân. Có đến
 13 lần Phạm Thiên Thư nói đến mùa xuân trong bài thơ này, cũng
 có nghĩa là thời gian bài thơ chủ yếu xoay quanh mùa khởi đầu
 cho một năm, mùa của hạnh phúc và niềm vui. Đó là mùa xuân ở
 động hoa vàng, nơi con người sống giữa thiên nhiên để tâm hồn
 thanh tịnh:

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Mùa xuân bỏ vào tuổi chơi

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Nghe chim hát núi gọi trời xuống hoa

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 là mùa xuân ở đầu nguồn con suối, nơi chú cá nhỏ bất ngờ
 gặp bóng mây trôi trong nước:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Có con cá mại bờ xanh

 </i>
</p>

*</i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Bơi lên nguồn cội tắm nhàn suối xuân

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Giữa dòng cá gặp phù vân

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Hỏi sao mây bỏ non thân xuống chơi

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Ngay cả khi hoài niệm về tình yêu thì thời gian hoài
niệm vẫn là thời gian mùa xuân:

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Con khuyên nó hót trên bờ

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Em thay áo tím thờ ở giang đầu

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">*

Nhớ xưa có kẻ lên lầu

Ngày xuân gieo nhẹ trái cầu gấm hoa

Thi ca xưa nay thường ưu ái mùa thu hơn bất cứ mùa nào trong năm. Với gió heo may, với tiết trời se lạnh, với lá vàng rơi, mùa thu dễ chạm vào những cảm xúc tinh tế nhất của thi nhân. Ấy thế mà suốt cả một bài lục bát 400 câu, Phạm Thiên Thư hầu như rất ít nói về mùa thu mà nói nhiều đến mùa xuân. Thiên tông quan niệm bậc trí giả khi đã đạt Đạo, hiểu được lẽ vận hành của tạo vật, thoát khỏi tham, sân, si thì tâm hồn sẽ đạt đến cảnh giới của mùa xuân an lạc, không còn buồn khổ sâu lo. Mùa xuân trong Động Hoa Vàng cũng là một mùa xuân như thế. Nó không chỉ là mùa xuân của ngoại giới mà còn là mùa xuân của tâm tưởng khi con người đã từ bỏ tất cả những giành giật, đua chen mà tìm tới cõi tịch diệt của Thiên tông. Đó có lẽ là mùa xuân vĩnh cửu mà Mãn Giác Thiền Sư đã nói đến trong bài kệ nổi tiếng của mình:

Mạc vị xuân tàn hoa lạc tận

Đình tiền tạc dạ nhất chi mai

</p>
 <p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal69">

 (Cáo tặc thị chúng)

 </p>
 <p class="msonormal70">

 <br class="calibre4"/>

 </p>
 <p class="msonormal12">
 <b class="calibre6">

 3. “Gã từ quan” - Nhân vật trữ tình với sự hòa quyện
 giữa Đời và Đạo

 </p>
 <p class="msonormal">

 Chuyện được kể trong Động Hoa Vàng là chuyện của gã từ
 quan - chủ thể và cũng là nhân vật trữ tình của tác phẩm. Đó là
 một chuyện tình yêu nhuốm Thiên vị khiến bài thơ trở nên đậm
 hương Thiên. Thiên học và tình yêu, hai khái niệm tưởng chừng
 không thể dung hòa được bởi tình là khô' lụy còn thiên là giải
 thoát, tình là lưu luyến còn Thiên là cắt đứt nghiệp chướng. Ấy
 vậy mà nhân vật gã từ quan cứ vẩn vút nửa đời, nửa Đạo, chơi
 vơi giữa tình yêu và Phật pháp.

 </p>
 <p class="msonormal">

 Nội dung bài thơ là chuyện tình yêu, là những lời yêu
 Phạm Thiên Thư gửi đến người tình nhưng Thiên tính lại hiện
 hiện trong cái nhìn, trong ngôn ngữ, trong tâm thức nhà thơ:

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Em nằm ngó cội thu xanh

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Môi ươm đào lý một nhánh đôi mươi

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Về`em vàng phôi`mây trời

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Tay đơm nụ hạ hoa đời gót xuân

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Thì thôi tóc ấy phù vân

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Thì thôi lệ ấy còn ngân đáng sương

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

Thì thôi mù phở xe đường

Thì thôi thôi nhé đoạn trường thể thôi

Nhân vật trữ tình ngắm người yêu mà suy ngẫm, nào lúc nằm, nào lúc về, nào hình hài, nào dáng vẻ, nào môi ươn đào lý, nào gót dờn hoa xuân. Thế nhưng tóc ấy chỉ là phù vân, lệ ấy, dáng ấy mong manh như sương khói. Em đẹp rạng ngời giữa cội thu xanh, giữa vầng phôi mây trời nhưng chỉ là vô thường, là hư huyền. Đó là nỗi sâu nhuộm vẽ Thiên khi nói đến người yêu.

Có lúc đang nói chuyện Thiên, chuyện

“Gối tay nệm cỏ nằm say/Gõ vào đá tảng một vài biên
kinh”

thì những kỷ niệm tình khôi của tình yêu chợt ùa về
trong tâm tưởng:

Nhớ xưa em chửa theo chồng

Mùa xuân em mặc áo hồng đào rơi

Mùa thu áo biếc da trời

Sang đông em lại đổi đời áo hoa

Đê' rồi hình bóng người yêu hiện lên trong mắt nhân vật
trữ tình với một vẻ đẹp thánh thiện tựa Quan Thê' Âm:

Áo em phất cỏi di đà

Ngón chân em nở cánh hoa đại từ

Ta có cảm giác đây là một tu sĩ lãng mạn, một hiền giả tìm về cõi Phật vẫn mang theo mình hình bóng người yêu. Chính sự kết hợp diệu kỳ của tình yêu và Thiền học đã tạo nên vẻ đẹp vừa nồng nàn vừa linh thiêng chỉ có trong thơ Phạm Thiên Thư. Chính con vạc đậu bờ kinh cũng ghẹo nhà thơ - nhân vật trữ tình:

```
</span>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Hỏi con vạc đậu bờ kinh
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Cớ sao lặn độn cái hình không hư
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Vạc rằng thừa bác Thiên Thư
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Khoác chi cái áo thầy tu ốm ờ
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre11">
```

Tìm hiểu thi phẩm Động Hoa Vàng của Phạm Thiên Thư ở các góc độ: Không gian nghệ thuật, thời gian nghệ thuật, nhân vật trữ tình... Sẽ nhìn thấy được vẻ đẹp vi diệu, linh thiêng ẩn trong từng câu, từng chữ. Nhìn từ văn hóa Thiền, Động Hoa Vàng tựa một loài hoa bình dị mà thoang thoảng một mùi hương dịu

nhẹ, thanh tao làm say đắm lòng người. Đó là cõi Thiên tịch
lặng, là ánh trắng thanh bình trong cõi phù sinh.

```
</span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a36" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a35" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a38">
    <div class="container" id="a37">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                15.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Đừng Bỏ Em Một Mình
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal36">
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              Sau khi đã thu xếp gọn gàng
            </span>
            <span class="calibre11">
              cuộc tình mười năm với những tình ca đôi lứa như Ngày Đó
              Chúng Mình, Đừng Xa Nhau, Con Đường Tình Ta Đi... rồi chia tay
```

với người yêu qua những tình ca một mình như Mùa Thu Chết, Tình Hờ, Giết Người Trong Mộng... tại Midway City, vào năm 1970, tôi phổ nhạc một bài thơ gửi lên từ dưới mộ.

Khi phổ nhạc bài thơ, tôi đã cho thêm câu, thêm chữ, cho nhạc điệu thêm âm vực, cho tiết điệu thêm hụt hững (bằng những syncope)... Bài thơ ngắn ngủi, cô đọng này, vì có thêm chữ nên không còn tiết vận đều đều, bằng phẳng nữa. Bây giờ nó quay cuồng theo nét nhạc, câu nhạc. Nét nhạc của câu

... di chuyển rất đột ngột, đi từ nốt trầm lên nốt cao nhất với hai nhảy bậc quãng 5 để diễn tả sự tốt độ của tình cảm. Cái syncope sau câu

đừng bỏ em một mình

... di chuyển rất đột ngột, đi từ nốt trầm lên nốt cao nhất với hai nhảy bậc quãng 5 để diễn tả sự tốt độ của tình cảm. Cái syncope sau câu

đừng bỏ em

làm cho mọi người thấy được sự ghen ngào của bài hát.

ĐỪNG BỎ EM MỘT MÌNH

ĐỪNG BỎ EM MỘT MÌNH

ĐỪNG BỎ EM MỘT MÌNH

Theo thơ Hoài Trinh - Phạm Duy phổ nhạc

(Saigon-1970)

Đừng bỏ em một mình - Đừng bỏ em một mình

Đường về nghĩa trang mông mênh - Đừng bỏ em

Đừng bỏ em một mình - Đừng bỏ em một mình

Đường về nghĩa trang lênh đênh - Đừng bỏ em...

Đừng bỏ em một mình - Đừng bỏ em một mình

Cùng một lũ cùng một lũ còn trùng rĩa rúc thân hình

</p>
<p class="msonormal1">

 Đừng bỏ em một mình - Đừng bỏ em một mình

</p>
<p class="msonormal1">

 Một mô`trình, một mô`trình - Chênh vênh chờ cỏ xanh

</p>
<p class="msonormal1">

 Đừng bỏ em một mình - Đừng bỏ em một mình

</p>
<p class="msonormal1">

 Vài ngàn đời sau nữa - Vài ngàn đời sau nữa

</p>
<p class="msonormal1">

 Vài ngàn đời sau nữa - Ai mái tóc còn xanh?

</p>
<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Nguyên văn bài thơ Đừng Bỏ Em Một Mình

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 của Minh Đức Hoài Trinh

 </i>
</p>

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">

 Đừng bỏ em một mình - Khi trăng về`lạnh lẽo

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">

 Khi chuông chùa u minh - Chậm rãi tiếng cầu kinh

</p>
<p class="msonormal1">

 Đừng bỏ em một mình - Khi mưa chiều rào rạt

</p>
<p class="msonormal1">

 Lũ chim buồn xơ xác - Tìm nhau gục vào mình

</p>
<p class="msonormal1">

 Đừng bỏ em một mình - Trời đất đang làm kinh

</p>
<p class="msonormal1">

 Rừng xa quần quại gió - Thu buốt vết hô`tinh

</p>
<p class="msonormal1">

 Đừng bỏ em một mình - Đừng bắt em làm thính

</p>
<p class="msonormal1">

<
Cho em gào nước nở - Hòa đại dương mông mênh
>

<
<
Đừng bỏ em một mình - Biển đêm vời vợi quá
>

<
<
Bước chân đời nghiêng ngả - Vũ trụ vàng thênh thênh
>

<
<
Đừng bỏ em một mình - Môi vệt thân không linh
>

<
<
Tiếng thời gian rền rĩ - Đường nghĩa trang gập ghềnh
>

<
<
Đừng bỏ em một mình - Bặt em nghe tiếng búa
>

<
<
Tiếng búa nện vào đỉnh - Hòa trong tiếng u minh
>

<
<
Đừng bỏ em một mình - Bóng thuyền ma lênh dênh
>

<
<
Vòng hoa tang héo úa - yêu quái vẫn vô tình
>

<

>
Đừng bỏ em một mình - Cho côn trùng rúc rĩa
<

>
>
Cổ đại phủ mộ trịnh - Cho bão tố'bập bênh
<

>
>
Đừng bỏ em một mình - Mấy ngàn năm sau nữa
<

>
>
Ai mái tóc còn xinh - Đừng bỏ em một mình
<

>
>

<

>
>
>
Lời bình
<
<

>
>
>
Bùi Hải Đăng
<
<

>
>

<

>


```
<span class="calibre11">
    Nỗi cô đơn “Đừng Bỏ Em Một Mình” được tác giả lặp đi lặp
    lại đã tạo được sự cô đơn của mỗi kiếp người nơi trần thế thật
    buồn đau cô quạnh khi đi về phía sau mặt trời... Chính điều này
    lại sáng ngời tư tưởng nhân văn. Làm cho con người yêu quý con
    người hãy sống yêu thương nhau hơn...
</span>
<i class="calibre54">
    “Đừng bỏ em một mình - Mấy ngàn năm sau nữa - Ai mái tóc
    còn xanh - Đừng bỏ em một mình...”
</i>
</p>
<p class="msonormal">
    <span class="calibre11">
        <i class="calibre12">
            <br class="calibre4"/>
        </i>
    </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a37" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a38" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a40">
    <div class="container" id="a39">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                16.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Đừng Xa Nhau
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal63">
          </p>
          <p class="msonormal63">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal31">
            <span class="calibre11">
              Trong những năm cuối của thập niên 50
            </span>
            <span class="calibre11">
              , vào lúc tôi cảm thấy cô đơn khủng khiếp, tôi đã soạn
ra một bài hát đi tìm nhau thì, ngay sau đó, tôi đã gặp một
```

người tình bé nhỏ. Hãy đọc một đoạn viết ngắn của nhà nhạc học ở Canada về cuộc tình đó:

Những biến cố của khoảng cuối của những năm 50 lại có tính cách tình cảm: một mối tình mới vừa len vào trái tim bao la của Phạm Duy. Tuy nhiên lần này, người tình là một nàng tiên như nàng tiên mà nghệ sĩ chưa từng bao giờ gặp trong đời mình, một nàng tiên đã lưu giữ chàng thấm thía hơn và lâu dài hơn những kẻ khác rất nhiều. Và dưới vầng thái dương của mối tình này, nhiều tác phẩm đã ra đời, và mẩn khai như những bông hoa quý chan chứa hương nồng, khi thì tỏa hương hạnh phúc nhẹ nhàng rồi biến đi, khi thì thơm mùi băng khuâng rầu rĩ. Ôi, cái chất trữ tình của những ca khúc ấy thật là lớn lao, lạ lùng! Đó là những bài thơ của mơ mộng, của sương mù mờ đục, những nét tỏ mờ, những lời hàm ý nhiều lần lặp lại mà vẫn khác nhau. Ngày Đó Chúng Mình, Đừng Xa Nhau, Thương Tình Ca...

Tôi cần nói ra ở đây rằng người con gái mà tôi yêu quý trong suốt 10 năm quen biết nhau, là một người có tâm hồn thi sĩ lớn và khi gặp tôi thì nàng có ngay một bạn trai (lúc đó tôi mới 33 tuổi) để trút bầu tâm sự qua 300 bài thơ... Và ngược lại, tôi cũng có ngay một người nữ để tạo nên khoảng 30 bài tình ca không giả tạo, nghĩa là những tình ca có thật.

Khi còn được gần nhau, nhờ cảm hứng từ cuộc gặp gỡ này, tôi soạn ra những bài gọi là Tình Ca Đôi Lúa gồm Thương Tình Ca, Tìm Nhau, Cho Nhau, Kiếp Nào Có yêu Nhau, Ngày Đó Chúng Mình, Đừng Xa Nhau, Nếu Một Mai Em Sẽ Qua Đời, Mưa Rơi, Phụng yêu, Đường Em Đi... Khi phải chia tay nhau, tôi có những Tình Ca Một Mình gồm Còn Gì Nữa Đây, Nghìn Trùng Xa Cách, Nha Trang Ngày Về, Giết Người Trong Mơ, Mùa Thu Chết... Chưa kể rất nhiều những bài thơ phổ nhạc... Trong số những tình ca đôi lúa kể trên, xin kể ra đây là bài Đừng Xa Nhau, bắt nguồn từ một bài thơ của cô bé gửi tặng tôi khi cuộc tình bắt đầu.

Những ca sĩ đã hát bài này:

Khánh Ly hát *Đừng Xa Nhau* khá thành công vì nghe buồn dười dười... Buồn lâng lâng, không buồn thảm thiết, đúng như cái buồn thi nhân thường xuyên của tác giả. Hòa âm của Lê Văn Thiện.

Duy Quang hát *Đừng Xa Nhau* với hòa âm của Duy Cường.

Chúng ta sẽ thấy được qua âm giai rộng mở và vươn cao của

Đừng Xa Nhau qua giọng Tuấn Ngọc. Hòa âm của Duy Cường.

Ca sĩ Họa Mi hát *Đừng Xa Nhau* tại Paris, với hòa âm của

một nhạc trưởng người Pháp Bernard Gérard...

```
</span>
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal72">
  <span class="calibre11">
    <br class="calibre4"/>
  </span>
</p>
<p class="msonormal63">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a39" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a40" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a42">
    <div class="container" id="a41">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="tuanew">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                17.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Gọi Em Là Đóa Hoa Sầu
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
```


Sau khi đã theo Phạm Thiên Thư

<i class="calibre12">

đưa em tìm động hoa vàng

</i>

, tôi lại cùng anh
<i class="calibre12">
gọi em là đóa hoa sâu
</i>

... Gọi Em Là Đóa Hoa Sâu là những câu thơ của thi sĩ Phạm Thiên Thư, cho rằng dù sao đi nữa thì cuộc đời này rất là đáng sống trong cái mệnh mang bao la của phù vân hư ảo. Hành âm nghe rất âu yếm và nhẹ nhàng, hợp với không khí nồng nàn và an ủi của bài ca. Dù ta thấy được sự phù vân của cuộc đời nhưng ta vẫn thấy được cái nồng nàn của tình yêu... Ản Lan ơi, cuộc đời thật là buồn nhưng đó là nỗi buồn thơm lâu... Vì thế mà anh gọi em sâu là Đóa Hoa Sâu.

</p>
<p class="msonormal9">
<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">
<b class="calibre6">

Gọi Em Là Đóa Hoa Sâu

</p>
<p class="msonormal9">
<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

(theo thơ Phạm Thiên Thư - Phạm Duy phổ nhạc)

Ngày xưa áo nhuộm hoàng hôn

Áo nhuộm hoàng hôn, áo nhuộm hoàng hôn

Dáng ai cắp rô, cắp rô lên cò

Lên cò hái dâu (ư...) vàng

Tiếng nàng hát vọng đôi câu

Hát vọng đôi câu, hát vọng đôi câu

Dừng tay viết mướn, ôi a lòng sầu

Lòng sầu vắn vợ, vắn vợ sầu.

</p>
<p class="msonormal1">

 Lều tranh còn ủ trong mơ

</p>
<p class="msonormal1">

 Còn ủ trong mơ, còn ủ trong mơ

</p>
<p class="msonormal1">

 Mỗi tình là một bài thơ vô đề`

</p>
<p class="msonormal1">

 Ản Lan ơi! Ơi mái tóc thê`

</p>
<p class="msonormal1">

 Ản Lan ơi! Ơi mái tóc thê`

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Xuân nay làn gió có về, vô~về`hương xưa

</p>
<p class="msonormal1">

 Đêm nao học dưới trăng mờ, dòng chữ hững hờ...

</p>
<p class="msonormal1">

 Thoảng nghe tiếng hài của em

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiếng hài của em, tiếng hài của em

</p>
<p class="msonormal1">

 Như sương lắng đọng, lắng đọng trên thềm

</p>
<p class="msonormal1">

 Trên thềm ngõ sau, ngõ sau (ư...) nhà

</p>
<p class="msonormal1">

 Em cười đem lại cho nhau

</p>
<p class="msonormal1">

 Đem lại cho nhau, đem lại cho nhau

</p>
<p class="msonormal1">

 Sợi tơ mớ tóc ôi a buộc vào

</p>
<p class="msonormal1">

 Buộc vào với hoa, với hoa ngâu vàng

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngủ quên trên sách mở màng,

</p>
<p class="msonormal1">

 Tập sách thơm ngoan, áp má mê man

</p>
<p class="msonormal1">

 Gió lửa tỉnh dậy mùi lan chập chờn

</p>
<p class="msonormal1">

 Ảnh Lan ơi, em dỗi em hờn

</p>
<p class="msonormal1">

 Ảnh Lan ơi, em dỗi em hờn

</p>
<p class="msonormal1">

 Ảnh Lan ơi, như những cơn buồn, nỗi buồn thom lâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Em ơi! Gọi em là đóa hoa sầu...

</p>
<p class="msonormal1">

 Là đóa hoa sầu...

</p>
<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Viết về`Gọi Em Là Đóa Hoa Sầu

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Nguyên Sa

</i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

Trong Gọi Em Là Đóa Hoa Sầu, Phạm Duy mang lại cho ngôi chùa nhỏ dưới chân núi kiến trúc của một lầu đài, rồi anh không ngần ngại mang cả tòa lầu đài đó lên đỉnh của ngọn núi cao nhất. Ngày xưa áo nhuộm hoàng hôn ngôi chùa ở chân núi của thơ được nhạc sĩ cho lấy nguyên vẹn và đưa lên một cung bậc cao hơn để thành một ngày xưa áo nhuộm hoàng hôn... được lặp lại lần ba trên một cung bậc chót vót, tòa lầu đài đã được đưa lên kỳ diệu tuyệt trên đỉnh chót vót của ngọn núi.

</p>
<p class="msonormal">

Trong tòa lầu đài trên núi cao đó có cả tiếng hài, có cả tà áo lộng bay trong gió của Ảnh Lan. Ảnh Lan ơi, em đôi em hồn cũng được di chuyển với kỹ thuật di chuyển ngôi chùa trở thành lầu đài và sự mang lên núi cao cũng lại được nhắc lại thêm hai lần trên những cung bậc càng lúc càng cao, tạo nơi người thưởng ngoạn một cảm xúc khoái cảm ngất lịm hiếm quý.

</p>
<p class="msonormal">

Không có nhiều nhạc sĩ Việt Nam phổ nhạc thơ lục bát. Vì phổ thơ lục bát dễ rơi vào chỗ nhàm chán, ê a. Phạm Duy phổ nhạc nhiều thơ lục bát. Mỗi bài hay một cách khác, không giống nhau. Bốn bài Ngậm Ngùi, Vết Sầu, Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng, Gọi Em Là Đóa Hoa Sầu của các nhà thơ Huy Cận, Nguyên Sa, Phạm Thiên Thư... mỗi bài Phạm Duy sử dụng một kỹ thuật khác trong việc xây dựng một kiến trúc nhạc trong sự tôn trọng kiến trúc thơ, gìn giữ mà vẫn sáng tạo.

</p>
<p class="msonormal">

Thơ lục bát phổ nhạc của Phạm Duy xây trên âm điệu ngũ cung, nhạc Việt Nam nói chung xây trên âm điệu ngũ cung. Nhưng nói nhạc Việt xây trên ngũ cung cũng như nói thơ lục bát cơ cấu hai câu sáu tám. Sáu tám ai cũng biết, nhưng làm thơ tám thể nào cho hay, cho thấy có sáng tạo cho ra sáu tám... cũng như

viết nhạc ngũ cung thế nào cho đầy ắp sáng tạo, đó là cả một vấn đề. Phạm Duy biết vấn đề này và giải quyết vấn đề đó. Mỗi bài lục bát phổ nhạc, anh sử dụng một kỹ thuật khác biệt, thích ứng với kích

thước và nội dung của bài thơ. Mỗi lần phổ thơ lục bát, Phạm Duy đều có cái hay khác nhau, lần nào cũng làm cho người thưởng ngoạn phải sửng sốt, bàng hoàng, hơn thế, chấn động trước một kiến trúc âm thanh lồng lẫ sáng tạo.

</p>

<p class="msonormal">

Trong thế giới thi ca ai cũng biết làm thơ lục bát rất dễ và rất khó. Dễ vì ai làm cũng được. Khó nên không phải ngày nào, tháng nào cũng có một bài lục bát hay. Trong âm nhạc ai cũng biết thơ lục bát phổ nhạc không khó. Nhưng phổ nhạc thơ lục bát sao cho hay, sao cho không ẻ a, tới nay không có nhiều người như Phạm Duy. Bây giờ thì ai cũng biết thêm là phổ thơ lục bát dễ rơi vào chỗ giống Phạm Duy mà Phạm Duy thì thiên hình vạn trạng làm sao tránh?

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

</p>

</div>

</div>

</div>

<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block !important; page-break-before: always !important; break-before: always !important; white-space: pre-wrap !important">

 </div></body>

</html>


```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a44">
    <div class="container" id="a43">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="tuanew">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                18.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Hoa Xuân
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
```

Trong khi ràng buộc mình
vào với hiện thực xã hội, tôi cũng đi vào thiên nhiên với những bài như XUÂN THÌ, XUÂN NÔNG... tiếp tục hơi thở của bài HOA XUÂN tôi soạn ra từ năm 1953.

Hoa Xuân

Hoa Xuân

(Saigon-1953)

Xuân vừa về trên bãi cỏ non
Gió xuân đưa lá vàng xuôi nguồn

Hoa cười cùng tia nắng vàng son

</p>
<p class="msonormal1">

 Lũ ong lên đường cánh tung tròn.

</p>
<p class="msonormal1">

 Hoa chẳng yêu lũ bướm lả lơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Muốn yêu anh vác cày trên đồi

</p>
<p class="msonormal1">

 Hay là yêu chiến sĩ nghìn nơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Thấy hoa tươi cười bông thương đời.

</p>
<p class="msonormal1">

 Xuân! Hoa còn tươi mãi

</p>
<p class="msonormal1">

 Hoa vì nhân thế biết sum vầy cuộc vui.

</p>
<p class="msonormal1">

 Xuân! Hoa nở vì ai

</p>
<p class="msonormal1">

 Tay nhíp bàn tay cùng đắp xây ngày mai.

</p>
<p class="msonormal1">

 Có một chàng thi sĩ miền quê

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngắt bông hoa biếu người xuân thì

</p>
<p class="msonormal1">

 Có một đàn em bé ngoài đê

</p>
<p class="msonormal1">

 Hát câu i, tờ đón xuân về.

</p>
<p class="msonormal1">

 Những đoàn người trên luống cây nâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Thấy hoa xuân phép lạ ra màu

</p>
<p class="msonormal1">

 Bông nhủ lòng ra sức cây sâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiếng ca như thê' tiếng kinh cầu.

</p>
<p class="msonormal1">

 Hoa bèn yêu bóng dáng càn lao

</p>
<p class="msonormal1">

 Bắt tay nhau tránh cuộc cơ cầu

</p>
<p class="msonormal1">

 Người cùng mùa đã thoát vực sâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Sức hoa reo nở lúc Xuân đầu.

</p>
<p class="msonormal1">

 Xuân! Hoa tỏa hương mới

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhân quần ân ái đã kêu đòi niềm vui

</p>
<p class="msonormal1">

 Xuân! Hoa là tình tôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Đua nở cùng ai, cùng luyện yêu mọi nơi.

</p>
<p class="msonormal1">

 Có một bầy thôn nữ nhìn hoa

</p>
<p class="msonormal1">

 Chúc cho Xuân vui vẻ thái hòa

Có một vài tóc trắng thâm mờ

Ước cho hoa nở mãi không già.

Hoa Xuân và Phạm Duy

Papillon, 14/07/2009

Nét đặc trưng và sự diệu kỳ của mùa xuân chính là hoa. Thật vậy, mỗi khi xuân về thì hoa lại khoe sắc muôn màu muôn vẻ, hoa mang hương sắc cho đời, nhưng hoa cũng còn mang hương cho lòng người nữa. Lắm khi nâng niu một bông hoa đẹp, ta thấy hồn mình lắng xuống là vậy, và nếu đó là một đóa hoa xuân, thì sự quý giá được cảm nhận hơn lên nhiều lần.

Biết bao nhiêu năm rồi, nghe lại bài hát Hoa Xuân của Phạm Duy mãi vẫn không thấy chán, cho dù cái bài hát này ra đời

lúc tôi chưa sinh ra, chưa có mặt trên dương thế này mà cảm nghiệm (1953). Nay đầu đã bạc, răng đã long, chỉ còn đôi ba cái rung rinh rũng rỉnh, thế mà nghe lại vẫn thích, điều ấy chứng tỏ sức sống mãnh liệt của bài hát trải qua năm tháng cũng như sự trường tồn của một ý nhạc đẹp như lời thơ. Cái nét nhạc dịu dàng như mùa xuân đang len qua kẽ lá mà về với nhân gian, về với lòng người nghe nó êm ái như tiếng ru vậy, mặc dù ông chỉ dùng những nốt nhạc rất đơn sơ, vô cùng đơn sơ, không cần cầu kỳ như Cung Tiến hay Phạm Đình Chương, thật dễ hát dễ nghe nhưng lại thật hay và vô cùng có hồn. Ai đã từng sáng tác thì chỉ cần cảm nghiệm mấy nốt nhạc trong dòng đầu này thôi thì cũng đủ tôn ông là bậc thầy rất phải phép. Thật vậy, có cao xa gì đâu? Chỉ bốn nốt nhạc dệt vào nhau tạo nên câu hát rất tuyệt vời: Mi đô mi sol la, sol đô...

</p>

<p class="msonormal">

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Xuân vừa về trên bãi cỏ non

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Gió xuân đưa lá vàng xuôi nguồn...

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Đúng là chỉ cần 4 nốt nhạc Đô, mi, sol, la thôi là đã thấy xuân vừa mới về đây ngay lòng ta ạ! Những chiếc lá vàng rơi rụng xuôi theo nguồn mà đi, để cho mầm xanh chọt nhú lên mang sức sống mới cho đời, như muốn cho những con người trẻ vươn mình đứng dậy. Nhưng cũng chẳng hiểu vì sao mà một bài hát về hoa xuân, mới câu thứ nhì thôi mà Phạm Duy đã đưa hình tượng chiếc lá vàng rơi rụng vào đây? Lại thật, song để ý kỹ thì chúng ta sẽ thấy tác giả không cho chiếc lá vàng rụng rơi rơi tả mà lại cho chiếc lá xuôi theo làn gió xuân mà quay về nguồn cội. Cái tuyệt vời của Phạm Duy là ở chỗ đó. Mà quả là đúng như vậy, vì ngay sau đó, ông đã đưa những hình tượng rục rờ của mùa xuân

tuôn trào lên ý nhạc:

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Hoa cười cùng tia nắng vàng son

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Lũ ong lên đường cánh tung ròn...

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Hoa cười trong nắng sớm, đón lấy lũ ong đang chập chờn bay đến hòa quyện với nhau trong bức tranh thiên nhiên sinh động của mùa xuân. Cái chữ “ròn” ở đây tôi thấy thật là lạ. Theo thiên nghĩ riêng tôi, có vẻ như đây là chữ “ròn” mới phải? hoặc là chữ giòn”vậy? Hình như ông cô’tình gieo chữ “ròn” cho đúng vắn, nghe là lạ như “rập ròn, giòn giã” vậy. Cái chữ “ròn” ở đây được dệt nhạc thành hạ át âm nghe bằng khuâng não nức đê’ chuẩn bị quay về chủ âm của khô’ nhạc sau...

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Hoa chẳng yêu lũ bướm lả lơi

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Muốn yêu anh vác cây trên đôi

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

*
Hay là yêu chiến sĩ nghìn nơi

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Thấy hoa tươi cười bông thương đời.

 </i>
</p>
<p class="msonormal31">

 Hoa cười cùng tia nắng xuân, nhưng hoa lại chẳng yêu lũ
bướm lả lơi ve vãn, vì hoa xuân đôi với ông như phần thưởng của
thiên nhiên cho dân tộc, cho con người Việt Nam đáng yêu, dù
cho là anh dân cày nơi đồng xa hay anh chiến sĩ đang cầm súng
đứng gác ở biên cương, hoa muốn được cười để mang niềm vui đến
cho mọi người trong ngày xuân tươi mới, chứ không phải hoa khoe
sắc lả lơi tình tứ ỡng ẹo với những kẻ đào hoa như lũ bướm dập
dù kia. Cái tình chung ông muốn gửi đến cho nhân thế là vậy.

</p>
<p class="msonormal31">

 Thường thì mỗi bài hát cứ đến điệp khúc thì dòng nhạc
bông dấy lên thôi thúc, nhưng lạ thay cái bài viết về hoa xuân
này, nó vẫn nhẹ nhàng dịu dặt mà không cần phải lên cao trào
làm gì, vì thiết tưởng ai nghe qua những ý lời trong bài cũng
thấy hoa xuân nhẹ theo làn gió e ấp vào lòng người, để nói lên
cái ý tứ của hoa không chỉ để khoe sắc thôi, mà còn biết xây
đắp cho đời, để nhân thế mãi vui vẻ sum vầy bên nhau nữa.

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Xuân! Hoa còn tươi mãi

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">***

*<i class="calibre12">

 Hoa vì nhân thế biết sum vầy cuộc vui.

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Xuân! Hoa nở vì ai

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Tay nhịp bàn tay cùng đắp xây ngày mai.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 *

Phiên khúc cuối của bài hát, Phạm Duy muốn đưa hoa xuân vào những hình tượng cụ thể chứ không nói chung chung là người người, là nhà nhà, là nhân thế nữa. Là nhạc sĩ, nhưng những hình tượng mà ông dệt nhạc đẹp như một bức tranh của một người họa sĩ hơn là một nhà soạn nhạc. Nét phác thảo đơn sơ của ông về hoa xuân dành cho người họa sĩ đồng quê ngắt bông hoa tặng cô gái xuân, cạnh đây là mây đưa mục đồng ôm sách lắm nhâm đánh vần, những chữ i tờ mà chúng đọc được cũng như những cánh hoa đẹp để làm món quà đón xuân sang, đó cũng là hoa, là hoa lòng, là hoa tâm hồn của trẻ thơ khi biết đánh vần được chữ i chữ tờ.

*
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Có một chàng thi sĩ miền quê

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">*

Ngắt bông hoa biếu người xuân thì

Có một đàn em bé ngoài đê

Hát câu i, tờ đón xuân về.

Quả thật, chỉ là những đóa hoa xuân bình thường, vì ở đây ông không đề cập đến hoa mai, hoa đào hay là một loài hoa nào khác, thế mà khi hát lên, ta vẫn thấy hương hoa bay man mát khắp nơi trong ngày xuân, nhẹ nhàng, dịu dặt, ru êm và sâu lắng.

Qua phần thứ nhì của bài hát, ông lại đưa hình tượng hoa xuân ra như là phép lạ để đưa người với người được gần nhau hơn, cùng duyên duyên với nhau hơn. Những lời nhạc đẹp và tượng hình đến nỗi nghe qua ta không còn dám có thêm lời nào để bình phẩm nữa, vì chính lời hát đã nói lên tất cả những gì muốn nói, phải là một bậc thầy trong âm nhạc thì mới có thể làm được những lời điệu kỳ như thế.

Những đoàn người trên luống cây nâu

Thấy hoa xuân phép lạ ra màu

Bông nhủ lòng ra sức cây sâu

Tiếng ca như thê' tiếng kinh cầu.

Hoa bèn yêu bóng dáng càn lao

Bắt tay nhau tránh cuộc cơ cầu

Người cùng mùa đã thoát vực sâu

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Sức hoa reo nở lúc Xuân đầu.

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Xuân! Hoa tỏa hương mới

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Nhân quân ân ái đã kêu đòi niềm vui

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Xuân! Hoa là tình tôi

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Đua nở cùng ai, cùng luyện yêu mọi nơi.

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Có một bầy thôn nữ nhìn hoa

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

*
Chúc cho Xuân vui vẻ thái hòa

</i>
</p>
<p class="msonormal9">
 *<i class="calibre12">

 Có một vài tóc trắng thâm mờ

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 *<i class="calibre12">

 Ước cho hoa nở mãi không già.

 </i>
</p>
<p class="msonormal12">

 Vâng, mãi đến đoạn kết thì ông mới nhớ đến tiếng thời
gian, nhưng ông lại quỵện trẻ già lại với nhau chung vào một
khô'nhạc, đề'thâm mờ cho hoa lâu tàn như đời người. Niềm ước mơ
ấy cũng bình dị và giản đơn như giai điệu bài hát vậy.
 <i class="calibre12">
 Ước cho hoa nở mãi không già...
 </i>

</p>
<p class="msonormal12">

 Ước cho lòng mỗi người chúng ta cũng thê'nhé!

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:***

always !important; white-space: pre-wrap !important">

 </div></body>

</html>

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a46">
    <div class="container" id="a45">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                19. Hỡi Sứ Thần Thiên Chúa Gabriel
              </span>
            </b>
          </h1>
          <div class="container">
            <b class="calibre61">
              <span class="calibre62">
                <br class="calibre10"/>
              </span>
            </b>
          </div>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Hàn Mặc Tử' đã thất bại trong tình yêu,
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
              đã đầu hàng cơn bệnh dữ, nhưng sau cùng Hàn đã bước lên
              cõi Trời cao của Sứ Thần Thiên Chúa Gabriel của Đức Mẹ Maria,
              tới cõi vĩnh hằng, ân sủng.
            </span>
          </p>
```

<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Hồi Sứ Thần Thiên Chúa Gabriel

</p>
<p class="msonormal1">

 Hồi Sứ Thần Thiên Chúa Gabriel (2 lần)

</p>
<p class="msonormal1">

 Khi Người xuống truyền tin cho Thánh

</p>
<p class="msonormal1">

 Nữ Người có nghe thơ màu nhiệm ra đời

</p>
<p class="msonormal1">

 Người có nghe náo động cả muôn trời

</p>
<p class="msonormal1">

 Người có nghe xôn xao nghìn tinh tú

</p>
<p class="msonormal1">

 Đê'ca tụng bằng hoa hương sáng láng

</p>
<p class="msonormal1">

 Bằng tràng hạt bằng Sao Mai chiếu rạng

</p>
<p class="msonormal1">

 Một đêm Xuân là rất đôi anh linh

</p>
<p class="msonormal1">

 Hồi Sứ Thần Thiên Chúa GaBrien (2 lần)

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạy Bà là Đấng ban đầy ơn phước

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho tình tôi nguyện vẹn tợ trăng rằm

</p>
<p class="msonormal1">

 Thơ trong trắng như một khối băng tâm

</p>
<p class="msonormal1">

 Luôn luôn reo trong hồn trong mạch máu

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạy Bà là Đấng ban đầy ơn phước

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho đề mê âm nhạc và thanh hương

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho vỡ lở cả muôn nghìn tinh đầu

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho đề mê âm nhạc và thanh hương

</p>
<p class="msonormal1">

 Chim hay tên ngọc đá biết tuổi vàng (4 lân)

</p>
<p class="msonormal1">

 Hỡi Sứ Thần Thiên Chúa Gabrien (2 lân)

</p>
<p class="msonormal1">

 Khi Người xuống truyền tin cho Thánh Nữ

</p>
<p class="msonormal1">

 Người có nghe thơ màu nhiệm ra đời

</p>
<p class="msonormal1">

 Người có nghe náo động cả muôn trời

</p>
<p class="msonormal1">

 Người có nghe xôn xao nghìn tinh tú

</p>
<p class="msonormal1">

 Đề'ca tụng bằng hoa hương sáng láng

</p>
<p class="msonormal1">

 Bằng tràng hạt bằng Sao Mai chiếu rạng

</p>
<p class="msonormal1">

 Một đêm Xuân là rất đôi anh linh

</p>
<p class="msonormal1">

 Hồi Sứ Thần Thiên Chúa Gabrieen (2 lần)

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 CODA

</p>
<p class="msonormal1">

 Lòng vua chúa như lòng lê thứ

</p>
<p class="msonormal1">

 Sẽ ngất ngây bởi thơ đầy ứ

</p>
<p class="msonormal1">

 Nguồn thiêng liêng yêu Mẹ Sầu Bi... (2 lần)

</p>
<p class="msonormal">
 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal73">
</p>

<p class="msonormal9">

 <b class="calibre6">
 Một đoạn ngắn của Đoàn Xuân Kiên

</p>

<p class="msonormal9">

 <b class="calibre6">
 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

 Sau phân tán tụng về đẹp tinh tuyền thánh thiện, Hỡi Sứ
 Thần Thiên Chúa Gabriel chuyển sang lời cảm thán về hình tượng
 thiên thần bằng một biến điệu khác: Kỹ thuật nội tỉnh như trong
 kinh cầu nguyện. Tiếng hát an nhiên của Thái Hiền và Thái Thảo
 toát ra vẻ thanh thoát cần thiết của hình tượng âm nhạc. Tiếng
 hát văng nhẹ như lời thì thầm của người con khi ngỏ lời yêu
 thương với Mẹ, như người nghệ sĩ ngây ngất trước vẻ đẹp mong
 manh như gió, như sương huyền diệu.

</p>

<p class="msonormal74">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

 Người nghệ sĩ Phạm Duy hát về Mẹ bao lần rồi, vậy mà
 những âm thanh về người Mẹ trong phân khúc này vẫn quyến rũ,
 vẫn mới nguyên như vẻ đẹp gấp gở lần đầu, giai điệu láy lả lướt
 vẻ đẹp dân ca đã khép lại cảm xúc kì lạ về sự thanh thoát an
 nhiên trong vòng tay yêu thương của sứ thần thiên chúa Gabriel.
 Nghệ thuật diễn tả trong phân khúc hai là nghệ thuật độc thoại
 khá quen trong đối thoại nội tâm của kịch: nhân vật thì thầm
 những lời nói với chính mình. Hành âm của nhạc ở phân khúc này
 cũng chìm khuất kín nhiệm như ý thơ.

</p>

```
</p>
<p class="msonormal74">
</p>
<p class="msonormal75">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a46" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a45" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a48">
    <div class="container" id="a47">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal56">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                20.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Hòn Là Ai
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
```

Thể hiện được kịch tính của các biến điệu âm nhạc trong hai phân khúc này là một thành công xuất sắc của Duy Cường và các giọng hát. Nỗ lực u uẩn của người nghệ sĩ đã dẫn dắt đầu óc cứ tăng lên dần theo diễn tiến phát triển hình tượng âm nhạc trong phân khúc này.

Hồn Là Ai

Hồn là ai, là ai, hồn là ai, tôi chẳng biết (3 lần)

Hồn theo tôi, theo tôi, hồn như muôn cợt tôi chơi

Tôi chết giả và no nê vô vạ

<p class="msonormal1">

 Cười như điên sắc súa súa cả mùi trắng

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi đã câu đã cào nhai ngáu nghiền

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi đau vì rừng rợn đến vô biên

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi chìm hôn xuống một vũng trắng êm

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho trắng ngập trắng dòn lên tới ngực

</p>
<p class="msonormal1">

 Hai chúng tôi lặng yên trong thỏm thức

</p>
<p class="msonormal1">

 Rồi bay lên cho tới một hành tinh...

</p>
<p class="msonormal1">

 A a a à

</p>
<p class="msonormal1">

 Cùng ngã nghiêng lẫn lộn giữa muôn hình (2 lần)

</p>

```
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Đề'gào thét một hơi cho rởn óc
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Cả Thiên Đàng, Địa Ngục, Trần Gian
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Hồn là ai, là ai, hồn là ai, tôi chẳng biết (3 lần)
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Dẫn hồn đi, hồn đi rờng rã một đêm nay! (hát lại đoạn
cuối)
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre11">
      </span>
    </b>
  </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a47" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a48" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a50">
    <div class="container" id="a49">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal56">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                21.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Huyền Thoại Trên Một Vùng Biển
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
            </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
            </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
```

Trước khi Phạm Thiên Thư

được mọi người biết tới qua những bài thơ do tôi phổ
nhạc như Ngày Xưa Hoàng Thị, Đưa Em Tìm Động Hoa Vàng... và
nhất là qua tập trường thi Đoạn Trường Vô Thanh... thì dưới bút
hiệu Thái Phương Thư, thi sĩ đã có một bài thơ đăng trên báo
nhân đề`Huyền Thoại Trên Một Vùng Biển nói về`người thủy thủ,
nàng vũ nữ, thành phố`biển, hàm rượu tôi, tiếng kèn đồng... Tôi
bèn phổ`nhạc với bài hát mang một không khí rất siêu thực:

</p>
<p class="msonormal36">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">
<b class="calibre6">

Huyền Thoại Trên Một Vùng Biển

</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

(Theo thơ Phạm Thiên Thư - Phạm Duy phổ`nhạc)

</i>

</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>

</p>
<p class="msonormal1">

Huyền thoại nào em mang mang trong lòng?

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

Như tên một loài cỏ vàng bên sông

</p>

<p class="msonormal1">

Một vì sao đêm đi về bí mật

</p>

<p class="msonormal1">

Sông lang thang trên vùng không trung.

</p>

<p class="msonormal1">

Người thủy thủ buồm đứng nhìn nước biếc

</p>

<p class="msonormal1">

Nhớ tên người tình thành phố trên bờ.

</p>

<p class="msonormal1">

Nửa đêm mất hút trong vùng biển vắng

</p>

<p class="msonormal1">

Một chùm sao rơi trên cành san hô.

</p>

<p class="msonormal1">

Mỗi đêm mỗi đêm trên bờ biển xanh

</p>

<p class="msonormal1">

Một người vũ nữ ngồi chờ trăng lên

</p>

<p class="msonormal1">

Tiếng gió thì thảo, tiếng sóng ghen ngào

</p>

<p class="msonormal1">

Vì sao cô đơn trên vùng trời quen

</p>

<p class="msonormal1">

Một vùng nước xanh, một vòng hoa tang

</p>

<p class="msonormal1">

Trên cây sương mù một vùng trắng vàng

</p>

<p class="msonormal1">

Một người vũ nữ và một cái chết

</p>

<p class="msonormal1">

Cành thập tự đen trên đồi cát hoang

</p>

<p class="msonormal1">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal1">

Huyền thoại nào trên một vùng biển cả

</p>

<p class="msonormal1">

Câu chuyện bắt đầu giữa hai người tình

</p>

<p class="msonormal1">

<
Kê' lại mơ hồ' giữa vài ly rượu
>

<
<
Tiếng hát nào buồn mỗi đêm mỗi đêm.
>

<
<
Huyền thoại nào trên một vùng biển cả
>

<
<
Câu chuyện bắt đầu giữa hai người tình
>

<
<
Kê' lại mơ hồ' trong hân rượu tôi
>

<
<
Trên khuỷu gối đồng mỗi đêm mỗi đêm...
>

<
<
<
<
>
>

<
<
<
Về' Huyền Thoại Trên Một Vùng Biển
>
>

<

*<i class="calibre12">

 Nguyệt Cầm (viết từ Cali)

</i>
</p>
<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal">

 Trước hết là một bài thơ mang tên Huyền Thoại Trên Một
Vùng Biển. Thơ Thái Phương Thư (Phạm Thiên Thư), Phạm Duy phổ
nhạc. Trong hồi ký của mình, Phạm Duy kể:

</p>
<p class="msonormal">

 “Trước khi Phạm Thiên Thư được mọi người biết tới qua
những bài thơ do tôi phổ nhạc như Ngày Xưa Hoàng Thị, Đưa Em
Tìm Động Hoa Vàng... và nhất là qua tập trường thi “Đoạn trường
vô thanh”... thì dưới bút hiệu Thái Phương Thư, thi sĩ đã có
một bài thơ đăng trên báo nhan đề “Huyền Thoại Trên Một Vùng
Biển” nói về người thủy thủ, nàng vũ nữ, thành phố biển, hàm
rượu tôi, tiếng kèn đồng... Tôi bèn phổ nhạc với một không khí
rất siêu thực”.

</p>
<p class="msonormal78">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 Thường đã thích thơ, tôi ít khi thích bài thơ đó được
phổ nhạc. Chùa Hương của Nguyễn Nhược Pháp ru tôi
<i class="calibre12">
 say trong giấc mơ màng
</i>
 hơn “Em đi chùa Hương” của Trung Đức. Màu Tím Hoa Sim
của Hữu Loan nhuộm chiều nơi tôi tím hơn Áo Anh Sứt Chỉ Đường
Tà của Phạm Duy.
*

</p>

<p class="msonormal">

Nhưng bao giờ cũng có ngoại lệ. Em Ơi - Hà Nội Phố chẳng hạn. (Các) em &phân; phố của Phan Vũ khác (các) em &phân; phố của Phú Quang, mỗi nàng một vẻ, đều gợi cảm

<i class="calibre12">

đêm mơ Hà Nội đáng kiêu thơm

</i>

.

</p>

<p class="msonormal">

Tôi không rõ mình mê Huyền Thoại Trên Một Vùng Biển vì đâu? Là thơ Phạm Thiên Thư? Là nhạc Phạm Duy? Là giọng hát ma mị Julie Quang? Không gian đậm men rượu, khói thuốc, dấm mùi da thịt, phấn son cuối ngày? Hay tiếng kèn đồng xiết nhói nơi tim? Có thể vì tất cả. Và hơn thế nữa...

</p>

<p class="msonormal">

Huyền thoại kể về chuyện tình giữa một vũ nữ và một thủy thủ. Hình như họ gặp nhau tại quán rượu, nơi gã thủy thủ một mồi tìm vui bên ả vũ nữ một mồi bán vui. Hai thân phận lạc loài. Hình như họ tìm đến nhau, sưởi cho nhau chút hơi ấm. Một chút. Chỉ một chút thôi. Rồi lỡ nhau.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Đêm... Đêm sâu hun hút, men mang. Huyền hoặc. Bên mạn tàu, gã thủy thủ nhìn trăng, nhớ

<i class="calibre49">

người tình

</i>

. Với gã, cô là bên đô, nơi gã tạm neo đời mình mỗi khi về thành phố. Cô xa vời quá. Xung quanh gã là nước biếc, là biển đen. Chùm sao còn có cảnh san hô. Nhưng gã không có cô. Mà cô có thực chẳng? Hay chỉ là cô trong mộng tưởng của gã?

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Còn gã? Gã có thực chẳng? Hay gã chỉ là niềm mơ ước mong
manh mẽ cô níu mình? Đêm đêm, cô

 <i class="calibre49">
 chờ trăng lên
 </i>

 . Một mình. Gió thắm thì trò chuyện cùng cô. Nước mắt cô
rơi mặn chát. Tiếng sóng ghen ngào. Chung vùng nước biếc.
Chung biển xanh. Vậy mà vì sao xa nhau đến thế? Vùng trời quen,
mà vẫn cô đơn. Cả đến vì sao cũng cô đơn. Cô đơn đến chết.

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Đời vũ nữ. Sóng bên lê. Chết cũng bên lê. Vô danh. Mất
hút trong vùng biển vắng. Không bạn bè, không người thân, không
nước mắt tiễn đưa. Chỉ một vòng hoa tang. Đêm mù sương. Trăng
lạnh lẽo. Đời cát trắng. Thánh giá đen. Mộ hoang!

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Không ai còn nhớ đến cô. Cũng không ai còn nhớ đến gã.
Nhưng có người không quên chuyện tình của họ. Là đồng nghiệp
của cô và đồng nghiệp của gã. Ca kỹ

 <i class="calibre49">
 mang mang trong lòng
 </i>

 cây thập tự tình yêu của cô, của gã, của chính họ. Của
những phận đời

 <i class="calibre49">
 cỏ vàng bên sông
 </i>

 . Và những gã nhạc công lại tiếp tục chứng kiến những

câu chuyện tình buồn không hồi kết, giờ đã thành huyền thoại.

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal1">

Huyền thoại nào em mang mang trong lòng

</p>
<p class="msonormal1">

Như tên một loài cỏ vàng bên sông

</p>
<p class="msonormal1">

Một vì sao đêm đi về bí mật

</p>
<p class="msonormal1">

Sông lang thang, trên vùng không trung

</p>
<p class="msonormal1">

Người thủy thủ buồn đứng nhìn nước biếc

</p>
<p class="msonormal1">

Nhớ tên người tình thành phố trên bờ

</p>
<p class="msonormal1">

Nửa đêm mất hút trong vùng biển vắng

</p>
<p class="msonormal1">

Một chùm sao rơi trên cành san hô

</p>
<p class="msonormal1">

Mỗi đêm, mỗi đêm, trên bờ biển xanh

</p>
<p class="msonormal1">

Một người vũ nữ ngồi chờ trăng lên

</p>
<p class="msonormal1">

Tiếng gió thì thảo, tiếng sóng ghen ngào

</p>
<p class="msonormal1">

Vì sao cô đơn trên vùng trời quen

</p>
<p class="msonormal1">

Một vùng nước xanh, một vòng hoa tang

</p>
<p class="msonormal1">

Trên cây sương mù một vòng trăng vàng

</p>
<p class="msonormal1">

Một người vũ nữ và một cái chết

</p>
<p class="msonormal1">

Cành thập tự đen trên đồi cát hoang

</p>
<p class="msonormal1">

Huyền thoại nào trên một vùng biển cả

Câu chuyện bắt đầu giữa hai người tình

Kê' lại mơ hồ' giữa vài ly rượu

Tiếng hát nào buồn mỗi đêm mỗi đêm

Huyền thoại nào trên một vùng biển cả

Câu chuyện bắt đầu giữa hai người tình

Kê' lại mơ hồ' trong hàm rượu tôi

Trên khay kèn đồng mỗi đêm mỗi đêm

Huyền thoại gọi không khí mơ hồ, thực đấy mà ảo đấy. Có một chuyện tình như vậy không? Giữa một vũ nữ và một thủy thủ?

Nào ai biết. Chúng ta chỉ nghe kê' lại như vậy. Nghe qua giọng hát buồn đêm đêm trong quán rượu. Với khoảng lặng. Điềm tiếng kèn. Tiếng kèn buồn ngân dài, day dứt, chui xuống hăm rượu tối, len lõi vào lòng người. Những mảnh đời lại rã rời lại đan quện vào nhau giây lát trước khi chia trôi. Tuyệt cùng cô đơn! Và mãi còn những huyền thoại vô danh. Những cuộc tình vô danh.

```
</span>
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre11">
    </span>
  </p>
  <p class="msonormal79">
    <span class="calibre11">
      Hoa Kỳ - Tháng 12/2011
    </span>
  </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a49" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a50" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a52">
    <div class="container" id="a51">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <span class="calibre40">
              <b class="calibre6">
                22.
              </b>
            </span>
            <b class="calibre63">
              Khôi Tình Trương Chi
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                1945.
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```

Trước khi xung phong vào Nam kháng chiến,

tôi soạn một truyện ca đồng thời là một bản tình ca có
tính chất áp ứng, cảm lặng. Nó ra đời cùng lúc với bài Trương
Chi của Văn Cao. Văn Cao thì nói lên tâm sự của anh lái đò si
tình trong cô' truyện. Tôi thì làm công việc kê' lại một chuyện
tình, trong đó, hai người tình không nói với nhau một điều gì
cả...

</p>

<p class="msonormal80">

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

Khôi Tình Trương Chi

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

1

</p>

<p class="msonormal37">

Đêm năm xưa khi cung đàn lên tơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Hoa lá quên giờ tàn

</p>
<p class="msonormal37">

 Mây trắng bay tìm đàn

</p>
<p class="msonormal37">

 Hồn người thỏ thức trong phòng loan

</p>
<p class="msonormal37">

 Đêm năm xưa nghe cung đàn gây mơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Âu yếm nâng tà quạt

</p>
<p class="msonormal37">

 Hôn gió đưa về`thuyền

</p>
<p class="msonormal37">

 Tưởng người trên sóng ru thân tiên.

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Êm êm êm dân lan

</p>
<p class="msonormal37">

 Cung Nam Thương mờ vàng

</p>
<p class="msonormal37">

 Em yêu ai bờ sông nhớ thương ai trong đàn

</p>
<p class="msonormal37">

 Xa xa xa rồi tan

</p>
<p class="msonormal37">

 Cung Nam Ai thở than.

</p>
<p class="msonormal37">

 Ai thương em lâu buồn mỗi lúc khuya tàn cung

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Dứt khúc đàn, hồn em thấy đê mê.

</p>
<p class="msonormal37">

 Ôi tiếng đàn, lời không mong ước thê`

</p>
<p class="msonormal37">

 Đã thấy tàn đời, không gió xuân về`

</p>
<p class="msonormal37">

 Khi tiếng ai dân xa.

</p>
<p class="msonormal9">
</p>
<p class="msonormal9">

 Tương tư một khối u sâu

</p>
<p class="msonormal9">

 Đợi chờ trắng lên đê'tan hết thương đau

</p>
<p class="msonormal9">

 Mi em nước mắt hoen màu

</p>
<p class="msonormal9">

 Tóc chấy ngàn hàng môi thắm còn đâu.

</p>
<p class="msonormal9">

</p>
<p class="msonormal9">

 Đêm năm xưa tương tư người hò khoan

</p>
<p class="msonormal9">

 Ôm ấp bao mộng vàng

</p>
<p class="msonormal9">

Cho tới khi gặp chàng

</p>
<p class="msonormal9">

 Thì đành tan vỡ câu chờ mong.

</p>
<p class="msonormal9">

 Đêm năm xưa trên con thuyền lẻ loi

</p>
<p class="msonormal9">

 Khi trót yêu người rồi

</p>
<p class="msonormal9">

 Xa cách nhau vì đời

</p>
<p class="msonormal9">

 Tủi hờn duyên kiếp bao giờ nguôi.

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 <b class="calibre6">

 2

</p>

</p>
<p class="msonormal9">

 Đêm năm xưa ôm môi tình dở dang

</p>
<p class="msonormal9">

 Chôn đáy sông hôn cầm

</p>
<p class="msonormal9">

 Ai chết đêm nguyệt rằm

</p>
<p class="msonormal9">

 Nợ tình còn đó chưa trả xong.

</p>
<p class="msonormal9">

 Đêm năm xưa chưa nguôi lòng yêu ai

</p>
<p class="msonormal9">

 Duyên kiếp trong cuộc đời

</p>
<p class="msonormal9">

 Đem xuống nơi tuyền đài

</p>
<p class="msonormal9">

 Đề' thành ngọc đá mong chờ ai.

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Êm êm êm dân trôi

</p>
<p class="msonormal9">

 Bao năm qua dân phai

</p>
<p class="msonormal9">

 Ai xui nên ngọc kia vẫn vương nơi lâu đài

</p>
<p class="msonormal9">

 Tay dâng lên một khay

</p>
<p class="msonormal9">

 Tim anh Trương Chi là đây

</p>
<p class="msonormal9">

 Trong đêm khuya tiệc trà vui bóng gia đình ai.

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Rót nước vào, chợt thấy bóng ngư lang

</p>
<p class="msonormal9">

 Quanh chén trà, thuyền trôi theo tiếng đàn

</p>
<p class="msonormal9">

 Có tiếng người vọng câu hát u buồn

</p>
<p class="msonormal9">

 Ai oán câu hò khoan.

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Nâng niu một chén âm hồn

</p>
<p class="msonormal9">

 Mộng tình trăm năm nằm trong đáy ly gương.

</p>
<p class="msonormal9">

 Khi xưa duyên trót phũ phàng

</p>
<p class="msonormal9">

 Thiếp trả nợ chàng, nước mắt này dâng

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Đêm năm xưa yêu dấu người xa xăm

</p>
<p class="msonormal9">

 Nâng chén trong lầu buôn

</p>
<p class="msonormal9">

 Thương nhớ nơi ngàn trùng

</p>
<p class="msonormal9">

 Lệ sâu tuôn xuống câu hò khoan.

</p>
<p class="msonormal9">

 Ôi duyên xưa ai đã trả cho ai

</p>
<p class="msonormal9">

 Cho mắt rơi lệ rồi

</p>
<p class="msonormal9">

 Cho chén tan thành lời

</p>
<p class="msonormal9">

 Đề' thành bài hát ru lòng tôi.

</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

Có Hai Chàng Trương

Quỳnh Giao

Truyện cô'tích thì Việt Nam mình có rất nhiều, nhưng hình như lại không nhiều truyện cho thiếu nhi, nếu ta so sánh với kho tàng cô'tích của các nước Âu châu. Điều này thì các nhà nghiên cứu có thể'tìm ra, giải thích cho chúng ta và có khi nói đến một thê'giới của trẻ thơ rất già của dân mình. Mà hình như, cũng chỉ hình như thôi, truyện cô'tích Việt Nam có nhiều truyện buồn hơn vui. Trong một cột tạp ghi thì cũng chỉ dám lạm bàn đến thê'mà thôi!

Buồn nhất có lẽ chính là truyện Tiên Rồng của chúng ta trong kho truyền thuyết về'nguồn gốc dân tộc. Nếu đã biết rằng Tiênchẳng thê'sống với Rồng thì vì sao lại lấy nhau, khi có trăm con rồi mới chia tay, đưa lên núi, đưa xuống biển? Đâm ra, ngay từ khởi thủy, dân ta đã có mầm chia ly, hèn chi toàn những truyện buồn!

Buồn nhất có lẽ chính là truyện Tiên Rồng của chúng ta trong kho truyền thuyết về'nguồn gốc dân tộc. Nếu đã biết rằng Tiênchẳng thê'sống với Rồng thì vì sao lại lấy nhau, khi có trăm con rồi mới chia tay, đưa lên núi, đưa xuống biển? Đâm ra, ngay từ khởi thủy, dân ta đã có mầm chia ly, hèn chi toàn những truyện buồn!

Truyện Trương Chi là một truyện cô'tích buồn. Đây là sự éo le của hai mối tình, một thật một giả, bị tan trong nước mắt khi một người đã chết. Ban đầu, nàng My Nương đã mê tiếng hát mà mơ đến người. Khi gặp anh thuyền chài có tiếng hát cực hay

thì mới thấy rằng chàng là người quá xấu trai. Nàng bèn tỉnh giấc mộng寐. Khôn nôi, khi được gặp nàng, Trương Chi lại say mê My Nương, yêu đến phát bệnh, đến chết. Mối tình của chàng u uất kết thành một khối, một trái cầu trong vắt như pha lê. Sau này, khối ngọc ấy được tạc thành chén, khi My Nương rót trà vào chén thì nghe thấy tiếng hát xưa cùng với hình bóng của người thuyền chài cô quạnh. Giọt lệ thương cảm của nàng rơi vào lòng chén mới làm tan chiếc chén ngọc. Chắc là khi đó Trương Chi mới được siêu thoát và để lại cho chúng ta một chuyện tình thật đẹp.

Nói riêng về hai bài Trương Chi của Văn Cao và Phạm Duy, thì bài “Khối Tình Trương Chi” của Phạm Duy là loại “truyện kể”, dùng nhạc để kể lại cuộc tình của Trương Chi, trong khi bài “Trương Chi” của Văn Cao là một thứ tự truyện, mượn tích Trương Chi để giải bày nỗi cô đơn của mình. Tương tự một truyện ngắn của nhà văn Vũ Khắc Khoan trong tập truyện Thần Tháp Rùa.

Phạm Duy viết Khối Tình Trương Chi trên cung Ré Trưởng, theo nhịp ba bốn của một bài luân vũ trầm buồn. Nét đặc biệt của bài này là dẫn vào sự trong sáng, dịu dặt và uyển chuyển. Qua đoạn giữa, đoạn modulation, ông đổi sang âm giai Thứ, man mác u buồn, cũng là lúc truyện kể đến khúc My Nương nâng chén trà và thấy hình ảnh Trương Chi trong lòng chén...

Phạm Duy bắt vào truyện kể với lời ca “Đêm năm xưa...” tương tự như cách ta kể chuyện cổ tích, “ngày xưa ngày xưa...” “once upon a time...” hay “il était une fois...”. Cứ như thế, ông kể tiếp về cái đẹp của một đêm trăng và nàng con gái lãng mạn trên lầu vàng đã thấy lòng mê mị vì những cung Nam Thương, Nam Ai vắng vắng nổi lên từ bờ sông... Nàng đã tương tự người hò khoan,

nước mắt hoen màu, tóc chảy ngàn hàng

*</i>

... Nhưng tới khi gặp chàng... thì đành

<i class="calibre54">
tan vỡ câu chờ mong
</i>

. Lời ca và nét nhạc thật óng chuốt, mỹ miều...

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

Qua đoạn hai, Phạm Duy kê'tiếp về`mối tình của chàng
Trương trên con thuyền lẻ loi.
<i class="calibre12">
Khi trót yêu người rồi
</i>
thì
<i class="calibre12">
tủi hờn duyên kiếp bao giờ nguôi
</i>
. Chữ "trót" như một sự lỡ đại, như chuyện không cô'ý,
một éo le của định mệnh, khiến chàng phải ôm mối tình dở dang
chôn xuống đáy sông. Câu hát "duyên kiếp trong cuộc đời - đem
xuống nơi tuyên đài - đề'thành ngọc đá mong chờ ai" là một
chuyện kê'rất đẹp. Năm đó, Phạm Duy mới chỉ 24 tuổi! Và cuối
cùng, nước mắt Mỹ Nương đã
<i class="calibre12">
"cho chén tan thành lời, đề'thành bài hát ru lòng tôi".
</i>
Người nhạc sĩ chỉ xuất hiện ở chữ cuối của bài hát, như
đề'giải thích về`truyện ca của mình...

</p>
<p class="msonormal">

Ca khúc "Trương Chi" của Văn Cao thì hoàn toàn trái
ngược. Về`nhạc thuật, ông mở đầu với lời ta thán và nét nhạc u
uẩn nhờ cung Đô Thứ. Mỹ Nương trong ca khúc không là nhân vật
chính. Tiếng hát và tâm sự của chàng Trương mới là chủ đề
trong ca từ. Văn Cao tả một đêm trăng sáng và tiếng hát Trương
Chi nhả tơ vào đêm trăng khiến nàng con gái nơi đài các thấy
rạo rực vì*

trắng sáng lấp lờ.

Trắng không lấp lờ, chính là giai nhân mới thấy lấp lờ, và lấp lờ vì nghe được tiếng hát Trương Chi. Văn Cao dẫn từ khách đến chủ, từ hậu quả trong lòng Mỹ Nương đến nguyên nhân là sự kỳ diệu của tiếng hát Trương Chi.

Sau đó là một câu rất ngắn, gần như đột ngột, về cái chết câm nín, tức tưởi của Trương Chi: “Nhìn xuống đáy nước sông sâu - thuyền anh đã chìm đâu. “Đây là lúc ta trở về thực tại của Trương Chi - Văn Cao, về nỗi cô đơn của người nghệ sĩ.

Đoạn modulation được Văn Cao đổi sang cung Fa Trưởng, như nỗi tâm tức, dồn dập và cả sự gào thét. Đó là tiếng mưa trên con đò trắng hay tiếng khóc của người nghe? Đoạn này, khi trình bày, các ca sĩ phải hát rất khô, ngắt câu rất rõ theo lối “staccato”, nếu không thì nghe như đang kéo xe bò! Sau đây, mới kết thúc tiếng thở than tức tưởi đó bằng một câu như ngâm thơ.

Nếu nghe lại cho kỹ, ta thấy tâm sự chàng Trương là sự u uẩn của chính Văn Cao.

“Ngồi đây, ta gõ ván thuyền, ta ca trái đất chỉ còn riêng ta...”

. Đây là câu hát thuộc loại đẹp nhất và buồn nhất trong kho tàng tân nhạc của chúng ta.

Câu cuối, ông chuyển nét nhạc trở về cung Đô Thứ và nhân mạnh đến thân phận nghèo hèn của Trương Chi mà ai cũng hiểu là tâm sự bi đát của chính ông.

```
</p>
<p class="msonormal">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a51" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a52" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a54">
    <div class="container" id="a53">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="tuaneu">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                23.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Kiếp Nào Có yêu Nhau
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Nhạc tình của tôi trong loại nhạc tình cảm tính,
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
```

nhạc của lứa đôi, cho nên tôi rất chú trọng tới chữ “nhau”: Ngày Đó Chúng Mình yêu Nhau, Cho Nhau, Đừng Xa Nhau... Một bài thơ cũng ở trong chữ “nhau” (mà một người nữ quen biết từ xưa là Hoài Trinh gửi cho từ Paris) đã nói lên

```
<i class="calibre12">
    mới tình xanh vẫn còn lo sợ
</i>
... Bài thơ nhan đề`Kiếp Nào Có yêu Nhau...
</span>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal1">
    <span class="calibre11">
        Anh đừng nhìn em nữa - Hoa xanh đã phai rồi
    </span>
</p>
<p class="msonormal1">
    <span class="calibre11">
        Còn nhìn em chi nữa - Xót lòng nhau mà thôi
    </span>
</p>
<p class="msonormal1">
    <span class="calibre11">
        Người đã quên ta rồi - Quên ta rồi hănh chứ?
    </span>
</p>
<p class="msonormal1">
    <span class="calibre11">
        T
    </span>
    <span class="calibre34">
        rằng mùa thu gẫy đôi - Chim nào bay về`xứ?
    </span>
</p>
<p class="msonormal1">
    <span class="calibre11">
        Chim ơi có gặp người - Nhấn giùm ta vẫn nhớ
    </span>
</p>
<p class="msonormal1">
    <span class="calibre11">
        Hoa đời phai sắc tươi - Đêm gôi sâu nức nở
    </span>
</p>
```

<p class="msonormal1">

 Kiếp nào có yêu nhau - Nhớ tìm khi chưa nở

</p>
<p class="msonormal1">

 Hoa xanh tận nghìn sau - Tình xanh không lo sợ.

</p>
<p class="msonormal1">

 Lệ nhòa trên gôi trắng - Anh đâu, anh đâu rồi!

</p>
<p class="msonormal1">

 Rượu yêu nồng cay đắng - Sao cạn mình em thôi!

</p>
<p class="msonormal1">
</p>

<p class="msonormal">

 Cả bài thơ là một sự nức nở, nghẹn ngào, tiếc nuối... đề' có thể' làm cho người đọc thấy trong lòng buốt giá, tái tê, chết lặng. Những câu

<i class="calibre12">
 hoa đời phai sắc tươi, đêm gôi sâu nức nở...
 </i>

</p>

<p class="msonormal83">

 Chắc bạn đọc cũng thấy bài thơ phô'nhạc được tôi thêm câu, thêm chữ. Phô'nhạc là chấp cánh cho thơ bay cao. Bài thơ ngắn ngủi, cô đọng này, vì có thêm chữ nên không còn tiết vắn đều đều, bằng phẳng nữa. Bây giờ nó quay cuồng theo nét nhạc, câu nhạc. Giai điệu của câu "đừng nhìn em nữa anh ơi" chuyển rất đột ngột, đi từ nốt trầm lên nốt cao nhất với hai "nhảy bậc" quãng 5 đề'diễn tả sự tột độ của tình cảm. Cái syncope sau câu "đừng nhìn em" làm cho mọi người thấy được sự nghẹn ngào của bài thơ và bài hát...

</p>

<p class="msonormal12">

 Nói thêm cho rõ: ca khúc gồm 154 chữ, dài gấp rưỡi bản gốc. Bản gốc là thơ năm chữ theo luật thi, nhịp lẻ; ca từ nhịp chẵn

 6-10 theo sườn lục bát vắn lưng kết hợp với vắn chân; hai câu ngũ ngôn trở thành bán cú (hémistiche) cho câu 10 từ với vắn giữa câu. Như vậy, chỉ về âm luật thôi, bài hát đã khác bài thơ. Những câu, những từ, những âm (đừng... đã) luyện láy tạo ý nghĩa mới cho lời thơ - chưa kể nhạc thuật phong phú, tha thiết mang chất bi kịch.

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal1">

 Hỡi người thôi đã quên ta!

</p>
<p class="msonormal1">

 Trăng Thu gây đôi bờ, chim bay xứ xa mờ.

</p>
<p class="msonormal1">

 Gặp người chẳng? Gặp người chẳng, nhảnh cho ta

</p>
<p class="msonormal1">

 Hoa xanh đã bơ vơ, đêm sâu gói ơ thờ.

</p>
<p class="msonormal1">

 Kiếp nào có yêu nhau, thì xin tìm đến mai sau

</p>
<p class="msonormal1">

 Hoa xanh khi chưa nở, tình xanh khi chưa lo sợ


```
</span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Bao giờ có yêu nhau, thì xin gặt hết thương đau
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Anh đâu anh đâu rồi? Anh đâu anh đâu rồi?
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Đừng nhìn nhau nữa anh ơi!
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Xa nhau đã xa rồi, quên nhau đã quên rồi
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre34">
    Còn nhìn chi! Còn nhìn chi nữa anh ơi!
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre34">
    Nước mắt đã buông xuôi, theo tiếng hát qua đời.
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre34">
    Đừng nhìn nhau nữa... anh ơi.
  </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a54" style="min-width: 10px !important; min-height:
```

```
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a53" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>
```

```

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
```

```
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a56">
```

```
    <div class="container" id="a55">
```

```
      <div class="container">
```

```
        <div class="section">
```

```
          <h1 class="msonormal7">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre40">
```

```
                24. Lạỵ Bà Là Đấng Tinh Truyền Thánh Vẹn
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          </h1>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            </p>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre11">
```

```
                <br class="calibre4"/>
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          </p>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre11">
```

```
                Bài Lạỵ Bà Là Đấng Tinh Truyền Thánh Vẹn
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          <span class="calibre11">
```

là một lời xưng tụng đấng tinh truyền thánh vẹn. Nhạc bắt đầu bằng đoạn hợp xướng nghiêm trang, thánh thiện. Toát ra toàn thể'phân khúc là vẻ đẹp thuần khiết của hình tượng người nữ trong nghệ thuật muôn đời. Nhà nghệ sĩ rung động nồng nàn trước vẻ đẹp nguyên mẫu đó. Trong thế'giới nguyên vẹn tinh

tuyên chỉ còn sự yêu thương, sự yên nghỉ. Không còn những dằn xóc của những hệ lụy của cuộc đời dưới thê. Kỹ thuật đồng ca của nhạc cô'điền Tây phương đã góp phần tăng tính cách thánh đường của phân khúc.

```
</span>
</p>
<p class="msonormal">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre11">
      <br class="calibre4"/>
    </span>
  </b>
</p>
<p class="msonormal1">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre29">
      Lạy Bà Là Đấng Tinh Truyền Thánh Vẹn
    </span>
  </b>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Ma ri a Ma ri a
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Ma ri a linh hồn tôi ớn lạnh
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Ma ri a Ma ri a
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Run như run thân tư' thấy long nhan
  </span>
</p>
<p class="msonormal1">
  <span class="calibre11">
    Ma ri a Ma ri a
  </span>
</p>
```

<p class="msonormal1">

 Run như run hơi thở chạm tơ vàng

</p>
<p class="msonormal1">

 Ma ri a Ma ri a

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhưng lòng nhuần ƠN trù mên

</p>
<p class="msonormal1">

 Ma ri a Ma ri a

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạy Bà là Đấng tinh truyên thánh vện

</p>
<p class="msonormal1">

 Giàu nhân đức, giàu muôn học từ bi

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho tôi dâng lời cảm tạ dâng phò nguy

</p>
<p class="msonormal1">

 Con lâm lụy vừa trải qua dưới thê.

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi cảm động rưng rưng hai hàng lệ

</p>

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Dòng thao thao bất diệt của nguồn thơ
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Trí tôi hút bao nhiêu là khí vị
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Bút tôi reo như châu ngọc đèn vua
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Lạy Bà, Bà rất ư nhiều phép lạ.
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Ngọc Như Ý vô tri còn biết cả
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Huông chi tôi là Thánh Thê'kết tinh (2 lần)
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Tôi ưa nhìn Bắc Đẩu rạng bình minh
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Chiếu cùng hết khắp ba ngàn thế'giới
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Sáng nhiều quá cho thanh âm vời vợi
 ``
`</p>`

Thơm đường bao cho miệng lưỡi không khen.

Lạy Bà, Bà rất ư nhiều phép lạ

Ngọc Như Ý vô tri còn biết cả

Huông chi tôi là Thánh Thê' kết tinh (2 lần)...

Trích bài của Linh mục Trần Cao Tường

Cuộc sống mỗi người đang bình lặng an vui bỗng dưng bão tố'nổi lên. Tại sao vậy? Một người tài hoa như Hàn Mặc Tử'mà

lại bị một chứng bệnh ghê sợ, vô phương cứu chữa. Thật phi lí! Nhiều người cũng như tôi, đã từng đọc thơ Hàn Mặc Tử, khâm phục tài nghệ của nhà thơ lạ lùng này. Ý tưởng khác thường của một nhà thần nhiệm đã chạm tới được nơi có “tòa châu báu kết bằng hương kì dị”. Hình ảnh siêu việt đây “nhạc thiêng liêng dồn trôi khắp u linh”. Lời thơ là “Vườn ai mướt quá xanh như ngọc”. Tôi vẫn như một người đứng ngoài cuộc đời mà thán phục, đề mà thờ

dài thương hại. Thế thôi! Chưa bao giờ tôi thấy Hàn Mặc Tử hiện lên nguyên hình hài là một vùng quê bầm dập đau khổ cùng độ. Chưa bao giờ tôi thấy những vật vãi của chính đời mình qua con người Hàn Mặc Tử.

Quả thực, nhiều người đã cô điển tả cái thân phận khổ nạn khôn cùng của một lớp người, nhưng chưa ai dám cho nó hiện hình lên ghê rợn như một người cùi, là chính hiện trạng mình, quê hương mình. Vậy mà bây giờ nhạc sĩ Phạm Duy dám làm chuyện đó bằng Trường ca Hàn Mặc Tử, vật vãi như Hàn Mặc Tử và với Hàn Mặc Tử. Và cùng Hàn Mặc Tử trong thị kiến thấy được phép cứu giải, mở tới một giải thoát bất ngờ, khám phá ra một thứ thuốc lạ.

[](#a55)
[](#a56)


```
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px  
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">  
</a> </div></body>  
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
<link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
</head>
<body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a58">
<div class="container" id="a57">
<div class="container">
<div class="section">
<h1 class="msonormal46">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre40">
      25. Một Bàn Tay
    </span>
  </b>
</h1>
<p class="msonormal63">
</p>
<p class="msonormal63">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre11">
      <br class="calibre4"/>
    </span>
  </b>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre11">
    <b class="calibre6">
      <span class="calibre11">
        Tôi theo đúng cái “credo” của tôi
      </span>
    </b>
    <span class="calibre11">
      trong bài Lữ Hành trước đây (1963), nghĩa là sống cho
đến tận cùng của Tình yêu, Sự Đau Khô’ hay Cái Chết (theo một
lời tuyên bố của tôi vào lúc đó). Tôi soạn những bài nói tới
toàn diện cuộc đời chứ không chỉ là mảnh đời vụn vặt. Bài Một
```

Bàn Tay (1969).

Một Bàn Tay là tất cả. Bàn tay đưa ta vào đời, cuối cùng, bàn tay vượt mắt ta. Đó là cuộc hành trình dài của một đời người (đàn ông) và ca ngợi người phụ nữ.

- Khi sinh ra, đã được bàn tay mẹ chăm sóc vô~vê; che chở.

- Rồi lúc mới lớn, những bàn tay xâu đầy ma lực níu kéo làm hư hỏng, khiến “bàn tay khô héo” của người mẹ phải khó nhọc mong gỡ được đứa con ra khỏi thế~giới u ám.

- Và cũng lúc đó, bàn tay một người con gái “thơm mùi gỗ~quý” đã đưa người (đàn ông) trở về~với cuộc sống hương hoa, với tình yêu bền chặt và những ước mơ cùng xây đắp tương lai.

- Đến khi người (đàn ông) trút hơi thở cuối cùng, một bàn tay thân yêu khẽ vượt mắt, và làn mi khép, con người ấy trở về~cát bụi, kết thúc hành trình trăm năm của một đời người...

(Saigon-1959)

</i>
</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay đưa anh ra khỏi lòng người

</p>
<p class="msonormal1">

 Một đêm kêu lên hơi thở tuyệt vời.

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay êm ái, ôi bàn tay khoan khoái

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhạc ru tiếng khóc tràn ai.

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay đưa anh đi gặp cuộc đời

</p>
<p class="msonormal1">

 Một Xuân bao dung ai cũng là người

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay vun sỏi, ôi bàn tay đưa lối

</p>
<p class="msonormal1">

 Đọc đời, thơ hát đầy vui.

</p>
<p class="msonormal1">

Trong cơn mưa hè, tay nào khô héo bắt anh về?

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay che mắt, ôi còn ngăn câu hát

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay ám khí u mê

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhưng tay em về, thơm mùi gỗ~quý, gỡ anh ra

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay nắng lóa, ôi bàn tay khơi gió

</p>
<p class="msonormal1">

 Tình trong năm ngón nỡ nà.

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay ôm anh trong cuộc tình đây

</p>
<p class="msonormal1">

 Một Thu sang, tìm anh nở tròn ngày

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay ấm áp, ôi bàn tay bão táp

</p>
<p class="msonormal1">

Bàn tay son, vẽ đời đôi.

</p>
<p class="msonormal1">

 Một mai đưa anh thăm thăm là đời

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Đông khăn tang, mây bỏ đường dài

</p>
<p class="msonormal1">

 Bàn tay thương nhớ, ôi gặp anh bằng giá

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạ lòng, tay khép làn mi...

</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 Về` bài Một Bàn Tay của Phạm Duy

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Phạm Xuân Đài

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

 Khi một hài nhi rời lòng mẹ, vật đầu tiên nó tiếp xúc là
 bàn tay của người đỡ đẻ. Ngày trước người giúp cho sản phụ sanh
 con gọi là bà đỡ, vì công việc chính của người đàn bà này là
 dùng hai tay của mình đón đỡ bé vừa chui ra. Bà phải “ đỡ ” nó,
 tức là dùng bàn tay nâng phía dưới cho nó khỏi rơi xuống, và
 giúp nó ra khỏi lòng mẹ một cách suôn sẻ. Có bài hát nào ca
 ngợi giây phút đầu đời ấy của bé không? Có, bài Một Bàn Tay của
 Phạm Duy:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay đưa anh ra khỏi lòng người

 </i>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Một đêm kêu lên hơi thở tuyệt vời

 </i>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre67">

 Bàn tay êm ái, ôi bàn tay khoan khoái!

 </i>

</p>
<p class="msonormal">

*<i class="calibre67">

Nhạc ru tiếng khóc tràn ai.

</i>*

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

Động tác “đưa anh ra khỏi lòng người” đúng là của bàn tay bà đỡ. Sau chín tháng mười ngày “anh” được mẹ cưu mang lớn dần trong môi trường êm ấm, nhưng khi đã lớn đủ thì phải rời khỏi chỗ trú sung sướng nhưng bắt đầu chật chội ấy để chào đời. Đột ngột thay đổi môi trường sống, hài nhi choáng ngợp với bầu không khí quanh mình mà bắt đầu từ giây phút này chính nó phải hít thở lấy để sống, phản ứng đầu tiên của nó là la lên, phát thành tiếng oe oe đầu tiên, mà Phạm Duy gọi là “kêu lên hơi thở tuyệt vời”, cái giây phút đầu tiên tiếp xúc với khí quyển, làm bật lên tiếng kêu, “tiếng khóc tràn ai”, để đánh dấu một đời sống bắt đầu!

</p>
<p class="msonormal">

Tất cả đều với bàn tay của bà đỡ, đưa em bé trôi tuột từ nơi trú ẩn chật hẹp ra gặp thế giới rộng lớn bên ngoài, và tạo cho người mẹ một nỗi khoan khoái vô vàn sau thời kỳ mang nặng nay bỗng nhẹ tênh và mình bỗng có bên cạnh một sinh vật của chính mình tạo ra! Nỗi khoan khoái mãn nguyện vừa sinh lý vừa tâm lý vừa thiêng liêng không gì có thể sánh được!

</p>
<p class="msonormal">

Thế giới bên ngoài không ấm êm như trong lòng mẹ. Đứa bé cần được nâng niu ẵm bồng bú mớm để lớn lên, và phải được dạy dỗ để thành người. Trong cuộc sống tạo hóa đã làm ra, ai cũng bình đẳng như nhau, nhưng phải có bàn tay của người cha người mẹ vun xới, đưa lối thì đứa bé mới có một tuổi ấu thơ tươi đẹp:

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

Bàn tay đưa anh đi gặp cuộc đời

Một Xuân bao dung ai cũng là người

Bàn tay vun xới, ôi bàn tay đưa lối!

Dọc đời, thơ hát đây vui.

Nhưng cuộc đời đâu phải lúc nào cũng thơ mộng như trong
lứa tuổi hoa niên luôn luôn có bàn tay hỗ trợ của gia đình? Lớn
lên, ra bay nhảy với đời, không còn gân gỗi với “bàn tay vun
xới, bàn tay đưa lối” (nuôi nấng, bảo bọc, dạy dỗ), con người
rồi sẽ không tránh được những khó khăn, sẽ gặp những u ám đen
tối. Đó là khi những nẻo đường mùa xuân của đời người đã hết,
và những khó nhọc của những mưa nắng mùa hè bắt đầu:

Trong cơn mưa hè

</i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre69">

 Tay nào khô héo

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre69">

 Bắt anh về?

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre69">

 Bàn tay che mắt

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre69">

 Ôi còn ngăn câu hát

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre69">

 Bàn tay ám khí u mê...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

Bàn tay tạo nên cái thiện thì cũng chính bàn tay có thể làm việc ác. Đụng chạm với những cái xấu, cái ác của đời là chuyện không tránh khỏi. Nhưng một ngày kia chàng thanh niên vừa lớn lên ấy bỗng thấy một ánh sáng mới:

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nhưng tay em về`

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Thơm mùi gô~quí

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Gỡ anh ra.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay năng lóa

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Ôi bàn tay khơi gió

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Tình trong năm ngón nỡn nà.

 </i>

Tình yêu đã đến! Chàng đã gặp người con gái mà số phận đã dành cho chàng! Khác với “bàn tay khoan khoái” của bà đỡ, khác với bàn tay ân cần “đưa anh đi gặp cuộc đời” của cha mẹ, bàn tay của người tình tỏa ngát hương và mở ra một không gian huyền ảo, chàng run run cầm bàn tay người yêu đề cảm nhận “tình trong năm ngón nòn nà”!

Đó là hoa mộng trong ngày hè của cuộc đời, thời kỳ thanh niên thiếu nữ gặp nhau, yêu nhau. Chốc lát hè đã sang thu, tình đã chín muồi, đã đến mùa của đơm hoa và kết trái.

Bàn tay ôm anh trong cuộc tình đây

*
Một Thu sang, tìm anh nở tròn ngày

</i>
</p>
<p class="msonormal">
 *
 Bàn tay ấm áp, ôi bàn tay bảo tấp

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 *
 Bàn tay son vẽ đời đôi!

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Từ cái trong trắng của “tình trong năm ngón nồn nà” nay
đã trở thành
 <i class="calibre12">
 bàn tay ấm áp, bàn tay bảo tấp,
 </i>
 đưa nhau vào “cuộc tình đây” của xác thịt và cuộc chung
sống vợ chồng, cái đích cuối cùng của tình yêu nam nữ: ong bướm
của mùa hè đã hoàn tất công việc thụ phấn cho hoa đê’hoa kết
quả. “Bàn tay son vẽ đời đôi” là thế! đó là đời sống gia đình,
là sinh con đẻ cái đê’tiếp nối cái chu kỳ bất tận của vạn vật.

</p>
<p class="msonormal">
 *
 Sau mùa thu là đến mùa đông của đời người: già và chết.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

Một mai đưa anh thăm thăm lửa đời

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Mùa Đông khăn tang, mây bỏ đường dài

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Bàn tay thương nhớ, ôi gập anh bằng giá

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Lạ lòng, tay khép làn mi.

</i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

Bàn tay làm một động tác cuối cùng cho người bạn đời, đó là vuốt mắt cho kẻ vừa từ trần. Nhưng kỳ bí nhất là hai chữ “lạ lòng”, tại sao lại “Lạ lòng, tay khép làn mi”? Trong lời hát, Phạm Duy là thiên tài dùng chữ, nhưng đây là hai chữ mà tôi cho là vĩ đại nhất mà Phạm Duy vận dụng để chỉ thái độ của người đang sống bông dối diện với cái chết. Đối với người sống, cái chết muôn thuở là sự sợ hãi và bí mật, mặc dù nó xảy ra không ngừng trong đời sống, con người luôn luôn đối mặt với nó từ thuở khai thiên lập địa cho đến bây giờ và mãi mãi. Vì nó thường xảy ra quá, chúng ta vẫn đứng dưng với nó nếu xảy ra ở xa, không liên quan đến ta, ví dụ số người chết trong một vụ động đất hoặc sóng thần, hoặc một cuộc chiến, hoặc tai nạn máy bay, ở đâu đó. Hoặc thậm chí khi đọc phân ưu cáo phó trên tờ báo hàng ngày, báo tin những người vừa chết trong xã hội quanh ta. Nhưng khi cái chết xảy ra sát bên cạnh ta, với người thân yêu nhất của ta thì sự thế lại khác. Người chồng, đối với người

vợ chẳng hạn, như trường hợp bài hát Một Bàn Tay của Phạm Duy. Người mà từ Mùa Hè xa xưa đã đến với ta và ta đã cho người ấy bàn tay nắm ngón nõn nà, từ Mùa Thu đã cùng ta vào cuộc tình đầy đẽ xây dựng gia đình con cái, người ấy một

ngày Mùa Đông bỗng dưng “thăm thẳm là đời”, từ một sự sống linh động cùng nhau bây giờ đã trở thành băng giá. Cái người thân yêu nhất đời ấy bỗng không còn nữa, bây giờ ở đâu? Bí mật của cái chết hốt nhiên bao trùm cả nhận thức của người vợ, nên động tác đưa tay vượt mắt chông chứa đầy “lạ lùng”, vừa ngơ ngác, vừa sợ hãi, vừa thắc mắc. Đó là thái độ muôn thuở của con người khi đột ngột cảm nhận sự đứt đoạn do cái chết gây nên.

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Bài hát Một Bàn Tay đã dựa vào vai trò của bàn tay con người để miêu tả tổng quát đời người. Mục đích tác giả là nói về bàn tay hay về đời người? Có lẽ cả hai, dùng cái này để nói về cái kia. Từ khi giống người biết đứng thẳng, bàn tay đã tạo ra kỳ tích đưa đời sống loài người đi dần tới văn minh. Dĩ nhiên là bàn tay luôn luôn đi với khối óc, nhưng vì bàn tay là phần thể hiện cụ thể nên người ta vẫn ca ngợi sự kỳ diệu trong hành động tạo tác của đôi tay. Phạm Duy giới hạn công dụng của bàn tay trong những động tác gần gũi nhất, nhân bản nhất đối với đời sống một con người: đưa hài nhi vào cuộc sống, nuôi nấng dạy dỗ nó, bàn tay xây dựng cuộc sống lứa đôi, bàn tay vượt mắt... Những nét quan trọng nhất của cuộc nhân sinh được gói trọn trong một ca khúc; chỉ với một hai câu, có khi cô đọng trong một hai từ, tác giả nói đầy đủ tính chất cốt lõi của mỗi giai đoạn của đời người. Chỉ “hát” về đời người chứ không triết lý về nó, nhưng tiếng hát ở đây đôi khi chạm tới chỗ sâu thẳm biến bài hát mang nhiều ý nghĩa triết lý. Như chữ “bàn tay khoan khoái” nói đầy đủ trạng thái con người của sản phụ vừa sinh con. Như chữ “lạ lùng” vừa đề cập tới ở trên, đã mở ra thế giới mệnh mông đầy bí ẩn của cái chết mà không cần luận giải, hoặc sáng tạo nên những cái trêu tượng buộc con người phải tin theo. Chỉ dùng lời ca, tác giả làm cho người thưởng thức “cảm”

trực tiếp những gì mà thân học, triết học phải dài dòng lắm mới tạm miêu tả được. Vì thế, “Một Bàn Tay” cũng là “Một Đời Người”. Mà cũng là cái chu kỳ không chấm dứt của con người “đi trong không gian thở hơi gió từ ngàn năm”.

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

Phạm Duy - Một Bàn Tay

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Bùi Duy Tâm

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Các thể loại ca khúc của Phạm Duy vô cùng phong phú: Tình ca, Kháng chiến ca, Quê hương ca, Tâm ca, Tâm phẫn ca, Bé ca, Thanh niên ca... lên tới Triết ca (Rong ca), Thiên ca, Đạo ca... xuống tới Vỉa hè ca, Nhục tình ca, Tục ca, và v.v...

</p>

<p class="msonormal">

Trong các đề tài về cơ thể con người, các nhạc sĩ khác đã có ca khúc về tóc (Suối Tóc của Văn Phụng, Tóc Mây của Phạm Thế Mỹ... về mắt (Đôi Mắt Người Sơn Tây (thơ Quang Dũng, nhạc Phạm Đình Chương), còn về tay chân thì chắc chỉ có bài Một Bàn Tay và Những Bàn Chân của Phạm Duy mà thôi.

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

 Bàn tay bông bê'ta khi lọt lòng mẹ:

</p>
<p class="msonormal">

 <i class="calibre12">
 Bàn tay đưa anh ra khỏi lòng người,
 </i>

</p>
<p class="msonormal">

 <i class="calibre12">
 Một đêm kêu lên hơi thở tuyệt vời
 </i>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay êm ái, ôi bàn tay khoan khoái...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Bàn tay cha mẹ chăm sóc, vô~vê, che chở đưa ta vào đời:

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay đưa anh đi gặp cuộc đời,

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

.....

Bàn tay vun xối, ôi bàn tay đưa lỏi...

Bàn tay bụi trần giăng bức màn vô minh che mắt, làm ta lạc đường:

Bàn tay che mắt, ôi còn ngăn câu hát, bàn tay ám khí u mê...

Bàn tay thầy dạy chỉ đường vẽ lỏi cho ta trở về`chính đạo, như

cơn mưa hè trong mùa hạn hán:

Trong cơn mưa hè, tay nào khô héo bắt anh về...

Bàn tay người yêu "thơm mùi gô~quý":

Bàn tay nắng lúa, ôi bàn tay khơi gió

Tình trong năm ngón nỏn nà.

Bàn tay ôm anh trong cuộc tình đây...

Bàn tay không những là phương tiện để thực hiện những suy nghĩ, những ước mong của tim óc mà theo nhà phê bình Đặng Tiễn, bàn tay còn là phương tiện suy tư. Paul Valéry có lưu ý rằng trong tiếng Pháp, những hoạt động của trí tuệ diễn ra bằng thao tác của bàn tay. Penser (tiếng Pháp là suy nghĩ) là do pesare (=peser: cân đo).

Bàn tay còn là tình yêu. Trong tiếng Pháp, cụm từ “demander la main” (xin bàn tay) có nghĩa là cầu hôn.

</p>
<p class="msonormal">

 Phạm Duy viết ca khúc Một Bàn Tay năm 1959 thì hai năm
sau (1961) ông viết bài Những Bàn Chân như một tiếp tục của bài
Một Bàn Tay, đề'xưng tụng những bước chân đi...

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

 Khai vỡ đất hoang:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Những bàn chân, trên ruộng cày,

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Dưới nắng hè lửa thiêu đốt khan.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Vỡ đôi nương, cho máu đào rơi thấm cỏ hoang...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 Ra chiến trường:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Những bàn chân, trên sa trường

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Những bước buồm đạp trên máu xương.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Vẫn hoài mong cho đất vàng hoa nở nhiều hơn...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Phá trại giam:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

*
Vì Tự Do chân còn vươn, đời còn mang bao lầm than

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Ồi những bước chân, những bước chân đi phá trại giam.

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">

Và:

</p>*

*<p class="msonormal">

Những bước chân trong hòa bình

</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Mang những lời yêu trong gió xanh.

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Bước hiên minh đi nối liền hai cõi tư' sinh.

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Bàn chân êm trên đường quen, từ sông Mê qua bụi quên

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">*

Ồi bước chân, những bước chân đi tới đường Tiên.

Phạm Duy với bàn chân của mình, ôm đàn rong ca trên con đường cái quan suốt chiều dài đất nước: “Tôi đi từ ải Nam Quan...” cũng như Nguyễn Tuân ước mong khi chết sẽ lấy bộ da mình làm Chiềc va li để tiếp tục du hành các nẻo đường Quê hương (“Chiềc va li” và “Quê hương” là tên hai tác phẩm của Nguyễn Tuân).

Bàn tay, bàn chân còn được nhắc đến trong những ca khúc khác của Phạm Duy như bài Dạ Lai Hương:

Nhẹ bàn chân, hương đêm ơi,

Nhẹ bàn tay, hương yêu ơi...

<br class="calibre4"/>

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nhịp bàn chân, nhân gian ời,

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nhịp bàn tay, nhân gian ời...

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">

 Phần đông trong các ca khúc mà đề`tài là vật thể, các
 nhạc sĩ thường chỉ tả phơn phớt, thậm chí trong bài Ngọc Lan,
 Dương Thiệu Tước muốn ví von người yêu của mình, "bông hoa đời"
 của mình như bông ngọc lan mà tuyệt nhiên không tả bông hoa,
 chỉ ca tụng giọng hát của người yêu:

 </p>
 <p class="msonormal">

 <i class="calibre12">

Ngọc Lan, giọng ướp men thơ, mát êm làn lụa bóng là,

.....

Bông hoa đời ngàn xưa tới nay, rung nhạc đó đây, cho
 đời ngất ngây...

Phạm Duy thì trái lại xoáy thẳng vào trọng điêm:

Tà áo rách cô hàng quán, sức tuôn ra cánh đồng...

Phạm Duy đã ca hát Một Bàn Tay, là phương tiện thực hiện các kế hoạch, các khát vọng của tim óc. Bàn tay dơ bẩn là thủ phạm của tội ác. Bàn tay thánh thiện là tác giả của công đức. Cũng như miêu tả cái tục lại là hát lên “Cánh cửa Nguồn sông”,

nơi thiêng liêng nhất của con người.

</p>

<p class="msonormal">

Các ca khúc của Phạm Duy thường có cái kết rất buồn và
hay nói tới cái chết:

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Ngày đó có em ra khỏi đời rồi,

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Và mang theo trăng sao chết cuối trời u tối.

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal51">

(Ngày Đó Chúng Mình)

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

Chớ lịm người nghe anh sắp qua đời,

Anh chỉ còn bên em chút thôi.

Thôi nhé cho anh giã từ trái đất

Anh đã nghe vang tiếng gọi càn khôn.

(Rong Khúc)

</p>
<p class="msonormal">

 Như nhạc Phạm Duy, thơ Vũ Hoàng Chương cũng nói về`cái
chết:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đầu hỏi vây quanh một kiếp người,

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Sên bò nát óc máu thâm rơi.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Sáng nay thức dậy đầu than ôi

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đinh đóng vào sãng khép lại rồi!

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Một Bàn Tay của Phạm Duy:

</p>
<p class="msonormal">

 - Khi sống:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay ôm anh trong cuộc tình đây...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay ấm áp, ôi bàn tay bảo táp

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Bàn tay son, vẽ đời đôi!

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 - Khi chết:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

Một mai đưa anh thăm thăm là đời,

Mùa đông khăn tang mây bỏ đường dài

Bàn tay thương nhớ, ôi gập anh bằng giá,

Lạ lòng tay khép làn mi!

Bùi Duy Tâm ngót nghét 80, Phạm Duy đã ngoài 90. Rồi mai đây, bàn tay ai sẽ vuốt mắt cho ai nhỉ!

Cự Kim Sơn, nửa đêm 21 tháng 6/2012

!important; page-break-before: always !important; break-before: always !important; white-space: pre-wrap !important">

```
<a href="#a57" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a58" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a60">
    <div class="container" id="a59">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal85">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre70">
                26.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre70">
                Mưa Rơi
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre71">
                <br class="calibre10"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre71">
                Trong thời gian đầu của cuộc tình,
              </span>
            </b>
            <span class="calibre71">
              tôi thường đưa người yêu đi học trong khi mưa rơi trên
              phố xá Saigon ban chiều hay ban đêm. Do đó tôi có một bài hát
```


là Mưa Rơi (1960). Là vạu cô' sàu của Đặng Thê' Phong, mưa rơi
đôi với tôi cũng là sàu thiên thu, nhưng còn là hạnh phúc địa
đàng nữa.

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre10"/>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre10"/>

</p>

<p class="msonormal1">

Mưa rơi từ nghìn xưa, mưa rơi về`nẻo mơ

</p>

<p class="msonormal1">

Mưa đêm sàu Thiên Thu đến cho ta

</p>

<p class="msonormal1">

Mưa đi từ tuổi thơ, mưa theo cuộc tình tơ

</p>

<p class="msonormal1">

Mưa rơi bạc đầu ai mong nhớ mưa.

</p>

<p class="msonormal1">

Mưa rơi từ nguồn xa, mưa tuôn về`bao la

</p>

<p class="msonormal1">

Mưa chia dòng lệ ra chín con thơ

</p>

<p class="msonormal1">

 Mưa trôi về đời ta, mưa xây nhà âm u

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa giăng vải màn sô nuôi giấc mơ.

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi vào lòng ta! Mưa rơi vào tình ta!

</p>
<p class="msonormal1">

 Có hay chăng là mưa rơi vì chúng ta.

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi, và còn rơi! Không bao giờ mưa ngơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Không bao giờ ta nguôi yêu người ơi!

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi ngoài đường đêm, đưa em về nhà em

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa vui mừng quăn quýt dưới chân êm

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi lạnh trời đen, mưa trong lòng lên men

</p>

<p class="msonormal1">

 Mưa cho lửa tình thêm chút yếu mềm.

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi ngoài hè đêm, như đôi bàn tay tiên

</p>
<p class="msonormal1">

 Ru nhẹ nhẹ một ca khúc không tên

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa to nhỏ triền miên, mưa trên đầu vô biên

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa áp ủ tình duyên thêm vững bền.

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi vào lòng ta! Mưa rơi vào tình ta!

</p>
<p class="msonormal1">

 Có hay chăng là mưa rơi vì chúng ta.

</p>
<p class="msonormal1">

 Mưa rơi, và còn rơi! Không bao giờ mưa ngơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Không bao giờ ta nguôi yêu người ơi!

</p>

<p class="msonormal86">
</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Mưa không chỉ là một hình tượng

</p>
<p class="msonormal87">
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Kewin Hiệp (Học Trò)

 </i>
</p>
<p class="msonormal86">

</p>
<p class="msonormal">

 Tôi muốn gửi đến các bạn bản nhạc Mưa Rơi, phát hành
trước 1975, rồi sau đó cùng ngồi lại chiêm nghiệm nhạc sĩ đã
viết về chủ đề “mưa” ra sao.

</p>
<p class="msonormal">

 Khác với nhiều bài đi từ cái riêng đến cái chung, bài
này nói quanh co từ thời thượng cổ lan man đến tương lai, từ
lúc còn thơ dại cho tới lúc biết yêu, rồi tới khi đi về lòng
đất lạnh, lúc nào mưa cũng ở với ta:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

Mưa rơi từ nghìn xưa, mưa rơi về`nẻo mơ

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Mưa đêm sâu Thiên Thu đến cho ta

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Mưa đi từ tuổi thơ, mưa theo cuộc tình tơ

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Mưa rơi bạc đầu ai mong nhớ mưa.

</i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">

Bài nhạc này nếu để ý bạn sẽ thấy có bao nhiêu câu là có
bấy nhiêu chữ mưa, do đó chữ mưa chiếm ít nhất 15% tổng số chữ
của bản nhạc! Vì sao vậy, vì ai ở Sài Gòn rồi thì biết, mưa
liên miên, giờ này qua giờ nọ, rơi lộp độp rồi mạnh bạo trên
mái tôn, nước mưa tuôn tràn máng hứng nước, lênh láng lòng
đường. Nếu cộng thêm chữ “rơi” vào nữa thì chắc hai chữ trên
chiếm ít nhất 20% số chữ, vậy mới đúng là mưa rơi kiêu Sài Gòn,
lênh láng từ đầu tới cuối bản nhạc!

</p>
<p class="msonormal">

Hãy xem tác giả viết đôi dòng về`nhạc phẩm Mưa Rơi:

</p>
<p class="msonormal">

“Trong thời gian đầu của cuộc tình, tôi soạn những bài xung tụng tình yêu của chính tôi. Tôi thường đưa người yêu đi học trong khi mưa rơi trên phố xá Saigon ban chiều hay ban đêm. Là vạ cô'sâu của Đặng Thê'Phong, mưa rơi đối với tôi cũng là sâu thiên thu, nhưng còn là hạnh phúc địa đàng nữa...” (Phạm Duy - Ngàn Lời Ca)

</p>

<p class="msonormal">

Mưa không chỉ là một hình tượng, sự kiện, mưa còn được mô tả thật đẹp như nguồn cung cấp nước vô tận của thiên nhiên cho dòng Cửu Long để'nuôi sông Miền Nam nước Việt. Và cũng như mưa, mây được hình tượng hóa thành một vải màn sô giăng lên để'nuôi dưỡng những giấc mơ hiên lành và êm đẹp. Thê'rôi, nhạc sĩ đặt câu hỏi:

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre10"/>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Mưa rơi vào lòng ta! Mưa rơi vào tình ta!

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Có hay chẳng là mưa rơi vì chúng ta.

</i>

</p>

<p class="msonormal88">

</p>

<p class="msonormal">

Phải chăng mưa chỉ là điều ngẫu nhiên, không liên can gì đến chúng ta, hay mưa có mục đích là mưa xảy ra là vì chúng ta,

là đề'giúp chúng ta? Câu hỏi này coi bộ khó, vì nó mang tính triết học, nhưng dầu sao đi nữa, câu hỏi đã được bật ra, chúng ta "take it for granted", coi mưa như là "chuyện thường ngày ở huyện", nếu ngày nào đó mưa không rơi nữa thì sao???

Thì nhớ quay quắt về một thời thơ ấu tắm mưa Sài Gòn chứ sao nữa! Khi nơi chốn Tiểu Sài Gòn mình đang ở hầu như mỗi năm chỉ mưa khoảng mười, mười lăm ngày là cùng!!!

Không bao giờ ta nguôi yêu người ơi

! Với tôi "người ơi" ở đây còn gì khác hơn là những trận mưa hè dai dẳng, là nỗi nhớ Sài Gòn xưa không bao giờ nguôi.

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Sang đoạn hai,

Mưa rơi lạnh trời đen, mưa trong lòng lên men

Mưa cho lửa tình thêm chút yếu mềm.

Cái này sao tôi thấy coi bộ “đường xa ướt mưa”, sao... anh không ở lại đây... cho đến hết cơn mưa rồi hẵng zìa??? Mà cứ mưa triền miên dzậy thì làm sao... zìa đây??? Cứ đọc thêm đoạn kế tiếp là biết liền, vì mưa rơi ngoài hè đêm, còn mình ở trong nhà mà, mưa trên đầu vô biên không biết bao giờ mới hết... mưa.

Cái này sao tôi thấy coi bộ “đường xa ướt mưa”, sao... anh không ở lại đây... cho đến hết cơn mưa rồi hẵng zìa??? Mà cứ mưa triền miên dzậy thì làm sao... zìa đây??? Cứ đọc thêm đoạn kế tiếp là biết liền, vì mưa rơi ngoài hè đêm, còn mình ở trong nhà mà, mưa trên đầu vô biên không biết bao giờ mới hết... mưa.

Mưa rơi ngoài hè đêm, như đôi bàn tay tiên

Ru nhẹ nhẹ một ca khúc không tên

Mưa to nhỏ triền miên, mưa trên đầu vô biên

Mây áp ủ tình duyên thêm vững bền.

Vì cả bài nhạc xoay quanh và lặp đi lặp lại chủ đề “mưa” như vậy,

theo đúng binh pháp

thì nhạc cũng phải xoay quanh một trụ, chứ không được chạy lan man. Trong bài nhạc một dấu giáng này, cái trụ đó không có gì khác hơn là hợp âm Re thứ Dm, mà trong đó nốt chính là nốt chủ âm Re. Trong các bài nhạc, thường thì nhạc có khuynh hướng đi lên, sau đó đi xuống, bài này nói chung cũng không là ngoại lệ, nhưng bạn thấy câu đầu khác cái ở chỗ là nó bắt đầu từ Re, sau đó

đi xuống

Si và La rồi

trở lên lại

Re, có lẽ mục đích đề theo lời ca bắt nguồn từ nghìn xưa, từ tuổi thơ, trước khi đến thời đêm hiện tại là nốt chủ âm Re trưởng.

</p>
<p class="msonormal96">

 <br class="calibre10"/>
</p>

<p class="msonormal97">
</p>
<p class="msonormal86">
</p>

<p class="msonormal">

Cái thú vị là nhạc sĩ chỉ chuyên cung một trường canh
thôi, sau đó nhạc lại trở về cung Re thứ như cũ, nhưng cũng đủ
làm cho ta xốn xang, bồi hồi, hết như khi ta hít vào mùi ẩm ướt
của đất khi được mưa chợt tuôn trào.

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre10"/>

</p>

<p class="msonormal">

Sau khi hát đủ hai phiên khúc, với khoảng cách giữa các
nốt có tình làm cho không lớn hơn quãng 3, nhạc sĩ đã tạo một
không khí thật khác lạ bằng cách đẩy các nốt nhạc lên một bát
độ, đồng thời tạo nên nhiều quãng lớn (La đến Ré: lòng ta),
nghe rõ là quãng bốn hơn vì ở đây một bát độ cao hơn, không như
ở phiên khúc, hoặc rải nhanh các nốt từ Ré xuống Re chỉ trong 4
nốt (câu: có hay chăng là...). Đây là thủ pháp

<i class="calibre76">
 làm điệp khúc tương phản rõ nét với phiên khúc,
</i>

một đằng thì nốt dưới thấp và quãng nhỏ, một đằng thì
nốt cao và quãng nhảy lớn.

</p>
<p class="msonormal98">

</p>
<p class="msonormal86">
</p>
<p class="msonormal93">
</p>

<p class="msonormal">

 Cuối cùng, đề'tri ân và khẳng định lòng yêu thương và
 biết ơn thiên nhiên thông qua hình tượng mưa, nhạc sĩ cho ta đi
 lại từ đầu phiên khúc với gần trọn nửa đoạn đầu, chỉ thay đổi
 ba nốt cuối cao vút lên đến nốt Ré, có lẽ là nốt biểu tượng cho
 <i class="calibre76">
 mưa trên đầu vô biên, mây giăng vải màn sô nuôi giấc
 mơ...
 </i>
 Vì trong điệp khúc cũng có phần lớn phiên khúc, như đã
 mô tả ở trên, khi hát xong bài ta thấy đoạn nhạc:

</p>
<p>
<p class="msonormal">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Mưa rơi từ nghìn xưa, mưa rơi về`nẻo mơ

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Mưa đem sâu Thiên Thu đến cho ta

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal99">

 <br class="calibre10"/>

</p>
<p class="msonormal">

 được nhắc đi nhắc lại sáu lần, vậy là mưa dầm dề`rồi chứ
 còn gì nữa. Tuy vậy, cú chuyển cung sang Do thứ ở giữa phiên
 khúc đã làm người nghe không cảm thấy chán nản vì sự lặp đi lặp
 lại này, ngược lại làm bài nhạc tươi mát hẳn đi.


```
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre34">
    Bài viết đã khá dài, tôi cũng đã viết xuống hết các ý
    cần trình bày. Cảm ơn bạn đã ráng đọc bài tới lúc cuối. Hẹn gặp
    lại bạn trong một lần tản mạn nhạc Phạm Duy khác.
  </span>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre34">
    <br class="calibre4"/>
  </span>
</p>
<p class="msonormal100">
  <span class="calibre11">
    Thân mến.
  </span>
  <span class="calibre73">
  </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a60" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a59" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a62">
    <div class="container" id="a61">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                27. Mùa Thu Paris
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Khi tôi sống ở Paris (1954-1955),
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
```

tôi đã từng có những môi tình tóc vàng, mắt xanh, cũng đã có lúc tiễn em về xứ mẹ trong mùa Đông lạnh buốt... và khi tập Tình Ca của nhà thơ Cung Trầm Tưởng ra đời (1966), tôi đã phổ nhạc 5 bài trong tổng số 12 bài thơ trong tuyển tập. Bài đầu là:

</p>
<p class="msonormal">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Mùa Thu Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu Paris - Trời buốt ra đi

</p>
<p class="msonormal1">

 Hẹn em quán nhỏ - Hẹn em quán nhỏ

</p>
<p class="msonormal1">

 Rượu rừng rừng ly đổ tràn trê`

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu đêm mưa - Phô`cũ hè xưa

</p>
<p class="msonormal1">

 Công viên lá đỏ` - Công viên lá đỏ`

</p>
<p class="msonormal1">

 Chờ mong em găng khô`từng giờ

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu âm thầm - Bên vườn Lục Xâm

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngôi quen ghé'đá - Ngôi quen ghé'đá

</p>
<p class="msonormal1">

 Không em ôi buốt giá từ tâm

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu nơi đâu - Người em mắt nâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Tóc vàng sợi nhỏ - Tóc vàng sợi nhỏ

</p>
<p class="msonormal1">

 Chờ mong em chín đỏ trái sầu

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu Paris - Tràn lấp đôi mi

</p>
<p class="msonormal1">

 Người em gác trọ - Người em gác trọ

</p>
<p class="msonormal1">

 Phòng anh đôi gót nhỏ thăm thì

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu im hơi - Sơn nhặt đôi môi

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngày em trở lại - Ngày em trở lại

</p>
<p class="msonormal1">

 Hồn cầm em hồi cải cuộc đời

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu ời Thu - Trời mây âm u

</p>
<p class="msonormal1">

 Yêu người độ lượng - Yêu người độ lượng

</p>
<p class="msonormal1">

 Và trong em tâm tưởng giam tù

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa Thu Paris - Mùa Thu Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Với tình (ư) Thu...

</p>
<p class="msonormal37">

 *

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 <i class="calibre12">
 Nguyên văn bài thơ Mùa Thu Paris
 </i>

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu Paris - Trời buốt ra đi

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">

 Hẹn em quán nhỏ - Rừng rưng rượi đỏ tràn ly

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu đêm mưa - Phôi'cũ hè xưa

</p>
<p class="msonormal1">

 Công trường lá đỏ' - Ngóng em kiên khô'phút, giờ

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu âm thầm - Bên vườn Lục-Xâm

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngồi quen ghé'đá - Không em buốt giá từ tâm

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu nơi đâu? - Người em mắt nâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Tóc vàng sợi nhỏ - Mong em chín đỏ trái sầu

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu Paris - Tràn dâng đôi mi

</p>
<p class="msonormal1">

 Người em gác trọ - Sang anh, gót nhỏ thâm thì

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu không lời - Son nhạt đôi môi

</p>
<p class="msonormal1">

 Em buồn trở lại - Hồn quên, hời cải cuộc đời

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu mùa thu - Mây trời âm u

</p>
<p class="msonormal1">

 yêu người độ lượng - Trông em tâm tưởng, giam tù

</p>
<p class="msonormal1">

 Mùa thu!... Trời ơi! Tình thu!

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

Trích trong bài Thụy Khuê phỏng vấn Cung Trầm Tưởng

Thụy Khuê

...Nhà thơ Cung Trầm Tưởng tâm sự: “Tôi là người Bắc vào sông tại Sài Gòn. Tôi cũng đã có một khái niệm mơ hồ nào đó về nước Pháp và đặc biệt là văn hóa Pháp. Sang Paris tôi không ngỡ ngàng lắm. Nhưng càng tới Paris tôi càng thấy rằng tôi không thể là người Pháp nổi. Tôi là người Việt Nam, dù đã được hấp thụ nền giáo dục, văn hóa Pháp từ lúc nhỏ. Điều đó, đối với tôi là một tiếng gọi vô cùng da diết: Tôi phải tìm đủ mọi cách để trở về nguồn.

Khi sang Paris, tôi gặp một thiếu nữ Pháp, gọi là cùng chung bậc tình cảm với mình. Đó là một chuyện có thể gọi là phối hợp, phối ngẫu rất hồn nhiên. Có thể thôi.

Nhưng tôi phải diễn tả bằng tiếng Việt.

Đấy là những xuất xứ của những bài thơ đầu đời - nếu có thể được

- trong sự nghiệp thi ca của tôi. Và tôi không ngờ rằng nó có những hệ lụy với cả một thời đại. Tôi mang vào thơ qua nỗi tình yêu đôi lứa. Tôi nghĩ, trong đó cũng có ảnh hưởng gốc

gác của tôi một chút. Tôi không theo đạo, nhưng tôi tin vào một sức mạnh siêu hình. Ví dụ có người hỏi tôi là

<i class="calibre83">

không em buồn giá từ tâm

</i>

tức là từ con tim? Nhưng sau tôi nghĩ

<i class="calibre83">

từ tâm

</i>

có thể là một thuật ngữ Phật giáo".

</p>

<p class="msonormal">

Cung Trầm Tưởng vừa sơ lược cho chúng ta biết về đời sống sáng tác của ông mà trong đó phần quan trọng nhất đã làm nên một Cung Trầm Tưởng từ một bài thơ sống rất lâu trong trí nhớ nhiều người; đó là tác phẩm Mùa Thu Paris. Tác phẩm này được đem tới người nghe qua tài năng của nhạc sĩ Phạm Duy khi ông phổ nó thành nhạc và giới thiệu trên Đài phát thanh Sài Gòn.

</p>

<p class="msonormal">

Ngôn ngữ trong bài thơ thật ra không phải chỉ vì mới lạ hay phá cách để nổi tiếng, bài thơ được giới trẻ đón nhận một cách thích thú vì một chi tiết trước đó chưa bao giờ xảy ra, đó là: Một chàng thanh niên Việt Nam du học có người yêu bên Pháp với tóc vàng mắt xanh, hai người yêu nhau và chính những cuộc chia tay trên ga vắng đã thi vị hóa câu chuyện để nó trở thành một "khao

khát" mới trong đời sống thanh niên thời bấy giờ. Bài thơ như một trang sách mới cùng những con đường lạ lẫm bên trời Tây mở ra cho giới trẻ và đâu đó người đọc cảm thấy phần nào hả hê bù đắp lòng tự ái dân tộc đã bị mất mát khá nhiều dưới gót giày được gọi là khai hóa văn minh của thực dân Pháp. Nhà thơ Cung Trầm Tưởng chia sẻ với chúng ta kỷ niệm về bài thơ này:


```
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre19">
    "Tôi làm những bài thơ về Paris là những chuyện có thật.
    Lẽ dĩ nhiên khi làm thơ thì mình cũng lý tưởng hóa nó một chút,
    nhưng tất cả những chuyện tình với người đẹp tóc vàng mắt xanh
    là có thật. Thời đó tôi học ở trường Pháp cứ bị mang tiếng là
    Tây con, đã sẵn có ngôn ngữ Pháp và văn hóa Pháp thấm nhuần
    trong người thành ra sang bên đó mình không bị lạ lắm. Tôi gặp
    một số môi tình dù rằng không vĩnh viễn nhưng nó đánh giá những
    kỷ niệm đầu đời của mình".
  </span>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre34">
    Kỷ niệm đầu đời cùng các môi tình tóc vàng mắt xanh ấy
    đã là nguồn cảm hứng cho nhiều bài thơ của Cung Trầm Tưởng vào
    lúc mới lớn. Những chiếc ga nhỏ nằm trơ trọi giữa mùa đông nước
    Pháp đã từng chứng kiến biết bao cuộc chia tay trước đó, lại
    một lần nữa nhìn ngắm môi tình dị chủng giữa chàng trai một đất
    nước bị trị và một cô gái tóc vàng, đại diện cho văn hóa và nếp
    sống phương Tây. Từ đây, trong hơi thở chia ly ấy, bắt đầu một
    sự thấm đượm khác nối liền hai bờ đại dương. Và cũng bắt đầu
    một tâm vói ra ngoài, một trần trọc mới đối với hàng triệu
    thanh niên Sài Gòn thời bấy giờ.
  </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a61" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a62" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a64">
    <div class="container" id="a63">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                28. Nắng Chiều Rực Rỡ
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Midway City.
              </span>
            </b>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


Trong hai năm 86-87, sau khi đã quyết định ngưng sáng tác đề'ngôi nhớ lại 50 năm soạn nhạc, ghi chép tất cả những lời hát mà mình còn nhớ được đề'in thành tuyển tập NGÀN LỜI CA thì tôi có hai tháng đề'hoàn toàn nghỉ ngơi và rong chơi như ý muốn. Trong thời gian này, cũng có một vài ba cái gì đó làm cho tôi nghĩ tới chuyện soạn thêm một loạt bài ca nữa, những bài ca mà tôi muốn được gọi tên là: năm 2000 ca. Chỉ còn 12 năm nữa là tới Thê'Kỷ thứ 21. Tôi đã nhìn thấy rõ ràng là nhị-thê'(second generation) của người Việt Nam sống tại hải ngoại - đặc biệt là ở Hoa Kỳ - tức là lớp tuổi hai mươi, đã quay lưng lại nhạc Việt. Tôi nghĩ ngay tới việc soạn những bài ca "hát cho năm 2000". Tôi lại làm cái việc soạn đủ 10 bài cho một thứ chương khúc khác, bây giờ được gọi là MƯỜI BÀI RONG CA. Bài Nắng Chiều Rực Rỡ là một bài trong selection này.

</p>

<p class="msonormal">

Vào lúc gần hết của một thê'kỷ, nghĩa là vào cuối đời mình, tôi vẫn thấy được cái khía cạnh tươi đẹp của cuộc đời ngay cả ở buổi hoàng hôn. Tôi cho chính cái nắng hoàng hôn là cái nắng đẹp nhất chứ không phải cái nắng của buổi trưa hay nắng của buổi bình minh. Tôi mong

<i class="calibre54">

nuôi thật dài hoàng hôn ái ân

</i>

, vì

<i class="calibre54">

những vật nắng chói chang vẫn còn là bao ước nguyện,

</i>

và khi

<i class="calibre54">

nắng còn nắng bao la, thì đêm xin đợi chờ...

</i>

thê'kỷ này đầy bi kịch chỉ vì chất chồng quá nhiều oan khiên mà chỉ có thê'hóa giải bằng tình thương. Và tôi hát vang lời tình yêu trong buổi hoàng hôn của thê'kỷ, nguyện rằng những

người yêu nhau sẽ được gôn gửi bên lâu chẳng vì đời đã về`
chiều.

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal101">
</p>
<p class="msonormal9">
 <b class="calibre6">

 Nắng Chiều Rực Rỡ

</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre84">

 (Bãi Biển Hoàng Hôn San Francisco - Mùa Xuân 88)

 </i>
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">

 Chớ buồn gì, trong giây phút chia là

</p>

<p class="msonormal9">

 Khi chiều về, lung lay trúc tre

</p>
<p class="msonormal9">

 Chớ buồn gì, khi tan nắng, đêm về`

</p>
<p class="msonormal9">

 Cho thuận đường âm dương bước đi

</p>
<p class="msonormal9">

 Từng vạt nắng chói chang

</p>
<p class="msonormal9">

 Còn chảy loang trước hiên

</p>
<p class="msonormal9">

 Từng vạt nắng ảm êm

</p>
<p class="msonormal9">

 Còn là bao ước nguyện

</p>
<p class="msonormal9">

 Ước nguyện thắm cho đôi lứa ân cần

</p>
<p class="msonormal9">

 Nuôi thật dài hoàng hôn ái ân

</p>

<p class="msonormal9">

 Ước nguyện rằng khi đêm chết chưa về`

</p>
<p class="msonormal9">

 Nắng chiều hồng tươi hơn nắng trưa.

</p>
<p class="msonormal102">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal102">

 ĐIẾP KHÚC

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">

 Em có thấy không nắng chiều rực rỡ

</p>
<p class="msonormal9">

 Em có thấy không nắng đẹp còn đó

</p>
<p class="msonormal9">

 Nắng còn nắng lê thê

</p>
<p class="msonormal9">

 Thì đêm ơi, vội gì?

</p>

<p class="msonormal9">

 Nắng còn nắng bao la

</p>
<p class="msonormal9">

 Thì xin đêm đợi chờ!

</p>
<p class="msonormal9">

 Chớ lịm người, nghe anh sắp qua đời

</p>
<p class="msonormal9">

 Anh chỉ còn bên em chút thôi

</p>
<p class="msonormal9">

 Nếu phải lìa xa nơi thế'gian này

</p>
<p class="msonormal9">

 Còn một ngày, vui muôn nôi vui

</p>
<p class="msonormal9">

 Cuộc tình anh với em

</p>
<p class="msonormal9">

 Chỉ còn giây phút thôi

</p>
<p class="msonormal9">

 Thì tình, xin cứ coi

</p>

<p class="msonormal9">

 Là nghìn tia nắng rọi

</p>
<p class="msonormal9">

 Thê' kỷ này đang trong nắng ban chiều

</p>
<p class="msonormal9">

 Cho lòng người bằng khuâng nhớ nhau

</p>
<p class="msonormal9">

 Trước cửa vào trăm năm rất xa vời

</p>
<p class="msonormal9">

 Trong chiều đời, yêu nhau rất lâu.

</p>
<p class="msonormal">

 ĐIỆP KHÚC

</p>
<p class="msonormal37">

 Em có thấy không nắng chiều rực rỡ

</p>
<p class="msonormal9">

 Em có thấy không nắng đẹp còn đó

</p>
<p class="msonormal9">

 Nắng còn nắng lê thê

</p>

<p class="msonormal9">

Thì đêm ơi, với gì Nắng còn nắng bao la

</p>
<p class="msonormal9">

Thì xin đêm đợi chờ!

</p>
<p class="msonormal9">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal9">
<b class="calibre6">

Tản Mạn về nhạc phẩm Nắng Chiều Rực Rỡ

</p>
<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Kewin Hiệp (Học trò)

</i>

</p>
<p class="msonormal">

Sau hơn “hai năm trời lận đận” tự học từ các nhạc phẩm của nhạc sĩ Phạm Duy và các sách Anh ngữ khác về cách học sáng tác mà vẫn chưa ra đời được “tác phẩm đầu tay”, tôi đâm ra buồn bực vô kê. Tuy nhiên tôi cũng cảm thấy rất được khích lệ và rất cảm động khi được nhạc sĩ đăng các bài tiểu luận về nhạc thuật Phạm Duy của tôi lên trang mạng mới làm của ông. Vậy là việc học của tôi không đến nỗi tệ chút nào. Một hôm đẹp trời, tôi gỡ bộ sách nhạc Phạm Duy của tôi sưu tầm ra, tình cờ tôi lật đúng bài Nắng Chiều Rực Rỡ. Đây là một trong các tình khúc mà tôi rất ưa thích. Đây cũng là bài thứ sáu trong chương khúc Mười Bài Rong Ca mà nhạc sĩ đã ra CD năm 1988. CD trên do nhạc sĩ Duy Cường hòa âm, với hai giọng ca Thái Hiền và Duy Quang.

</p>

<p class="msonormal">

Tôi lấy iPod ra nghe, rồi nhắm mắt lại để chiêm nghiệm,
thì thấy có nhiều ý tưởng lạ quá, tôi vội lấy bút ra ghi chép
lại các ý chính. Hôm nay, tôi muốn chia sẻ các ý tưởng trên với
các bạn yêu nhạc Phạm Duy.

</p>

<p class="msonormal">

<b class="calibre6">

Phiên khúc - Đoạn 1 [Motif A]:

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Sau đây là câu đầu tiên của bản nhạc:

</p>

<p class="msonormal103">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Câu thứ hai giai điệu cũng y hệt như vậy:

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Chớ buồn gì, khi tan nắng, đêm về`

</i>

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">


Cho thuận đường âm dương bước đi.

Nghe giai điệu rất ngọt ngào, trùu mền. Và bạn có biết không, tôi chợt rùng mình vì nhận ra nhạc sĩ đã viết giai điệu rồi “bật mí” gián tiếp cho thính giả qua chữ “âm dương”. Nhìn lại cung nhạc của câu thì thấy là nó đúng như biểu đồ hình sin vậy; đúng theo quy luật âm dương của vũ trụ, lên xuống nhịp nhàng và chuyên hóa, bô’ túc lẫn nhau, rồi lại lặp đi lặp lại. Tôi vẽ thử nưả câu trên đề’ bạn đề’ nhận ra.

Cảm thấy phấn chấn vì tìm ra một chi tiết thú vị, tôi háo hức truy tầm các “dấu vết” khác.

Phiên khúc - Đoạn 2 [Motif B]:

Sang đoạn 2, nét nhạc trở nên khác hơn và nhạc sĩ tạo ra những quãng rất xa như quãng 8 (la la), rồi quãng 7 (la sol), rồi quãng 6 (la fa), rồi quãng 5 (la re). Tôi tự hỏi tại sao lại phải dùng quãng xa, rồi cho nó xuống như vậy? Tôi nghĩ một hồi rồi liên tưởng đến hình ảnh một cậu bé đứng dưới cây cam, rồi nó nhảy lên hái một trái cam, mà nhảy hoài vẫn không với tới. Càng lớn tuổi thì sức nó càng mệt hơn, nhảy (quãng) càng thấp hơn, mà trái cam thì vẫn ngoài tầm tay với.

 24

Bạn thấy là trí tưởng tượng của tôi chẳng ăn nhập gì với lời của bài nhạc cả! Thật vậy, tôi ít khi nhớ lời một bài hát lắm. Khi đi dự tiệc cưới tôi hay từ chối lên hát một bài giúp vui, phần vì hát dở, phần thì chẳng thuộc một bài hát nào cả. Tôi mê nghe nhạc hòa tấu hơn là vậy, vì chỉ cái tựa bài là đủ để cho tôi có thể an tâm nghe nhạc và thưởng thức giai điệu, rồi để cho trí tưởng tượng muốn đi tới đâu thì đi.

Giai điệu của đoạn 2 [B] này, theo ý tôi, thì nó miêu tả tâm trạng của một người nam, cô'nứu kéo tuổi thanh xuân, mà chưa chịu thú nhận mình không còn trẻ nữa. Nhưng làm sao con người có thể cưỡng lại trọng lực của quả đất, nên khi càng lớn tuổi thì độ nhảy (quăng) càng giảm đi là vậy.

Bạn có để ý các quãng nhảy đều lấy căn bản là nốt la không? Đó là mặt đất trong cách giải thích của tôi đó.

Tôi thích ca từ của đoạn này lắm, vì nó diễn tả “vật nấng”, một nhân cách hóa của nhân vật nam - tác giả - người tình già trên đầu non. Chữ “vật” rất đắt, vì nó không phải là “tia” nấng của buổi trưa nữa, mà chỉ là “vật” của buổi chiều sắp tắt, nhưng vẫn đủ chói lòa tâm mắt. Nấng không còn oi bức như buổi trưa, mà có cái rát, cam cam của hoàng hôn. Bạn thấy

cung nhạc của câu cũng rất thú vị, nó với lên, với lên, nhưng cuối cùng vẫn trở về chủ âm là nốt re, rất hài hòa theo luật trời đất.

Tiếp theo câu trên, nhạc sẽ trở về đoạn 1 [A] và dùng ca từ khác.

Ước nguyện thâm cho đôi lứa ân cần

Nuôi thật dài hoàng hôn ái ân

Ước nguyện rằng khi đêm chết chưa về

Nắng chiều hồng tươi hơn nắng trưa.

Nếu tác giả không chia ra phiên khúc rồi điệp khúc,

v.v..., bạn sẽ thấy nhạc phẩm này có ba đoạn nhạc khác nhau với trình tự là ABACABAC [1]. Bạn sẽ thấy rõ là với cung nhạc lên xuống như trong bài, đây chính là hình ảnh của yin-yang, của biểu đồ hình sin.

```
</span>
</p>
<p class="msonormal105">
  
  <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre11">
      Điệp khúc [Motif C]:
    </span>
  </b>
</p>
<p class="msonormal">
  <b class="calibre6">
    <span class="calibre11">
      <br class="calibre4"/>
    </span>
  </b>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre11">
    Nếu ở [B], các nốt nhạc được bắt đầu bằng la (2) rồi
    giới hạn chỉ giữa nốt ấy và nốt si (3)
    <i class="calibre12">
      (từng vạt
    </i>
    năng
    <i class="calibre12">
      chói...)
    </i>
    thì ở [C], các nốt được bắt đầu từ nốt la (3) cao, và
    cũng luyên láy theo cung nhạc hình sin, rồi từ từ chuyển động
    xuống chủ âm re (3). Cứ theo như cách suy diễn của tôi, tôi đồ
    bạn đoạn này nhạc sĩ muốn miêu tả ai, người nam hay người nữ)?
  </span>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal106">
  
```

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Cung nhạc của đoạn này thật đẹp, và giai điệu rất quyến rũ! Có nhiều điểm rất hay trong đoạn này. Bạn thấy, vì nội dung ca từ nói về người nam cố gắng thuyết phục người nữ (hay là người nam tự thuyết phục mình thì đúng hơn) các nốt nhạc đa số là có quãng

 3 trở lên, nếu trừ đi các nốt luyện láy ở cuối câu cũng như các nốt tạm. Ngoài ra, cả cung nhạc tạo nên một cảnh tượng mặt trời lặn rất sát với lời của bài nhạc.

</p>
<p class="msonormal">

 Hai câu nhạc đầu có cung hình sin thật đẹp và các nốt nhạc được chuyển dịch xuống thật chính xác (“em có thấy không” (la si si la) “em có thấy không” (sol la la sol).

</p>
<p class="msonormal">

 Câu nhạc cuối được lặp lại hai lần rất đạt, vì nó có tác dụng an ủi và khẳng định. Các chữ như “lê thê”, “bao la” được dùng rất đạt vì nó mô tả rất đúng cảnh tượng của một buổi hoàng hôn trên biển. Tôi nhớ có một lần đã ngồi trên cát nhìn hoàng hôn xuống trên bãi biển Huntington Beach như vậy. Chiều dài lê thê, với một mặt trời luyện tiêc, tuy đã lặn từ từ rồi nhưng những “vật” nặng vẫn còn chưa chịu rời mặt nước biển.

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 Các nhận xét khác:

</p>
<p class="msonormal">

Xem kỹ thêm một chút nữa, bạn sẽ thấy nhạc sĩ dùng các từ có các thanh bằng, trắc, ngang, và nặng rất chính xác. Lấy thí dụ như ở đoạn [A]:

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal107">

 <b class="calibre6">

Trong đoạn này, chữ “chớ” với thanh trắc ở nốt cao nhất, “buồn gì” thanh bằng ở nốt thấp hơn, rồi lại đến chữ “phút” thanh trắc ở nốt cao nhất, rồi “chia là” thanh ngang và bằng ở các nốt thấp nhất. Nếu bạn so sánh như vậy cho cả bài, bạn sẽ thấy câu nào cũng được sắp xếp một cách khéo léo như vậy! Đây không phải là một tình cờ đâu bạn. Nếu không sắp đặt như vậy, thì làm sao ca sĩ Duy Quang có thể diễn tả ngọt ngào được như vậy. Chẳng trách tôi nghe người ta bảo Phạm Duy là một “phù thủy” âm nhạc!

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

Tôi nhớ hồi nhỏ khi nói về phù thủy là tôi liên tưởng ngay liền tới gã “Gà Mên” (Gargamel) trong truyện Xì Trum (Schtroumpf, Smurfs). Lúc nào gã cũng đứng trước quyển sách có đủ mọi công thức (recipes) làm đủ thứ trên đời, ngay cả Tí Vua còn phải lén vào tìm thuốc giải. Tôi cũng muốn đi “ăn cắp” quyển bí kíp viết nhạc của nhạc sĩ Phạm Duy coi thử ông có bao nhiêu công thức.

</p>
<p class="msonormal">

Nhưng Gà Mên bắt tội Xì Trum 101 tên hoài không được, còn ông Phạm Duy phù thủy thì bắt tên nào là dính tên nấy. Bắt xong rồi ông dùng chúng để làm mẫu rồi nặn thêm ra gấp mười, hai mươi lần (chỉ tiết hơn, đó là những Ngàn Lờì Ca, Ngàn Lờì Ca Khác, rồi tới Bốn tập Hồi Ký và các khảo luận âm nhạc khác, cùng những CD của Phạm Duy Cường Production và Phương Nam gần đây).

</p>

<p class="msonormal34">

Ngoài ra, một nhận xét khác của tôi là hầu như một lượng bài khá nhiều của ông mà tôi thích, khi cần thiết ông đều dùng nhiều hơn 2 motives nhạc, tuy nhiên ông giới hạn là 3 motives mà thôi cho nhạc tránh bị nhẽu, hiếm lắm mới có bài có 5 motives như “Áo Anh Sút Chỉ Đường Tà”. Xem các trang nhạc của nhạc sĩ và dạo chúng trên piano với các hợp âm đi kèm, tôi nhận thức rõ ràng nhạc sĩ rất cố gắng tìm tòi các cách thức phát triển giai điệu khác nhau, hoặc dùng các hòa âm át bậc hai (secondary dominant) hay các hợp âm lạ khác như tăng +, giảm -, sus 4, và nhất là thứ 6 (thí dụ như Cm6), v.v...

</p>

<p class="msonormal34">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal34">

Nếu bài chỉ có 2 motives, như trong “Em Lê~Chùa Này” (thơ Phạm Thiên Thư), thì Phạm Duy cũng cố tìm tòi rồi nghĩ ra cách chuyển hệ thật khéo léo từ A trưởng sang D trưởng rồi về lại D trưởng, khiến cho người nghe không bị nhàm tai qua một đoạn nhạc dài diễn tả bốn mùa Xuân Hạ Thu Đông:

</p>

<p class="msonormal">

<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>


Xuân và Hạ = La trưởng:

Thu = Re trưởng:

Đông = trở về`La trưởng:



Bạn thấy tác giả vẫn cố tình đề nguyên ba dấu thăng, trong khi mùa Thu chính ra chỉ có hai dấu thăng mà thôi, vì sol thăng đã được trả về sol thường (chữ “gác”).

Tóm lại, nếu có một tổng hợp của các quy tắc sáng tác nhạc trong nhạc Phạm Duy, bạn sẽ thấy có ba quy tắc sau đây trong đó:

Nội dung lời nhạc phải được khéo léo ẩn tàng trong cung nhạc

[âm dương (yin yang) -> cung nhạc hình sin, luật prosody.]

Các âm sắc trong nhạc phải rất Việt Nam và phải chọn từ theo cao độ của nốt nhạc một cách thật hợp lý và trơn tru suốt cả bài nhạc.

Cô gắng cho thêm vào ba nét nhạc (motif, motives) khác nhau, nếu ca từ đòi hỏi, vì hai thì không đủ và làm bài nhạc

trở nên dễ~nhàm chán, cho dù ý nhạc, giai điệu và cung nhạc có hay cách mấy đi chăng nữa. Khi người ta nói đến khái niệm “nhiều”, người ta nói “vài ba”, “dăm ba”, chứ đâu có ai nói “dăm hai”?

</p>

<p class="msonormal109">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal110">

<b class="calibre6">

Kết

</p>

<p class="msonormal">

Trên đây là một vài suy nghĩ nho nhỏ của tôi về`nhạc phẩm “Nắng Chiều Rực Rỡ” Tôi có chủ ý phân tích về`nhạc không thôi mà không chú trọng nhiều hơn về`phần ca từ, mặc dù tôi biết ca từ rất súc tích, chứa đựng rất nhiều hình tượng cùng các ẩn dụ trong một bài thơ nhỏ. Tôi có phụ lục toàn bộ lời nhạc của “Nắng Chiều Rực Rỡ” cũng như các nhận xét của nhạc sĩ Lê uyên Phương về`“Mười Bài Rong Ca” mà tôi sưu tầm được trên liên mạng để`bạn đọc tham khảo thêm.

</p>

<p class="msonormal">

Chúc bạn một ngày vui và xin hẹn gặp lại ở một lần “Tìm hiểu nhạc thuật Phạm Duy” khác.

</p>

<p class="msonormal111">

Viết xong tại Tiêu Sài Gòn - 11 tháng 7/2008.

</p>

<p class="msonormal">

</p>

</div>

</div>

```
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a64" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a63" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>  
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">  
  <head>  
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"  
name="Generator"/>  
    <title>Unknown</title>  
  
    <link rel="stylesheet" type="text/css"  
href="../../stylesheet.css"/>  
<link rel="stylesheet" type="text/css"  
href="../../page_styles1.css"/>  
</head>  
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a66">  
    <div class="container" id="a65">  
      <div class="container">  
        <div class="section">  
          <h1 class="msonormal7">  
            <b class="calibre6">  
              <span class="calibre40">  
                29. Ngâm Ngùi  
              </span>  
            </b>  
          </h1>  
          <p class="msonormal">  
            <p class="msonormal">  
              <b class="calibre6">  
                <span class="calibre11">  
                  <br class="calibre4"/>  
                </span>  
              </b>  
            </p>  
            <p class="msonormal">  
              <b class="calibre6">  
                <span class="calibre11">  
                  Bài thơ Ngâm Ngùi của thi sĩ Huy Cận,  
                </span>  
              </b>  
              <span class="calibre11">  
                nếu chỉ ngâm lên theo lối xưa thì cũng đã là hay rồi.  
Người ta thấy được nỗi buồn nhân thế bao la, cái thiên cô'sâu  
là cái sâu bàng bạc trong bài thơ. Nhưng khi tôi phở'nạc bài  
thơ đó vào lúc Việt Nam (1961) đã lâm vào tình trạng chia thành  
hai miền đối nghịch, riêng tôi không chấp nhận sự kiện đó và
```


Bài thơ Ngậm Ngùi được sáng tác vào năm 1939, có mặt trong “Lửa Thiêng”, tập thơ đầu của nhà thơ Huy Cận (1919 - 2005), xuất bản năm 1940. Phải đặt vào hoàn cảnh nổi buồn thê hệ, ta mới cảm thông và cảm nhận được chất thơ cùng với quan điểm nhân sinh, quan điểm thẩm mỹ mà tác giả đã gửi gắm trong thi phẩm này...

Một chiều mùa thu, nắng đã “chia nửa bãi”, tờ nhện đã “giăng mau”! Cam đoan vậy, bởi chỉ có chiều thu mới đẹp, buồn và tàn mau đến thế... Làng quê ven sông, trong ngôi nhà nhỏ giữa mảnh vườn hoang sơ mọc đầy những lùm cây trinh nữ, một đôi trai gái đang được yêu nhau, được ngủ bên nhau và được mộng mơ trong lời ru nhẹ nhàng, êm ái của “tiếng thùy dương máy bờ”. Tình yêu sâu đậm, trong trẻo và cũng thật là lãng mạn, nên thơ. Họ yêu chiều nhau hết mực. Chàng vô~vê: “Em ơi, hãy ngủ anh hầu quạt đây”. Và nàng ngoan ngoãn ngủ êm say trong vòng tay, trong lời giục giã âu yếm “Ngủ đi em...” của chàng... Thế rồi, “giấc mộng lớn” đã đến với đôi bạn tình: Trăm con chim mộng về bay đầu giường. Mà xem ra, mộng của tuổi trẻ và tình yêu dù là “mộng bình thường”, bao giờ cũng là mộng đẹp, hé mở cả chân trời hi vọng về hạnh phúc tương lai.

Nhận ra điều này, nếu như bài thơ dừng lại ở câu thứ tám sau dấu chấm lửng hoặc dẫn cảm xúc theo một chiều hướng khác. Bởi vì ngoại cảnh dù có hiu hắt, buồn vắng mà lúc này đây “Trên trời, dưới đất, giữa hai ta”(VT), thì tình yêu vẫn xưa át đi tất cả. Nhưng không, khúc ru buồn sâu não đã cất lên từ bốn câu cuối bài. Thời gian buông mau, khi mà những hàng thùy dương đỏ dài “bóng xế ngẩn ngơ”, không còn reo hát vì vu, xạc xào nữa thì lời thơ thật náo lòng: Hồn em đã chín mấy mùa thương đau? Nghe như “mùa thương khó” trong dân gian cúng những âm hồn vậy! Hỏi “hồn em” nhưng cũng là đề~nói cho hồn anh, hồn chúng ta đây. Tuổi xuân đôi mươi mà cõi hồn trải lăm nổi thương đau đến nhường ấy thì hỏi còn gì là hương hoa, là ý nghĩa cuộc đời. Câu thơ kết bài cứ trĩu nặng mãi lòng người: “Cho anh nghe nặng trái sầu rụng rơi”... Ý tưởng và triết lí thơ đã dồn nén tất cả vào đây. Thì ra, ở cái chốn trần gian này chỉ có buồn rầu và đau khô! Nhà thơ đã khéo xếp đặt vào không gian nghệ thuật và câu chuyện tình cả ba dạng thức tồn tại của mỗi sinh thể người:

tỉnh thức, ngủ, và mộng mơ. Một sự kết hợp thật hoàn hảo trong tính chỉnh thể hình tượng. Đó là luận chứng và luận cứ đề bác lại người đời nông cạn, cứ ảo tưởng cho rằng: tình yêu và tuổi trẻ là điều huyền diệu nhất, hạnh phúc nhất; tình yêu là vĩnh hằng và bất tử... Thì đây, người ta tỉnh và yêu: sâu; ngủ và yêu: cũng sâu; đến mộng và yêu: lại cũng sâu!... Tất cả đều không thoát ra khỏi cái "vòng kim cô" của một chữ Sâu. Rồi những trái sâu tình kết mộng chín kia lại cứ rụng rơi... rụng rơi... Rồi sẽ lại mọc lên những "cây đời" tiếp nối với khúc ca "ngậm ngùi" và mối "sâu vạn kỉ": "Một chiếc linh hồn nhỏ/ Mang mang thiên cô'sâu". (Linh hồn nhỏ)

Nỗi đau tinh thần là nỗi đau lớn của muôn đời. Bài thơ đã dùng giọng điệu lời ru êm đềm đề tỏ nỗi buồn thương, nhớ tiếc cho cả một kiếp người. Câu thơ lục bát truyền thống ở đây điêu luyện, uyển chuyển, tinh tế và đầy nhạc tính. Thuật dùng chữ của tác giả cũng thật tuyệt vời trong cách trau chuốt những từ ngữ thuần Việt đi cùng từ Hán Việt, trong cách câu âm, phối thanh đề tạo từ ngữ mới có điệu tính cao, mang màu sắc quý phái cao sang, giàu tính biểu cảm. Các biện pháp tu từ thậm xưng, nhân hóa, hình tượng hóa... dùng đắc địa đã làm cho cảnh và tình như cùng hòa điệu trong nỗi "sâu ngẩn ngơ"...

Trong Lửa thiêng, Huy Cận luôn tìm tứ thơ và đặt cảm hứng vào mối tương quan giữa cái hữu hạn của cuộc đời với cái vô cùng vô tận, cái mệnh mông rợn ngợp của không gian và thời gian. Cảm thức về nỗi buồn nhân thế bao la, nỗi khổ đau muôn vàn của con người đã tạo cho tập thơ luôn thấm đượm chất sâu, đúc nên cả nguyên khối "ngọc đau buồn" dâng tặng nhân gian. Ở đó, thi nhân đã gửi gắm cái tình sâu đậm đối với đời, đối với người. Ở đó, thi nhân đã có một vùng thẩm mỹ riêng, không ai có được. Và Ngậm Ngùi đã thẩm mỹ hóa nỗi sâu đau ấy đến độ toàn bích, luôn gợi cho ta thẩm thía về nỗi buồn man mác, mông lung trầm tích trong cõi lòng người, đề xứng tầm tiêu biểu cho mảng thơ này.

Ngậm ngùi luôn được đưa vào các tuyển tập thơ, nhất là thơ tình. Từ 1961, Phạm Duy, một nhạc sĩ trứ danh thời tiền chiến, ở miền Nam, đã phổ nhạc Ngậm Ngùi thành bài hát nổi tiếng. Nhạc phẩm là một bản tình ca buồn, được bà con Việt kiều rất yêu thích, càng chứng tỏ giá trị nhân bản của thi phẩm.

Có thể nói, Ngậm Ngùi là một bài thơ sâu, một bài thơ tình bất hủ. Trong sự nghiệp thơ của Huy Cận, nếu Tràng Giang đứng ở vị trí thứ nhất thì Ngậm Ngùi xứng đáng đứng ở vị trí thứ hai, liền ngay sau đó.

Phạm Quang Tuấn phân tích

Ngậm Ngùi là một bài thơ lục bát, một thể thơ rất đều đặn, mỗi câu kết thúc với một vần bằng (thực ra câu bát kết thúc bằng hai vần bằng ở chữ 6 và 8). Trong tiếng Việt, vần bằng là những âm đơn cung (monotone), không lên xuống, gây một cảm tưởng yên tĩnh, nghỉ ngơi. Âm ngang là đơn cung cao, âm huyền là đơn cung thấp. Vần trắc trái lại là những âm chuyển động, đi từ tone này qua tone khác như sắc, hỏi, ngã, hoặc bị

*<i class="calibre12">

Vườn hoang trính nữ xếp đôi lá râu (Do thấp)

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Sợ buồn con nhện giăng mau (Do cao)

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Em ơi hãy ngủ anh hầu quạt đây (Do cao)

</i>
</p>
<p class="msonormal12">

Nhịp cũng đều đều giữ nguyên tính cách ru ngủ của thơ
lục bát, không thêm bớt vần nào. Vì chung thủy với thơ như vậy,
nên hát lên nghe gần như là đọc thơ - ĐỌC chứ không phải là
NGÂM, vì khi ngâm người ta ngân nga ra thành những âm điệu phức
tạp hơn. Có lẽ nhạc bài Ngâm Ngủi vô cùng ăn khách ở cái lục
bát tính đó.

</p>
<p class="msonormal12">

Vào đoạn giữa, sự đều đặn được giảm bớt nhờ chuyển giọng
(modulate) sang âm giai Fa.

</p>
<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Lòng anh mở với quạt này*

```
</span>
</i>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Trăm con chim mộng về`bay đầu giường.
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal12">
  <span class="calibre11">
    <br class="calibre4"/>
  </span>
</p>
<p class="msonormal12">
  <span class="calibre11">
    Tiết tấu 3+3 của câu lục (mà ta thỉnh thoảng thấy trong
lục bát, kiểu như “khi chén rượu, khi cuộc cờ”) được dịch y
nguyên ra nhạc:
  </span>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal12">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Ngủ đi em - mộng bình thường... (1 2 3, 1 2 3)
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Ngủ đi em - mộng bình thường...
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Ru em sẵn tiếng, thùy dương đôi bờ
    </span>
  </i>
</p>
```

Ngủ đi em, ngủ đi em.

Kết thúc bài là những cung của hợp âm Do thứ đề'gợi một cảm giác lâng lâng, uê'oải:

Tay anh em hãy tựa đầu

Cho anh nghe nặng trái sầu rụng rơi.

Về'giai điệu, câu kết rất cân đối với câu đầu, vì câu đầu làm bằng những cung của hợp âm Do major.

Cũng xin nói là theo ý tôi, không phải bài nào của Phạm Duy hay của các nhạc sĩ khác mà theo sát lời cũng thành công như Ngậm Ngùi. Quá nhiều bài (kể'cả nhiều bài rất nổi tiếng, xin miễn kể'ra đây) có khuynh hướng lên xuống lung tung theo những dấu ngang sắc huyền hỏi ngã nặng của lời, và do đó nghe chỉ như một kiểu ngâm thơ tân thời, kém nhạc tính, vì không áp

dụng những quy tắc mỹ thuật của âm nhạc. Đây là một vấn đề`
chung trong việc phô`nhạc thơ Việt Nam mà tôi sẽ nói tới sau.

```
</span>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a66" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a65" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a68">
    <div class="container" id="a67">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal56">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                30.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Ngày Đó Chúng Mình
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal63">
          </p>
          <p class="msonormal63">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              Trong những năm cuối của thập niên 50,
            </span>
            <span class="calibre34">
              vào lúc tôi cảm thấy cô đơn khủng khiếp, tôi đã soạn ra
              một bài hát đi “tìm” thì, ngay sau đó, tôi đã “gặp” một người
```

tình bé nhỏ.

</p>

<p class="msonormal">

Etienne

Gauthier ở Canada về cuộc tình đó:

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre86">

... Những biến cố của khoảng cuối của những năm 50 lại có tính cách tình cảm: một mối tình mới vừa len vào trái tim bao la của Phạm Duy. Tuy nhiên lần này, người tình là một nàng tiên như nàng tiên mà nghệ sĩ chưa từng bao giờ gặp trong đời mình, một nàng tiên đã lưu giữ chàng thâm thía hơn và lâu dài hơn những kẻ khác rất nhiều. Và dưới vầng thái dương của mối tình này, nhiều tác phẩm đã ra đời, và mãn khai như những bông hoa quý chạn chứa hương nồng, khi thì tỏa hương hạnh phúc nhẹ nhàng rồi biến đi, khi thì thơm mùi băng khuâng rầu rĩ. Ôi, cái chất trữ tình của những ca khúc ấy thật là lớn lao, lạ lùng! Đó là những bài thơ của mơ mộng, của sương mù mờ đục, những nét tỏ mờ, những lời hàm ý nhiều lần lặp lại mà vẫn khác nhau. Ngày Đó Chúng Mình, Đừng Xa Nhau, Thương Tình Ca, những giai điệu rộng mở và vươn cao như dáng thiên nga, bắt từ giọng trầm sâu thẳm và như thể một cơn trớn bất tận vươn lên những đỉnh mê mẩn tuyệt vời. Đường Em Đi, Thú Đau Thương, Mưa Rơi, những giai điệu yên tĩnh, nhuốm một băng khuâng dịu dàng. Nếu Một Mai Em Sẽ Qua Đời, Còn Gì Nữa Đây, những giai điệu âu lo thấp thỏm hơn, hay bi thảm hơn. Và nhất là Kiếp Nào Có Yêu Nhau, một trong những đỉnh cao nhất của sự nghiệp Phạm Duy. Ở đây bài thơ của Hoài Trinh đã gợi hứng cho nghệ sĩ một bản nhạc khó khăn và vĩ đại, gần như là hùng vĩ. Tính cách bi thảm vô song của bản nhạc ấy, cái luận lý, cái cảm xúc, cái đẹp vẹn toàn của khúc điệu ấy đều là những bằng chứng, nếu chúng ta cần có bằng chứng, tỏ rằng vào cuối những năm 50 nghệ thuật của Phạm Duy đã đạt tới mức tự chủ cao siêu...

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Tôi cần nói ra ở đây rằng người con gái mà tôi yêu quý trong suốt 10 năm quen biết nhau, là một người có tâm hồn thi sĩ lớn và khi gặp tôi thì nàng có ngay một bạn trai (lúc đó tôi mới 33 tuổi) đề'trút bầu tâm sự qua 300 bài thơ... Và ngược lại, tôi cũng có ngay một người nữ đề'tạo nên khoảng 30 bài tình ca không giả tạo, nghĩa là những tình ca có thật.

</p>

<p class="msonormal">

Khi còn được gần nhau, nhờ cảm hứng từ cuộc gặp gỡ này, tôi soạn ra những bài gọi là Tình Ca Đôi Lúa gồm Thương Tình Ca, Tìm Nhau, Cho Nhau, Kiếp Nào Có Yêu Nhau, Ngày Đó Chúng Mình, Đừng Xa Nhau, Nếu Một Mai Em Sẽ Qua Đời, Mưa Rơi, Phụng yêu, Đường Em Đi... Khi phải chia tay nhau, tôi sẽ có những Tình Ca Một Mình gồm Còn Gì Nữa Đây, Nghìn Trùng Xa Cách, Nha Trang Ngày Về, Giết Người Trong Mơ, Mùa Thu Chết... Chưa kể' rất nhiều những bài thơ phổ'nhạc...

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Trong số'những tình ca đôi lúa kê'trên, bài Ngày Đó Chúng Mình được nhiều người biết tới. Đài Phát Thanh Saigon làm riêng một chương trình về'nó trong năm 1960. Tôi dùng chương trình radio này đề'làm

<i class="calibre49">

track

</i>

mở đầu cho một

<i class="calibre49">

selection

</i>

Ngày Đó Chúng Mình với lời bình, giọng ca và ban nhạc rất có giá trị.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

<
Đã có những chương trình như sau về bài Ngày Đó Chúng
Mình:

</p>
<p class="msonormal">
<
1. Phan Lạc Phúc đọc bài do Nguyễn Quang Hiệu viết. Ca
sĩ: Anh Ngọc và Thái Thanh

</p>
<p class="msonormal">
<
2. Duy Quang hòa âm Duy Cường

</p>
<p class="msonormal">
<
3. Khánh Ly hòa âm Lê Văn Thiện

</p>
<p class="msonormal">
<
4. Thái Hiền hòa âm Duy Cường

</p>
<p class="msonormal">
<
5. Duy Trác hòa âm Duy Cường

</p>
<p class="msonormal">
<
6. Tuấn Ngọc Khánh Hà hòa âm Duy Cường

</p>
<p class="msonormal">
<
7. Ý Lan hòa âm Duy Cường

</p>
<p class="msonormal">
<
8. American Quartet uSA (hòa tấu)


```
</p>
<p class="msonormal36">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a67" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a68" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a70">
    <div class="container" id="a69">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal113">
            <b class="calibre87">
              <span class="calibre40">
                31.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre87">
              <span class="calibre70">
                Nghìn Năm Vãn Chưa Quên
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal114">
            <b class="calibre87">
              <span class="calibre71">
                <br class="calibre10"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal114">
            <b class="calibre87">
              <span class="calibre71">
                <br class="calibre10"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
```

**<b class="calibre6">

Tôi đi tị nạn vào lúc đã hơn 50 tuổi.

Cuộc sống - cứ xin được gọi là “lưu vong” đi - cô đơn,
buồn tẻ, không đem lại cho tôi cảm hứng để soạn ra những bản
nhạc tình ngọt ngào như xưa nữa. Có cố gắng đưa ra những bài
hát tâm tình thì cũng chỉ là thứ tâm tình chẳng ai muốn nghe
hay muốn hát. Trong một ca khúc, tôi cũng đã nói tới cảnh
<i class="calibre76">
đàn đứt tung dây
</i>
rồi! Không có đề tài, không còn đối tượng... chẳng nhẽ
đời ca nhân này lại phải ngưng lại rồi sao???**

</p>
<p class="msonormal">

Thế rồi, vào năm 1983, tôi nhận được một lá thư Saigon
của một người yêu nhạc, trong đó có dựa vào một câu hát cũ của
tôi để đưa ra câu hỏi:

</p>
<p class="msonormal115">
<i class="calibre89">

<br class="calibre4"/>

</i>
</p>
<p class="msonormal116">

Năm năm rồi không gặp,

</p>
<p class="msonormal116">

Mười năm mất nhau không?

</p>
<p class="msonormal117">

<br class="calibre10"/>

</p>
<p class="msonormal">

Như vớ được đôi tượng và đề`tài, tôi vội vã trả lời bằng
một bài hát trong đó có tên những bài hát cũ.

</p>
<p class="msonormal118">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal118">
<b class="calibre6">

Nghìn Năm Vãn Chưa Quên

</p>
<p class="msonormal119">
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

(Midway City, CALIFORNIA-1983)

</i>
</p>
<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>
</p>
<p class="msonormal1">

Như một dòng sông nhỏ

</p>
<p class="msonormal1">

Cuộc tình đã ra đi

</p>

<p class="msonormal1">

 Ra đi cùng năm tháng

</p>
<p class="msonormal1">

 Ra đi tít muôn trùng

</p>
<p class="msonormal1">

 Ôi! Cuộc tình thơ mộng

</p>
<p class="msonormal1">

 Chỉ còn thoáng dư âm

</p>
<p class="msonormal1">

 Năm năm rồi không gặp

</p>
<p class="msonormal1">

 Mười năm mất nhau không

</p>
<p class="msonormal1">

 Có mất nhau không?

</p>
<p class="msonormal1">

 Thời gian là lệ úa

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhỏ xuống tình không tên

</p>

<p class="msonormal1">

 Hồi người miền xa lăc

</p>
<p class="msonormal1">

 Người còn nhớ hay quên

</p>
<p class="msonormal1">

 Làm sao mà quên được?

</p>
<p class="msonormal1">

 Ánh mắt với nụ cười

</p>
<p class="msonormal1">

 Đêm tình nhân huyền mộng

</p>
<p class="msonormal1">

 Tạ ơn người gởi chẵn

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhớ xin tạ ơn đời, nghe không.

</p>
<p class="msonormal1">

 Như từng giọt máu nhỏ

</p>
<p class="msonormal1">

 Trở về trái tim khô

</p>

<p class="msonormal1">

 Con sông đời trăm hướng

</p>

<p class="msonormal1">

 Đưa nhau tới vô thường

</p>

<p class="msonormal1">

 Ra nghìn trùng nước hện

</p>

<p class="msonormal1">

 Tìm lại môi lương duyên

</p>

<p class="msonormal1">

 Năm năm dù không gặp

</p>

<p class="msonormal1">

 Mười năm vẫn chưa quên

</p>

<p class="msonormal1">

 Vẫn nhớ chưa quên.

</p>

<p class="msonormal120">

</p>

<p class="msonormal120">

 <br class="calibre10"/>

</p>

<p class="msonormal121">

CODA

</p>
<p class="msonormal120">

Trăm năm dù lỗi hẹn,

</p>
<p class="msonormal9">

Nghìn năm vẫn không quên

</p>
<p class="msonormal9">

Vẫn nhớ y nguyên...

</p>
<p class="msonormal9">

</p>
<p class="msonormal9">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal122">
<b class="calibre6">

Viết về`Nghìn Năm Vẫn Chưa Quên

</p>
<p class="msonormal123">
</p>
<p class="msonormal124">
<i class="calibre12">

Netter Big Boo Bear Hà Trân

</i>
</p>
<p class="msonormal86">
</p>
<p class="msonormal">

Tôi thích nghe nhạc Phạm Duy. Có thể vì cái tính hoài cổ mà tôi thích thứ nhạc rất dịu dàng, hay vì Phạm Duy vẽ nên những câu chuyện tình rất nhẹ nhàng, lãng mạn của một thời bằng những nốt nhạc vàng son. Cái thứ nhạc classic pop dịu dặt mà nghe vào những buổi tối se se lạnh lạnh thì càng tuyệt.

</p>
<p class="msonormal">

Hôm nay nghe Nghìn Năm Vãn Chưa Quên của Phạm Duy trong một đêm trời nhiều mây. Ngồi tựa cửa, đón gió rét và bật nhạc nghe. Album gồm 10 bài hát, đọc tên một vài bài quen, một vài bài chưa nghe bao giờ. Thế là bắt đầu khám phá. Không nghe bằng thứ tự từ 1 - 10. Mà đảo lộn, bắt đầu nghe từ bài số 10, bài hát chủ đề: Nghìn Năm Vãn Chưa Quên. Những khung nhạc nhẹ nhàng cứ thế dặt dứ nhau rót vào tai những lời nỉ non trên nền đàn nhạc cổ điển. Tiếng piano trong vắt, tiếng véo von của đàn vĩ cầm, tiếng guitar dịu dặt. Giọng của Duy Quang ngân nga những nốt cao, nốt trầm, uốn éo theo từng cung bậc của cảm xúc. Miệng cũng lầm bầm hát theo "Năm năm rồi không gặp, mười năm mất nhau chẳng, có mất hay không...?"

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

Lúc nào cũng tự hỏi tại sao Phạm Duy có thể viết những khuôn nhạc làm rung động trái tim của biết bao nhiêu người đến thế. Những chuyện tình được thêu dệt bằng nhạc của ông hiếm có bài vui, đa số là những bản tình ca buồn. Bản Nghìn Năm Vãn Chưa Quên cũng thế. Hay bài Hoa Rụng Ven Sông cũng thế. Những tình yêu không trọn vẹn, những cảm xúc rối rắm được diễn tả sao mà đơn giản thế. Nỗi đau buồn có được nhẹ thênh đến thế không? Mười ca khúc được hòa âm rất có chiều sâu. Từng bài đều là một tác phẩm nghệ thuật thật sự, nó gọi lên không gian hoài cổ bằng những piano, bằng sáo flute. Ca sĩ... có lẽ vẫn chưa chuyên tải hết cái thần của nhạc. Một số bài như: Tóc Mai Sợi Vải Sợi Dài, hay Ngày Em Hai Mươi Tuổi... Vẫn thích nghe bản phối và giọng

ca sĩ hải ngoại hơn.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Tuy nhiên, album có được sự hài hòa, tức giọng ca, hòa âm có cùng một điểm chung. Những bài mà có lẽ được tua đi, tua lại nhiều lần sẽ là: Hoa Rụng Ven Sông với sự kết hợp rất ăn rơ, rất ngọt của Thanh Thúy và Đức Tuấn, Tình Hờ với một chút classic jazz thích hợp nghe trong đêm với một ít vang đỏ với giọng phiêu Tấn Sơn, một chút nhẹ nhàng với Khôi Tình Trương Chi qua giọng rất mượt của Tấn Minh và Nghìn Năm Vãn Chưa Quên nhẹ nhàng những hồi ức qua giọng ca của Duy Quang. Nét hòa âm ở đĩa này vẫn gợi nhớ đến cách trình bày của một số ca sĩ hải ngoại. Tấn Sơn và Minh Quân với cách nhả chữ, lấy hơi gợi nhớ đến Trần Thái Hòa nhưng ở tone cao hơn.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Đây có lẽ là đĩa nhạc đáng nghe nhất trong tháng 10, với sự đầu tư đúng mực và nghiêm túc. Hòa âm, ca sĩ đều có đẳng cấp, và âm nhạc thì... không có gì bàn cãi. Bạn sẽ thấy một chút quá khứ thông qua bìa với màu vàng cam một thời.

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal125">

Một đĩa đáng nghe trong những đêm cuối tuần se lạnh.

</p>

<p class="msonormal126">

</p>

<p class="msonormal127">

Tháng 10/2010

</p>

</div>

</div>

</div>

<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block

```
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">
```

```
<a href="#a69" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a70" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a72">
    <div class="container" id="a71">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                32.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre93">
              <span class="calibre40">
                Người Về`
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                </span>
              </b>
            </p>
            <p class="msonormal">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  <br class="calibre4"/>
                </span>
              </b>
            </p>
            <p class="msonormal">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
```

Tôi soạn bài Người Về`

trong một đêm đi lang thang trên vỉa hè của thành phố`
Paris vào năm 1954. Đây là sự vui mừng của những nhân vật người
mẹ, người vợ và đàn con trong bài Nhớ Người Ra Đi mà tôi đã
soạn ra trong thời kháng chiến.

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

1

</p>

<p class="msonormal37">

Me có hay chăng con về`

</p>

<p class="msonormal37">

Chiều nay thời gian đứng im để`nghe

</p>

<p class="msonormal37">

Nghe gió trong tim chàn chề`

</p>

<p class="msonormal37">

Nụ cười nhăn nheo bỗng rụng lệ nhòe

</p>

<p class="msonormal37">

Con thấy mẹ yêu đã già

</p>
<p class="msonormal37">

 Hả là miền quê những năm vừa qua

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiếc bóng in trên vách nhà

</p>
<p class="msonormal37">

 Một ngày một đêm tóc sương phai mờ.

</p>
<p class="msonormal37">

 Me ơi, me ơi, chuông chùa nào la đà

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ tới, nhớ tới những linh hồn vắng nhà

</p>
<p class="msonormal37">

 Một vòng hương trắng xóa

</p>
<p class="msonormal37">

 Tình nồng trong thương nhớ

</p>
<p class="msonormal37">

 Gửi người chiến sĩ chết trong xa mờ.

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 2

</p>
<p class="msonormal37">

 Em có hay chẳng anh về`

</p>
<p class="msonormal37">

 Thoạt nhìn người yêu ngỡ trong mộng mê

</p>
<p class="msonormal37">

 Ai dám mong chi Xuân về`

</p>
<p class="msonormal37">

 Nào ngờ vườn đêm có bông hoa kê`

</p>
<p class="msonormal37">

 Anh nhớ những khi nào nề`

</p>
<p class="msonormal37">

 Sầu trên nẻo xa chấn ngang đường đi

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhưng nước non chưa yên bề`

</p>
<p class="msonormal37">

 Thì đành tình riêng gác bên lời thề.

</p>
<p class="msonormal37">

 Em ơi, em ơi, xích lại gần đây nào

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ tới, nhớ tới những duyên và số'nhèo

</p>
<p class="msonormal37">

 Trời làm cơn mưa bão

</p>
<p class="msonormal37">

 Tình người như tơ liễu

</p>
<p class="msonormal37">

 Buồn vì ai đó khóc ai trong chiều.

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 3

</p>

<p class="msonormal37">

 Con có hay chẳng cha về`

</p>
<p class="msonormal37">

 Lời ca hồn nhiên lú lo ngoài kia

</p>
<p class="msonormal37">

 Chinh chiến đã qua một thì

</p>
<p class="msonormal37">

 Tuổi thơ nở trên biết bao ê chề`

</p>
<p class="msonormal37">

 Thôi đã hết cơn chia lìa

</p>
<p class="msonormal37">

 Từ nay mầm non lớn trong tình quê

</p>
<p class="msonormal37">

 Như gió Thu sau tháng Hè

</p>
<p class="msonormal37">

 Thôi về`ruộng nâu lúa tươi xanh rì.

</p>
<p class="msonormal37">

 Con ơi, con ơi, tiếng cười nở chan hòa

</p>

<p class="msonormal37">

 Nhớ tới, nhớ tới biết bao trẻ thiếu nhà

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngoài đường trời Đông giá

</p>
<p class="msonormal37">

 Một đàn chim nhỏ bé

</p>
<p class="msonormal37">

 Gọi về`chia sớt miếng cơm khoai cà.

</p>
<p class="msonormal128">

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Đến Quartier Latin, dạo phố`nhớ “Người về”

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">
 <i class="calibre12">

 Quỳnh Giao

 </i>

</p>
<p class="msonormal">

 Thông thường, đi du lịch có thể là thăm thú một nơi xa
 lạ để nhìn, nghe, tìm hiểu hoặc sinh sống trong một không gian
 khác. Vốn không dạn dĩ, Quỳnh Giao ngại đi vào những nơi quá xa
 lạ nên thường chọn địa điểm du lịch theo ký ức của mình. Tìm
 đến những nơi lạ mà quen và du lịch là trở về dĩ vãng!

</p>
<p class="msonormal">

 Cảm nghĩ ấy lại tái hiện khi có dịp đi chơi bên Pháp.

</p>
<p class="msonormal">

 Chương trình là thăm viếng các lâu đài cổ trong thung
 lũng sông Loire rồi qua tới Mont St. Michel và về đến Paris.
 Không có kiến thức hay kỷ niệm sâu xa gì với Vương triều Pháp
 trong lịch sử, với vua Francois Đệ Nhất, nàng Diane de Poitiers
 hay vua Henri Đệ Tứ và nàng Margot. Quỳnh Giao là du khách
 chính hiệu. Tức là lơ đãng hay trầm trồ như mọi người trước
 kiến trúc nguy nga, mặt hồ im ắng và những chân dung hay giai
 thoại về một thế giới khác.

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Nhưng đến Paris thì bỗng như “người về”! Chỉ vì nhờ nhạc
 mà mình nhớ đến Chopin, đến Nguyễn Sa, và nhất là Phạm Duy.

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal65">

 Kê thì cũng lạ...

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal65">

 <br class="calibre4"/>

</p>

</p>
<p class="msonormal129">

 Chẳng là hôm đó tới Place Vendôme của Paris trắng lẹ và
sang cả và đứng trước căn phố số 12 ở nơi đó thì thấy cửa tiệm
kim hoàn Chaumet nổi tiếng. Không thuộc thành phần vào đó mua
nữ trang, người du khách này ngược nhìn lên dãy cửa sổ ở lầu
trên rồi nhớ đến Chopin. Ông đã sống ở nơi đó cho đến cuối đời
mà chẳng thể quên được quê hương Ba Lan.

</p>
<p class="msonormal65">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal65">

 Rồi tưởng tượng là trên căn gác này, ngày xưa Chopin
ngồi viết nhạc trước cây bạch lạp, hình như là bằng bút lông
ngỗng chấm mực. Ông viết ra sao nhỉ? Mùa Đông Paris lạnh lắm,
vớ lá phôi yếu ớt, Chopin có đủ củi và áo ấm không? Đây là lúc
nhớ đến bài “Polonaise Héroïque”, nhưng trong một giai điệu của
Gilbert Bécaud, lần đầu nghe thấy ở... California. Còn bài “Le
Pianiste de

 Varsovie”...

</p>
<p class="msonormal65">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal65">

 Bài hát là truyện kể về người nhạc sĩ nhớ đến thầy dương
cầm năm xưa là người Ba Lan phải lưu vong khi quê hương bị
giày xéo,

 và ca khúc kết thúc trong tiếng vùng dậy của bài
Polonaise mơ hồ. “Tay dương cầm đất Varsovie” chính là đề vinh

danh Chopin... Thích bài hát này nên tìm hiểu thì biết là Gilbert Bécaud viết vào năm 1956, sau khi quân Nga tiến vào Ba Lan.

</p>

<p class="msonormal65">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal65">

Từ Chopin mới nhớ đến những ông thầy phải lưu vong...

</p>

<p class="msonormal65">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal65">

Có lẽ hai chục năm sau ca khúc của Bécaud, có một ông thầy cũ đã lại quay về Paris làm người lưu vong. Đó là Nguyễn Sa Trần Bích Lan sau 1975. Năm xưa, chắc là cậu sinh viên Trần Bích Lan đã mòn gót tại khu Latin...

</p>

<p class="msonormal65">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal65">

Cứ thế, khi lên Métro đi đến Quartier Latin, dạo trên hè phố của khu sinh viên, mình lại nhớ đến Phạm Duy và bài Người Về... Bài hát viết năm 1954 khi ông được du học về nhạc hai năm bên Pháp, từ 1954 đến 1956. Cảm ra lời từ, có lẽ ông cũng bách bộ khu Quartier Latin mà mong ngày về với vợ con. Năm đó Phạm Duy mới ở tuổi 33.

</p>

<p class="msonormal65">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal65">

Người Về`là ca khúc nổi tiếp Nhớ Người Ra Đi, bài dân ca
kháng chiến viết năm 1947 tại Thái Nguyên, Bắc Việt. Cũng là
hình ảnh bộ ba người Mẹ, người Vợ và người Con. Hãy cũng nhâm
lại ba lời ca của Nhớ Người Ra Đi...

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Lời người mẹ:

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Ai có nghe tiếng hát hành quân xa

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Mà không nhớ thương người mẹ già...

</i>

</p>

<p class="msonormal1">

<i class="calibre12">

Cầu cho đứa con trai

</i>

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

.

Ở đâu đó con ơi, được vui...

</i>
</p>
<p class="msonormal12">

 Lời người vợ:

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Ai có nghe tiếng hát hành quân xa

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre50">

 Mà không nhớ thương người vợ hiên...

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre50">

 Rồi em nhớ em mong

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Chờ chiến sĩ xa xăm lập công...

 </i>
</p>
<p class="msonormal12">

 Lời đàn con:

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal9">

Ai có nghe tiếng hát hành quân xa

Mà không nhớ thương đàn trẻ nhỏ...

Rằng: Cha chúng con đâu?

Về mua bánh cho con, mẹ ơ...

Cũng trên âm giai trưởng trong sáng đề' nói về' niềm hy vọng trong nỗi buồn. Cũng chia làm hai đoạn, đoạn kể' truyện người đi xa, và tâm tình của người trong cuộc. Và cũng viết thành ba lời cho người mẹ, người vợ và người con.

Khó tưởng tượng là mình đi bộ trên đường phố' Paris mà

lại nhớ đến một ca khúc ở nhà!...

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Về`nhạc thuật thì Người Về`phong phú hơn Nhớ Người Ra Đi. Viết trên cung Ré Trưởng, nét nhạc Phạm Duy thật uyển chuyển, tha thiết. Mỗi câu bắt đầu sau nửa phách, không vững nhạc lý thì ca sĩ dễ hát “rớt” lắm! Khi trình bày loại ca khúc này, ca sĩ phải hát đủ ba lời, không thể chỉ hát một hay hai lời mà thôi.

</p>

<p class="msonormal">

Hình ảnh người mẹ:

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Me có hay chăng con về`

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Chiều nay thời gian đứng im để`nghe

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Nghe gió trong tim tràn trề`

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

*<i class="calibre12">

Nụ cười nhăn nheo bỗng rụng lệ nhòe...

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">

</p>*

*<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Me ơi, me ơi chuông chùa nào la đà

</i>
</p>*

*<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Nhớ tới, nhớ tới những linh hồn vắng nhà

</i>
</p>*

*<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Một vòng hương trắng xóa

</i>
</p>*

*<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Tình nồng trong thương nhớ

</i>
</p>*

*<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Gửi người chiến sĩ chết trong xa mờ...
*

</i>
</p>
<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal">

 Tuyệt chiêu Phạm Duy là những nốt nhạc và chữ láy lại
(me ơi, me ơi, và nhớ tới, nhớ tới) nghe càng thiết tha quyến
luyến. Quỳnh

 Giao thích nhất câu “nụ cười nhăn nheo bông rưng lệ
nhòe”. Còn gì cảm động hơn hình ảnh ấy?

</p>
<p class="msonormal">

 Đây là hình ảnh người vợ trong tâm tưởng:

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Em có hay chẳng anh về`

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Thoạt nhìn người yêu ngỡ trong mộng mê

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">
 <i class="calibre12">

 Ai dám mong chi Xuân về`

 </i>
</p>
<p class="msonormal9">

*<i class="calibre12">

 Nào ngờ vườn đêm có bông hoa kê`...

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

 Em ơi, em ơi xích lại gần đây nào

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

 Nhớ tới, nhớ tới những duyên và sô'ngheo

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

 Trời làm cơn mưa bão

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

 Tình người như tơ liễu

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

 Buồn vì ai đó khóc ai trong chiều...

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">

</p>*

<p class="msonormal">

Quỳnh Giao xin mượn chữ của thầy tư'vi mà ghi rằng "đắc
địa" nhất là ảnh dụ hoa nở trong vườn đêm, khi Xuân chưa về.
Xuân đây không là mùa của đất trời, mà là đêm Xuân của lòng
người vợ trẻ. Rồi cũng thương cho những ai đang khô'đau chia
cách, vì tình như tơ liễu mong manh...

</p>

<p class="msonormal">

Hình ảnh người con:

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Con có hay chăng cha về`

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Lời ca hồn nhiên lú lo ngoài kia

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Chinh chiến đã qua một thì

</i>

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Tuổi thơ nở trên biết bao ê chê`...

</i>

</p>

<p class="msonormal">

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Con ơi, con ơi tiếng cười nở chan hòa

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Nhớ tới, nhớ tới biết bao trẻ thiếu nhà

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Ngoài đường trời Đông giá

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Một đàn chim nhỏ bé

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Gọi về`chia sớt miếng cơm khoai cà...

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>

<p class="msonormal">

Phạm Duy viết tiểu đoạn ba lên một cung rưỡi, từ Ré
Trưởng qua cung Fa Trưởng, tươi tắn như hy vọng lóe sáng. Quỳnh
Giao yêu hình ảnh đàn chim nhỏ bé gọi nhau chia sẻ miếng cơm
khoanh cà. Đơn sơ, mộc mạc, cảnh nghèo nàn mà cũng vô cùng ấm
áp.

</p>
<p class="msonormal">

Ca khúc này ngày xưa trên đài phát thanh, cô Thái Thanh
hát lời một của người mẹ, chị Mai Hương hát lời hai của người
vợ, và người viết bài khi mới 17 tuổi hát lời ba của con trẻ
ngây thơ, phải lên cao một cung rưỡi, với chuôi bốn nốt Fa 5...
Bao nhiêu năm rồi nhỉ?

</p>
<p class="msonormal">

Cứ thế mà mình bị ký ức vây bủa và tiếng là du lịch ở
Paris mà nhớ đến những người thầy cũ, những nghệ sĩ phải lưu
vong. Nghiêm Phú Phi, Nguyễn Khắc Cung, Phạm Đình Chương...
Viết rồi, Quỳnh Giao bần thần vì nhớ không khí ca hát ngày xưa,
nhớ những người đã đi xa, những người vắng mặt, còn lại những
ai?...

</p>
<p class="msonormal131">

</p>
<p class="msonormal">

</p>
</div>
</div>
</div>


```
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a72" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a74">
    <div class="container" id="a73">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                33.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Nghìn Trùng Xa Cách
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal36">
          </p>
          <p class="msonormal36">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal65">
            <span class="calibre34">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  1968.
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


Trên con đường đời Việt Nam nói chung có biết bao nhiêu
là khó khăn và trên con đường riêng của tôi có biết bao nhiêu
là hệ lụy, sau mười năm gần gũi nhau, đã đến lúc mà tôi và Nàng
Thơ của tôi phải chia tay nhau. Trước đây, nếu tôi soạn những
tình khúc có thật, dành riêng cho một người tình, tạm gọi là
những bài tình ca đôi lứa thì bây giờ, tôi soạn Tình Ca Một
Mình.

</p>

<p class="msonormal65">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal65">

Bây giờ thì thực sự là chia phôi rồi! Có hứa hẹn dừng xa
nhau thì cũng phải tới lúc có người qua cầu, và tôi nghĩ rằng
cũng chẳng còn gì nữa đâu đề'mà gọi mãi nhau... Thế'nhưng còn
nhiều lắm, còn quá nhiều dư âm của cuộc tình, cho nên tôi sẽ
khản tiếng kêu lên gọi hồn người bằng những tình khúc đây ấp kỷ
niệm xưa...

</p>

<p class="msonormal63">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

Nghìn Trùng Xa Cách

</p>

<p class="msonormal37">

(Saigon-1969)

</p>

<p class="msonormal37">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghìn trùng xa cách người đã đi rồi

</p>
<p class="msonormal37">

 Còn gì đâu nữa mà khóc với cười

</p>
<p class="msonormal37">

 Mời người lên xe về`miền quá khứ

</p>
<p class="msonormal37">

 Mời người đem theo toàn vẹn thương yêu

</p>
<p class="msonormal37">

 Đứng tiễn người vào dĩ vãng nhạt màu

</p>
<p class="msonormal37">

 Sẽ có chẳng nhiều đón đầu

</p>
<p class="msonormal37">

 Nối gót người vào dĩ vãng nhiệm màu

</p>
<p class="msonormal37">

 Có lũ kỷ niệm trước sau

</p>
<p class="msonormal37">

Vài cánh xương hoa nằm ép trong thơ

</p>
<p class="msonormal37">

Rồi sẽ tan đi mịt mù

</p>
<p class="msonormal37">

Vật tóc nâu khô còn chút thơm tho

</p>
<p class="msonormal37">

Thả gió bay đi mịt mù

</p>
<p class="msonormal37">

Nghìn trùng xa cách người đã đi rồi

</p>
<p class="msonormal37">

Còn gì đâu nữa mà giữ cho người...

</p>
<p class="msonormal37">

Trả hết về người chuyện cũ đẹp ngời

</p>
<p class="msonormal37">

Chuyện đôi ta buồn ít hơn vui

</p>
<p class="msonormal37">

Lời nói, lời cười

</p>
<p class="msonormal37">

Chuyện ngắn chuyện dài

</p>
<p class="msonormal37">

 Trả hết cho người, cho người đi

</p>
<p class="msonormal37">

 Trả hết cho ai ngày tháng êm trôi

</p>
<p class="msonormal37">

 Đường em đi trời đất yên vui

</p>
<p class="msonormal37">

 Rừng vắng ban mai, đường phở trắng soi

</p>
<p class="msonormal37">

 Trả hết cho người, cho người đi

</p>
<p class="msonormal37">

 Trả hết cho ai cả những chua cay

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngày chia tay, lặng lẽ mưa rơi

</p>
<p class="msonormal37">

 Một tiếng thương ôi, gửi đến cho người

</p>
<p class="msonormal37">

Trả nôt đôi môi gượng cười

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghìn trùng xa cách đời đứt ngang rồi

</p>
<p class="msonormal37">

 Còn lời trần trối gửi đến cho người...

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghìn trùng xa cách người cuối chân trời

</p>
<p class="msonormal37">

 Đường dài hạnh phúc, cầu chúc cho người.

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal132">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Tìm hiểu nghệ thuật sáng tác nhạc qua Nhạc phẩm “Nghìn
Trùng Xa Cách” của nhạc sĩ Phạm Duy

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 (Học Trò)

 </i>
</p>

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

 Tiếp tục sự tìm tòi của riêng tôi về`cách sáng tác một
nhạc phẩm thông qua các ca khúc của nhạc sĩ Phạm Duy lần này
tôi chọn nhạc phẩm rất nổi tiếng là Nghìn Trùng Xa Cách. Tôi
chọn bản nhạc này để`học hỏi vì nhiều lý do.

</p>

<p class="msonormal">

 Trước tiên, hầu như người Việt nào cũng đều biết bản
nhạc này, do đó tôi muốn tìm hiểu các yếu tố` nào đã làm bản
nhạc trở nên phổ`thông và nổi tiếng như vậy. Ngoài ra, tôi có ý
chọn một bài nhạc được chính tác giả xếp vào loại “nhạc tình”
là một trong ba loại nhạc mà nhạc sĩ Phạm Duy tự định nghĩa về`
nhạc của ông (tình yêu, sự đau khổ` và cái chết). yếu tố` thứ ba
là do tình cờ, hai bản nhạc trước tôi nghiên ngẫm (xem [1] và
[2]) là do nhạc sĩ soạn nhạc từ lời thơ của hai nhà thơ rất nổi
tiếng là Lưu Trọng Lư và Hữu Loan. Tôi muốn lần này nghiên ngẫm
một bản nhạc do chính nhạc sĩ Phạm Duy soạn cả lời lẫn nhạc, để`
xem ông đã làm những gì khiến cho bản nhạc nổi tiếng như vậy.
Nào, mời các bạn cùng theo tôi tìm hiểu nghệ thuật sáng tác
nhạc của nhạc sĩ.

</p>

<p class="msonormal">

 Trước tiên, mời bạn xem lại lời của bài nhạc:

</p>

<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Nghìn Trùng Xa Cách

</p>

(Saigon-1969)

Nghìn trùng xa cách, người đã đi rồi!

Còn gì đâu nữa, mà khóc với cười?

Mời người lên xe về miền quá khứ

Mời người đem theo toàn vẹn thương yêu.

Đứng tiễn người vào dĩ vãng nhạt màu

Sẽ có chẳng nhiều đón đau.

Nối gót người vào dĩ vãng nhiệm màu

Có kỷ niệm trước sau

</p>
<p class="msonormal1">

 Vài cánh xương hoa nằm ép trong thư

</p>
<p class="msonormal1">

 Rồi sẽ tan như bụi mờ

</p>
<p class="msonormal1">

 Vật tóc nâu khô còn chút thơm tho

</p>
<p class="msonormal1">

 Thả gió bay đi mịt mù

</p>
<p class="msonormal1">

 Nghìn trùng xa cách người đã đi rồi

</p>
<p class="msonormal1">

 Còn gì đâu nữa mà giữ cho người...

</p>
<p class="msonormal1">

 Trả hết về người chuyện cũ đẹp ngời.

</p>
<p class="msonormal1">

 Chuyện đôi ta buồn ít hơn vui

</p>
<p class="msonormal1">

 Lời nói, lời cười

</p>
<p class="msonormal1">

 Chuyện ngắn chuyện dài

</p>
<p class="msonormal1">

 Trả hết cho người, cho người đi

</p>
<p class="msonormal1">

 Trả hết cho ai ngày tháng êm trôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Đường ta đi trời đất yên vui

</p>
<p class="msonormal1">

 Rừng nắng ban mai, đường phở trắng soi

</p>
<p class="msonormal1">

 Trả hết cho người, cho người đi!

</p>
<p class="msonormal1">

 Trả hết cho ai cả những chua cay

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngày chia tay, lặng lẽ mưa rơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Một tiếng thương ôi, gửi đến cho người

</p>
<p class="msonormal1">

 Trả nôt đôi môi gượng cười

</p>
<p class="msonormal1">

 Nghìn trùng xa cách đời đứt ngang rồi

</p>
<p class="msonormal1">

 Còn lời trần trối gửi đến cho người...

</p>
<p class="msonormal1">

 Nghìn trùng xa cách người cuối chân trời

</p>
<p class="msonormal1">

 Đường dài hạnh phúc, cầu chúc cho người...

</p>
<p class="msonormal65">

 Kê'đến, xin mời bạn đọc qua những chú thích của nhạc sĩ Phạm Duy khi nói về nhạc phẩm. Trong “Ngàn Lời Ca - Phạm Duy Tổng Quát”, chương viết về “Hát cho Cuộc Tình - Tình Ca Một Mình”, tác giả đã viết như sau:

</p>
<p class="msonormal65">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal65">

 “1968. Trên con đường đời Việt Nam nói chung có biết bao nhiêu là khó khăn và trên con đường riêng của tôi có biết bao nhiêu là hệ lụy, sau mười năm gân gủi nhau, đã đến lúc mà tôi

và Nàng Thơ của tôi phải chia tay nhau. Trước đây, nếu tôi soạn những tình khúc có thật, dành riêng cho một người tình, tạm gọi là những bài tình ca đôi lứa thì bây giờ, tôi soạn Tình Ca Một Mình. Bây giờ thì thực sự là chia phôi rồi! Có hứa hẹn đừng xa nhau thì cũng phải tới lúc có người qua cầu, và tôi nghĩ rằng cũng chẳng còn gì nữa đâu đề mà gọi mãi nhau... Thế nhưng còn nhiều lắm, còn quá nhiều dư âm của cuộc tình, cho nên tôi sẽ khản tiếng kêu lên gọi hồn người bằng những tình khúc đầy ắp kỷ niệm xưa...”

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Còn trong “Hồi Ký 3”, chương 17, tác giả đã viết:

</p>

<p class="msonormal">

“... Tôi không còn bụng dạ nào đề nghĩ tới chuyện tâm tình. Tôi không còn thời giờ để cuối tuần lái xe đi đón người tình rồi chúng tôi ngồi trong xe hơi hay trên một bãi cỏ hoang ở vùng ngoại ô, nói với nhau những chuyện cao xa, thơ mộng. Người bạn gái cũng cảm thấy phải xa tôi đề bước lên xe hoa. Qua một lá thư viết bằng bút chì, nàng giã từ tôi, không buồn rầu nuối tiếc, không ân hận xót xa. Xong rồi, mối tình của tôi phải chấm dứt ở đây rồi. Tôi soạn bài Nghìn Trùng Xa Cách, coi như lời tiễn biệt người yêu”.

</p>

<p class="msonormal">

Chỉ qua hai đoạn tự bạch ngắn của nhạc sĩ, tôi thấy được một điều là nhạc viết ra, lời viết ra phải chính từ tận đáy lòng mình, với những cảm xúc, kinh nghiệm và rung động rất thật. Có như vậy, nhạc mới có thể đi thẳng vào lòng người được. Tôi gọi đó là “điều kiện cần”, nói theo như cách nói toán học. Nếu không có điều kiện cần này thì “forget it”, nhạc bạn viết ra sẽ chỉ là những sáo ngữ, giả tạo (superficial) như kiểu “tình em xa xăm”, “nỗi đau ngàn năm”, nghe nhiều nhưng chẳng hiểu bao nhiêu.

Tiếp theo, tôi mời bạn đọc cùng tìm hiểu những tìm tòi nhỏ nhỏ của tôi về bài nhạc.

Nhận Xét Chung

Nhạc phẩm Nghìn Trùng Xa Cách có cấu trúc khác hẳn với các nhạc phẩm khác của ông cũng như các bản nhạc của các nhạc sĩ khác cùng thời, dùng cấu trúc ABA hay ABAB. Nó chỉ có hai đoạn dài, tôi tạm đặt tên là đoạn i và ii. Đoạn i có thể gọi là hoàn chỉnh, và nếu nhạc sĩ dẽ dài và thêm vào một đoạn ii nghe được, nhạc phẩm có lẽ sẽ vẫn nổi tiếng. Nhưng chính sự đơn giản đến kinh điển và ngữ nhạc đặc sắc, cùng đoạn ii với một kỹ thuật viết nhạc tinh tế, đã làm cho bài nhạc có một vóc dáng riêng, tạo cho nó có một vị thế cao và được ưa chuộng trong các bản nhạc Việt.

Đoạn I

Tựa Bài

Ngay cả việc đặt tên bài cũng là một nghệ thuật của nhạc sĩ. Tên nhạc phẩm lại cũng là bốn nốt đầu của bản nhạc, và được lặp đi lặp lại ở những chỗ quan trọng nhất trong bài, khiến mỗi khi nghĩ về bài nhạc, là người ta nhớ ra liền nội dung, nhớ ngay cách hát ra sao. Thậm chí, “nghìn trùng xa cách” cũng đã trở thành một cách nói văn hoa đề trao đổi mỗi khi phải từ biệt người thân đi xa nhà.

Nhạc đề

Trong bản nhạc này, nhạc đề (nét nhạc) không có gì khác hơn là câu đầu tiên, “Nghìn trùng xa cách, người đã đi rồi”. Chúng ta thấy tác giả lặp lại hai lần ngay khi bước vào bài hát, nhấn mạnh và cũng đề khẳng định nhạc đề, cũng như nhấn mạnh ca từ đằng sau nốt nhạc. Nhạc đề được lặp lại ở cuối đoạn i, cũng như ở cuối đoạn ii, cũng nhằm mục đích khẳng định như trên.

<p class="msonormal134">

Nhạc đề dựa hoàn toàn trên ba nốt chính của thang âm Do trưởng sol do mi, lại kết câu bằng chính nốt Do, do đó có một màu sắc rất mạnh, rất thực, rất quả quyết. Trong trường hợp này, ý nhạc tạo nên một sự khẳng định về một sự mất mát người yêu. Nốt Fa được giới thiệu thoáng qua ("người đã đi rồi") nhưng rồi lại trở về nốt Do.

</p>

<p class="msonormal134">

<b class="calibre6">

Sườn Bài

</p>

<p class="msonormal134">

Đoạn i này là một đoạn nhạc hoàn chỉnh, vì có đủ mở bài, thân bài, và kết luận. Ý nhạc được phát triển rất hài hòa, cân đối. Cung nhạc từ từ vươn lên, từ "mời người lên xe" đến "toàn vẹn thương yêu", rồi lắng đọng ở lưng chừng với "đón đau" và "trước sau", đề rồi "hạ cánh" ở "mặt mù". Hai câu kết không gì khác hơn là sự lặp lại ý nhạc đã báo trước ở hai câu đầu, do đó có tác dụng khẳng định cho lời nhạc là "còn gì đâu nữa, mà giữ cho người".

</p>

<p class="msonormal134">

<b class="calibre6">

Cách phát triển nhạc ngữ

</p>

<p class="msonormal134">

Bài nhạc mở đầu bằng một lời tán thán "người đã đi rồi!" Sau đó, tác giả dỗ hờn bằng cách "mời" người yêu lên xe hoa và hãy "đi qua đời tôi" cho xong. Nhưng ngay lập tức, tác giả lại nhớ nhung về "lũ kỷ niệm" và đưa ra dẫn chứng tức thời như "vài cánh xương hoa" và "vạt tóc nâu khô". Cuối cùng, tác giả chua xót kết luận là giữ những kỷ niệm đó cho người làm chi, một khi người đã đi rồi.

</p>
<p class="msonormal">

 Cảm giác của tôi khi đọc kỹ lời đoạn này là thấy nó vừa giống lại vừa khác một nhạc phẩm khác cũng do Phạm Duy phổ thành nhạc từ thơ Cung Trầm Tưởng, đó là nhạc phẩm Tiễn Em. Trong nhạc phẩm này, ta thấy cũng có sự đưa tiễn giữa người nam và người nữ, cũng có “lên xe tiễn em đi, chưa bao giờ buồn thê”, rồi “anh một mình ở lại,” v.v... Tuy nhiên, tình cảm trong nhạc ngữ ở Nghìn Trùng Xa Cách đã không còn đơn thuần là tả thực nữa, mà đây những hình ảnh rất thơ, tuy thực mà phẳng phất vẻ siêu thực, và nhất là rất nguyên thủy (original), do chính tác giả nghĩ ra chứ không vay mượn ở nơi khác.

</p>
<p class="msonormal">

 Thực vậy, chính chữ “mời” trong “mời người lên xe” đã là một “bật mí” (give away clue) cho ta thấy điều này. Tại sao lại phải “mời” người lên xe? Người lên thì cứ tự nhiên lên chứ, sao lại phải mời? Tôi nghĩ, mời ở đây là

 <i class="calibre12">
 “mời” người nữ trong tâm tưởng
 </i>
 của nhạc sĩ (chứ không phải người tình thật bằng xương bằng thịt), lên xe đi về “miền quá khứ” của nhạc sĩ!

</p>
<p class="msonormal">

 Khi ta đã hiểu điều mâu chốt này rồi thì những nhạc ngữ còn lại trở nên dễ hiểu vô cùng. Vì là người tình trong tâm tưởng nên mới có những chữ như “về miền quá khứ”, “dĩ vãng nhạt màu”, “dĩ vãng nhiệm màu”, v.v... Và vì tình yêu là một sự thê rất khó đoán hậu quả, nói thê này làm thê khác, nên người nam vừa nói câu trước là “đứng tiễn người vào dĩ vãng nhạt màu, sẽ có chẳng nhiều đón đầu”, câu sau đã lập tức “nói gót người vào dĩ vãng nhiệm màu”!

</p>
<p class="msonormal">

 Hai hình tượng tiếp theo, “vài cánh xương hoa” và “vật tóc nâu khô”, tôi cho là rất nghệ thuật và “nguyên thủy”, vì

ngoài việc đã tạo ra được những hình tượng cụ thể'đề'minh họa những tình cảm giữa hai nhân vật chính, chúng còn tạo thêm những hình ảnh đầy màu sắc, góp phần thi vị hóa nhạc ngữ. Ngoài ra, chúng cũng được nhân cách hóa đề'trở thành một người nữ đã ra đi "mịt mù". Quan trọng nhất, hai vật "làm tin" đó trở thành vô dụng vì chúng có còn nghĩa gì nữa đâu đề'"mà giữ cho người"! Trong các bản nhạc Việt, ta khó tìm ra những hình ảnh rất nguyên thủy và lại được sử dụng "đạt" đến như vậy!

Ngoài ra, nhạc sĩ đã khéo léo sắp xếp thứ tự chữ trong câu, đề'cùng với nhạc, chúng tạo ra một tình cảnh "dùng dằng kẻ ở người đi" trong tâm tưởng người nam. Thí dụ như trong câu "sẽ có chẳng nhiều đớn đau", thực ra ý là có ít đớn đau, nhưng khi đổi thành "có chẳng nhiều" và cho hai chữ có và nhiều vào nhịp mạnh, hóa ra lại là có nhiều đớn đau! (mà vẫn phải giả vờ là chỉ có ít đớn đau). Ta sẽ thấy trong đoạn ii cũng có vài ba tình huống như vậy, thí dụ như khi "vui nhiều hơn buồn" được chuyển thành "buồn ít hơn vui" và vì nhịp mạnh rơi vào chữ "ít" và "vui", nên ta nghe ra (và hiểu) là ít vui!

Phát triển giai điệu và cung nhạc

Nhạc phẩm này sáng tác theo phong cách viết nhạc Tây phương chứ không dùng nhạc dân ca làm nền tảng, nên ta có thể' so sánh nó với những chuẩn mực viết nhạc của nhạc phổ'thông. Tôi thấy cả đoạn i cách thức phát triển nhạc rất là cô'điển và nhất là rất "Phạm Duy", khi ông khai triển bốn nốt nhạc sol sol do mi (nghìn trùng xa cách) một cách rất mẫu mực lên những biến thể'khác như mi mi fa sol (mời người lên xe), rồi lại dùng thể' đảo như ré ré sol sol (đứng tiễn người vào), cũng như biến thể' của nhạc đề'thành re la sol sol (vài cánh xương hoa), la fa mi mi (vật tóc nâu khô) đề'rồi trở về'nhẹ nhàng nhạc đề'làm kết luận.

</p>
<p class="msonormal">

 Thực vậy, sau hai câu đầu dùng phương pháp lặp
(repetition), tác giả đã phát triển ý nhạc lên thành một cặp
hai câu lặp khác:

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre50">

 Mời người lên xe về miên quá khứ

 </i>
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Mời người đem theo toàn vẹn thương yêu.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Sau đó đảo ý nhạc và phát triển cho câu nhạc không còn
cấu trúc 4 4 4 4 như hai đoạn nhỏ trên nữa, mà đã trở thành 4 4
4 2, và lặp lại hai lần:

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đứng tiễn người vào dĩ vãng nhạt màu

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Sẽ có chẳng nhiều đón đau.

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

*<i class="calibre12">

Nổi gót người vào dĩ vãng nhiệm màu

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Có lũ kỷ niệm trước sau

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">

Rồi bằng phương pháp mô phỏng cấu trúc câu nhạc trước,
nhạc sĩ khai triển tiếp nét nhạc đó thành một nét nhạc hao hao
giống khác và cho nó từ từ đi về chủ âm. Ta cũng thấy giữa hai
câu với nhau có một sự đối xứng rất chặt chẽ, và vần luật rất
sát (trong đoạn cũng như trong cả nhạc phẩm):

</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Vài cánh xương hoa nằm ép trong thư

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Rồi sẽ tan như bụi mờ

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

Vạt tóc nâu khô còn chút thơm tho

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">
<i class="calibre12">*

 Thả gió bay đi mịt mù

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">

 Cuối cùng là sự lặp lại mở bài với một kết luận chắc
 nịch:

 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nghìn trùng xa cách người đã đi rồi

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Còn gì đâu nữa mà giữ cho người...

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">

 Các kỹ thuật khác nhạc sĩ dùng trong đoạn này có thể kê
 ra như: giữ tiết tấu căn bản, dùng quãng đẽ hát cũng như các
 nốt pycnon liền nhau (mi mi fa sol - mời người lên xe, sol sol
 la ti - mời người đem theo), hoặc kỹ thuật mô phỏng: từ do do
 mi mi (dĩ vãng nhật mâu) sang la la re re (sẽ có chẳng nhiều)
 đẽ làm cho câu chuyển động liên tục và tránh nhàm chán, v.v...

 </p>
 <p class="msonormal">

 Nói vậy, nhưng từ nhạc đẽ đẽ làm nên cả đoạn nhạc là
 thuộc về tài năng thiên phú của mỗi người, phân tích tự thân
 giai điệu đẽ nói rằng nó hay hay dở là chuyện phù phiếm, "không
 thể nghĩ bàn". Do đó, bạn thấy tôi chỉ chia sẻ với bạn nhiều
 đến chuyện "prosody", là việc viết lời ăn khớp với nhạc và qua
 đó nâng cao nhạc ngữ lên, hoặc những kỹ thuật viết nhạc căn bản
 khác mà tôi tự học (và chờ thời cơ thực hành) mà không lạm bàn
 thật sâu về cách viết giai điệu cho thật đẹp. Cái đó tùy thuộc

vào chính vôn sóng, trình độ cảm thụ âm nhạc, lòng đam mê sáng tạo tới tận cùng sức lực, và sự cố gắng tự làm mới của bạn.

</p>

<p class="msonormal">

<b class="calibre6">

Đoạn II Nhạc đề`

</p>

<p class="msonormal">

Ngoài việc phát triển ý nhạc tất yếu phải có của từng đoạn i và ii, điểm nổi bật là nét nhạc của đoạn ii lại là thể' đảo, trong đó hai nốt đầu của nửa câu trên được biến đổi (trả hết về`người), khác hẳn đoạn i. Chúng ta sẽ thấy tác giả có một chủ ý rõ ràng khi làm như vậy.

</p>

<p class="msonormal">

Thật vậy, trong đoạn ii ta thấy nét nhạc biến đổi rất nhiều nhưng chỉ ở hai nốt đầu (buồn ít hơn vui, người khóc người cười) trong khi đoạn i thì đa số`lại là hai cặp nốt nhạc có cùng nốt (nghìn trùng xa cách, mời người lên xe, đứng tiễn người vào, dĩ vãng nhạt màu,...) Theo tôi nghĩ, đó chính là cách tác giả tạo nên một sự tương phản trong nhạc, qua đó tạo nên sự đa dạng trong một thể'đồng nhất, một trong các yếu tố` căn bản mà nghệ thuật rất hay theo đuổi.

</p>

<p class="msonormal">

<b class="calibre6">

Một nghệ thuật chuyển hệ tình tê`

</p>

<p class="msonormal">

Nếu nhìn sơ qua nhạc bản, ta sẽ bị làm vì tưởng đoạn ii chỉ đơn thuần là một chuyển hệ (modulate) đơn giản từ Do trưởng sang Do thứ rồi về`lại Do trưởng, nhưng thực ra không phải vậy. Nhạc sĩ đã khéo léo tạo ra một "lộ trình" như sau:

</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 C thứ -> G7 -> G thứ -> G

</p>
<p class="msonormal">

 Thực vậy, đầu tiên ông đổi sang từ Do trưởng sang Do thứ
với dấu biểu 3 nốt giáng, tạo cho đoạn nhạc có một màu sắc buồn
bã, tương phản với đoạn i.

</p>
<p class="msonormal">

 Trả hết về người chuyện cũ đẹp ngời.

</p>
<p class="msonormal12">
 <i class="calibre12">

 Chuyện đôi ta buồn ít hơn vui

 </i>
</p>
<p class="msonormal12">
 <i class="calibre12">

 Lời nói, lời cười

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Chuyện ngắn chuyện dài

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

Trả hết cho người, cho người đi

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">

 Sau đó ông mô phỏng đoạn trên đề' làm tiếp đoạn kê; kết
 thúc ở "cho người đi" với một nốt không ổn định (re).

 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Trả hết cho ai ngày tháng êm trôi

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đường ta đi trời đất yên vui

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Rừng nắng ban mai, đường phở' trắng soi

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Trả hết cho người, cho người đi!

 </i>
 </p>
 <p class="msonormal">

 Tuy nhiên, ở chính chỗ này, thay vì đề' dẫn đi về' nốt chủ
 âm, ông tài tình dùng hai phép mô phỏng (imitation) và lặp
 (repetition) đề' lặp ngay lại chính xác đoạn đầu trước đó (trả
 hết về' người, chuyện cũ đẹp ngời), nhưng với các nốt nhạc đã
 được chuyển hệ (modulate) sang âm giai Sol thứ (chỉ có hai nốt

giáng). Tuy nhiên, trên tờ nhạc của ông không ghi lại chi tiết này, mà vẫn giữ nguyên là 3 nốt giáng.

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Trả hết cho ai cả những chua cay

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Ngày chia tay, lặng lẽ mưa rơi

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Ta thấy, vì “mục tiêu” chuyển hệ đã thành công, người nghe chỉ bị lạ tai một tí, rồi lại êm tai ngay vì nghe câu nhạc hết như ở đầu đoạn ii, mục tiêu tiếp theo về nhạc thuật giờ đây là làm sao trở về Sol trưởng một cách nhanh và nhẹ nhàng.

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Một tiếng thương ôi, gửi đến cho người

</i>

</p>

<p class="msonormal">

<i class="calibre12">

Trả nốt đôi môi gượng cười

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Với câu cuối, ta thấy ông đã “nhẹ nhàng” hạ cánh bằng cách cởi bỏ trước tiên là nốt si giáng, rồi tới la giáng, để trở về nốt Sol (trưởng). Thật là một cuộc hạ cánh an toàn!

</p>
<p class="msonormal12">

 Phi cơ đã hạ cánh an toàn, giờ là lúc lặp lại nhạc đề`
quen thuộc và một kết thúc nhạc ngữ đầy kịch tính (dramatic):

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nghìn trùng xa cách đời đứt ngang rồi

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Còn lời trần trôi gửi đến cho người...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 Rồi bài nhạc cũng đã kết bằng cung Do trưởng toàn vẹn,
nhưng là cho ai kia, chứ đâu phải cho ta!

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nghìn trùng xa cách người cuối chân trời

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Đường dài hạnh phúc, cầu chúc cho người...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

Prosody, prosody, prosody

Bạn sẽ hỏi tôi: “nhạc sĩ làm nhạc câu kỳ như vậy với dụng ý gì?” Xin thưa, ngoài việc làm cho giai điệu được đa dạng hơn và nghe không nhàm chán, mục đích chính là để làm cho nhạc ăn khớp theo lời (prosody). Thực vậy, khi lời thì là “cười” trong khi nhạc thì vẫn ở điệu thức thứ buồn bã thì có điều gì “không ổn” rồi.

Tuy vậy, cái “gượng cười” này không trọn vẹn, vì thuộc về Sol trưởng chứ không về Do trưởng! Ta thấy một minh họa bậc thầy cho câu hỏi làm cách nào để mô tả “gượng cười” trong nhạc.

Các chi tiết khác về nhạc thuật cũng như nhạc ngữ trong đoạn ii cũng còn khá nhiều, nhưng tôi để dành lại để bạn đọc tìm hiểu, không thôi bạn lại “gượng cười” bảo tôi rằng: “ông nói toạc ra hết thì “còn gì nữa đâu” để tôi tìm hiểu, thôi tôi “trả lại” cả bài cho ông”.

Thay Lời Kết

<p class="msonormal">

Trong một bài phỏng vấn nhạc sĩ Phạm Duy ở trong nước đầu năm nay (2006), người ký giả có hỏi nhạc sĩ nghĩ sao về đời sống âm nhạc và những sáng tác mới của các nhạc sĩ trẻ hiện nay. Câu trả lời làm tôi giật mình. Nhạc sĩ Phạm Duy nói là “âm nhạc hiện nay kém sang trọng. Thiếu sự cuốn hút và rung động lòng người”. Nhạc sĩ cũng khuyên “bản thân nhạc sĩ trẻ phải biết trau dồi nâng cao trình độ thẩm mỹ của mình, không ỷ mình trẻ rồi muốn nói gì viết gì cũng được”. Theo tôi, đây là một nhận xét hoàn toàn xác đáng và có tính xây dựng. Ngoài ra, tôi cũng nghe “phong thanh” là nhạc sĩ sẽ cho xuất bản một quyển sách về nhạc thuật, tôi rất hy vọng quyển sách ấy sẽ có nhiều điều lý thú đề' chúng ta, những người trẻ, cùng học hỏi.

</p>
<p class="msonormal65">

Thân ái chào bạn và xin hẹn gặp lại bạn trong một lần “tìm hiểu nhạc Phạm Duy” khác.

</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal135">

10/12/2006

</p>
<p class="msonormal136">

Blog: http://hoctro.blogspot.com

</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display: block !important; page-break-before: always !important; break-before:

always !important; white-space: pre-wrap !important">

 </div></body>

</html>

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a76">
    <div class="container" id="a75">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                34.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Như Là Lòng Tôi
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  <br class="calibre4"/>
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  1983, Thị Trấn Giữa Đàng
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```

<
 . Tâm tình ca của tôi lúc này muốn nói lên sự ché'ngự của thiên nhiên vào tâm hồn một con người khi phải sống xa quê hương. Khi chưa đi ra khỏi nước tình cảm thiên nhiên của nghệ sĩ thường tràn lan ra với lũy tre còm, làn khói rơm. Cảnh vật này quá quen thuộc, hiền lành, ngọt ngào, thân ái bởi vì mình sinh ra và lớn lên trong đó. Bây giờ, nếu chúng ta phải lìa bỏ một quê hương xinh xắn đê'ra đi, có khi phải vượt qua dăm ba đại dương, dăm ba lục địa rồi mới tới được nơi tạm cư (chưa phải là định cư vĩnh viễn), thiên nhiên bây giờ ché'ngự ta, đè bẹp ta, và trong ta chỉ còn những nỗi buồn đại dương không đáy, những nỗi sâu đỉnh núi chơ vơ, những nỗi lạnh thị thành xi-măng Âu Mỹ. Bài hát sau đây nói lên điều đó:

</p>
<p class="msonormal48">
</p>
<p class="msonormal1">
<b class="calibre6">

Như Là Lòng Tôi

</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

(Midway City, CALIFORNIA-1983)

</i>
</p>
<p class="msonormal">
</p>
<p class="msonormal1">

Chiều nay ra đứng bên bờ đại dương

</p>
<p class="msonormal1">

Biển âm u, vắng ngắt

</p>
<p class="msonormal1">

Biển bao la một màu tím ngát muộn phiên

</p>
<p class="msonormal1">

Biển mệnh mang niềm nhớ tiếc

</p>
<p class="msonormal1">

Biển run lên từng đợt sóng biếc, ngỗ ngang

</p>
<p class="msonormal1">

Rủ nhau tới chết bên bờ biển hoang

</p>
<p class="msonormal1">

Mặt trời cũng chết trong lòng biển sâu

</p>
<p class="msonormal1">

Biển thương đau mấy kiếp

</p>
<p class="msonormal1">

Biển đơn côi, biển còn nói tiếp cuộc sâu

</p>
<p class="msonormal1">

Biển mông lung gào với gió

</p>
<p class="msonormal1">

Biển hung hăng và làm bão tố'nghiêng trời

</p>
<p class="msonormal1">

<
Biển khơi nhức nhối như là lòng tôi...
>

<
<
Hãy lập kín lại trùng dương
>

<
<
Cho tôi thôi buồn đại dương,
>

<
<
Tái sinh làm con suối vắng
>

<
<
Cho tôi xin là dòng sông
>

<
<
Nơi quê hương sạch và trong uồn quanh ngoài cánh đồng.
>

<
<
Bình minh lên núi, tuyết phủ đầy vai
>

<
<
Vùi thân trong buốt giá
>

<
<
Nằm chờ vợ một hàng núi đá chập chùng
>

<

Rừng xanh xao và chết cồng

</p>
<p class="msonormal1">

Trời không cao và trời vắng bóng mây ngời

</p>
<p class="msonormal1">

Mặt hồ`bằng kín như là lòng tôi

</p>
<p class="msonormal1">

Rồi đi xuống phố`không một người quen

</p>
<p class="msonormal1">

Nhà xi măng cốt sắt

</p>
<p class="msonormal1">

Mọc chênh vênh và làm khuất mắt người tình.

</p>
<p class="msonormal1">

Đường tuy đông mà quá trống

</p>
<p class="msonormal1">

Ngày đi qua chỉ là những bóng không lời

</p>
<p class="msonormal1">

Đời nghe xa vắng như là lòng tôi!

</p>
<p class="msonormal1">

<
Hãy quét tuyết sạch mùa Đông
>

<
<
Cho non cao khỏi lạnh băng
>

<
<
Hãy về`gặp nhau trên đất khách
>

<
<
Ta ôm nhau mà hỏi han
>

<
<
<
Ta gây lại tình thương
>

<
<
Sẽ thấy vui ở cuối đường.
>

<
<
CODA
>

<
<
Biển xanh, núi biếc hay vĩa hè kia.
>

<
<
Rồi đây thấm thiết như là lòng ta!
>

</p>

<p class="msonormal37">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal37">

</p>

<p class="msonormal37">

<b class="calibre6">

Biển khơi nhức nhối Như Là Lòng Tôi

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Quỳnh Giao

</i>

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Tình cảm với thiên nhiên là đề tài phong phú của nghệ sĩ sáng tác. Trong lãnh vực âm nhạc, hầu hết các nhạc sĩ đều có ít nhiều những ca khúc xung tưng quê hương. Một dòng sông hiền hòa, một con suối mơ mộng, một đôi cỏ xanh tươi, một con đê vắng, một lũy tre còm, một làn khói rơm tỏa màu lam trong tiếng sáo diều... đã được diễn bằng nhạc, hát bằng lời từ trong các ca khúc của chúng ta. Thiên nhiên này quá quen thuộc, hiền lành, ngọt ngào thân ái, vì chúng ta sinh ra và lớn lên ở những nơi đó.

</p>

<p class="msonormal50">

Rồi đến một nơi chốn xa lạ, chúng ta lại gặp một thiên nhiên khác. Từ một quê hương xinh xắn, nhỏ bé, có khi chúng ta phải qua dăm ba ngã đại dương hay lục địa để tới một nơi gọi là tạm cư. Bây giờ, cũng thiên nhiên to lớn và lạ lùng ấy lại chèn ép và đè bẹp chúng ta. Trong lòng người nghệ sĩ chỉ còn dâng lên nỗi buồn như đại dương không đáy, như nét chờ vợ của đỉnh núi đơn côi, như nỗi lạnh lùng của thị thành, xa lộ ngút ngàn, cao ốc xi măng, cột sắt không lồ...

</p>
<p class="msonormal50">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal50">

 Cách đây ít lâu, trong chương trình nhạc Xuân của Hội
 Hiếu Nhạc Việt Mỹ, Quỳnh Giao chọn một tác phẩm để trình bày vì
 nhớ lại những cảnh đời xa xưa và nhất là vì thầm mong rằng
 chúng ta không quên một ca khúc đẹp và buồn. Đó là bài Như Là
 Lòng Tôi. Tác phẩm đã gần ba mươi tuổi mà vẫn còn xa lạ với
 nhiều người trong chúng ta. Một cách nào đó, nó là mặt bên kia
 của Nương Chiều, xuất hiện cách nay cũng đã 65 năm....

</p>

<p class="msonormal50">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

 Phạm Duy viết Như Là Lòng Tôi vào năm 1983, tại Thị Trấn
 Giữa Đàng, là cách ông gọi Midway City nằm thu nhỏ kín đáo
 trong thành phố Westminster tại Tiểu bang California. Trước đó,
 Phạm Duy, Thái Hằng và bốn con nhỏ gồm Thái Hiền, Thái Thảo,
 Duy Đức và Thái Hạnh còn tạm cư ở vùng Tampa Bay, Tiểu bang
 Florida, vì gia đình được đưa từ đảo Guam qua đến trại tị nạn
 vùng này. Từ ngày còn ở đảo Guam, người ta nghe ông kêu gọi
 trên máy phóng thanh PTA nhắc nhở bốn con trai lớn còn kẹt lại
 nhà khi ông đi trước, là Duy Quang, Duy Minh, Duy Hùng và Duy
 Cường. Bốn đứa ở đâu có an toàn không?... Một chi tiết rất lạ
 và cũng khá riêng tư, là Phạm Duy hay viết về Mẹ mà cũng lại
 rất lo cho bảy con. Hiểu ra điều ấy, mình cũng thông cảm với
 nhiều quyết định của ông sau này.

</p>

<p class="msonormal">

 Năm xưa, khi đoàn người tị nạn mới định cư tại Cali thì
 khu phố Bolsa còn vắng vẻ, nghèo nàn lắm. Cả khu bấy giờ còn bỏ
 hoang, trống trải, đường còn trải đất bụi mù. Và Phạm Duy viết
 bài Như Là Lòng Tôi đầy tình cảm với thiên nhiên, một thứ tình

cảm lạnh lòng băng giá vì nỗi nhớ nhà. Trong lời giới thiệu, tác giả viết như sau:

</p>
<p class="msonormal">

 “Vào năm 1983, tôi nhận được một lá thư Saigon của một người yêu nhạc, trong đó có dựa vào một câu hát cũ của tôi đề’ đưa ra câu hỏi:

<i class="calibre12">
 Năm năm rồi không gặp, mười năm mất nhau không?
 </i>
 Tôi đã trả lời bằng bài hát sau đây. Trong bài có nhiều tên bài hát cũ...”.

</p>
<p class="msonormal">

 Quỳnh Giao nghĩ rằng trong cách “vội vã trả lời” như ông viết, Phạm Duy đã trút vào nhạc những tâm sự chôn chứa của mình kể’từ khi di tản đến lúc bơ vơ trên đảo rồi trôi dạt về`Florida cho đến ngày dừng chân ở California. Đường như ông viết hộ cho rất nhiều người khác nữa!

</p>
<p class="msonormal137">

 Về`nhạc thuật, ca khúc được Phạm Duy soạn trên cung Do Trưởng, loại âm giai trong sáng, bình dị như trong các ca khúc ông viết cho quê hương ngày xưa, như Tình Ca, Chiều Về`Trên Sông, Viễn Du hay Tình Hoài Hương, v.v...

</p>
<p class="msonormal137">

 Câu nhạc dạo đầu bằng 4 trường canh gồm 14 phách toàn bằng nốt liên ba móc (triolet) tả tâm tư như sóng nước rạt rào, và bắt đầu cũng bằng liên ba móc:

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Chiều nay ra đứng bên bờ đại dương

Biển âm u, vắng ngắt

Biển bao la một màu tím ngắt muôn phiên.

Biển mênh mang niền nhớ tiếc

Biển run lên từng đợt sóng biếc ngỡ ngàn

Rủ nhau tới chết bên bờ biển hoang.

(chuyên cung Sol 7) Trở lại nét nhạc đầu:

Mặt trời cũng chết trong lòng biển sâu

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Biển thương đau mấy kiếp

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Biển đơn côi biển còn tiếp nối cuộc sâu

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Biển mông lung gào với gió

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Biển hung hăng và làm bão tố'nghiêng trời

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Biển khơi nhức nhối như là lòng tôi...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

Qua điệp khúc, Phạm Duy đưa câu nhạc lên cao hơn, với một chuỗi nốt Do, diễn tả niềm thao thức nhức buốt trong lòng, như chỉ muốn lấp biển cả, lấp đại dương để' trở về' làm con sông hay dòng suối nhỏ nơi quê nhà:

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Hãy lập kín lại trùng dương!

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Cho tôi thôi buồn đại dương.

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Tái sinh làm con suối vắng.

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Cho tôi xin làm dòng sông

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Nơi quê hương sạch và trong

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Uôn quanh ngoài cánh đồng...

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

<
Qua lời 2, tác giả dẫn chúng ta rời biển mà lên núi. Khi ra biển, ông chọn lúc hoàng hôn, nhưng khi lên núi, ông đứng dậy từ lúc tinh mơ của buổi bình minh:

</p>
<p class="msonormal138">
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Bình minh lên núi tuyết phủ đầy vai

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Vùi thân trong buốt giá

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Năm chơ vơ một hàng núi đá chập chùng.

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Rừng xanh xao và chết cồng

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

Trời không cao và trời vắng bóng mây ngời,

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

*
Mặt hồ`bằng kín như là lòng tôi!

</i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Rồi đi xuống phố`không một người quen

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Nhà xi măng cốt sắt

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Mọc chênh vênh và làm khuất mắt người tình.

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Đường tuy đông mà quá trống

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Ngày đi qua chỉ là những bóng không lời

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 *<i class="calibre12">

 Đời nghe xa vắng như là lòng tôi!

</i>
</p>
<p class="msonormal139">

 Và đây là điệp khúc 2, như tiếng gào, tiếng than và lời
hẹn hò...

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Hãy quét tuyết sạch mùa Đông

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Cho non cao khỏi lạnh băng.

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Hãy về`gặp nhau trên đất khách.

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Ta ôm nhau mà hỏi han

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Ta gây lại tình thương

 </i>
</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

```
<span class="calibre11">
    Sẽ thấy vui ở cuối đường...
</span>
</i>
</p>
<p class="msonormal">
    <span class="calibre11">
        Với niềm lạc quan mới, tin tưởng ở tương lai, Phạm Duy
viết câu Coda như sau:
    </span>
</p>
<p class="msonormal37">
    <i class="calibre12">
        <span class="calibre11">
            Biển xanh, núi biếc, hay vĩa hè kia
        </span>
    </i>
</p>
<p class="msonormal37">
    <i class="calibre12">
        <span class="calibre11">
            Rồi đây thấm thiết như là lòng ta...
        </span>
    </i>
</p>
<p class="msonormal">
    <span class="calibre11">
        Dĩ nhiên là thời thế đã thay đổi, như thiên nhiên bốn
mùa vậy. Nhưng nếu nghe lại, chúng ta mới hồi tưởng tâm tư ngày
cũ và cái ước nguyện vẫn còn văng vặc: “Quê hương sạch và
trong”. Bỗng lòng mình thấy xót xa...
    </span>
</p>
<p class="msonormal48">
</p>
<p class="msonormal">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a75" style="min-width: 10px !important; min-height:
```

```
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a76" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a78">
    <div class="container" id="a77">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                35. Nương Chiêu
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                1947.
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
              Với chủ trương dùng hiện thực nông thôn đề' sáng tác, tôi
              xưng tụng những con người miền núi và sức cần lao trong những
              buổi chiều trên rẫy trên nương, qua một bài dân ca mới:
            </span>
          </p>
          <p class="msonormal9">
          </p>
```

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Dân Ca Kháng Chiến

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">

Nường Chiều

</p>*

*<p class="msonormal37">

(Lạng Sơn - 1947)

</p>*

*<p class="msonormal37">

Chiều ơi! Lúc chiều về`rợp bóng nường khoai

</p>*

*<p class="msonormal37">

Trâu bò về`rục mỡ xa xôi, ời chiều

</p>*

*<p class="msonormal37">

Chiều ơi! Áo chàm về`quả lúa trên vai

</p>*

*<p class="msonormal37">

In hình vào sườn núi chơi vơi, ời chiều

</p>*

*<p class="msonormal37">

Chiều ơi! Lúc chiều về`là lúc yên vui

</p>*

*<p class="msonormal37">

Qua đường mòn người lúa thơm ngời, ời chiều*

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều ơi! Chiều ơi! Chiều ơi!

</p>
<p class="msonormal37">

 Thu về`đồng lúa nương chiều

</p>
<p class="msonormal37">

 Tay dân cây ngừng giữa làn gió.

</p>
<p class="msonormal37">

 Lúa ngát thơm trên những cánh nương

</p>
<p class="msonormal37">

 Tiếng súng xa nghe lẫn oán thương

</p>
<p class="msonormal37">

 Đây nhà nông phá rừng gây luống

</p>
<p class="msonormal37">

 Mai về, để`lúa trên ngàn

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta nuôi người gìn giữ non nước

</p>
<p class="msonormal37">

 Lúc sức tôi chen với sức anh

</p>
<p class="msonormal37">

 Lấy máu tô cho thắm núi xanh

</p>
<p class="msonormal37">

 Đem mồ`hôi tưới đồng lúa xanh.

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều ơi! Lúc chiều về`mọc ánh trắng tơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Cho ngày mùa bài hát nên thơ, ơi chiều

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều ơi! Mái nhà sàn thở khói âm u

</p>
<p class="msonormal37">

 Cô nàng về`đề`suối tương tư, ới chiều

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều ơi! Biết chiều nào còn đứng trên nương

</p>
<p class="msonormal37">

 Phô`phường nhiều chiều vắng quê hương, ới chiều

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều ơi! Chiều ơi! Chiều ơi!

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Về ca khúc Nương Chiều của Phạm Duy

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Nhà văn Trần Doãn Nho

 </i>
</p>
<p class="msonormal140">
 <i class="calibre12">

 (Bài viết in trên báo VĂN HỌC số tháng 6/2003)

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

... Phạm Duy, trong rất nhiều bài hát, mang sự vật và sự việc và nhân dáng và khung cảnh vào trong ca từ hầu như nguyên vẹn về mặt ý nghĩa. Đậm nét nhất trong thời kỳ đầu là hiện thực nông thôn. Kê'ra thì cũng chẳng có gì đáng ngạc nhiên. Ông sống, và chiến đấu giữa lòng nông thôn và đối tượng sáng tác là quần chúng nông thôn. Phạm Duy nói: "Chủ ý của tôi là làm sao đem được Tân Nhạc vào thôn quê. Cũng may là về'phần đề'tài, tôi có cả một dân tộc của tôi và cả một cuộc đấu tranh thần thánh đề'đưa vào thê'dân ca mới này, do đó mà nó đề~đi vào quần chúng" - Ngàn Lời Ca, tr. 27. Nhạc và lời do đó có tính cách phổ'thông, bình dị và đề~hiếu. Qua ông, khung cảnh sinh hoạt làng quê Việt Nam dường như hiện ra mồn một trước mắt chúng ta bằng âm thanh, bằng hình ảnh và bằng tâm lòng với tất cả các

khía cạnh đặc thù của nó: niềm vui, nỗi buồn, cái đói, cái nghèo, niềm hy vọng, sự đau khổ, cảnh tan nát, sự hiu hắt, không khí êm đềm. Ông không cường điệu hóa, không bi thảm hóa. Ông cô'nói lên những gì xảy ra trong thực tế. Nhiều đoạn ca từ y như những bức tranh vẽ lại cảnh sinh hoạt bên ngoài, không thêm không bớt.

Ao chàm về quảy lúa trên vai - in hình vào sườn núi chơi
vời, ơi chiều... - Lúc chiều về`mọc ánh trăng tơ - Mái nhà sàn
thở khói âm u - Cô nàng về`đề'suối tương tư... Phạm Duy quan
sát thực cảnh bằng cái tâm. Không gian của Phạm Duy là không
gian cuộc sống. Mọi vui buồn đều hiển lộ qua cư'chỉ, thái độ và
cung cách sinh hoạt của con người. Cảnh chiều về`đầu tháng ở
một bản làng trong Nương Chiều có cái gì bình an, thơ mộng...
với các cụm từ "sườn núi chơi vơi", "trăng tơ" (không phải là
trăng non), "suối tương tư" cho ta cái cảm giác thơ mộng, bình
an...

Âm thanh trong tình quê

Âm thanh trong tình quê

Phạm Phú Minh

Phạm Phú Minh

Có những loại âm thanh xem ra rất quen thuộc nhưng người ta chưa bao giờ nghe, mà chỉ đọc thấy trong văn chương. Tiếng chiêng, tiếng công, tiếng tù và chẳng hạn, không phải ai, nhất là những người sinh ra từ khoảng giữa thế kỷ này và lớn lên ở thành phố, đều đã có dịp nghe, mặc dù vẫn hát hoặc nghe hát:

<i class="calibre12">

Chiêng trống công mừng anh lên rẫy xuống đôi xuống nương đi cày...

</i>

Hoặc đọc trong thơ bà Huyện Thanh Quan:

<i class="calibre12">

Tiếng ôc xa đưa lảnh trống dồn.

</i>

**

</p>

<p class="msonormal">

**

Dám chắc hầu hết học sinh nếu không được thầy giảng cho thì cả đời cũng không hiểu được “tiếng ôc” là gì, chứ đừng nói đã nghe nó. Nhiều người có thể còn hỏi: con ôc mà kêu được sao? Có những loại âm thanh không bao giờ phổ biến, chỉ có tại một vùng nào đó thôi, người nơi khác đọc thấy tha hồ tưởng tượng, nhưng mỗi người tưởng tượng một cách khác, thậm chí có trường hợp lại hiểu sai đi. Hồi ở trại Thanh Cẩm, Thanh Hóa, tôi khá thân với anh Sĩ, một sĩ quan cảnh sát người Nam rất giỏi nhạc lý, trước kia có chân trong ban nhạc của Cảnh sát ở Sài Gòn. Một buổi chiều đi làm về, cảnh trí hai bên đường êm đềm bát ngát, một bên là nương sắn và đôi núi, một bên là dòng sông Mã trong xanh, chúng tôi nghe trên đôi vắng xuống hàng loạt tiếng “lộc cóc... lộc cóc...” không đều nhau, lúc thưa thớt, lúc rộn rã dồn dập, tôi nói với anh Sĩ:

**

</p>

<p class="msonormal">

**

- Anh có bao giờ sống đúng với cái cảnh ông Phạm Duy đã tả trong bài Nương Chiều như hôm nay chưa:

<i class="calibre12">

Chiều ơi, lúc chiều về rợp những nương khoai - Trâu bò về giục mỡ xa xôi, ơi chiều...

</i>

Anh nghe tiếng trâu bò giục mỡ đó không?”

**

</p>

<p class="msonormal">

Anh Sĩ nhìn tôi, trợn mắt, miệng há hốc như vừa khám phá ra một bí mật anh không bao giờ ngờ tới:

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

- Trời ơi... trời ơi... té ra... giục mõ là như thế' đó hả? Lâu nay tôi hiểu chữ này hoàn toàn khác, đúng ra là tôi không hiểu gì cả. Tôi tưởng "mõ" đây là cái miệng con trâu con bò, còn "giục" nói theo giọng Nam, có nghĩa là vục vào, đưa vào. Ha ha ha ha...

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

Anh cười ngặt nghẽo, vừa đi vừa ôm bụng cười cho cái sự lảm lẩn đơn giản mà trọng đại đến thế. Tôi nói với anh:

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

- Tôi không làm như anh, nhưng mãi cho đến khi ra ở vùng này tôi mới thấy trâu bò được treo mõ vào cổ' và biết được cái tiếng mõ ấy phát ra như thế' nào. Một khi đã thả trâu bò vào rừng núi để' ăn lá mà không có tiếng mõ tự động phát ra liên tục như thế' thì làm sao biết nó ở đâu mà tìm. Tìm một con đã chết dở, chứ đừng nói cả đàn. Rồi một hôm tôi bỗng liên hệ được cái tiếng mõ xa xôi của ông Phạm Duy với tiếng lộc cóc của đàn trâu ở đây, từ sự thưởng thức hàm thụ một tác phẩm nghệ thuật đến lúc sống thực với nó, chứng nghiệm nó, lắm khi là một đoạn đường rất dài, có thể' là một con đường đau khô' như anh với tôi đang đi.

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

Anh Sĩ nói:

</p>
<p class="msonormal">

>
- Nhưng làm sao trước kia anh hiểu được cái vụ giục mổ
này? Dù chưa thấy, chưa nghe, nhưng anh đã hiểu đúng chứ không
lầm tai hại như tôi!

</p>

<p class="msonormal">

Tôi trả lời:

</p>

<p class="msonormal">

- Không phải khi bắt đầu hát bài đó khi còn niên thiếu
là tôi đã hiểu ngay đâu. Rất nhiều điều mình nghe hoặc đọc từ
nhỏ mãi lớn lên mới dần dần hiểu ra. Tôi kết hợp với hình ảnh
trong những sách khác, nhất là sách truyện đường rừng ngoài Bắc
trong đó mô tả trâu bò đeo mõ, rồi những phương ngữ như trâu gỗ
mõ, chó leo thang, mà dần hiểu ra thôi. Mà cũng hiểu lơ mơ đại
khái, phải dùng trí tưởng tượng để bù đắp rất nhiều. Tôi chắc
không riêng gì tụi mình ở trong Nam khó hiểu những vụ như thế
này, một người từ nhỏ đến lớn sống ở Hà Nội chắc cũng không hơn
tụi mình trong chuyện giục mổ này đâu.

</p>

<p class="msonormal">

</p>

</div>

</div>

</div>

href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">

 </div></body>

</html>


```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>
```

```
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
```

```
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a80">
    <div class="container" id="a79">
```

```
      <div class="container">
```

```
        <div class="section">
```

```
          <h1 class="msonormal141">
```

```
            <b class="calibre87">
```

```
              <span class="calibre40">
```

```
                36.
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
            <b class="calibre57">
```

```
              <span class="calibre40">
```

```
                Phụng Trì Ôi Phụng Trì
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          </h1>
```

```
          <p class="msonormal86">
```

```
            <span class="calibre71">
```

```
              </span>
```

```
          </p>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            <span class="calibre11">
```

```
              <b class="calibre6">
```

```
                <span class="calibre71">
```

```
                  Ludwig van Beethoven
```

```
                </span>
```

```
              </b>
```

```
            <span class="calibre71">
```

đã chữa bệnh bằng nhạc cho chính đời mình biểu tượng qua bản hòa tấu số 6 với tựa đề là Khúc Nhạc Mục Đồng (la symphonie pastorale). Đang gặp chuyện buồn mà nghe bản Mục Đồng là tự nhiên thấy lòng mình thanh thoi hẳn ra. Hãy nhập thân làm

một mục đồng dẫn đàn súc vật ra cánh đồng cỏ, có suối chảy róc rách, tâm hồn thanh thản đầy nhựa sống, bạn bè nhớn nhoe vui vẻ. Dòng nhạc đoạn này thật nhẹ, êm như mây trời, đẹp như bờ hoa dại bên đường. Nhưng bỗng chốc cơn mây đen ủa tới phủ kín ngọt ngào. Sấm chớp hãi hùng. Tiếng nhạc đang gây ấn tượng sợ hãi như đang bị vấp vào cơn giông bão khủng khiếp hết đường thoát. Vậy mà ở đoạn cuối nhạc lại diễn lên một cảnh thật ngoạn nhiên. Bão tự nhiên hết, người mục tử hoàn hồn reo vui ca khúc tạ ơn, như thấy lòng mình mọc cánh bay lên một khung trời mới rộng mở thênh thang.

Trường ca Hàn Mặc Tử cũng muốn được như vậy. Sau phần 1 là sự an bình của nhà thơ khi chưa mắc bệnh... tới phần 2 là sự đau khổ tới điên dại vì bệnh phong... rồi tới phần 3 là sự vượt qua số phận để tới sự an bài nhờ có lòng tin vào Đức Mẹ Maria.

Bài Phụng Trì Ôi lạy trở lại hành âm của phân khúc Ave maria để viên mãn một chu trình. Bốn câu thơ đã ngân vang âm hưởng của lời tán tụng vẻ đẹp thánh thiện của nàng thơ. Nghệ thuật diễn xướng ở phân khúc này đã không ngừng lại ở nghệ thuật đồng ca

cô diễn mà đã kết hợp với nghệ thuật diễn xướng dân ca: hát đũa, hát đôi. Hình tượng âm nhạc toát ra tính cách trữ tình, rất người mà vẫn trong suốt như vẻ đẹp thiên thần.

Phụng Trì hay Bay Cao Lên

Phượng Trì ôi Phượng Trì ôi Phượng Trì

Thơ tôi bay suốt một thời chưa thấu

Hồn tôi bay biết bao giờ mới đậu

Trên triêu thiên ngời chói vạn hào quang

Trên triêu thiên ngời chói vạn hào quang

Mặt trời

Một câu cuối cùng của Thái Nam Trân

```

</p>
<p class="msonormal9">
  <span class="calibre73">
    </span>
    <br class="calibre4"/>
  </p>
  <p class="msonormal">
    <span class="calibre34">
      Lòng vua chúa cũng như lòng lê thứ đều có thể cảm thông,
      yêu mến, trân trọng thơ ca, tình tự của Hàn Mặc Tử nhưng có lẽ
      chỉ có một người đã thực sự góp nhiều công sức để đưa thơ Hàn
      Mặc Tử bay lên cao vút, đi xa xôi ngàn vạn chốn nơi, người đó
      là nhạc sĩ Phạm Duy với công trình compact disc NHẠC THOẠI
      TRƯỜNG CA HÀN MẶC TƯ.
    </span>
  </p>
  <p class="msonormal86">
    <span class="calibre71">
      </span>
    </p>
  </div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a79" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a80" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>

```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>
```

```
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
```

```
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a82">
    <div class="container" id="a81">
```

```
      <div class="container">
```

```
        <div class="section">
```

```
          <h1 class="msonormal7">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre40">
```

```
                37. Quán Bên Đường
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          </h1>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            </p>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre11">
```

```
                <br class="calibre4"/>
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          </p>
```

```
          <p class="msonormal">
```

```
            <b class="calibre6">
```

```
              <span class="calibre11">
```

```
                Bài thơ mà tôi phở'nhạc
```

```
              </span>
```

```
            </b>
```

```
          <span class="calibre11">
```

và đặt tên là Quán Bên Đường đã được anh Bình Nguyên Lộc
 đưa cho tôi vào khoảng 1963, khi đó anh không muốn cho tôi đề
 tên thi sĩ. Tôi đành đề tên Bình Nguyên Lộc là tác giả... Nhưng
 sau năm 2000 tôi mới biết tác giả là Trang Thê'Hy với bút danh
 là Minh Phầm.

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Quán Bên Đường

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngày xưa ngày xưa ngày xưa

</p>
<p class="msonormal37">

 Chiều mơ chiều nắng đẹp khoe màu tơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Hai đứa mình còn trẻ thơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Rủ nhau ngồi ngưỡng cửa chơi thân thơ.

</p>
<p class="msonormal37">

 À a a nhớ nhớ em còn mái tóc bánh bèo

</p>
<p class="msonormal37">

 À a a nhớ má chưa hồng da mét vì em nghèo

</p>
<p class="msonormal37">

Đầu anh còn húi trọc, còn húi trọc

</p>
<p class="msonormal37">

Khét nắng hôi trâu thềm đi học, thềm đi học

</p>
<p class="msonormal37">

Thềm đi học...

</p>
<p class="msonormal37">

Em cầm một củ khoai

</p>
<p class="msonormal37">

Ghé răng cạp vỏ rơi

</p>
<p class="msonormal37">

Xong rồi mình chia đôi

</p>
<p class="msonormal37">

Khoai sùng này lượm mót

</p>
<p class="msonormal37">

Sao ngọt lại ngọt ghê

</p>
<p class="msonormal37">

Giờ đây kỷ niệm ngày xưa

</p>
<p class="msonormal37">

Giờ đây cảnh cũ chìm xa mù khơi

<p>

<p class="msonormal37">

Gặp nhau một chiều lạnh mưa

<p>

<p class="msonormal37">

Nhìn nhau quần áo bảnh bao mừng sao.

<p>

<p class="msonormal37">

Nhìn em còn xinh còn tươi

<p>

<p class="msonormal37">

Đời em tưởng đâu là vui

<br class="calibre4"/>

<p>

<p class="msonormal37">

Nhà em phải chẳng là đây?

<p>

<p class="msonormal37">

Dè đâu chẳng may là quán

<p>

<p class="msonormal37">

Em bèo hình hài đem bán...

<p>

<p class="msonormal37">

Rồi em hỏi anh: làm chi?

<p>

<p class="msonormal37">

 Cầm bút đề'viết ngày đêm, viết gì?

</p>
<p class="msonormal37">

 Đời thối phải nói là thom

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngồi bút là chiếc cần câu miêng com

</p>
<p class="msonormal37">

 Em hỏi nghệ thuật là chi?

</p>
<p class="msonormal37">

 Là đui, là điếc, là câm mà đi.

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhìn nhau lặng lẽ nhìn nhau

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

 Nào có ai đánh mà sao lòng đau.

</p>
<p class="msonormal37">

 Bánh ngọt cùng mời ăn

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ chẳng củ khoai ngon

</p>
<p class="msonormal37">

 Bánh tươm vàng như nắng

</p>
<p class="msonormal37">

 Bánh này mình chưa cắn

</p>
<p class="msonormal37">

 Sao mà miệng cay đắng?

</p>
<p class="msonormal37">

 Rồi xin một nụ cười thôi

</p>
<p class="msonormal37">

 Cười ư? Anh đã vui quên nụ cười

</p>
<p class="msonormal37">

 Thì xin vài giọt lệ rơi

</p>
<p class="msonormal37">

 Lệ em cạn đã từ lâu, người ơi

</p>
<p class="msonormal37">

 Trước khi từ giã hỏi nhau buồn hay là vui

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">

Thì cứ hỏi ngay cuộc đời

</p>
<p class="msonormal37">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal143">
</p>
<p class="msonormal37">
<b class="calibre6">

Có một bài bình luận: Quán Bên Đường

</p>
<p class="msonormal37">
<i class="calibre12">

Trần Thanh Quí

</i>
</p>
<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

Cách đây đã hơn hai năm vào một ngày đầu tháng 11/2009 nhóm cựu học sinh Cao đẳng - Nữ trung học Qui Nhơn ở trong Sài Gòn có tổ chức một đêm quây quần góp cứu trợ đồng bào bị bão lụt miền Trung ở quán Trăng. Phần văn nghệ bỏ túi đêm hôm đó rất là phong phú, có cả ngâm thơ lẫn ca nhạc và trong dịp này tôi đã được nghe lại bài Quán Bên Đường, Phạm Duy phổ nhạc thơ Trang Thê'Hy. Bài này tôi đã từng được nghe qua vài ba lần vào những năm trước 1975 nhưng đêm hôm đó khi nghe lại Quán Bên Đường, tôi đã phải nghĩ ngợi nhiều điều... Bài thơ này của Trang Thê'Hy có tựa đề ban đầu là Đấng Và Ngọt nhưng khi được đăng trên tuần báo Vui Sống năm 1959, Bình Nguyên Lộc đã sửa lại là Cuộc Đời của Minh Phàm, một bút hiệu của Trang Thê'Hy. Thiết tình mà nói nếu tôi có đọc bài thơ này trước đó thì tôi nghĩ, chắc cũng không có gì day dứt trong tôi nhưng với sự phù phép tài tình muôn thuở Phạm Duy đã phổ nhạc bài này rất thành công và với giọng ca đầy xúc cảm của Thái Thanh đã làm cho người nghe phải

suy gẫm nhiều thứ...

</p>

<p class="msonormal">

Bài hát như một bức tranh sống động kể về câu chuyện của hai người. Một buổi chiều nắng đẹp, hai đứa trẻ con nhà nghèo ngồi chơi trên ngạch cửa và trong khung cảnh êm đềm, thanh bình đó chúng đã cùng chia nhau ăn củ khoai sùng luộc mót mà lại thấy ngon ngọt làm sao...

</p>

<p class="msonormal">

Và khi những kỷ niệm ngày xưa đã mờ xa, vào một chiều lạnh mưa hai đứa trẻ ngày nào lại tình cờ gặp nhau nơi đất lạ trong bộ quần áo sang trọng. Cô dung nhan xinh tươi, anh mừng cứ tưởng đời cô vui, nhưng nào anh có ngờ đây chỉ là cái quán, cô đem hình hài rao lên bán cho người mua vui trong phút giây, thật xót xa!!!

</p>

<p class="msonormal">

Tôi nghĩ ông nhà văn này cũng nghiệt ngã, ai khiến ông ghé chỉ cái Quán Bên Đường đề rồi chợt thấy lòng mình nhiều cay đắng??? Ông biết đó, ở cái thế gian này cái gì có cầu ắt sẽ có cung, đó cũng là chuyện thường tình!!! Cô hỏi anh làm gì? Anh nói anh cầm bút, anh viết những gì mà người ta muốn đọc muốn nghe... Tôi thiết nghĩ, cô và anh ở một khía cạnh nào đó rất giống nhau, có nghĩa là mỗi người tự bán mình theo một cách riêng, cứ sao anh lại ngậm ngùi!

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

Sự thật quá phũ phàng và thực tế thường không như là mong muốn. Miếng bánh ngày hôm nay dù có thơm vàng ngon ngọt trước mắt, cô và anh cùng mời nhau ăn nhưng dù chưa ai cắn mà dường như mỗi người đều đã cảm nhận được ít nhiều cái vị đắng đầu đó của cuộc đời, rồi bù ngùi hồi tưởng lại cái củ khoai sùng ngon ngọt mà họ đã cùng chia nhau ăn ngày nào... Lúc chia tay họ lại hỏi nhau cười, khóc, buồn, vui nên thế nào đây? Thôi đành xin hỏi cuộc đời!

Tôi thấy cuộc đời thường có những trớ trêu và phải nói có những lần gặp gỡ luôn làm bận lòng nhau đến ngổ ngàng. Tôi nghĩ phải chi họ đừng gặp lại nhau ở cái Quán Bên Đường để mỗi người vẫn còn giữ mãi cái hình ảnh đẹp ngày nào trong nhau... Nhưng cuộc đời là vậy, luôn với những ngang trái mà chúng ta lại quá yếu đuối nên thường sống buông thả, dễ dãi với chính mình...

Dưới đây là nguyên văn bài thơ của Trang Thê'Hy.

Đấng Và Ngọt

Ngày xưa hồi còn thơ

Một chiều nắng đẹp khoe màu tơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Tôi cùng em hai đứa

</p>
<p class="msonormal37">

 Thơ thẩn ngồi chơi trên ngạch cửa.

</p>
<p class="msonormal37">

 Tóc em chừa bánh bèo

</p>
<p class="msonormal37">

 Môi chưa hồng, da mét: (con nhà nghèo!)

</p>
<p class="msonormal37">

 Đầu tôi còn hớt trọc

</p>
<p class="msonormal37">

 Khét nắng hôi trâu, thềm đi học

</p>
<p class="msonormal37">

 Em cầm một củ khoai

</p>
<p class="msonormal37">

 Cạo vỏ bằng răng rồi chia hai

</p>
<p class="msonormal37">

 Thứ khoai sùng lượm mót

</p>
<p class="msonormal37">

 Mà sao nó ngọt thôi là ngọt.

</p>
<p class="msonormal37">

 Bây giờ giữa đường đời

</p>
<p class="msonormal37">

 Kỷ niệm ngày xưa mù khơi

</p>
<p class="msonormal37">

 Gặp nhau chiều mưa lạnh

</p>
<p class="msonormal37">

 Hai đứa đều sang trong bộ cánh

</p>
<p class="msonormal37">

 Dung nhan em còn tươi

</p>
<p class="msonormal37">

 Anh mừng tưởng đâu đời em vui.

</p>
<p class="msonormal37">

 Dè đâu đây là quán

</p>
<p class="msonormal37">

 Em bẹo hình hài rao lên bán!

</p>
<p class="msonormal37">

 Đang thời đông khách mua

</p>
<p class="msonormal37">

 Chợ thịt còn sung được vài mùa.

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghe nói anh cầm viết

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghệ thuật là gì em muốn biết.

</p>
<p class="msonormal37">

 - Mùi hôi nói mùi thơm

</p>
<p class="msonormal37">

 Cây bút cầm tay: cần câu cơm

</p>
<p class="msonormal37">

 Đó em ời! Nghệ thuật:

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhắm mắt quay lưng chào sự thật.

</p>
<p class="msonormal37">

 Rồi đôi ta nhìn nhau

</p>
<p class="msonormal37">

 Không có ai đánh mà lòng đau

</p>
<p class="msonormal37">

 Em mời ăn bánh ngọt

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhắc củ khoai sùng mình lượm mót

</p>
<p class="msonormal37">

 Đường bánh tươm vàng mơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Như nắng chiều xưa khoe màu tơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Mới cầm tay chưa cần

</p>
<p class="msonormal37">

 Mà sao nó đáng thôi là đáng!

</p>
<p class="msonormal37">

 Xin anh một nụ cười

</p>
<p class="msonormal37">

 - Cười là sao nhỉ? Quên rồi!


```
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre34">
    Xin em chút nước mắt
  </span>
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre34">
    - Mạch lệ em từ lâu đã tắt!
  </span>
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre34">
    Hỏi nhau: buồn hay vui?
  </span>
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre34">
    - Biết đâu? Ta cùng hỏi cuộc đời.
  </span>
</p>
<p class="msonormal144">
  <span class="calibre11">
    1959, TRANG THẾ'HY
  </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a81" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a82" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a84">
    <div class="container" id="a83">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                38.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Tạ Ơn Đời
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  <br class="calibre4"/>
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  Trong một cuộc phỏng vấn
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


của người phụ trách chương trình phát thanh Văn Học
Nghệ Thuật của Đài Saigon là Nguyễn Đình Toàn, tôi có nói là
vào lúc đó (năm 1951-1960) đối với tôi, chỉ có ba điều quan
trọng: Tình yêu, Sự Đau Khô' và Cái Chết, tôi đã thể'hiện ra cả
ba vấn đề' đó trong nhiều ca khúc...

</p>
<p class="msonormal">

... Như trong bài Tạ Ơn Đời chẳng hạn. Dù tôi hiện đang
sống một cuộc đời phỉ nguyện, tôi đã có đầy đủ vinh quang và
tử nhục (vì một sĩ-căng-đan về'tình), hạnh phúc và khô'đau...
Trước đây, tôi cũng đã động tới cái chết trong bài Nợ Xương
Máu. Nhưng đó là cái chết anh hùng của một người. Cái chết bây
giờ mang tính chất tâm linh..

</p>
<p class="msonormal">

Coi như tôi đã sống tới tận cùng của cuộc sống, và ngay
trong lúc này, tôi muôn cảm ơn cuộc đời bằng một ca khúc nhan
đề:

</p>
<p class="msonormal37">
<b class="calibre6">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
<b class="calibre6">

Tạ Ơn Đời

</p>
<p class="msonormal37">
<i class="calibre98">

(Saigon-1959)

</i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre98">

 <br class="calibre4"/>

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">

 Tim vang còn giây lát

</p>
<p class="msonormal37">

 Hơi run còn thơm ngát

</p>
<p class="msonormal37">

 Dương gian còn trong mắt

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghe tiếng hát chưa nhạt tan

</p>
<p class="msonormal37">

 Bao nhiêu là thương mến

</p>
<p class="msonormal37">

 Bao nhiêu là quyến luyến

</p>
<p class="msonormal37">

 Với bao nhiêu niềm xao xuyến

</p>
<p class="msonormal37">

<
Đời vắng xa như Mẹ hiền.
>

<
<
Ôi một lần nướng nấu
>

<
<
Đi trên đời chẳng lâu
>

<
<
Trong trăm mùa Xuân héo
>

<
<
Tay hái biết bao niềm yêu.
>

<
<
Dầm eo sèo nhân thế'
>

<
<
Chưa phai lòng say mê
>

<
<
Với đôi ba lần gian dối
>

<
<
Đời vẫn ban cho ngọt bùi.
>

<

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Ôi ơn đời chới với

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ khi thân tròn ôm gôi

</p>
<p class="msonormal37">

 Ba trăm ngày trong gói

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngóng trông ra đời góp mối chung vui

</p>
<p class="msonormal37">

 Ôi ơn đời mãi mãi

</p>
<p class="msonormal37">

 Thoát thai theo đời, vun sỏi

</p>
<p class="msonormal37">

 Lớn lên trong vườn ân ái muôn đời.

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

Mang ơn đời chẵn vô~

</p>
<p class="msonormal37">

Dâng cho người yêu góa

</p>
<p class="msonormal37">

Dâng cây đàn bơ vơ

</p>
<p class="msonormal37">

Dâng biết bao ân tình xưa

</p>
<p class="msonormal37">

Mang ơn đời nâng đỡ

</p>
<p class="msonormal37">

Dâng nấm mộ`thô sơ

</p>
<p class="msonormal37">

Với dâng hương hồn thương nhớ

</p>
<p class="msonormal37">

Còn vắn vương trong chiều tà.

</p>
<p class="msonormal145">
</p>
<p class="msonormal9">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal9">

Về`Tạ Ơn Đời

Quỳnh Giao

Nhà thơ Jacques Prévert là một người Pháp nổi tiếng. Ông

ra đời cùng với thế kỷ 20 và tạ thế năm 1977. Đa số người Việt chúng ta biết tới ông qua bài thơ Les Feuilles Mortes, được người bạn là nhạc sĩ Joseph Kosma gốc Hung Gia Lợi phổ vào nhạc, rồi được các ca sĩ Juliette Gréco và Yves Montand trình bày để trở thành ca khúc cổ điển của mọi cặp tình nhân trên đời. Thật ra, tình bạn giữa hai người còn bền chặt hơn giai điệu rơi rụng của chiếc lá úa. Kosma là một nhạc sĩ đa diện, ông soạn nhạc opéra, ballets, nhạc thánh phòng và nhất là viết nhạc phim. Bởi vì ông có huyết thống Do Thái, khi Pháp bị Đức chiếm đóng thì Prévert đã chừa chấp và giúp bạn tiếp tục viết nhạc, nhưng dưới tên giả. Ngoài Les Feuilles Mortes, Kosma còn phổ nhiều bài thơ khác của Jacques Prévert, như Barbara, En Sortant De L'Ecole, Et la Fête Continue, Dans Ma Maison v.v...

Trong những bài này, có lẽ ca khúc ngắn nhất, hát trong một phút chín giây, lại có âm hưởng dài nhất, đến vĩnh cửu. Đó là bài Le Jardin của Prévert.

Cả ngàn năm và cả ngàn năm

</i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Cũng không đủ

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Đề' nói

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Khoảnh khắc vĩnh cửu

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Khi anh hôn em

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Và em hôn anh

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 Một buổi sáng dưới ánh mùa Đông

 </i>
</p>
<p class="msonormal37">

Tại vườn Montsouris ở Paris

Ở Paris

Trên trái đất

Địa cầu cũng là tình cầu...

Nhiều nhà văn nhà thơ của chúng ta cũng cảm nhận như Prévert: tình yêu có thể biến khoảnh khắc thành vĩnh cửu. Nhưng, trao nhau nụ hôn rồi, “người trong cuộc” cũng sẽ có ngày thấy:

Chiều tan trên đường tôi

</i>
</p>
<p class="msonormal9">
<i class="calibre100">

Cố ta như rã rời

</i>
</p>
<p class="msonormal9">
<i class="calibre101">

Hồn ta như gò mối

</i>
</p>
<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Im chờ phút đầu thai...

</i>
</p>
<p class="msonormal">

Phạm Duy đã viết thể trong bài Đường Chiều Lá Rụng. Lúc ấy, nếu người trong cuộc đã thành gò mối, ai là người cảm nhận ra sự vĩnh cửu? Là chúng ta. Chúng ta tiếp tục cảm nhận ra sự vĩnh cửu nhờ tác phẩm của người nghệ sĩ để lại, mà có lẽ cảm nhận dễ nhất nếu đó là một tác phẩm âm nhạc. Chúng ta có thể nghĩ đến điều ấy khi thiên hạ mừng Lễ Tạ Ơn và mình lẩm nhẩm lại bài Tạ Ơn Đời của Phạm Duy.

</p>

<p class="msonormal">

Về tiểu tiết thì Phạm Duy viết bài này vào năm 1959, dường như sau một vụ tai tiếng đã gây đổ vỡ cho nhiều người thân. Đây là tiểu tiết không ai cần nhớ, trừ các nhà muôn viết... "nhạc sư". Nhưng đời sau không biết vẫn thấy bài này quá hay, với lời quá đẹp. Ông mở đầu như một bản tình ca buồn đầy những luyến tiếc. Thể rồi bỗng dứt ở một cảm nhận bất ngờ: "Đời vắng xa như mẹ hiền...". Ông nghĩ gì khi ấy mà từ những

chuyện rong chơi lại thây vắng xa như mẹ hiền? Từ những nỗi
niềm rất riêng tư, Phạm Duy mở ra không gian vĩnh cửu, đề' tuôn
trào những tâm tư rất chung, của nhân thế!

```
</span>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Trong trăm mùa xuân héo
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Tay hái biết bao niềm yêu
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Dằm eo sèo nhân thế!
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Chưa phai lòng say mê!
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal9">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Với đôi ba làn gian dối!
    </span>
  </i>
</p>
<p class="msonormal146">
  <i class="calibre12">
    <span class="calibre11">
      Đòi vẫn ban cho ngọt bùi...
    </span>
```

</i>
</p>
<p class="msonormal12">

 Đây là phần “tự thú” rất riêng tư của người nghệ sĩ. Thê’
rồi, ông chuyển đoạn, nhìn thấu chuyện tư’ sinh, từ khi còn là
bào thai:

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

 Ôi ơn đời chói vói!

</i>

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

 Nhớ khi thân tròn ôm gôi!

</i>

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

 Ba trăm ngày trong gói

</i>

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

 Ngóng trông ra đời góp môi chung vui...

</i>

</p>

<p class="msonormal9">

<i class="calibre12">

 Ôi ơn đời mãi mãi!

</i>

</p>

<p class="msonormal9">

*<i class="calibre12">

Thoát thai theo đời vun xới

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Bao nhân tình thế'giới

</i>
</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Lớn lên trong vườn ân ái muôn đời...

</i>
</p>*

*<p class="msonormal">

Như một kẻ lãng tử'hu đốn trở về`nhà, người nghệ sĩ bật
khóc tạ ơn đời, tạ ơn từ lúc sinh thành, từ ba trăm ngày còn
nằm trong bụng mẹ cho đến khi lớn lên trong vườn ân ái muôn
đời! Tình yêu có thể'biến người đàn ông thành một đứa trẻ thơ,
điều ấy ai cũng có thể'biết. Nhưng trở thành một bào thai cuộn
tròn trong lòng mẹ thì không có thiên cũng phải có tâm phân học
mới giải thích được. Ca khúc quả là đẹp bất ngờ.

</p>*

*<p class="msonormal">

Thế'rồi, gã tình si ấy - giờ đây không còn là chuyện của
người nhạc sĩ nữa, ông nói cho mọi kẻ tình si của nhân thế'vĩnh
cửu - lại từ bào thai tìm đến chỗ~chết.

</p>*

*<p class="msonormal9">
<i class="calibre12">

Mang ơn đời chẵn vô!

</i>
</p>*

Dâng cho người yêu góa!

Mang ơn đời nâng đỡ!

Dâng năm mô`thô sơ...

Thơ Đô~Quý Toàn, “Mùa Xuân yêu Em”, cũng đã có giây phút
dọa nạt đó:

Có cành hoa đẹp

Anh hái cho em

Em không thềm nhận

Anh chết cho xem!...

Ở Phạm Duy, đây không phải là giây phút ăn vạ. Ông thành thật nghĩ mình sẽ chết, sẽ dâng lời tạ ơn cho người yêu góa bụa...

Khi ông viết, cách đây gần nửa thế kỷ, chúng ta biết là ông viết cho ai, nhớ đến ai. Nhưng sau này, Thái Hằng đã ra đi trước ông và những người thân ở chung quanh đều chứng kiến sự suy sụp của ông từ đây.

Tình yêu và cái chết là hai đề tài hay thăm quện vào nhau. Thường thì người ta ưa dùng cái chết để bày tỏ cái tình. Nhưng, chết thì hết chuyện, còn đâu giây phút hạnh phúc sẽ thành vĩnh cửu nữa! Còn tác phẩm. Còn bài Tạ Ôn Đời đã bay khỏi khung cảnh của tiểu tiết thời xưa để trở thành ca khúc khiên cho đời sau lưu luyến mãi. Cái “mãi mãi” ấy là sự vĩnh cửu.

Về`nhạc thuật, thông thường, cung thứ (mineur, minor)
đều có âm hưởng u buồn ủ dột không tươi không sáng như âm giai
trưởng (majeur, major). Các nhạc sĩ thuộc loại thiên tài của
nhân loại đều có soạn nhạc trên cung thứ. Mozart thường dùng
"ton" Sol khi viết những bài cung thứ. Beethoven hay viết trên
"ton" Do những bài cung thứ u uẩn. Riêng các nhạc sĩ Việt Nam,
không hiểu sao lại ưa viết trên cung Ré thứ (D minor).

</p>
<p class="msonormal">

Tạ Ôn Đồi của Phạm Duy không ra khỏi khuôn thước đó, với
nhịp 4/4 thật chậm, thật buồn. Nói rằng hát như một bài "thánh
ca" thì hơi quá và có thể`xúc phạm những người sùng đạo, nhưng
hát như một bài kinh cầu siêu - requiem - có lẽ không sai. Một
lời nguyện cầu dâng lên đời như một nén nhang tạ ơn.

</p>
<p class="msonormal">

Tạ Ôn Đồi hợp với giọng nam hơn là nữ, vì cả lời lẫn tâm
cảnh của bài hát. Đối với riêng người viết, giọng hát của Anh
Ngọc ngày xưa đã trình bày rất thành công ca khúc này, nhất là
với hòa âm Vũ Thành... trở thành vĩnh cửu...

</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a84" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important">
<a href="#a83" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
 </div></body>
</html>


```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a86">
    <div class="container" id="a85">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                39. Tây Tiến
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre102">
              <span class="calibre11">
                Khi tôi học trung học ở trường Thăng Long Hà Nội,
              </span>
            </b>
            <span class="calibre60">
              tôi có cậu bạn học sau này là thi sĩ nổi danh với bài
              thơ Tây Tiến: Quang Dũng. Anh tên thật là Đậu, lúc mới 15, 16
              tuổi anh đã cao lớn đồ con nhưng hiền và ít nói lắm. Hồi đó tôi
              chưa thân với anh vì anh không nghịch phá như chúng tôi, nhưng
              sau này khi tản cư ra vùng kháng chiến thì chúng tôi khá thân
              với nhau.
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Thuở ấy thi sĩ Quang Dũng đang là Đại đội trưởng trong
Trung đoàn Tây Tiến, đôi khi được về`phép với gia đình Quang
Dũng lại tạt qua Kinh Đào gần chợ Đại đê`gặp người tình vũ nữ
tên Nhật, bán cà phê ở vùng kháng chiến, còn có biệt danh là
Akimi.

</p>
<p class="msonormal12">

 Phải chăng nàng là “em” mà Quang Dũng đã tặng những câu
thơ: Tôi nhớ xứ Đoài mây trắng lắm/ Em đã bao ngày em nhớ
thương. Rồi sau này khi tôi gặp Akimi tại Mỹ năm 1989, nàng còn
đọc cho tôi câu thơ mà thi sĩ Quang Dũng chép tặng lên vách nứa
của quán nàng: Tóc như mây cuốn, mắt như thuyền/ Khuây nước
Kinh Đào sóng nổi lên/ Ý nhị mẹ cười sau nếp áo/ Non sông cùng
đắm giấc mơ tiên... Những bài thơ lãng mạn viết trong kháng
chiến này có lẽ là lí do khiến anh bị chuyển ngành từ quân đội
sang văn hóa.

</p>
<p class="msonormal12">

 Quang Dũng rất giống tính tôi ở chổ`quý trọng sự riêng
tư độc lập của mình. Đi kháng chiến đã ở nhà đông bào mà còn
chăng dây bao quanh chổ`mình nằm và treo mảnh giấy có dòng chữ:

 <i class="calibre49">
 Xin mọi người đừng bước vào đây
 </i>

 . Thế`nhưng trước con gái đẹp, vị kỷ đến đâu thì cũng
phải lụy ông bà thân sinh của người đẹp. ĐIỂM GIỐNG NHAU CỦA
chúng tôi còn là đều từng có mối tình với vũ nữ đậm đà mãnh
liệt. Rồi anh cũng từng bỏ nhà đi theo gánh hát với tư cách
nhạc công đàn cò, anh không học trường mỹ thuật như tôi nhưng
cũng thích vẽ và từng làm họa sĩ, dùng cái bút lông đẽ`được lê
gót giang hồ. Trong kháng chiến Quang Dũng tham dự một cuộc
triển lãm với bức tranh

 <i class="calibre49">
 Góc bàn

</i>

rất ấn tượng. Anh còn soạn nhạc nữa, bài hát Nhớ Ba Vì
của anh được dân vùng kháng chiến hát lên trong nhiều năm.

</p>
<p class="msonormal">

Sau khi ở nhà Lê Khải Trạch về Chợ Neo, chúng tôi đạp xe
15 cây sô' cùng nhau, tôi có hỏi thăm anh về Akimi, anh vừa đạp
xe vừa đọc cho tôi nghe bài thơ Đôi bờ: ...Đêm đông sông Đáy
lạnh đôi bờ/ Thoáng em hiện về trong đáy cốc/ Nói cười như
chuyện một đêm mơ/ Xa quá rồi em người mỗi ngã/ Bên này đất
nước nhớ thương nhau/ Em đi áo mỏng buông hồn tử/ Dòng lệ thơ
ngây có dạt dào...

</p>
<p class="msonormal">

Sáng hôm sau Quang Dũng đạp xe về đơn vị, tôi ngồi bên
bờ sông máng phở nhạc bài thơ Tây Tiến mà anh vừa viết ở Phù
Lưu Chanh. Tôi nhớ đoạn cuối, đáng lẽ nét nhạc phải về chủ âm
Sol thì câu hát

<i class="calibre12">
Đường về Sầm Nứa chẳng về xuôi
</i>
tôi kết thúc với nốt La ngang phè, giống như trên đường
hành quân đoàn binh không mọc tóc của Quang Dũng quyết tư' ra đi
vậy.

</p>
<p class="msonormal">

Trong kháng chiến tôi có may mắn gặp hai nhà thơ hay
nhất ở hai vùng khác nhau là Hoàng Cầm và Quang Dũng. Có lẽ
khung cảnh mỗi vùng kháng chiến khác nhau nên thơ của Quang
Dũng có vẻ âm u huyền bí trong khi thơ Hoàng Cầm rất trong
sáng. Đường Tây Tiến không phẳng lặng, bình an như đường về
sông Đuống: Đốc lên khúc khuỷu đốc thăm thăm/ Heo hút cồn mây
súng ngửi trời/ Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống... Vốn là
đại đội trưởng chiến đấu, Quang Dũng gần súng đạn, gần cái chết
hơn thi sĩ Hoàng Cầm nên anh găm lên trong thơ: Chiến trường đi
chẳng tiếc đời xanh/ Áo bào thay chiếu anh về đất/ Sông Mã găm
lên khúc độc hành...

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal148">
 <b class="calibre6">

 Về "Tây Tiến"

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

 GS. Hà Minh Đức

 </i>
</p>

Tây Tiến là một sáng tác có giá trị về tư tưởng, về nghệ thuật. Bài thơ được viết ra với những màu sắc thẩm mỹ phong phú. Có cái đẹp hùng tráng của núi rừng hiểm trở, và vẻ đẹp bình dị nên thơ của cuộc sống nơi bản làng quê hương, có cảm hứng mạnh mẽ hòa hợp với chất trữ tình nhẹ nhàng mềm mại trong thơ.

</p>

<p class="msonormal">

 Đặc biệt Tây Tiến là bài thơ giàu nhạc điệu, nhạc điệu của cuộc sống và của tâm hồn. Mỗi đoạn thơ mang một nhạc điệu riêng vừa mạnh mẽ, vừa uyển chuyển khi đưa người đọc về với những kỉ niệm xa nên thơ và gợi cảm. Nhà thơ Xuân Diệu có lần đã cho rằng đọc bài thơ Tây Tiến như ngậm âm nhạc trong miệng.

</p>

<p class="msonormal">

 Có vài câu thơ như

 <i class="calibre54">

Tây Tiến đoàn binh không mọc tóc, Quân xanh màu lá...
</i>

và đặc biệt nhất ở câu

<i class="calibre54">
Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm,
</i>

thường bị phê phán là miêu tả người lính với những nét
không bình thường, xa lạ (lãng mạn tiêu tử sản)... thực ra,
Quang Dũng muốn nói lên nỗi gian khổ (nhưng vẫn

<i class="calibre54">
dữ oai hùng
</i>

>), bộc lộ rõ bản chất của những thanh niên Hà Nội với
phong cách tài hoa lãng mạn và những điều ấy, không hề làm hạn
chế hoặc giảm đi nhiệt tình của tuổi trẻ khi đi vào cuộc sống
chiến đấu lắm gian lao... Hay ở câu

<i class="calibre54">
Rải rác biên cương mồ viễn xứ,
</i>

Quang Dũng cũng không ngần ngại nói đến cái chết ở nơi
chiến trường, nhưng ngay sau đó là câu:

<i class="calibre54">
Chiến trường đi chẳng tiếc ngày xanh,
</i>

đã khẳng định một phương châm sống, một triết lý sống
của tuổi trẻ. Nói khác hơn, nhà thơ nói đến cái "dãi dầu", cái
bệnh, cái chết... nhưng không hề gây cảm giác bi lụy, tang
thương...

</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">


```
<a href="#a86" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a85" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a88">
    <div class="container" id="a87">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="tuaneu">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                40.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Thà Là Giọt Mưa Chung
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal63">
          </p>
          <p class="msonormal63">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  Saigon 1972.
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


Đây là lúc những dư âm của Tết Mậu Thân chưa kịp phai
mờ trong đời sống của mọi người thì xảy ra những nhức nhối của
mùa hè đỏ lửa... Tôi hết chạy trốn vào

<i class="calibre12">

đạo ca

</i>

thì lại nhào ra với

<i class="calibre12">

chiến ca,

</i>

hết hạ mình xuống với

<i class="calibre12">

vĩa hè ca

</i>

,

<i class="calibre12">

tục ca

</i>

thì lại vươn lên với

<i class="calibre12">

nữ ca, bé ca, bình ca

</i>

... Tôi thêm thường được soạn

<i class="calibre12">

tình ca,

</i>

nhưng phải là tình ca không râu rĩ cơ...

</p>

<p class="msonormal">

Thế rồi tôi gặp Nguyễn Tất Nhiên. Trong bầu không khí
thơ ở miền Nam hơi nặng nề vào lúc đó, đây rầy những bài thơ
chủ đề về chiến tranh, hòa bình... thì thơ của chàng thư sinh
mới 17 tuổi này là thơ phi chính trị. Thơ rất hồn nhiên, rất
ngộ nghĩnh, theo tôi, nếu đem phổ nhạc thì sẽ cũng sẽ rất hợp
với giọng hát trẻ trung (Duy Quang) trong ban nhạc gia đình là
ban THE DREAMERS mà tôi đang cần "lãng xê".

</p>

<p class="msonormal">

Sau khi tôi phổ bài Thà Là Giọt Mưa Rớt Trên Tượng Đá,

Nguyễn Tất Nhiên cung cấp cho tôi thêm nhiều bài thơ để tôi biến thành những ca khúc trẻ trung của thời đại như Cô Bắc Kỳ Nho Nhỏ, Em Hiền Như Ma Soeur, Anh Vái Trời hay là Anh Nam Kỳ Dê~Thương, Hãy yêu chàng, Hai Năm Tình Lận Đận... Những tên bài hát phần nhiều do tôi đặt ra, chẳng hạn Cô Bắc Kỳ Nho Nhỏ được rút ra từ hai bài thơ mang tên Đám Đông, Người Con Gái Tên Duyên...

Đi qua đời tôi có khá nhiều thi nhân thuộc nhiều thể hệ, đa số đều như tôi, đều khá hồn nhiên, nghĩa là có tí máu điên. Nhưng trong làng thơ Việt Nam, có ba nhà thơ hồn nhiên nhất, có nhiều máu điên nhất, đó là Nguyễn Ngu Í, Bùi Giáng và Nguyễn Tất Nhiên... cả ba vị đều đã từng là thượng khách của DƯỠNG TRÍ VIỆN BIÊN HÒA, nơi tôi đã có lần đến thăm một trong ba vị đó (Cũng cần ghi thêm: Giám Đốc của dưỡng trí viện này là con trai của nhà văn Bình Nguyên Lộc, bạn tôi)...

Thà Như Giọt Mưa

(Theo thơ Nguyễn Tất Nhiên - Phạm Duy phổ nhạc)

Thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

Thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như mưa gió đến ôm tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Có còn hơn không, có còn hơn không

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về ngang sông rộng

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về ngang sông rộng

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta ngoắc mòn tay, ta ngoắc mòn tay

</p>
<p class="msonormal37">

 Chỉ thấy sông lòng lộng, chỉ thấy sông chập chùng.

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như mưa gió đến ôm tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Có còn hơn không, có còn hơn không

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về khơi tình động

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về khơi tình động

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta chạy vòng vòng ta chạy mòn chân

</p>
<p class="msonormal37">

 Nào có hay đời cạn, nào có hay cạn đời

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như mưa gió đến ôm tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Có còn hơn không, có còn hơn không

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về như dao nhọn

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về như dao nhọn

</p>
<p class="msonormal37">

 Dao vết ngọt đậm, ta chết trầm ngâm

</p>
<p class="msonormal37">

 Dòng máu chưa kịp tràn, dòng máu chưa chảy đầm.

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như mưa gió đến ôm tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Có còn hơn không, có còn hơn không

</p>
<p class="msonormal37">
</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về`phai tóc nhuộm

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm về`phai tóc nhuộm

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta chạy mù đời, ta chạy tàn hơi

</p>
<p class="msonormal37">

 Quý té trên đường rồi, sợi tóc vương chân người.

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như mưa gió đến ôm tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

<
Có còn hơn không, có còn hơn không
>

<
<
Người từ trăm năm về ngang
>

<
<
Trường Luật Người từ trăm năm về ngang
>

<
<
Trường Luật Ta hồng Tú Tài, ta đợi ngày đi
>

<
<
Đau lòng ta muốn khóc, đau lòng ta muốn khóc.
>

<
<
Thà là giọt mưa vỡ trên mặt em
>

<
<
Thà là giọt mưa khô trên mặt DUYÊN
>

<
<
Đề'ta nghe thoáng tiếng mưa vội đến
>

<
<
Những giọt run run, ướt ngọn lông măng
>

<

Những giọt run run, ướt ngón lông măng

Khiến người trăm năm đau khô' ăn năn

Khiến người tên DUYÊN đau khô' muôn niên

<br class="calibre4"/>

Nhận định về`Thà Như Giọt Mưa và Người tên Duyên, từ
thơ đến nhạc

**
Lương y Hòa
**

Hầu hết những người yêu nhạc như chúng ta biết nhạc phẩm
Thà Như Giọt Mưa của nhạc sĩ Phạm Duy là phô'từ thơ Khúc Tình
Buồn của nhà thơ Nguyễn Tất Nhiên. Thế'nhưng có đọc bài thơ và
nghe nhạc thì mới thấy lời bài hát có nhiều điểm khác với bài
thơ.

<p class="msonormal">

 Ví dụ: trong bài hát chúng ta nghe

 <i class="calibre49">
 Người từ trăm năm, về ngang trường Luật
 </i>

 hay

 <i class="calibre49">
 Ta hồng tú tài, ta hột tình yêu
 </i>

 , những ý này hoàn toàn không có trong bài thơ Khúc Tình Buồn. Một ví dụ khác là trong đoạn kết của bài hát có nhắc đến một người con gái tên Duyên, thế nhưng trong bài thơ hoàn toàn không có chi tiết này. Mang những thắc mắc đó, "DongNhacXua.com" đã tìm hiểu và phát hiện ra vài điều thú vị về`

 <i class="calibre49">
 người tên Duyên
 </i>

 và chuyện nhạc sĩ Phạm Duy có lẽ đã lấy cảm hứng không chỉ từ Khúc Tình Buồn mà còn cả từ bài thơ khác của Nguyễn Tất Nhiên là Duyên Tình Con Gái Bắc.

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Theo một thông tin trên mạng mà chúng tôi chưa có dịp kiểm chứng thì Duyên là một cô gái gốc Bắc, học chung lớp với nhà thơ Nguyễn Tất Nhiên.

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 Bài thơ Khúc Tình Buồn không nhắc tới tên Duyên như trong nhạc phẩm Thà Như Giọt Mưa của Phạm Duy. Cô gái tên Duyên này là một nhân vật có thật và học chung lớp với nhà thơ tại trường Trung học Ngô Quyền thành phố Biên Hòa, và tình cảm của

ông đối với cô chính là nguồn cảm hứng khiến ông liên tục sáng tác những bài thơ nổi tiếng một thời chỉ đề'riêng tặng cho cô. Tuổi trẻ thời ấy thích thú với những đôi hờn rất con nít của tác giả bài thơ khi mong cho người con gái tên Duyên sẽ đau khô' muôn niên, sẽ đau khô' trăm năm... lời lẽ như là chính cô gái đã phụ tình tác giả. Cô gái xứ Bắc mang tên Bùi Thị Duyên ngày nào nay sống tại Michigan, Hoa Kỳ. Cô nhớ lại những kỷ niệm thật đẹp của tuổi học trò áo trắng:

Tụi này học chung với nhau từ năm đệ Tứ. Trường đó là trường nam - nữ học chung. Đến khi học sinh đông quá thì họ phân lớp ra, trong đó có một lớp đệ Tứ "mix" giữa con trai với con gái. Sau đó tôi lên học ban B thì tôi học luôn đến lớp đệ Nhất, học chung với tụi con trai, trong lớp chỉ có vài cô con gái thôi. Tụi này biết nhau từ hồi nhỏ, lúc đó cũng ngây thơ, tôi chưa nghĩ gì hết, còn Nguyễn Tất Nhiên nghĩ gì hay không thì tôi không biết. Gặp nhau, biết nhau từ lúc 14, 15 tuổi. Tôi được tặng một quyển thơ mà Nguyễn Tất Nhiên nói là có ba bản chính. Một bản của Nhiên, một bản cho tôi và một bản cho ai tôi quên mất rồi. in ra khoảng chừng

100 quyển thôi. Tôi biết sự hình thành quyển thơ của Nguyễn Tất Nhiên chứ không phải không, nhưng thật ra là chẳng có gì hết, tất cả bạn bè trong lớp ai cũng biết, nhưng đó là chuyện hồi nhỏ. Thật ra chính cái tên Duyên mới làm bài thơ nổi tiếng. Trong tập thơ Thiên Tai, Nguyễn Tất Nhiên có rất nhiều bài nói về'người thiếu nữ tên Duyên và tập thơ này viết bởi nguồn cảm hứng duy nhất đó. "Dĩ nhiên là phải xúc động bởi nguyên một quyển thơ viết cho tôi. Nhưng tôi đã nói với Nguyễn Tất Nhiên ngay từ đầu là mình làm bạn thôi, nếu có ý gì đó thì tôi không gặp nữa. Về'sau anh ấy phải công nhận là muón làm bạn, đề'còn được tiếp tục gặp một người bạn như tôi. Chắc anh ấy cũng quý tôi lắm."

Bài Thơ

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Khúc Tình Buồn

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm - về qua sông rộng

</p>
<p class="msonormal37">

 ta ngoắc mòn tay - trùng trùng gió lộng

</p>
<p class="msonormal37">

 (thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 có còn hơn không mưa ôm tượng đá)

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm - về khơi tình động

</p>
<p class="msonormal37">

 ta chạy vòng vòng - ta chạy mòn chân

</p>
<p class="msonormal37">

 nào hay đời cạn

</p>
<p class="msonormal37">

 (thà như giọt mưa vỡ trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 có còn hơn không mưa ôm tượng đá)

</p>
<p class="msonormal37">

 Người từ trăm năm - về như dao nhọn

</p>
<p class="msonormal37">

 ngọt ngào vết đâm - ta chết âm thầm

</p>
<p class="msonormal37">

 máu chưa kịp đông

</p>
<p class="msonormal37">

 thà như giọt mưa khô trên tượng đá

</p>
<p class="msonormal37">

 có còn hơn không mưa ôm tượng đá)

</p>
<p class="msonormal37">

 Thà như giọt mưa - gieo xuống mặt người vỡ tan

</p>
<p class="msonormal37">

 vỡ tan - nào ta ân hận

</p>
<p class="msonormal37">

 bởi còn kịp nghe - nhịp run vôi vội

</p>
<p class="msonormal37">

 trên ngọn lông măng

</p>
<p class="msonormal37">

 (người từ trăm năm - vì ta phải khô) (1970)

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Bài Thơ

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal37">
 <b class="calibre6">

 Duyên Tình Con Gái Bắc

</p>
<p class="msonormal37">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta sẽ về`thương lại nhánh sông xưa

</p>
<p class="msonormal37">

 Thương lại bóng hình người năm năm trước...

</p>
<p class="msonormal37">

 Em nhớ giữ tính tình con gái Bắc

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ điều ngoa nhưng giả bộ ngoan hiền

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ dịu dàng nhưng thâm ý khoe khoang

</p>
<p class="msonormal37">

 Nhớ duyên dáng, ngây thơ mà xảo quyết!

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta sẽ nhớ dặn dò lòng nên tha thiết

</p>
<p class="msonormal37">

 Nên vội vàng tin tưởng chuyện vu vơ

</p>
<p class="msonormal37">

 Nên yêu đương bằng khuôn mặt khờ khờ

</p>
<p class="msonormal37">

 Nên hùng hô'đề'đợi giờ thua thiệt!

</p>
<p class="msonormal37">

 Nghe nói em vừa thi rớt Luật

</p>
<p class="msonormal37">

 Môi trâm anh tàn héo nụ xa vời

</p>
<p class="msonormal37">

 Mắt công nương thâm khép mộng chân trời

</p>
<p class="msonormal37">

 Xin tội nghiệp lân đầu em thất vọng!

</p>
<p class="msonormal37">

 (Dù thật sự cũng đáng đời em lắm

</p>
<p class="msonormal37">

 Rớt đi Duyên, rớt đê' thương người!)

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta - thằng ôm hận tú tài đôi

</p>
<p class="msonormal37">

 Không biết tìm ai mà kê' lê'

</p>
<p class="msonormal37">

 Chim lớn thôi đành cam rớt lệ

</p>
<p class="msonormal37">

 Ngày ta buồn thân thánh cũng thôi linh!

</p>
<p class="msonormal37">

 Nếu vì em mà ta phải điên tình

</p>
<p class="msonormal37">

 Con giận dữ đã tận cùng mê muội

</p>
<p class="msonormal37">

 Thì đừng sợ, Duyên ơi, thiên tài yếu đuối

</p>
<p class="msonormal37">

 Tay tre khô mỗi một ăn luôn

</p>
<p class="msonormal37">

 Dê~gầy đòn miêng vụn tả tơi xương

</p>
<p class="msonormal37">

 Khi tàn bạo siết cô'người yêu dẫu!

</p>
<p class="msonormal37">

 Em chẳng bao giờ rung động cũ

</p>
<p class="msonormal37">

 Ta năm năm nghiệt ngã với tình dẫu

</p>
<p class="msonormal37">

 Nên trở về`như một con sâu

</p>
<p class="msonormal37">

 Lê chân mỏng qua những tàn cây rậm

</p>
<p class="msonormal37">

 Nuôi hy vọng sau ngàn mưa nắng lậm

</p>
<p class="msonormal37">

 Lá xanh em chưa dẫu lở loang nào

</p>
<p class="msonormal37">

 Dê'ta còn thi sĩ nhất loài sâu


```
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre103">
    Nhìn lá nỡn, tiếc, thềm... đâu dám cắn!
  </span>
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre103">
    Nếu vì em mà thiên tài chán sống
  </span>
</p>
<p class="msonormal37">
  <span class="calibre104">
    Thì cũng vì em ta ngại bước xa đời!
  </span>
</p>
<p class="msonormal150">
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a87" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a88" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a90">
    <div class="container" id="a89">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal56">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                41.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Tiễn Em
              </span>
            </b>
          </h1>
          <div class="container">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre62">
                <br class="calibre10"/>
              </span>
            </b>
          </div>
          <p class="msonormal">
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre11">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  Trong cuộc bê'dâu,
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


sau gần 20 năm xa nhau, tôi và Cung Trầm Tưởng gặp lại
nhau không phải vào mùa Thu ở Paris mà là mùa Thu Hoa Thịnh
Đốn. Tôi nhớ lại...

</p>
<p class="msonormal">

... Saigon 1958. Chính quyền ở miền Nam tạm bình lặng
sau mấy năm thành lập. Người dân (nhất là người dân ở thành
phố) sống trong sự tạm vui dù đang trong thời chinh chiến.
Phòng trà mọc lên khá nhiều. Thê' hệ ca sĩ thứ ba ra đời sau các
thê' hệ ca sĩ tiền bối Ái Liên, Thương Huyền, Thái Thanh v.v...
Tân Nhạc ở miền Nam phát triển mạnh mẽ với xu hướng nhạc tình.

</p>
<p class="msonormal">

Cung Trầm Tưởng, một thi sĩ trẻ vừa ở Paris về, đưa cho
tôi mấy bài thơ đề'phổ'nhạc trong đó có hai bài nói về' mùa Thu
và mùa Đông Paris. So với nhạc tình thời đó, hai bài này rất
mới lạ vì nói tới những mối tình dị chủng cho nên được các nữ
ca sĩ trẻ đẹp như Thanh Thúy, Thu Hương, Lệ Thanh trình bày
hàng đêm tại các phòng trà. Các đài Radio, các Nhà xuất bản,
các hãng làm đĩa hát đua nhau phổ'biến những bài thơ phổ'nhạc
này của chúng tôi. Nó trở thành những tình khúc của một thời.
Thời kỳ đẹp nhất của người Việt trong thê' kỷ này chẳng?

</p>
<p class="msonormal">

Nhiều hình ảnh lãng mạn, mới mẻ gợi cảm xúc trong tâm
thức người nghe, như

<i class="calibre54">
Người em mắt nâu, tóc vàng sợi nhỏ,
</i>

hay

<i class="calibre54">
Ga Lyon đèn vàng, tuyết rơi buồn mênh mang
</i>

... đã đi sâu vào tâm tư của nhiều người. Hay chỉ với bốn chữ

người em xóm học
, làn đầu tiên xuất hiện trong thơ Việt Nam, tự thân cũng đã đủ làm thành cơn bão mang tên những mơ ước nghìn trùng, hạnh ngộ hạn hữu, của những người một đời chưa bước khỏi biên cương đất nước.

Tiễn Em

(Theo thơ Cung Trầm Tưởng - Phạm Duy phổ nhạc)

Lên xe tiễn em đi

Chưa bao giờ buồn thế

Trời mùa Đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Suốt đời làm chia ly.

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiễn em về xứ Mẹ

</p>
<p class="msonormal1">

 Anh nói bằng tiếng hôn

</p>
<p class="msonormal1">

 Không còn gì lâu hơn

</p>
<p class="msonormal1">

 Một trăm ngày xa cách

</p>
<p class="msonormal1">

 Tuyệt rơi mỏng manh buồn

</p>
<p class="msonormal1">

 Ga Lyon đèn vàng

</p>
<p class="msonormal1">

 Cầm tay em muốn khóc

</p>
<p class="msonormal1">

 Nói chi cũng muộn màng.

</p>
<p class="msonormal1">

 Lên xe tiễn em đi

</p>
<p class="msonormal1">

 Chưa bao giờ buồn thế'

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa Đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Suốt đời làm chia ly.

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiễn em về`xứ Mẹ

</p>
<p class="msonormal1">

 Anh nói bằng tiếng hôn

</p>
<p class="msonormal1">

 Hôn nhau phút này

</p>
<p class="msonormal1">

 Chia tay tức thì

</p>
<p class="msonormal1">

 Em ơi khóc đi em, khóc đi em, khóc đi em

</p>
<p class="msonormal1">

 Sao rơi rớt rụng

</p>
<p class="msonormal1">

 Vai em ướt mềm

</p>
<p class="msonormal1">

 Em ơi khóc đi em, khóc đi em, khóc đi em.

</p>
<p class="msonormal1">

 Lên xe tiễn em đi

</p>
<p class="msonormal1">

 Chưa bao giờ buồn thế Trời mùa

</p>
<p class="msonormal1">

 Đông Paris Suốt đời làm chia ly.

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiễn em về xứ Mẹ

</p>
<p class="msonormal1">

 Anh nói bằng tiếng hôn

</p>
<p class="msonormal1">

 Hỏi em người xóm học

</p>
<p class="msonormal1">

 Sương thấm hè phôi'đêm

</p>
<p class="msonormal1">

 Trên con đường anh đi

</p>
<p class="msonormal1">

 Lệ em buồn vương vẩn.

</p>
<p class="msonormal1">

 Tuyết rơi phủ con tàu

</p>
<p class="msonormal1">

 Trong toa em lạnh đây

</p>
<p class="msonormal1">

 Làm sao em không rét

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho ấm mộng đêm nay?

</p>
<p class="msonormal1">

 Nơi em có trăng soi

</p>
<p class="msonormal1">

 Anh một mình ở lại

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa Đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Suốt đời thềm trăng soi

</p>
<p class="msonormal1">

 Lên xe tiễn em đi

</p>
<p class="msonormal1">

 Chưa bao giờ buồn thê'

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa Đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Suốt đời làm chia ly.

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal151">
 <b class="calibre6">

 Trời mùa đông Paris, suốt đời làm chia ly

</p>
<p class="msonormal37">
 <i class="calibre12">

Trạch An - Trần Hữu Hội

...

... Những ngày còn học trung học, khoảng vào năm 1972, tôi nghe những bản nhạc như Tiễn Em, Mùa Thu Paris, Bên Ni Bên Nớ và cứ ngỡ là nhạc và lời của Phạm Duy, không thối mác gì vì Phạm Duy vốn làm nhạc hay và được khẳng định rồi, lời trong nhạc cũng như lời dịch nhạc nước ngoài đều hay và chan chứa cảm xúc.

...

Một hôm, tôi tình cờ đọc một cuốn sách của Phạm Công Thiện, (Một người cũng du học Pháp cùng thời với Cung Trầm Tưởng) Cuốn Hồ'Thắm Tư Tưởng hay Ngày Sinh Của Rắn... gì đó tôi không nhớ rõ - vì ông ấy viết nhiều - trong đó có một đoạn tự sự. "...Tôi buồn, vớ tờ báo cũ nhàu nát, và đọc mấy câu:

Mùa thu Paris, trời buốt ra đi, hẹn em quán nhỏ... chờ mong em chín đỏ trái sầu..."

A, Cung Trầm Tưởng là ai mà tài hoa đến vậy?!".

...

Tôi ngỡ ngàng vì hai điều. Thứ nhất là Phạm Công Thiện ít khi khen ai, nhất là những nhà thơ Việt Nam... Ông có khen và ngưỡng mộ những người cỡ Shopenhauer, Hoelderlin, Nietzsche, Heidegger, J.P. Sartre (những triết gia hiện sinh). Nhưng ông ít khi đề'cập tới các nghệ sĩ khác, vậy mà hôm nay lại khen một sinh viên du học, lãng mạn, nông nản là Cung Trầm Tưởng. Ít có học sinh nào thời đó khi học Pháp văn với hai cuốn Cour de Langue et Civilisation Francaise i và ii mà không ham thích nước Pháp với cái Tháp Eiffel cao vút, vườn Luxembourg... tuyệt vời lãng mạn! Vốn đã vậy, bây giờ Cung Trầm Tưởng lại hiện thực nó qua những vần thơ tuyệt vời, với những nỗi buồn đợi chờ ray rứt, chia tay não nề, Paris như gần lại bên những cậu học trò như tôi! Cái tức cười ở đây là tôi luôn nghĩ Cung Trầm Tưởng chắc là trẻ lắm, hơn mình chừng dăm tuổi là cùng. Nào ngờ hơn

hẳn cả một thế hệ (hơn tôi 22 tuổi). Và bây giờ biết ra ông ấy còn là một người lính, mang quân hàm Trung tá Không Quân (Tôi lại liên tưởng tới Sĩ Phú, một giọng hát dịu dàng, nồng ấm cũng trong binh chủng này) và hiện định cư ở Hoa Kỳ.

Từ lời thơ đến nhạc, Phạm Duy bao giờ cũng chứng tỏ tài năng thi ca của mình là chỉ lấy ý, thêm, đổi hoặc bớt từ cho thành dòng nhạc hay. Tôi sưu tầm và ghi lại bài này để chia sẻ cùng những bạn đã từng ngây ngô như tôi và chép ra những vần thơ nguyên bản của bài thơ, để tìm lại chút trẻ trung và lãng mạn của một thời...

Chưa Bao Giờ Buồn Thế

Chưa Bao Giờ Buồn Thế

Lên xe tiễn em đi

Chưa bao giờ buồn thế

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Suốt đời làm chia ly

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiễn em về xứ Mẹ

</p>
<p class="msonormal1">

 Anh nói bằng tiếng hôn

</p>
<p class="msonormal1">

 Không còn gì lâu hơn

</p>
<p class="msonormal1">

 Một trăm ngày xa cách

</p>
<p class="msonormal1">

 Ga Lyon đèn vàng

</p>
<p class="msonormal1">

 Tuyết rơi buồn mệnh mang

</p>
<p class="msonormal1">

 Cầm tay em muốn khóc

</p>
<p class="msonormal1">

 Nói chi cũng muộn màng

</p>
<p class="msonormal1">

 Hôn nhau phút này rồi

</p>
<p class="msonormal1">

 Chia tay nhau tức khắc

</p>
<p class="msonormal1">

 Khóc đi em, khóc đi em

</p>
<p class="msonormal1">

 Hỏi người yêu xóm học

</p>
<p class="msonormal1">

 Đề' sương thấm bờ đêm

</p>
<p class="msonormal1">

 Đường anh đi tràn ngập lệ buồn em...

</p>
<p class="msonormal1">

 Ôi đêm nay chưa bao giờ buồn thế'

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Suốt đời làm chia ly

</p>
<p class="msonormal1">

 Tàu em đi tuyết phủ

</p>
<p class="msonormal1">

 Toa anh lạnh gió đây

</p>
<p class="msonormal1">

 Làm sao anh không rét

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho ấm mộng đêm nay

</p>
<p class="msonormal1">

 Và mơ ngon trên khắp nẻo đường rầy!

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời em mơ có sao

</p>
<p class="msonormal1">

 Mình anh đêm ở lại

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Không bao giờ có sao

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời mùa đông Paris

</p>
<p class="msonormal1">

 Chưa bao giờ buồn thế!

</p>
<p class="msonormal152">
</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Máy dòng tự sự

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Viên Linh

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 1992, Paris. Nhớ Cung Trầm Tưởng, không có việc gì, với
tám bản đồ thành phố Paris trong tay, tôi lên metro và bước
xuống một sân ga: “Ga Lyon đèn vàng”. Sau này qua điện thoại,

tôi kê'anh nghe chuyện tôi xuống sân ga đó không phải để'kiểm
chứng xem bạn ta có phải là người đi xa về`rồi nói chuyện linh
tinh hay không? Như ở ga Lyon đèn trắng lại nói nó đèn vàng hay
không? Thật ra tôi xuống đó, để'đứng ở ga Lyon và ngó lên mấy
ngọn đèn, nhớ bạn, lắm nhảm đọc thơ bạn và hát nhạc Phạm Duy ở
đấy. "Lên xe tiễn em đi, chưa bao giờ buồn thế".

```
</span>
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal53">
  <span class="calibre11">
    </span>
  </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a90" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a89" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

42. Tìm Nhau

1956, sau một biến cố xảy ra trong đời mình, tôi chôn tôi vào một niềm cô đơn khủng khiếp. Tuy vậy, vốn là người luôn luôn chống chọi với bản thân của mình cho nên dù đang nằm trong đáy cô đơn, sau một thời gian, tôi cố ngóc đầu vươn lên để soạn một bài hát. Đó là bài Tìm Nhau. Trong thực tế, ngay sau đó, bài này sẽ đem lại cho tôi một cuộc “gặp nhau” với một người tình lý tưởng và “để” ra một loạt những bài ca có chữ “Nhau”, như Ngày Đó Chúng Mình yêu Nhau, Cho Nhau, Đừng Xa Nhau, Kiếp Nào Có yêu Nhau...

Tìm Nhau

1

Tìm nhau trong hoa nở,

Tìm nhau trong cơn gió

Tìm nhau trong đêm khô hay mưa lũ

Tìm nhau khi nắng đổ

Tìm nhau khi trăng tỏ

Tìm nhau như chim mộng tìm người mơ...

Tìm trong câu thơ cổ

Tìm qua tranh tố nữ

Tìm trên môi đường ca câu thương nhớ

Tìm sâu trong muôn thuở

Tìm sau lưng bốn mùa

Tìm nhau như Thiên Cổ tìm Ngàn Thu

ĐIỆP KHÚC

Gặp nhau trong hơi thở của cuộc đời, người ơi

Gặp nhau, hãy nép hơi im trong hương mới

Gặp nhau trong nhân tình đầy bác ái, ơi người

Gặp nhau trong kinh cầu một hồi chuông...

2

Tìm nhau trong bom lửa

Tìm nhau trong mưa bão

Tìm nhau trên kinh đô xây trên xương máu

Tìm nhau trong thống khổ

Tìm nghe câu than thở

Tìm nhau như góa phụ tìm mộ bia.

Tìm đâu môi em đỏ

Tìm đâu mây trong mắt
Tìm cho ra mái tóc ngậy thơ đó
Tìm xem trong kinh sử
Tìm tương lai sáng tỏ
Tìm nhau khi nhân loại được trùng tu.

ĐIỆP KHÚC

Gặp nhau trong vinh dự của đời người
Gặp nhau dưới Đức Tin bao la phơi phới
Gặp nhau trong cơ khổ của thế giới
Gặp nhau đôi tâm hồn được nghỉ ngơi...

Tìm nhau trong vinh dự cuộc đời

Nhà văn Trần Hữu Thục

Nhà văn Trần Hữu Thục đã có một bài viết về *tính hiện thực trong nhạc Phạm Duy*, trong đó có một đoạn nói về bản *Tìm Nhau*:

Đây là một bản nhạc mà ca từ khá lạ và nội dung đậm mùi triết lý của nó ít thấy xuất hiện trong những sáng tác về sau. Cả lời và nhạc, theo tôi, là một hài hòa tuyệt vời. Nhạc đưa lời vào sâu thẳm của ý. Lời quyện vào nhạc lòng nhân ái tràn trề và ý nghĩa nhân sinh mệnh mông. Tiết tấu chậm, trầm rồi vút cao lên chơi với, thiết tha và lại rơi trầm xuống tưởng như chạm đến phần sâu thẳm của bản thể cá nhân. Lời làm cho nhạc giàu thêm,

sang thêm và rộng ra so với nội dung ngắn gọn, có tính cách bó buộc về mặt nhạc pháp của một ca khúc.

Phạm Duy xếp bản nhạc vào loại tình ca. Vâng, tình ca. Theo tôi, đó không chỉ là tình ca của đôi lứa kiếm tìm một hạnh phúc bình thường mà cũng là “tình ca” của những bậc hiền nhân, trí giả suốt đời thao thức tìm kiếm một kẻ tri âm hay một cái gì đó đại loại như là chân lý. Tìm nhau? Ai tìm? Tìm ai? Tìm bản lai diện mục, tìm gốc gác nhân sinh? Đào trong quá khứ? Lục lợi tương lai? Tìm gì? Khả năng con người thì hữu hạn mà ước mơ thì vô hạn. Kiếp người có điểm đến và điểm đi. Nhưng cuộc nhân sinh thì vô thủy vô chung, trùng trùng duyên khởi. Thành thử ra ước mơ:

Gặp nhau trong vinh dự của đời người

Gặp nhau khi Thiên Cổ gặp được Ngàn Thu

.....

Gặp nhau trong cơ khổ của thế giới

Gặp nhau khi nhân loại được trùng tu...

... Qua bài Tìm nhau, Phạm Duy ném ra một thách đố với cuộc nhân sinh, với con người trong một kiếm tìm hưng phấn và vô vọng? Một giáo sư dạy Triết tại Saigon, ông Phạm Phú Lợi, trong một bài viết đăng trong tập san Phật Giáo Việt Nam, số ra ngày Phật Đản 1990, có đoạn ông viết:

...Hiếm có ai, như Phạm Duy, vừa sáng tạo, vừa nhận diện được nguồn cảm hứng của mình. Ông là một nghệ sĩ Triết gia, một nghệ sĩ Đạo sĩ: trong quá trình sáng tạo, trong quá trình đi tìm, dưới sự thôi thúc của tiếng gọi kỳ bí của tâm linh, ông như đồng thời tìm ra bản chất của sự sống, ông hầu như tìm ra được bản lai diện mục của chính mình. *Thiên thu trong lòng này, tương lai trong bàn tay*. Ông đã cảm thấy thiên thu trong lòng ông, ông đã tìm thấy cái vĩnh cửu, ông đã nắm bắt được tiếng gọi của cái mạch nguồn bất sanh bất diệt trong lòng ông. Quá trình đi tìm và bắt gặp này thể hiện rõ

nơi bài Tìm Nhau. Người nghệ sĩ đi tìm - tìm mình, tìm đời - trong mọi ngõ ngách sáng tạo, mọi ngõ ngách của cuộc đời, và cuối cùng ông mới xác định cho mình con đường đi tìm và tuyên bố ra điều ông bắt gặp: *Tìm nhau trong đau khổ của cuộc đời, người ơi, tìm nhau dưới đức tin bao la phơi phới. Tìm nhau trong nhân tình đầy bác ái, nhưng rồi, gặp nhau trong kinh cầu một hồi chuông.* Kinh cầu, hồi chuông, chỉ là một cách nói. Ông muốn nói ông đã tìm ra lẽ Đạo. Và tìm ra không có nghĩa là đã kết thúc. Tìm ra chỉ mới là bắt đầu. Ngắm cho cùng, con đường đưa ông đi tìm (được soi rọi bởi tình yêu, bởi niềm tin, được hướng dẫn bởi tiếng gọi nội tâm) và điều ông tìm gặp thật ra chỉ là Tình yêu.

.....

Phạm Duy thường muốn là một nghệ sĩ một mình ngồi thông dong trong cái TA. Đây không còn là cái “ta” của chấp ngã mê vọng, mà đã là hơi hướng của Thường, Lạc, Ngã, Tịnh, cái hơi hướng mà một lần hít phải, thì nghệ sĩ đã cảm được tất cả nỗi niềm vinh dự và kiêu hãnh (kiêu hãnh chứ không kiêu ngạo) được làm người. *Tìm nhau trong vinh dự của cuộc đời ...* Niềm vinh dự này là cái cảm thức vời vợi của một tâm hồn trượng phu, sống trong cuộc đời và sống giữa mọi người, lòng đầy vơi một niềm yêu đời yêu người, mà vẫn tự tại riêng mình một góc trời bất tuyệt.


```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a95">
    <div class="container" id="a93">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal46">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                43.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Tình Ca
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre30">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  <br class="calibre4"/>
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <span class="calibre30">
              <b class="calibre6">
                <span class="calibre11">
                  Vào đầu thập niên 50,
                </span>
              </b>
            </span>
          </p>
        </div>
      </div>
    </div>
  </body>
</html>
```


trong một cuộc phỏng vấn của phóng viên báo Đời Mới tại
Saigon, tôi tuyên bố:
<i class="calibre12">
Sau khi nói lên vinh quang và nhọc nhằn của dân tộc
với nhạc kháng chiến, bây giờ tôi đi vào tự tình quê hương...
</i>

</p>

<p class="msonormal">

Do đó, tôi cho đăng trên báo này một tác phẩm mới là bài
TÌNH CA (soạn cùng lúc với bài TÌNH HOÀI HƯƠNG). Bài này nói
lên bản sắc quốc gia (identité nationale) nghĩa là những gì
thuộc về một quốc gia thống nhất như: tiếng nói, cảnh vật và
con người.

</p>

<p class="msonormal">

Trong phạm vi nhạc thuật, cả hai bài TÌNH HOÀI HƯƠNG và
TÌNH CA là sự tiếp tục dòng nhạc dân ca kháng chiến với mức độ
nghệ thuật cao hơn.

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal1">

Tình Ca

</p>

<p class="msonormal1">
<i class="calibre12">

(Saigon-1953)

</i>
</p>

<p class="msonormal">
<i class="calibre12">

<br class="calibre4"/>

</i>
</p>
<p class="msonormal1">

<b class="calibre6">
1

</p>
<p class="msonormal1">

Tôi yêu tiếng nước tôi từ khi mới ra đời, người ơi

</p>
<p class="msonormal1">

Mẹ hiền ru những câu xa vời

</p>
<p class="msonormal1">

À à ơi! Tiếng ru muôn đời

</p>
<p class="msonormal1">

Tiếng nước tôi! Bốn ngàn năm ròng rã buồn vui

</p>
<p class="msonormal1">

Khóc cười theo mệnh nước nổi trôi, nước ơi

</p>
<p class="msonormal1">

Tiếng nước tôi! Tiếng mẹ sinh từ lúc nằm nôi

</p>
<p class="msonormal1">

Thoắt nghìn năm thành tiếng lòng tôi, nước ơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi yêu tiếng ngang trời

</p>
<p class="msonormal1">

 Những câu hò giận hờn không người

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhớ nhung hoài mảnh tình xa xôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Vững tin vào mộng đẹp ngày mai

</p>
<p class="msonormal1">

 Một yêu cầu hát Truyện Kiều

</p>
<p class="msonormal1">

 Lẳng lơ như tiếng sáo diều (ư diều) làng ta

</p>
<p class="msonormal1">

 Và yêu cô gái bên nhà

</p>
<p class="msonormal1">

 Miệng xinh ăn nói thật thà (à à) có duyên...

</p>
<p class="msonormal1">

 <b class="calibre6">

2

</p>
<p class="msonormal1">

 <b class="calibre6">
 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi yêu đất nước tôi, nằm phơi phới bên bờ biển xanh

</p>
<p class="msonormal1">

 Ruộng đồng vun sóng ra Thái Bình

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhìn trùng dương hát câu no lành

</p>
<p class="msonormal1">

 Đất nước tôi! Dãy Trường Sơn ảnh bóng hoàng hôn

</p>
<p class="msonormal1">

 Đất miền Tây chờ sức người vươn, đất ơi

</p>
<p class="msonormal1">

 Đất nước tôi! Núi rừng cao miền Bắc lửa thiêng

</p>
<p class="msonormal1">

 Lúa miền Nam chờ gió mùa lên, lúa ơi

</p>

Tôi yêu những sông trường

Biết ái tình ở dòng sông Hương

Sông no đầy là nhờ Cửu Long

Máu sông Hồng đỏ vì chờ mong

Người yêu thế giới mịt mùng

[\[1\]](https://calibre-pdf-anchor.n#OEBPS/Text/section_47.html.private)

Cùng tôi ôm ấp ruộng đồng (ừ đồng) Việt Nam

Làm sao chắp cánh chim ngàn

Nhìn Trung Nam Bắc kết hàng (à hàng) mên nhau

3

Tôi yêu bác nông phu, đội sương nắng bên bờ ruộng sâu

Vài ngàn năm đứng trên đất nghèo

Mình đồng da sắt không phai màu

Tấm áo nâu! Những mẹ quê chỉ biết cày lao

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Những trẻ quê bạn với đàn trâu, áo ơ
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Tắm áo nâu! Rướn mình đi từ cỏi rừng cao
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Đặt diu nhau vào đến Cà Mau, áo ơ
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Tôi yêu biết bao người
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Lý, Lê, Trần... và còn ai nữa
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Những anh hùng của thời xa xưa
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Những anh hùng của một ngày mai
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Vì yêu, yêu nước, yêu nòi
 ``
`</p>`

`<p class="msonormal1">`
 ``
 Ngày Xuân tôi hát nên bài (ư bài) tình ca
 ``
`</p>`

<p class="msonormal1">

 Ruộng xanh tươi tốt quê nhà

</p>
<p class="msonormal1">

 Lòng tôi đã nở như là (ừ là) đóa hoa...

</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Tình Ca - Lời tự tình dân tộc

</p>
<p class="msonormal1">
 <i class="calibre12">

 Nguyễn Quốc Tín

 </i>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

Cách đây gần sáu thập kỷ, nhạc sĩ Phạm Duy hoàn thành nhạc phẩm “Tình Ca”. Đương nhiên là một khúc hát ca ngợi Tình yêu. Nhưng khác với lẽ thường, ca khúc này không dành cho tình yêu nam nữ mà một thứ tình yêu cao cả hơn nhiều - thứ tình yêu mà mỗi người cần có, phải có - tình yêu quê hương. Tình yêu quê hương có điểm xuất phát khác nhau ở mỗi người. Nó có thể là hình ảnh bà mẹ tần tảo nuôi ta khôn lớn, một mái tranh nghèo

đây ấp kỷ niệm tuổi thơ, một cánh cò bạt gió chiều đông phù hợp với tâm trạng, một lũ chuồn chuồn khiêng nắng qua dòng sông hiền hòa, đôi mắt vời vợi của người thiếu nữ như thay lời muôn nói.

Song có lẽ đôi với rất nhiều người, cũng giống như tác giả, tình yêu quê hương bắt nguồn từ những lời ru của mẹ:

“Tôi yêu

tiếng nước tôi từ khi mới ra đời, người ơi. Mẹ hiền ru những câu xa vời. À à ơi, tiếng ru muôn đời”

. Tiếng ru, thứ tiếng ngọt ngào đầm thắm của người mẹ đến với ta khi ta vừa ngở ngang mở mắt chào đời chính là tiếng Việt, một gia tài vô giá, có lịch sử lâu đời gắn liền với bao nhiêu biến cố thăng trầm của quá trình dựng nước và giữ nước:

Tiếng nước tôi/ Bốn nghìn năm rồng rã buồn vui. Khóc cười theo mệnh nước nổi trôi, nước ơi...

Tiếng nói, vốn là phương tiện để giao tiếp giữa người và người trong một nước đã trở thành phương tiện để hình thành một dân tộc và thống nhất một quốc gia. Song với chúng ta, do hoàn cảnh đặc biệt của đất nước, tiếng Việt còn trở thành một sợi chỉ vô hình ràng buộc hàng triệu người Việt tha hương trên khắp thế giới. Đã biết bao nhiêu lần nước mất, nhà tan, kẻ xâm lược tìm trăm phương nghìn kế để đồng hóa nhưng tiếng Việt vẫn mãi còn để viết lại những trang sử hào hùng, để làm nên những tác phẩm văn chương bất hủ.

Từ điểm xuất phát là tình yêu sâu đậm đối với “tiếng nước tôi”, tình yêu ấy mở rộng thành tình yêu đất nước. Vẫn dòng nhạc mượt mà và trữ tình, lời ca vẽ ra một đất nước thanh

bình:

*<i class="calibre12">
 "Nằm phơi phới bên bờ biển xanh"
</i>
 , với sự hùng vĩ của
<i class="calibre12">
 "dãy Trường Sơn ảnh bóng hoàng hôn",
</i>
 với cội nguồn dân tộc
<i class="calibre12">
 "núi rừng cao miền Bắc lửa thiêng"...
</i>

</p>
<p class="msonormal">

 Yêu tiếng Việt, yêu đất nước Việt chính là yêu con người
Việt qua hình ảnh rất đời yêu thương - người nông dân - mà cách
đây sáu thập kỷ, là "những bác nông phu", người:
 <i class="calibre12">
 "Đội sương nắng bên bờ ruộng sâu. Vài nghìn năm đứng
trên đất nghèo. Mình đồng da sắt không phai màu".
 </i>
 Những người ấy đã là những người dân tộc sẽ ngàn đời
biết ơn vì công lao mở nước, với tấm áo nâu bạc phách và thâm
đầm mồ'hôi. Họ cũng chính là:
 <i class="calibre12">
 "Những anh hùng của thời xa xưa. Những anh hùng của một
ngày mai"
 </i>
 . Giai điệu tuyệt vời của Tình Ca hay hôn sông núi?

</p>
<p class="msonormal">

 Có lẽ nên nghe Tình Ca dưới hình thức nhạc không lời để
cảm nhận hết giai điệu tuyệt vời mà không lo bị ca từ mê hoặc.
Phạm Duy chia sẻ quá trình sáng tác bản Tình Ca như thế này:

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 1963. Sau khi tung ra Tình Hoài Hương, tôi có ngay bài
Tình Ca xưng tụng tiếng nói, cảnh vật và con người Việt Nam.*

Mùa xuân năm đó, trong gian phòng bốn thước vuông ở căn nhà gỗ
ngõ Phan Thanh Giản, tôi vừa bế con (Phạm Duy Minh mới ra đời)
vừa hát: “Tôi yêu tiếng nước tôi từ khi mới ra đời, người ơi/
Mẹ hiền ru những câu xa vời, à à ơi tiếng ru muôn đời...”

*Bài Tình Ca này không còn thặng bằng ruột ngựa như
những bài ca kháng chiến trước đây. Bây giờ nó muốn gắn bó tất
cả người dân trong nước bằng một tình cảm thông nhất:*

tôi.
tôi yêu tiếng nước tôi, yêu đất nước tôi, yêu người nước

*Thật là may mắn cho tôi là nói lên được phần nào
bản sắc quốc gia
(identité nationale) qua bản Tình Ca này.*

Trong quá khứ, các bậc tiên bối chưa kịp làm công việc
đó vì đã có lúc chúng ta trải một cuộc nội chiến khá dài. Đó là
200 năm phân tranh giữa hai miền Đàng Ngoài - Đàng Trong. Trong
khoảng từ những năm 1600 cho tới 1800, người trong nước khó có
được sự đồng nhất quốc gia.

Đàng Ngoài, sĩ phu Bắc Hà không có thời gian và phương
tiện để tìm hiểu bờ cõi giang sơn mỗi ngày một thêm bành trướng
với cuộc Nam Tiến. Đàng Trong, sĩ phu bận bịu với những lo toan
kiến thiết ở địa phương. Miền nào kẻ sĩ phải phục vụ vua quan

của miền đó. Tuy là một nước nhưng có hai bộ máy chính trị và văn hóa. Do đó, chưa hề có tác phẩm nào nói lên được một ý thức quốc gia toàn diện.

Tới khi nhà Nguyễn thống nhất sơn hà và đất nước mở rộng hơn nữa về phía Nam, trong khoảng 50 năm ngắn ngủi, các nhà nho của triều Nguyễn chưa kịp đưa ra một hình ảnh quốc gia trọn vẹn nhất thể, nhất tề, nhất trí thì người Pháp tới xâm lăng Việt Nam. Trong 80 năm nô lệ sau đó, bản sắc quốc gia trong văn học nghệ thuật Việt Nam chưa kịp hình thành thì đã bị xé nát bởi chính sách chia để trị của Pháp, cốt tình đề cao sự khác biệt giữa ba miền và giữa những người dân trong một nước, khiến ta mất đi ý niệm quốc gia đồng nhất. Khi có những phong trào phục quốc như Cần Vương, Văn Thân... ý thức quốc gia vẫn còn mang ý niệm bảo hoàng, phong kiến.

Định mệnh khiến cho tôi, một ca nhân tâm thường, qua một bản Tình Ca ngắn ngủi, đưa ra khái niệm con người Việt Nam với

địa dư, lịch sử và tiếng nói chung của một dân tộc đã từng chia sẻ với nhau trên vài ngàn năm lẻ. Tôi làm được việc này vì tôi có may mắn được đi ngang đi dọc nhiều lần trên bản đồ hình chữ S, gặp gỡ đủ mọi tầng lớp trong xã hội, nhất là được sống với những nổi trôi của lịch sử từ thời thơ ấu qua thời vào đời tới thời cách mạng kháng chiến. Bài Tình Ca được mọi người yêu thích ngay. Nó nói tới quê hương đất nước nhưng cũng nói luôn tới tiếng nói và con

người nữa. Là bài hát

</i>

tình ca quê hương

<i class="calibre12">

nhưng nó còn là bài hát

</i>

tình tự dân tộc.

</p>

<p class="msonormal">

<b class="calibre6">

Tình Ca đã lặng lẽ chiếm trọn tâm hồn tôi

</p>

<p class="msonormal">

Một Việt kiều đã đứng tuổi tâm sự: “Tôi vốn không chú ý âm nhạc. Khi ở trong nước, tôi đã nghe đôi lần Tình Ca của Phạm Duy nhưng cũng không mấy xúc động. Đến khi đưa chân ra định cư ở hải ngoại, nghe một lần rồi hai lần... Tình Ca đã lặng lẽ chiếm trọn tâm hồn tôi, nói giùm tôi nỗi nhớ day dứt về nơi chôn nhau cắt rốn của mình, nhắc nhở hoài niệm về cội nguồn của dân tộc”.

</p>

<p class="msonormal">

Nghe Tình Ca, chúng tôi cứ ngồi yên lặng mà lòng nao nao đến quặn thắt. Vì sinh kê, chúng tôi phải sống xa nhau. Chúng tôi thèm được gặp nhau để nói đôi ba câu tiếng Việt cho đỡ nhớ nhà. Hơn thế nữa, nó là tiếng tha thiết của người mẹ Tổ quốc nhả nhủ, thủ thỉ, tâm tình với những đứa con xa quê.

</p>

<p class="msonormal">

Tình Ca, với nội dung súc tích trở thành một biểu tượng của hòa giải yêu thương vì sự thống nhất trong ngôn ngữ, trong lịch sử hào hùng của đất nước và trong sự thương yêu những con người chân lấm tay bùn, máu mủ ruột rà. Và tôi chợt nhớ một khổ thơ của Lưu Quang Vũ:


```
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a href="#a93"
style="min-width: 10px !important; min-height: 10px !important;
border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration:
none !important"> </a> <a href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7"
style="min-width: 10px !important; min-height: 10px !important;
border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration:
none !important"> </a> </div></body>
</html>
```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a97">
    <div class="container" id="a96">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="tuaneu">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                44.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                Tình Quê
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal135">
            <span class="calibre11">
              (Trong Trường Ca Hàn Mặc Tử)
            </span>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre114">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre114">
              <span class="calibre11">
                Trong năm 1993,
```


**<b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Trước sân anh thơ thẩn

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Đắm đắm trông nhận về`

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Mây chiều còn phiêu bạt

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Lang thang trên đôi quê

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Gió chiều quên ngừng lại

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Dòng nước luôn trôi đi

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Ngàn lau im tiếng nói

</p>**

**<p class="msonormal1">

 Lòng anh dường đê mê
**

</p>
<p class="msonormal1">

 Cách xa nhau muôn dặm

</p>
<p class="msonormal1">

 Nhớ chi tới trăng thê`

</p>
<p class="msonormal1">

 Ai dù không lắng đợi

</p>
<p class="msonormal1">

 Hay ai không lắng nghe...

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Dù ai không lắng đợi

</p>
<p class="msonormal1">

 Hay dù ai không lắng nghe

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiếng buồn trong sương đục

</p>
<p class="msonormal1">

 Tiếng hờn sau lũy tre

</p>
<p class="msonormal1">

 Dù ai bên bờ liễu

</p>
<p class="msonormal1">

 Hay dù ai dưới cành lê

</p>
<p class="msonormal1">

 Với ngày xanh hờ hững

</p>
<p class="msonormal1">

 Cô' quên tình phu thê...

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Trước sân anh thơ thẩn

</p>
<p class="msonormal1">

 Đắm đắm trông nhận về`

</p>
<p class="msonormal1">

 Mây chiều còn phiêu bạt

</p>
<p class="msonormal1">

 Lang thang trên đôi quê

</p>
<p class="msonormal1">

 Dưới trời Thu bằng bạc

</p>
<p class="msonormal1">

 Lả lướt khắp thôn quê

</p>
<p class="msonormal1">

 Rồi khi nhìn mây nước

</p>
<p class="msonormal1">

 Lòng nào nề`tình quê

</p>
<p class="msonormal1">

 Trước sân anh thơ thẩn

</p>
<p class="msonormal1">

 Đăm đăm trông nhận về`

</p>
<p class="msonormal1">

 Mây chiều còn phiêu bạt

</p>
<p class="msonormal1">

 Lang thang trên đôi quê..

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal9">

<b class="calibre6">

Phạm Duy và Trường Ca Hàn Mặc Tử'

</p>

<p class="msonormal37">

<i class="calibre12">

Thái Nam Trân

</i>

</p>

<p class="msonormal">

Với tuổi đời 75 và mái tóc bạc phơ, người nhạc sĩ lão thành Phạm Duy vẫn còn hăng say sáng tác, đặc biệt là ông vẫn xông pha vào lãnh vực mới mẻ của âm nhạc như ông đã từng làm từ khi còn là một chàng thanh niên trai trẻ tài hoa.

</p>

<p class="msonormal166">

Hơn hai năm trước, nhạc sĩ Phạm Duy đã thực hiện chuyến Úc du để giới thiệu hai tác phẩm hòa âm hợp tấu, một tâm huyết ông thai nghén trong suốt 17 năm trời: Con Đường Cái Quan và Bầy Chim Biệt Xứ hay Bầy Chim Hôi Xứ. Lần này Phạm Duy tới Úc châu để giới thiệu sáng tác mới nhất của ông, Trường Ca Hàn Mặc Tử.

</p>

<p class="msonormal167">

Phạm Duy sáng tác nhiều thể loại, đề mục âm nhạc, từ nhạc Nhi Đồng tới nhạc Dân Ca rồi Tình Ca, Tục Ca, Ngục Ca rồi Thiên Ca và bây giờ là Trường Ca. Có không ít bài thơ hay đã được phổ nhạc nhưng đây là lần đầu tiên những bài thơ tiêu biểu của một nhà thơ đã được Phạm Duy phổ nhạc và được thực hiện thành đĩa CD với gia đình của nhạc sĩ Phạm Duy, Hàn Mặc Tử' do Duy Cường hòa âm phối khí, qua các giọng hát Duy Quang, Tuấn Ngọc, Thái Hiền, Thái Thảo.

</p>

```
<p class="msonormal168">
  <span class="calibre11">
    Việt Nam có nhiều thi sĩ tài hoa tại sao Phạm Duy lại
    chọn thơ Hàn Mặc Tử'đề'mở hướng sáng tác Trường Ca? Từ Thiên
    Ca, Phạm Duy đã vượt khỏi Tình Ca, thoát khỏi Ngục Ca lên không
    gian, bắt gặp trời mây, trăng sao... và bắt gặp Hàn Mặc Tử'
  </span>
</p>
<p class="msonormal169">
  <span class="calibre11">
    Có thể'nói Phạm Duy không đi tìm Hàn Mặc Tử'mà ông chỉ
    bắt gặp Hàn Mặc Tử'trên bước đường ông đi. Phạm Duy đi đâu? Ông
    đi tìm kiếm những hình ảnh, tâm tình của một quê hương Việt Nam
    đã xa cách muôn trùng và ông bỗng bắt gặp tình quê hương của
    Hàn Mặc Tử'
  </span>
</p>
<p class="msonormal">
  <span class="calibre11">
  </span>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a96" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a97" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```



```

<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a99">
    <div class="container" id="a98">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal141">
            <b class="calibre87">
              <span class="calibre40">
                45.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre87">
              <span class="calibre70">
                Trăng Sao Rớt Rụng
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal86">
            <span class="calibre71">
              </span>
            </p>
            <p class="msonormal">
              <span class="calibre30">
                <b class="calibre6">
                  <span class="calibre71">
                    Bài Trăng Sao Rớt Rụng
                  </span>
                </b>
                <span class="calibre71">
                  là đoạn tán thán về sự màu nhiệm của ánh trăng. Tính
                  cách của âm nhạc là tính cách thánh ca, nhưng đối tượng của lời
                  tán thán không là hình tượng siêu nhiên mà chỉ là ánh trăng.
                  Nhà thơ bị trăng mê hoặc và tắm đẫm mình trong ánh trăng. Đây

```

là khởi điểm của những xúc cảm thơ trong THƠ ĐIÊN - ĐAU THƯƠNG,
tập thơ Hàn Mặc Tử làm từ khi phát bệnh phong.

</p>
<p class="msonormal">

 Hành âm của phân khúc lần lượt đi qua bốn biên điệu:
 <b class="calibre87">
 vàng trắng

 à

 chơi với trắng

 à

 rượt trắng

 à

 trắng tự tư'

 à

 <b class="calibre87">

chết theo trăng.

</p>
<p class="msonormal">

Tâm trạng khúc mắc của Hàn Mặc Tử' được thể' hiện một cách cụ thể' qua hình tượng gợi tả của âm nhạc. Nhạc vờn múa như trong cơn say, trong một kết cấu đẹp: hình tượng âm nhạc tăng cường độ xúc cảm dần qua từng biến điệu, cho đến cuối biến điệu thứ tư. Tiếng hát Tuấn Ngọc vút lên cao như cơn thẳng thốt của nhà thơ vừa tắt khi nhà thơ vừa ngất lịm trong cơn xuất thân. Nhạc đi những bước ma quái làm nổi bật xúc cảm của người nghệ sĩ trước nỗi cô đơn vì cảm nhận vẻ đẹp mê hồn mà nhân gian không thể' hiểu được. Hòa âm của Duy Cường đầy tính tưởng tượng khi tận dụng khả năng gợi tả của tiếng sáo Mèo xa vắng chìm lẫn như chiều sâu của thể' giới nội tâm sừng sững thách đố' cuộc đời chung quanh.

</p>
<p class="msonormal">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">
<b class="calibre6">

Trăng Sao Rớt Rụng

</p>
<p class="msonormal">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">

Lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi

</p>
<p class="msonormal1">

Ôi vầng trăng cao sáng

</p>
<p class="msonormal1">

Lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Xin ban cho sáng thêm lên

</p>
<p class="msonormal1">

 Sáng thêm lên cho không gian rất đậm

</p>
<p class="msonormal1">

 Cho hồn thơ mát rợn tới hương nguyên

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi Lạy Chúa tôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi, lạy Chúa tôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Lạy Chúa tôi.

</p>
<p class="msonormal1">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

 Tôi đi trong ánh trăng mờ

</p>
<p class="msonormal1">

Tìm con trăng lạc ngoài bờ bên kia

</p>
<p class="msonormal1">

Ban khuya ý tứ tôi dò

</p>
<p class="msonormal1">

Liều thân bát ngát tôi là xứ yêu

</p>
<p class="msonormal1">

Tôi gò mây lại tôi tìm sao bay

</p>
<p class="msonormal1">

Gió nào, gió tràn, gió ngập nơi đây

</p>
<p class="msonormal1">

Không tràn nước mắt, không thấm thê buồn

</p>
<p class="msonormal1">

Tôi dọa không gian, tôi rửa tới cùng

</p>
<p class="msonormal1">

Tôi khát vô cùng, khát vô cùng

</p>
<p class="msonormal1">

Khát vô cùng, khát vô cùng...

</p>
<p class="msonormal1">

<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">

Tôi riết thời gian trong nắm tay

</p>
<p class="msonormal1">

Cất tiếng cười ròn đặng vùng mây

</p>
<p class="msonormal1">

Tôi nhập hồn mình trong khúc hát

</p>
<p class="msonormal1">

Đề'nhờ khúc hát đẩy lên trăng

</p>
<p class="msonormal1">

Lên chơi cung Quê'đây lân đầu

</p>
<p class="msonormal1">

Đề'hớp tình anh của Nguyệt Cầu

</p>
<p class="msonormal1">

Đề'thoát ly ra ngoài thế'giới

</p>
<p class="msonormal1">

Đề'cười đề'khóc đề'yêu nhau

</p>
<p class="msonormal1">

Ha ha tôi đuổi theo trăng (2 lần)

Trăng bay tôi tả trắng tan

Trăng ngã trên cành, ngã trên cành vàng

Về đây tôi sẽ gặp nàng

Về đây tôi lại gặp nàng, nàng ời!

Về đây tôi lại gặp nàng, nàng ời!

Lòng giêng lạnh sao chẳng ai hay

Nghe nói mùa thu ảnh nấu nơi này

Cả âm dương đều tụ họp (2 lần)

Đề' cả trắng mây ngừng lại nơi đây

</p>
<p class="msonormal1">

Đề' nghe, à đề' nghe lời nói thời loạn ly

</p>
<p class="msonormal1">

Giọng buồn thương gió, trăng gió đã thê'

</p>
<p class="msonormal1">

Của bây trai gái trong gió nào nê', tự tình bên giếng

</p>
<p class="msonormal1">

Lời oán hận của tuổi si mê

</p>
<p class="msonormal1">

Lòng giếng lạnh mở miệng bao la

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal1">

Giếng nuốt vì sao rụng với trăng ngà

</p>
<p class="msonormal1">

Loạn rồi loạn rồi, tôi hoảng hốt (3 lần)

</p>
<p class="msonormal1">

Nhảy ùm xuống giếng vớt trăng lên.

</p>
<p class="msonormal87">

Trích một đoạn trong bài của Trần Văn Ân

Trăng Sao Rớt Rụng là bài độc đáo nhất trong trường ca Hàn Mặc Tử. Đây là lúc nhà thơ lâm nan bệnh. Nhạc từ bình thường tới cuồng cuồng trong cuộc đi tìm trăng, chạy theo trăng và cuối cùng chết theo trăng khi giọng Thái Hiền kêu thảm thiết

loạn rồi, loạn rồi

và giọng Tuấn Ngọc la lên

tôi hoảng hốt, tôi hoảng hốt

! Tất cả tạo nên cảnh rờn óc, hãi hùng, nửa địa ngục, nửa trần gian, nửa giả, nửa thực trong hoàn cảnh đó thân xác của thi sĩ, đuôi nhau với chính linh hồn mình...

Một đoạn viết của Đoàn Xuân Kiên

</p>
<p class="msonormal9">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 Nhạc trong bài Trăng Sao Rớt Rụng là thứ nhạc điên dại,
 chất chúa, ma quái. Nhạc điệu lúc hồi hả cuồng cuồng, lúc vỡ
 vụn tan tành. Có tiếng người hú liên hồi hay cụt ngắn, có tiếng
 sáo Mèo lạnh ngắt len lỏi, giống như bước đi của ma quỷ. Có
 tiếng Thái Hiền kêu:
 <i class="calibre12">
 loạn rồi, loạn rồi
 </i>
 và tiếng Tuấn Ngọc la lên:
 <i class="calibre12">
 tôi hoảng hốt, tôi hoảng hốt...
 </i>
 tất cả tạo nên cảnh rờn óc, hãi hùng, nửa địa ngục, nửa
 trần gian, nửa giả, nửa thật:

</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Giếng nuốt vì sao rụng với trăng ngà

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Loạn rồi loạn rồi, tôi hoảng hốt

 </i>
</p>
<p class="msonormal">
 <i class="calibre12">

 Nhảy ùm xuống giếng vớt trăng lên.

 </i>

```
        <span class="calibre73">
        </span>
    </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a99" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a98" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a101">
    <div class="container" id="a100">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal7">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                46.
              </span>
            </b>
            <b class="calibre122">
              <span class="calibre40">
                Trút Linh Hòn
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Không gian nghệ thuật trong bài Trút Linh Hòn
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
              là đêm tối mệnh mang. Giai điệu và hòa âm đều đắm vè ma
              quái. Nhạc đề`rất nhất quán ở điểm thể`hiện tâm trạng người
```

nghệ sĩ. Anh ta cảm nhận tiếng gọi vô hình của cái Đẹp thể hiện ở ánh trăng. Vẻ đẹp mê hoặc của ánh trăng hay của nàng thơ hay của âm nhạc nào có khác chi những cơn say đắm xuất thần của Hàn Mặc Tử?

Trút Linh Hồn

Sáng như gương lạnh như ma (2 lần)

Ngọn bút thần khai phước lộc nhà

Mực lửa khí vị vô hồn chữ

Vần hút hào quang ở miệng ta

Giấy trắng tinh khôi tuôn huyết mạch

<p class="msonormal1">

 Lời vàng nguyên vẹn tro' tài hoa.

</p>
<p class="msonormal1">

 Thơ chưa ra khỏi bút, giọt mực đã rụng rời (2 lần)

</p>
<p class="msonormal1">

 Lòng tôi chưa kịp nói, giấy đã toát mồ' hôi (2 lần)

</p>
<p class="msonormal1">

 Máu đã khô rồi thơ cũng khô rồi

</p>
<p class="msonormal1">

 Tình ta cũng đã, đã chết từ lâu

</p>
<p class="msonormal1">

 Từ nay trong gió và mây gió

</p>
<p class="msonormal1">

 Lời thảm thương rên mọi nẻo mơ (2 lần)

</p>
<p class="msonormal9">

 Ta còn trù mên biết bao người

</p>
<p class="msonormal1">

 Vẻ đẹp xa hoa của một thời

</p>

<p class="msonormal1">

 Đây lệ đây thương đây tuyệt vọng

</p>
<p class="msonormal1">

 Ôi giờ hấp hối sắp chia phôi

</p>
<p class="msonormal1">

 Ta trút linh hồn giữa nơi đây

</p>
<p class="msonormal1">

 Gió sâu vô hạn nuôi trong cây

</p>
<p class="msonormal1">

 Còn em sao chẳng hay gì cả

</p>
<p class="msonormal1">

 Xin đề'tang anh đến vạn ngày (hát lại hai đoạn)

</p>
<p class="msonormal">
 <b class="calibre6">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal1">
 <b class="calibre6">

 Viết về` bài Trút Linh Hồn

</p>
<p class="msonormal1">

Thái Nam Trân

Đây là một phần khác của cuộc đời Hàn Mặc Tử. Thất vọng trong tình yêu nam nữ, Hàn Mặc Tử đã hướng vọng tình yêu của mình vào trăng sao, nhất là với trăng. Đối với Hàn thì trăng như một người thân, người tình. Trong những cơn hành hạ của chứng bệnh phong cùi, nhà thơ đau khô' Hàn Mặc Tử đi tìm kiếm và bắt gặp linh hồn mình. Phải đọc những bài thơ, nghe những bản nhạc trên đây, chúng ta mới cảm thông được hết cái khô' của một nhà thơ đau khô', đau khô' vì yêu, đau khô' vì tình, đau khô' vì bệnh, đau khô' vì đời... Nhưng thi sĩ vẫn không mất đi tình yêu:

Ta còn yêu mến biết bao người

Vẻ đẹp xa hoa của một thời

Đây lệ đây thương đây tuyệt vọng


```
        Ôi giờ hấp hổi sắp chia phôi
    </span>
</i>
</p>
<p class="msonormal">
    <i class="calibre12">
        <span class="calibre11">
            Ta trút linh hồn giữa nơi đây
        </span>
    </i>
</p>
<p class="msonormal">
    <i class="calibre12">
        <span class="calibre11">
            Gió sâu vô hạn nuôi trong cây
        </span>
    </i>
</p>
<p class="msonormal">
    <i class="calibre12">
        <span class="calibre11">
            Còn em sao chẳng hay gì cả
        </span>
    </i>
</p>
<p class="msonormal">
    <i class="calibre12">
        <span class="calibre11">
            Xin đừng tang anh đến vụn ngày...
        </span>
    </i>
</p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a101" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a100" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
```

```
href="#EnamPwnGsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles1.css"/>
  </head>
  <body xml:lang="EN-US" class="calibre1" id="a103">
    <div class="container" id="a102">
      <div class="container">
        <div class="section">
          <h1 class="msonormal170">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre40">
                47. Về Đây
              </span>
            </b>
          </h1>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                <br class="calibre4"/>
              </span>
            </b>
          </p>
          <p class="msonormal">
            <b class="calibre6">
              <span class="calibre11">
                Một bài thơ khác của Cung Trầm Tưởng,
              </span>
            </b>
            <span class="calibre11">
```

bài Thu Ngây với lời thơ: Về`đây tôi gặp lại mùa. Thu nghìn thu cũ về`lùa nắng trong. Thu về`bằng lối rêu phong. Bánh xe diệu nghệ khép vòng thời niên. Trời nóng chật nổi thu phiên. Hồn cây hồng mộc ngọc miền thu Tây. Tôi về`lạc lối thu ngây...

Tôi có vẻ yêu thích bài thơ sau đây hơn vì nó nói tới sự trở về`với cái Tôi của anh, khởi đầu bằng câu

Về`đây tôi lại gặp tôi...

Về`Đây

(Theo thơ Cung Trầm Tưởng - Phạm Duy phổ`nhạc)

Về`đây tôi lại gặp tôi

Làng thàng lối cũ trước đôi sau nường

<p class="msonormal1">

 Về`đây ngô đồng lá ngọn thuần lương

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngô đồng lá ngọn thuần lương

</p>
<p class="msonormal1">

 Trời cao không đỉnh mên thương không bờ

</p>
<p class="msonormal1">

 Về`đây, ta về, về`lại gặp ta.

</p>
<p class="msonormal1">

 Cô`tri khóm hạnh bây giờ

</p>
<p class="msonormal1">

 Vẫn màu thiên cô`khoác chờ kiếp xưa

</p>
<p class="msonormal1">

 Nắng tỏa vừa, hiu hiu từng cũ bóng chưa phai niêm

</p>
<p class="msonormal1">

 Ngày đi chiều tới không nghiêm

</p>
<p class="msonormal1">

 Khoan thai gió thổi phong niên rũ buồn

</p>

<p class="msonormal1">

 Đường thôn thiết tha tiếng cũ nghe luôn không trung

</p>
<p class="msonormal1">

 Bờ nghiêng lá rộng đường thôn

</p>
<p class="msonormal1">

 Thiết tha tiếng cũ nghe luôn không trung

</p>
<p class="msonormal1">

 Về`đây, ta về`trời mở vòng cung.

</p>
<p class="msonormal1">

 Ta về`đường rộn bàn chân

</p>
<p class="msonormal1">

 Gần xa trời mở cánh cung thân vào

</p>
<p class="msonormal1">

 Về`đây, ta về`lòng rộn ràng sao

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 CODA

</p>

<p class="msonormal1">

Chân phương lòng thấy nao nao

</p>

<p class="msonormal1">

Muôn thương ngàn mến lên cao

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal171">

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal171">

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal12">
<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

![72](../../../Images/72.PNG)
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>

</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal172">

Minh Phầm là bí danh của nhà thơ Trang Thê'Hy, tác giả bài thơ KHOAI NGỌT BÁNH ĐĂNG mà tôi phô' thành QUÁN BÊN ĐƯỜNG. Sau khi anh Bình Nguyên Lộc qua đời, tôi mới biết tên anh và đổi tên lại cho đúng.

</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>

<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">

</p>
<p class="msonormal173">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="msonormal173">
 <b class="calibre6">
 2

</p>
<p class="msonormal173">
 Tôi yêu đất nước tôi, nằm phơi phới trên bờ biển xanh
</p>
<p class="msonormal173">
 Ruộng đồng vun sóng ra Thái Bình. Nhìn trùng dương hát
câu no lành.
</p>
<p class="msonormal173">
 Đất nước tôi ! Dãy Trường Sơn ảnh bóng hoàng hôn. Đất miền
Tây chờ sức người vươn, đất ơi !
</p>
<p class="msonormal173">
 Đất nước tôi ! Núi rừng cao miền Bắc lửa thiêng Lúa miền
Nam chờ gió mùa lên, lúa ơi !
</p>
<p class="msonormal173">
 Tôi yêu những sông trường Biết ái tình ở dòng sông Hương
</p>
<p class="msonormal173">
 Sóng no đây là nhờ Cửu Long Máu sông hồng đỏ vì chờ mong
!
</p>
<p class="msonormal173">
 Người yêu thế giới mịt mù Cùng tôi xây đắp ruộng đồng
(ừ đồng) Việt Nam !
</p>
<p class="msonormal173">

Làm sao chấp cánh chim ngàn Nhìn Trung Nam Bắc kết hàng (à hàng) mến nhau !

</p>

<p class="msonormal173">

<b class="calibre6">

3

</p>

<p class="msonormal173">

Tôi yêu bác nông phu, đội sương nắng bên bờ ruộng sâu.

</p>

<p class="msonormal173">

Vài ngàn năm đứng trên đất nghèo Mình đồng da sắt không phai màu.

</p>

<p class="msonormal173">

Tấm áo nâu ! Những mẹ quê chỉ biết cày lao. Những trẻ quê bạn với đàn trâu, áo ơi !

</p>

<p class="msonormal173">

Tấm áo Nâu ! Rướn mình đi từng cỏi rừng cao. Dắt dìu nhau vào đến Cà Mau, áo ơi !

</p>

<p class="msonormal173">

Tôi yêu biết bao người Lý, Lê, Trần... và còn ai nữa?

</p>

<p class="msonormal173">

Những anh hùng của thời xa xưa Những anh hùng của một ngày mai.

</p>

<p class="msonormal173">

Vì yêu, yêu nước, yêu nòi Ngày Xuân tôi hát nên bài (ừ bài) TÌNH CA !

</p>

<p class="msonormal173">

Ruộng xanh tươi tốt quê nhà Lòng tôi đã nở như là (ừ là) đóa hoa !

</p>

<p class="msonormal173">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">

<br class="calibre4"/>

</p>

<p class="msonormal">


```

    
    
    <br class="calibre4"/>
  </p>
  <p class="msonormal">
    
    
    <br class="calibre4"/>
  </p>
  <p class="msonormal">
    
  </p>
  <p class="msonormal">
    
    <br class="calibre4"/>
  </p>
  <p class="msonormal">
    <br class="calibre4"/>
  </p>
  <p class="msonormal">
  </p>
</div>
</div>
</div>
<div id="EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="display: block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a103" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a102" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#EnamPwngsUoBXP6PaFn4m7" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>

```